THE
ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY DEBATES

Twentieth day of the Second Session of the Andhra Pradesh Legislative Assembly.

THE ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY

Wednesday, the 12th July, 1972.

The House met at Half-past-Eight of the Clock.

(Mr. Speaker, Sri P. Ranga Reddy in the Chair)

ORAL ANSWERS TO QUESTIONS

PRIVATE BUILDINGS ALLOTTED TO MINISTERS

225—

* 134 Q. —Sri D. Venkatesam :—Will hon. the Chief Minister be pleased to state :

(a) the number of the private buildings allotted to Ministers as on 1-4 71;

(b) the amount of expenditure incurred on these buildings during 1971-72 towards (1) Rent (2) Special repairs (3) Improvements and (4) Additions, alterations and maintenance ?

The Chief Minister (Sri P.V. Narasimha Rao):—(a) 11 (Eleven)

(b)	(1)	Rent	..	Rs. 1,08,053-27	Ps.
	(2)	Special Repairs	..	Rs. Nil	
	(3)	Improvements and	..	Rs. 983-00	Ps.
	(4)	Additions, alterations and maintenance ?	..	Rs. 1,637-47	Ps.
			Total	Rs. 1,10,688-74	Ps.

(Rupees one lakh, ten thousand, six hundred and eighty eight and paise seventy four only)

Sri D. Venkatesham (Kuppam) :—Why should the Government go in for private buildings when Government is having so many buildings of its own. It is leasing out its buildings to some private parties. Will the Government consider to take back their buildings ?

Sri P. V. Narasimha Rao :—I do not think Government have rented out their own buildings in such large numbers. These are Residential Buildings required and the Government are using their own buildings wherever and whenever available, We are not renting out our buildings to others, particularly the residential type of buildings. If there are any buildings pointed out which we can take back from the use of other people, we will certainly take them back.

శ్రీ డి. వెంకటేశం :—ఇప్పుడు ఈ రిట్జ్ హోటలు తీసుకొంటే అందరు మంత్రులు ఒకే చోట ఉండే అవకాశం ఉంది కదా ? It is a good building. It is Government property.

Sri P. V. Narasimha Rao:—Ritz Hotel was meant to be a hotel. It was conducted as a hotel and we want many more hotels like Ritz hotel. Hyderabad is short of hotels. At least I did not expect such a suggestion from Mr. Venkatesham.

Sri A. Sriramulu (Eluru :—What is the amount spent onfurnishing the office rooms of the Ministers in the Secretariat ?

Sri P. V. Narasimha Rao :—Please put a separate question.

Sri C. V. K. Rao :—May I suggest to the Chief Minister that instead of wasting public funds at such a huge rate on these palatial buildings. why should they not stay along with the legislators and have at least 2 suites. While the legislators would be having one suite, let the Ministers have two, one for the visitors and the other for themselves. Why not economise expenditure in these days ?

Sri P. V. Narasimha Rao : - I am afraid, every Minister will have to be given ten suites, because I have seen t at insp.te of moderate size of the buildings now being occupied by the Ministers, visitors are being put to great hardship. All of them have to be huddled together in small rooms and they are complaining. It is not as though the Minister is going to use all the palace himself. In fact, we have got the Minister's house at a moderate size and we have not gone in for very big buildings. Even so, there are persistent complaints from visitors that (1) all the visitors who come to the Ministers are not able to be accommodated in the small drawing rooms and halls. and (2) that there is no distinction. Very important persons come. They have to be huddled together with others and they find it difficult. Sometimes even foreign dignataries come. They have to sit along with others and it becomes very difficult. It is not practicable to give rooms in the legislators' hostels. As you ore aware, Sir, legislators themselves will start complaining. Even now, we are short of quarters for the legislators.

శ్రీ ఎన్. వెంకటరత్నం (గుంటూరు-2) :—ప్రతి సంవత్సరం ఒక లక్షపైగా అద్దెలపైన ఖర్చుచేసే బదులు పర్మనెంటు బిల్డింగ్ కట్టిస్తే గవర్నమెంటుకు ఆదాయంగా ఉంటుందేమో ఆలోచిస్తారా ?

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—కట్టించాము. అంచెల వారీగా కట్టిస్తున్నాము 4, 5 సంవత్సరాల క్రితమే కదా 5, 6 బిల్డింగ్స్ కట్టించినారు. స్పీకరుగారు ఉండేది భగవంతరావుగారు ఉండేది. ఇలాగ 5, 6 ఇళ్లు కట్టి ఉంటారు.

శ్రీ ఎన్. వెంకటరత్నం :—మంత్రి వర్గం పెరుగుతున్న దృష్ట్యా ఇంకా కొన్ని బిల్డింగ్స్ కట్టిస్తే ఆదాయం కలిసి వస్తుందేమో అని నా అభిప్రాయము.

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :— చూద్దామండి. ప్రస్తుతం డబ్బులేక 2, 3 సంవత్సరాలనుంచి కట్టడం లేదు. కట్టాలనే ఉద్దేశం ఉంది. ఈ సంవత్సరం కడతామో లేదోగాని కట్టే ఉద్దేశం ఉంది.

శ్రీ డి. వెంకటేశం :—సెంట్రల్ మినిష్టర్స్ చాలావరకు చిన్న ఇళ్ల లో వున్నారు మనమంత్రులకు చాలాపెద్దబిల్డింగ్స్ కావాలని అన్నారు. కానిమినిష్టర్లకు అద్దె అలవెన్సు రూ. 500 సీలింగు పెట్టాము కదా. అలాంటప్పుడు మినిష్టర్లకు ఈ రెంటు గవర్నమెంటు భరించవలసిన అవసరం ఏమిటి ? ఎక్స్‌ట్రా ఖర్చు గవర్నమెంటు ఎందుకు భరించాలి ?

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—అది కాదు. మినిష్టర్లకు స్వంత ఇళ్లు ఉంటే అంత ఇస్తామన్నారు. స్వంత ఇళ్లు లేనివారికి ఈ బిల్డింగ్స్ ఇస్తామన్నారు. అసలు మీరు ఢిల్లీ వెళ్ళి చిత్తగిస్తే తెలుస్తుంది. సెంట్రల్ మినిస్టర్సు ఇళ్లు ఇక్కడ మినిష్టర్సు ఇళ్ల కన్నా తక్కువ ఉన్నవి చిన్నవి అనేది కరెక్టుకాదు. వాళ్ల దగ్గర ఉన్న విజిటర్సు సంఖ్య తక్కువ. మన దగ్గర విజిటర్సు సంఖ్య ఎక్కువ. వాళ్లు చాలా అదృష్ట వంతులు. విజిటర్సు చాల తక్కువ. అర డజను మంది కూడా ఉండరు.

ACCIDENT AT NUZVID DUE TO COLLAPSE OF A WELL

227—

* 847 Q.—Sri M. Nagi Reddy : Will hon. the Chief Minister be pleased to state :

(a) whether an accident took place on 8-5-72 in Nuzvid, Krishna district due to collapse of the walls of a well by name Ayyavarlumgari Bhavi ;

(b) if so, the number of persons injured and died ;

(c) the reasons for the collapse of the well ;

(d) the rescue operations taken by the Government ; and

(e) the financial help sanctioned by the Government to the families of the deceased and injured persons ?

Sri P, V. Narasimha Rao :—(a) Yes, Sir.

(b) Dead-11, Injured-5

(c) It appears that a cavity was formed underneath the platform of the well and it had become so weak that it could not carry any more weight.

(d) Police, Fire Service and Medical attendants with ambulance were rushed to the spot and with the help of the local municipa engineers, rescue operations were conducted round the clock ti 11-5-1972.

(e) An amount of Rs. 250 was already sanctioned by Collector, Krishna to the families of each of the deceased. A further sum of Rs. 500 to the families of each of the deceased and Rs. 200 to each of the injured has been sanctioned by Government.

శ్రీ ఎమ్. నాగిరెడ్డి (గురజాల) : - దానిలో కావిటీ ఏర్పడి ఇది అంతా కూలింది అంటున్నారు ఇది చేసిన కంట్రాక్టరు, సూపర్‌వైజరు, స్టాఫ్‌లోపంవల్ల ఇది జరిగింది గదా. వారి మీద ఏమి చర్యలు తీసుకున్నారు,

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—లేదండి. ఇది చాలా పాత బావి.

శ్రీ పి. నాగేశ్వరరావు (నందిగామ) :—ఈ ప్రమాదంలో చచ్చిపోయిన వారికి వెయ్యిరూపాయలు ఇస్తామని అప్పుడు పేపర్లు ప్రకటించడం జరిగింది. ఆ వెయ్యి రూపాయల చొప్పున ఇచ్చారా ?

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు : ఎవరు ప్రకటించారో మాకు తెలియదు. రూ. 500 శాన్క్షన్ చేశాము.

OPTION TO EMPLOYEES TO GO TO ANDHRA REGION

228—

* 753 Q.—Sri A. Sreeramulu :—Will hon. the Chief Minister be pleased to state :

(a) the number of employees who have expressed their option to go to Andhra region in pursuance of the orders issued in G. O. Ms. No. 3 G. A. D. dated 3-1-1972 ; and

(b) whether any transfer orders have been issued ?

Sri P. V. Narasimha Rao :—(a) About 338 non-gazetted employees who are eligible under the terms of G. O. Ms No. 3, Genl. Admn. Department, dt. 3-1-1972 have applied for transfer to the regional and sub-regional offices in Andhra region.

(b) Yes, Sir. 23 employees have already been transferred and the cases of remaining 315 employees are under process.

Sri A. Sriramulu (Eluru):—Under this G. O. Government is extending some extraordinary concessions for transfer. They are promising T. A.; they are promising seniority; they are also promising to create supernumerary posts so that those people working in Andhra districts do not get affected. What is the intention of the Government. Is it part of the intention of the Government to implement the Mulki rules?

Sri P. V. Narasimha Rao: No Sir It is part of the programme of the Government to keep the employees satisfied and if possible give them the unit of appointment, give them the area in which they would like to work.

Sri A. Sriramulu :—If that is the intention of the Government, there are Telangana employees working in Andhra districts. For example in Eluru town there is a peon belonging to Warangal District. For the past three years he has been requesting the Government

to give him transfer to Warangal. The Government has not accepted his request. Will the Government extend the concessions to the Telangana employees also working in the Andhra districts?

Sri P. V. Narasimha Rao :—I will consider about that peon's case. I did not know about it. I take the information from my friend and see that he is transferred to Warangal or Karimnagar or any other place in Telangana, at the earliest.

Sri A. Sriramulu :—No, Sir. It is not a question of the Chief Minister taking information from me and complying with the request of the peon.

Mr. Speaker :—There are no more peons. They are attenders.

Sri A. Sriramulu :—Thank you, Sir. The nomenclature has been changed. Whatever it is, Sir; in principle, as a matter of policy certain concessions have been given to Andhra employees working in Telangana districts to get back to their districts. Is the Government prepared to extend the very same concessions to the Telangana employees working in the Andhra districts also? Is the Government prepared to give these concessions to employees working in the twin cities because they are also eager to get out from Hyderabad City?

Sri P. V. Narasimha Rao:—We will consider that; but so far as this G. O. is concerned, this was intended to be of a limited scope.

శ్రీ నల్లపురెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి (గూడూరు) :-అధ్యక్షా, యిప్పుడు తెలంగాణా ప్రాంతంలో పని చేస్తున్నటువంటి ఆంధ్రా ఉద్యోగులందరికీ అక్కడ సూపర్ న్యూమరీ పోస్టులు క్రియేట్ చేసి పంపిస్తున్నారు. దానికి అడిషనల్ ఎక్స్పెండిచరు యెంత? తర్వాత యక్కడ ఉన్నటువంటి ఆంధ్రులందరినీ తరిమివేసి మొత్తం తెలంగాణా మీరు ఏలుకోవాలని, తెలంగాణా ఉద్యోగులను అట్టార్పు చేసుకొని ఏలుకోవాలని ఉద్దేశ్యం యేమైనా ఉందా?

శ్రీ పి.వి. నరసింహారావు :—వారు చెప్పింది నాకు అర్థంకాలేదు. శ్రీనివాసులు రెడ్డిగారు యెన్నిసార్లు చెప్పినా మాకు అర్థం కాదు. I cannot stand. He seem to have come with separatist tendencies of Andhra. So I cannot answer him.

శ్రీ నల్లపురెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి :— నేను అడిగిన దానికి సమాధానం చెప్పండి. I take strong objection to his remark.

Sri P.V. Narsimha Rao :—In fact, I should have strongly objected to the insinuation which was clearly contained in the question. తరిమివేస్తున్నారు అన్న మాట యేమిటి? ఎవరిని తరిమివేస్తున్నారు? వాళ్లు యిష్టపడి పోతామంటే పోయే ఫెసిలిటీస్ కల్పిస్తున్నారు. సూపర్ న్యూమరీ పోస్టులు క్రియేట్ చేస్తున్నారు. తరిమి వేయడం అంటే యేమిటి? దానినే నేను అబ్జక్టు చేస్తున్నాను.

శ్రీ నల్లపురెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి :—దానికి అడిషనల్ కమిట్‌మెంట్ యెంత? డెవలప్‌మెంట్ పర్పస్‌కు కనీసం ఎలక్ట్రిక్‌సిటీకి ఒకలైటు పోలు కూడా మాకు యివ్వడం లేదే, యెంత డబ్బు అయినా వాళ్ల ప్రాంతానికి పంపించడానికి సిద్ధపడుతున్నారు కదా.

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—అసలు డెవలప్‌మెంట్‌లో దీనిని ముడిపెట్టడం చాలా పొరపాటు. This is a matter concerned with the administration of the entire State and this is one of the steps which we contemplated **to take in order** to keep the employees contended to the extent possible. అందుకని దీనికి డెవలప్‌మెంటుకు ముడిపెట్టడంగాదు. డెవలప్‌మెంట్ అట్లా ఉన్నప్పటికి యీ రాష్ట్రాన్ని ఒకటిగా ఉంచడానికి యీలాంటి చర్యలు యెప్పుడు ఎంత ఖర్చు చేయవలసినప్పటికి వెనుదీయము అని చెబుతున్నాను.

శ్రీ డి. వెంకటేశం:—రీజినలైజేషన్ సర్వీసెస్ అనేపేరుతో యిక్కడ ఉన్నటువంటి ఆంధ్ర వుద్యోగులందరినీకూడా ఆంధ్ర ప్రాంతానికి తరలించే ఉద్దేశ్యమా?

Mr. Speaker :—Another question is coming today about regionalisation itself, You can put your supplementary then.

Sri D. Venkatesham :— Agreed Sir. Those who are willing to go back— ముఖ్యమంత్రిగారు యిచ్చిన సమాధానంలో యిక్కడ నుంచి వెళ్ళిపోవడానికి అనుమతి యిచ్చినవారికి సూపర్‌న్యూమరీ పోస్టులు క్రియేట్‌చేసి యిస్తున్నాము అన్నారు. విల్లింగ్‌నెస్ ఉంది అనుకుంటే విల్లింగ్‌నెస్ ఉన్నంత మాత్రాన అక్కడ ఖాళీలు లేకపోయినా పోస్టులు క్రియేటుచేసి అక్కడకు పంపించవలసిన అవసరం యేమి యేర్పడింది?

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—ఇక్కడ కొంతమంది పనిచేస్తున్నారు. అక్కడకు పోవాలని యిష్టపడి ఉన్నారు. అటువంటి వారికి ఫెసిలిటీస్ కల్పిస్తున్నాము.

శ్రీ కొండాలక్ష్మణ్ బాపూజీ :—ఇది సర్వీసెస్ రీజినలైజేషన్ చేసేటటువంటి స్కీముకు దోహదం కల్గిస్తుందికదా. జి.ఓ. యిష్యూచేసి తీసుకున్నటువంటి చర్యలు.

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—ఈ రీజినలైజేషన్ పరిశీలన వచ్చినప్పుడు మనవిచేస్తాను. అనేక చర్యలలో యిది ఒక చర్య. వీలైనంతవరకు ప్రభుత్వంలో పనిచేస్తున్నటువంటివారు యే రీజియనులో అయినా తమకు సౌకర్యం ఉన్నచోటకు వెళ్లాలి అనుకుంటే, యీ వేళ యెన్ని రావడం లేదు. We are receiving hundreds of petitions, hundreds of requests for transfer to some other region or place. On health reasons some people do not want to go; and others, on some other reason. యివి అన్నీ జరుగుతూనే ఉన్నాయి. అటువంటప్పుడు ఏదో ఒక సందర్భంలో సౌకర్యం కలిగించడానికి ఉద్దేశించబడిందేకాని రీజినలైజేషన్—దానికి వేరే ఉద్దేశ్యాలు వున్నాయి. అవి వచ్చినప్పుడు మనవి చేస్తాను.

Sri C. V. K. Rao (Kakinada) :—I would like to put it to the Chief Minister that he knows that on this side we are one of those who are fighting against separatism. But now a stage has come. We have got to tell the Chief Minister that by many indirect methods and clandestine steps they have been doing injustice to Andhra, and this is one of those steps. How is he going to remedy the situation?

Sri P. V. Narasimha Rao :—If this is considered to be a step which leads to injustice to Andhras, let the hon. Member discuss with me. I am not particularly keen about keeping this facility open.

We will close it, if it is not wanted. This is not to be imposed. This is not being imposed. This decision has been taken after a full deliberation of all the implications. Merely because we wanted to extend his facility, if Mr. C. V. K. Rao and other friends from the Andhra region say that this is something which should not be there, I have absolutely no objection. I am prepared to scratch it here and now. But I sincerely feel that this has been adumbrated, because this was considered to facilitate certain persons in Government employment, and while we are creating supernumerary posts, there should be no objection. The facilities now given generally are not given: they are not given T. A. for transfers at request; they are not given supernumerary posts; they are not sent whenever they want to go to their places. This is something extra which we have given and if it is being misunderstood, if it is being misconstrued, I have absolutely no objection. I am not at all keen on continuing it. This was done at the request of the Employees from Andhra region and not at the whims and fancies of the Government. That I would like to make it clear.

Sri C V. K. Rao :—That is wrong. This was not done at the request of the employees.

Sri A. Sriramulu :—Let me make it very clear that we are not separatists. Our only anxiety has been that this order is made applicable only to a section of the employees. If it was a general order applicable to all employees, certainly we would have welcomed it, because Government is giving extraordinary concessions which are normally and ordinarily not permissible under the rules Our only apprehension is that the Government through this order is trying to secure implementation of Mulki Rules which are still in dispute. If the Chief Minister can clarify that point, there should be no discussion.

Sri P. V. Narasimha Rao :—I have already said, we shall consider whether the same facilities can be extended to persons belonging to Telangana region and now working in the Andhra region. On that score, there need be no apprehension.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ (మంగళగిరి):—యిప్పుడు దీనిమీద యూజువల్ కోర్సులో ట్రాన్సఫర్ ఉంటాయి. అట్లా వాళ్ళకు విల్లింగ్‌నెస్ ఉంటుందికాబట్టి ట్రాన్స్‌ఫర్ చేసేదానికి ఒక భాగంగా చెప్పినారు, కాని ఒక స్పెషల్ సర్క్యుమ్‌స్టెన్స్‌లో ఆ యిస్యూ ఫేస్‌చేసినప్పుడు దానిని ఎట్లాగైనా తాత్కాలికంగా to get over that difficulty, we are introducing this. మనం రీజినలైజేషన్ సర్వీసెస్ విషయంలో జనరల్‌గా ఆలోచిస్తున్నప్పుడు దానినిగురించి పునః పరిశీలన చేయడం అవసరం అని ఎక్స్‌ప్లెయిన్ చేస్తే మంచిది.

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—ఇప్పుడు రీజినలైజేషన్ కేవలం ఆంధ్ర తెలంగాణా ప్రాతిపదికమీద చేయలేదు. 20 మందిపోయినారు. మిగిలినవాళ్ళకు యింతవరకు సూపర్‌న్యూమరీ పోస్టు క్రియేటు చేయలేదు. డబ్బు అంతా చూసుకొని యిప్పుడెందుకని దానిని దీర్ఘిస్తున్నారు. అందువల్ల పెద్ద ప్రమాదం యేమీ జరిగింది లేదు. అబియన్స్‌లో పెట్టవచ్చు, యిబ్బందియేమీలేదు. ఇది ఏదో మోటివేటెడ్‌గా చేసినాము అంటేనే బాధ.

CONFERENCE OF OFFICIALS ON NAXALITE ACTIVITIES AT VIZAG

229—

*1078 Q.—Sri Vanka Satyanarayana :—Will hon. the Chief Minister be pleased to state :

(a) whether a conference of Chief Secretaries Home Secretaries and Inspector Generals of Police of this State and Orissa Government was held in April of 1972 in Vizag to review the activities of Naxalites operating in that area ;

(b) what are the ameliarative measures taken by the Government and Girijan Corporation to Contain the Naxalite activities ; and

(c) what other measures of amelioration were suggested by the Conference in (a) ?

Sri P. V. Narasimha Rao :—(a) Yes, Sir.

(b) Various Schemes were implemented under the normal plan, special regional plans and Generally sponsored schemes for socio-economic uplift of the tribals towards minor irrigation, land reclamation and colonisation, financial assistance for education, housing, medical aid and supply of agricultural implements. Several Legislative measures viz., Survey and Settlement of the Unsurveyed Scheduled Areas, abolition of Muttadari system, prohibition of transfer of immovable property in favour of non-tribals, moratorium on debts etc., were also undertaken to improve the socio economic conditions of the tribals. The Government have set up the Girijan Co-operative Corporation to serve the purpose of an institution catering to the various needs of the tribals effectively, to prevent their explositation by contractors and traders and in this direction it purchases agricultural produce from the tribals at fair prices and undertakes the supply to them of consumer necessities.

(c) No special measures of amelioration were suggested by the Conference in (a) above.

శ్రీ ఎమ్ నాగిరెడ్డి :—ఇప్పుడు యీ నక్సలైట్ అనే కారణంగా చాలామంది కోయప్రజలను సంవత్సరాల తరబడి విచారణ లేకుండా జైలులో ఉంచుతున్నారు. శ్రీ ప్రకాశంగారి జయంతి సందర్భంగా వారిని విడుదల చేయడానికి ప్రభుత్వం యేమైనా ఆలోచన చేస్తోందా?

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—దానిని పరిశీలిస్తున్నాము.

శ్రీ సి. వి. కె. రావు :—నక్సలైట్ అనే పేరుతో చాలామందిని కాల్చివేసి చంపేశారు. మొత్తం ఆ సంఖ్య యెంత. ముఖ్యమంత్రిగారు చెబుతారా?

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—నక్సలైట్స్ అనే పేరుతో మనుష్యులను కాల్చడం కాదు. ఎన్ కౌంటరులో చనిపోయివుంటే చనిపోయి వుంటారు. దాని వివరాలు నాదగ్గరలేవు.

Sri C.V.K. Rao :—Is he serious about that-encounters Everybody knows, I know that during the Telangana agitation also, such shootings were done. Let the Chief Minister tell us how many were killed in these, what are called, encounters?

Sri P. V Narasimha Rao: —Let the hon. Member put a separate question.

DIARY PLANT AT VISAKHAPATNAM

130—

* 223 Q.—Sri P. V. Ramana :—Will the hon. Minister for Agriculture be pleased to state:

(a) whether there is any proposal to increase the capacity of the Diary plant at Visakhapatnam in view of the increasing population ;

(b) if so, to what capacity will it be increased ; and

(c) if not reasons therefor ?

The Minister for Agriculture (Sri K.Venkataratnam) :—(a) Yes, Sir.

(b) The capacity of the present Dairy which was originally designed to handle only 6,000 litres, was enhanced to 8,000 litres during last year (i.e., 1971–72). The capacity will further be increased to a maximum extent of 12,500 litres during the current year (72–73).

(c) Does not arise.

ఎ. అవును అండి.

బి. ప్రస్తుతం విశాఖపట్నంలో ఉన్న డెయిరీ ప్రథమంలో రోజుకి 6000 లీటర్లు నిర్వహణ శక్తి కలిగి ఉండెను. 1971-72 లో ఈ శక్తి 8వేల లీటర్లకు పెంచబడింది. 1972–73 లో 12,500 లీటర్లకు ఈ శక్తిని పెంచే ఏర్పాటు చేయబడుచున్నది.

శ్రీ పి వి. రమణ (అనకాపల్లి) :—ఈ కేంద్రంనుంచి ప్రభుత్వ సంస్థలు అన్నీకూడ యూనివర్శిటీ కాలేజ్ హాస్టల్సులాగే నేవీ, మిలటరీ వగైరా ఈ కేంద్రం నుంచి మిల్క్ తీసుకొంటున్నాయా? లేక ప్రయివేటు డీలరుదగ్గర తీసుకొంటున్నాయా, ఆ దృష్ట్యాకూడ ఇంతకంటె పెంచవలసి ఉంటుందేమో ఆలోచిస్తారా?

శ్రీ కె. వెంకటరత్నం :—జనాభా పెరిగినకొలది దానిని పెంచడానికి ప్రయత్నం చేస్తాము. ఒక మాస్టర్ ప్లాన్ ఉంది. ఆ ప్లానుకు ఇప్పుడు డబ్బులేదు కనుక ఇప్పుడేమీ చేయడంలేదు. కొంతకాలం అయినతరువాత ప్రయత్నం చేస్తాము.

SUBSIDY TO RYOTS FOR PURCHASE OF PESTICIDES

231—

* 367 Q.—Sri Nallapureddi Sreenivasul Reddy :—Will the hon. Minister for Agriculture be pleased to state :

(a) whether it is a fact that the ryots who purchase pesticides in Chittoor District are getting subsidy ;

(b) the reason for not providing this facility in Nellore District; and

(c) whether this subsidy scheme will be implemented in Nellore District also?

Sri K. Venkataratnam :—(a) The ryots in Chittoor District are getting subsidy under a special scheme for control of specific posts like Red hairy caterpillar and leaf webber etc.

(b) Ryots in Nellore District are also getting subsidy for special schemes in that district like development of cotton and castor.

(c) The subsidy Scheme in Chittoor district cannot be implemented in Nellore District as the schemes in operation in these two Districts pertain to different crops.

ఎ. చిత్తూరు జిల్లాలోని వ్యవసాయదారులు ఎర్రనూగు గొంగళిపురుగు ఆకు తినే పురుగుల వంటి చీడలను నిర్మూలించు ప్రత్యేక పథకం క్రింద సబ్సిడీని పొందుతున్నారు.

బి. నెల్లూరుజిల్లాలోని వ్యవసాయదార్లుకూడా ప్రత్తి, ఒంగోలు జిల్లాలో ఆముదపు పంటలను అభివృద్ధి చేయు ప్రత్యేక పథకం క్రింద సబ్సిడీని పొందుతున్నారు. చిత్తూరు జిల్లాలోని పథకము నెల్లూరు జిల్లాలో అమలులో పెట్టుటకు వీలులేదు. ఎందుకంటే ఈ రెండు జిల్లాలలో అమలులో ఉన్న పథకములు ఆ యా ప్రాంతములకు చెందిన విభిన్న పంటలకు సంబంధించి ఉన్నవి.

శ్రీ నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి (గూడూరు) :—నెల్లూరు జిల్లాలో కూడ చిత్తూరు జిల్లాలోవున్న తక్కువ వేరుశనగ వగైరా పైరులు పెట్టడం లేదండి. ఇంకా జాస్తిగానే పెడుతున్నారు. ఒక్క ప్రత్తికి మాత్రమే మీరు సబ్సిడీ ఇస్తున్నారు. అది వేసేది చాలకొద్ది మంది రైతులు. చిత్తూరు జిల్లా పథకాన్ని నెల్లూరు జిల్లాకు విస్తరించడంలో వారి ఇబ్బంది ఏమిటి?

శ్రీ కె. వెంకటరత్నం :—చిత్తూరుజిల్లాలో ఎర్రనూగు గొంగళిపురుగు అని, ఆకుపచ్చ పురుగు అని రెండు వ్యాధులు ఉన్నవి. ఆ రెండు వ్యాధులకు కలిపి రాయలసీమ అభివృద్ధి కార్యక్రమం క్రింద 80, 83 వేల రూపాయలు వారు ఇచ్చారు.

శ్రీ నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి :—రాయలసీమ డెవలప్‌మెంటుబోర్డు పుట్టక ముందునుంచి వారు సబ్సిడి ఇస్తున్నారు. బోర్డు మీద ఎందుకు చెప్పడం?

శ్రీ కె. వెంకటరత్నం :—83 వేల రూపాయలు రాయలసీమ అభివృద్ధి పథకం క్రింద ఎర్రగొంగళి పురుగుకి ఇచ్చారు. ఆ పురుగు అన్ని చోట్ల లేదు. ఇది చిత్తూరు జిల్లాలోనే కొంత భాగంలో ఉంది. దానికొరకు ప్రత్యేక పథకం క్రింద అది ఇచ్చారు. ఆదే ఈ సంవత్సరం కూడా మళ్లీ ఇవ్వాలని ఎకరానికి 7.50 రూపాయల చొప్పున ప్రపోజల్ ఉంది. నెల్లూరుజిల్లాకు కూడా ఇస్తున్నాము ప్రత్తికి ఎకరానికి 24 రూపాయల చొప్పున 1,25,000—

శ్రీ నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి (గూడూరు) :—ప్రత్తిని సన్నకారు రైతులు వేయగలరా మీరు చెప్పే భూస్వాములు తప్ప?

శ్రీ కె. వెంకటరత్నం :—చిన్నకారు రైతులనండి పెద్ద రైతులనండి, ఎవరైనా సరే అక్కడక్కడ పరిస్థితులు వేరు వేరుగా ఉన్నాయి. అదేమో చిత్తూరు జిల్లాలోది వేరుశనగ పంటకు ఇచ్చేది. ఇదేమో ప్రత్తికి ఇస్తున్నాము. వేరుశనగకు ఇక్కడ ఇవ్వనవసరం లేదు. మామూలు తెగుళ్లు ఏమైనా ఉంటే ఉండవచ్చు. కాని ఎర్రి గొంగళి పురుగని ప్రత్యేకంగా ఉంది. దానికి గాను ప్రత్యేకంగా ఇస్తున్నాము. అట్లాగే ఒంగోలు జిల్లాలో ఆముదానికి కూడాను హెక్టారుకు 25 రూపాయలు చొప్పున 37.50 రూపాయలు గత సంవత్సరం ఇచ్చారు.

శ్రీ వసంత నాగేశ్వరరావు (నందిగామ) :— ఏదో ప్రత్యేకమయిన కొన్ని పైర్లకే సబ్సిడీ కొన్ని జిల్లాలలోనే ఇస్తున్నారు. కాని ఈ క్రిమికీటకాదులు అన్ని పైర్లకు అన్ని జిల్లాలలో ఉన్నవి. అటువంటి ఈ క్రిమి సంహారార్థం అన్ని పైర్లకు కూడా పెస్టిసైడ్స్ కి సబ్సిడీ ఇచ్చేటువంటిది ప్రభుత్వం ఆలోచిస్తుందా ?

శ్రీ కె. వెంకటరత్నం :—అన్నిటికీ ఇస్తున్నాము. ఇచ్చేచోట ఆయా పైర్లను బట్టి వచ్చిన తెగులను బట్టి ఏయేమందులు ఇవ్వాలో అక్కడ ఉన్న రైతులకు అగ్రికల్చర్ డిపార్టుమెంటు చెబుతుంది. దాని ప్రకారంగా సబ్సిడీ 25 శాతముగాని 50 శాతముగాని అంతకు తక్కువలేకుండా ఇస్తున్నారు.

శ్రీ డి. వెంకటరెడ్డి :— గుత్తి తాలూకాలో కూడా ఈ ఎర్రిగొంగళి పురుగు జాస్తీగా ఉంది. అనంతపురం జిల్లాలో కూడా చాలా ప్రాంతంలో ఉంటూ ఉన్నది. ఆ ప్రాంతానికి కూడా వచ్చే అవకాశం ఉన్నదా ?

శ్రీ కె. వెంకటరత్నం :—అవి మీరు అక్కడ వ్యవసాయ డిపార్టుమెంటు వారికి చెప్పండి. వారు తగిన చర్య తీసుకుంటారు.

శ్రీ ఎన్. అమరనాథరెడ్డి (వాయల్పాడు) :—ఈ ఎర్రగొంగళి పురుగు చిత్తూరు జిల్లాలోనే ఉన్నదా అంటున్నారు. ఆ పురుగును తీసుకునేట్లయితే బయట జిల్లాలకు కూడా ఇస్తాము. మాకేమీ అభ్యంతరం లేదు.

(జవాబు లేదు.)

శ్రీ ఎమ్. నాగిరెడ్డి (గురజాల) :—చిత్తూరు, నెల్లూరు జిల్లాలకు సంబంధించి బాగా పండే వేరుశనగ ప్రత్తితోబాటు గుంటూరు జిల్లాలో ఆ రెండు పంటలతోబాటు మంత్రులకు చాల కరుగ్గా ఉండదానికి అవసరమైన మిర్చి పంట కూడ చాల ఎక్కువగా ఉంది. అక్కడ గూడా సబ్సిడీ ఇవ్వడానికి ప్రయత్నిస్తారా ?

శ్రీ కె. వెంకటరత్నం :—తప్పకుండా ఇస్తారండి అన్నిటికీ ఇస్తాము. ఎక్కడ తెగులు ఉంటే అక్కడ ఇస్తారు.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—ఎర్రగొంగళి ఉందా ?

శ్రీ ఎమ్. నాగిరెడ్డి :—మాకు ఎర్రగొంగళి ఉంది. బూడిత రోగం ఉంది. కాయ మొడిమ రాలిపోయే రోగం వుంది. ఇవి అవి వస్తున్నాయి. వాటికి ఇవ్వడం లేదు. ఇస్తారా ?

శ్రీ కె. వెంకటరత్నం :—అటువంటిది ఏమైనా ఉంటే మీరు చెబితే అగ్రికల్చర్ డిపార్టుమెంటువారు వెంటనే కనుక్కొని దాని వ్యవహారం కూడా చూస్తారు.

శ్రీ బి. వీరారెడ్డి :—బద్వేల్ తాలూకాలో శనగకాయ అంతా అగ్గి తెగులు తగిలి మాడిపోతున్నది. ఎన్ని మందులు కొట్టినా పని చేయలేదు. రైతుల కొనుగోలు శక్తి చాల తగ్గిపోయింది. పోయిన సంవత్సరం అంతా కరువు మందు తీసుకోవాలంటే ఋణాలు సహాయం లేదు. ఆ తెగులుకు మందు సబ్సిడీగా ఇచ్చే దానికి వీలు అవుతుందా ?

శ్రీ కె. వెంకటరత్నం :—అది వెంటనే వారికి చెప్పండి అగ్రికల్చర్ డిపార్టుమెంటువారు అక్కడే ఉన్నారు. వారు కాకపోయినా ఇక్కడ కూడా ఉన్నారు. ఇక్కడనుంచి కూడా వెళతారు. మీరు వారిని కనుక్కోలేకపోతే ఇక్కడ అయినా కనుక్కొని దాని వ్యవహారం ఏమైనా ఉంటే పరిష్కరించుకోండి.

శ్రీ నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి (గూడూరు) :—కాకాని వెంకటరత్నంగారి క్రిందనుండే పోర్టుఫోలియోలన్నీ, ఏనిమల్ హజ్బెండరీ, అగ్రికల్చర్ మొత్తం కృష్ణా జిల్లామీదనే కాన్సెంట్రేషన్ జరుగుతూ ఉంది. నెల్లూరుమీద అంత కోపముగా ఉంటే నెల్లూరు జిల్లా తమిళనాడులో కలిసిపొమ్మన్నా కలిసిపోతాము గాని ఇంత నిర్లక్ష్యం చేస్తే ఎట్లాగండి ?

శ్రీ కె. వెంకటరత్నం :—గౌరవ సభ్యుల మాదిరిగా ఇతరులు కూడా మాట్లాడితే ఆయన జిల్లాతప్ప వేరేదేది లేదు. చిత్తూరు జిల్లాతో ఏదో గొంగళిపురుగు వచ్చింది అంటే మాకు ఎందుకు ఇవ్వరు అని అడుగుతారు. ఆయనకు ఏది పడితే అది అడగడానికి హక్కు ఉన్నట్లుగా కనబడుతోంది.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—ఆ గొంగళి పురుగును నెల్లూరుకు పంపించండి.

శ్రీ డి. వెంకటేశం :—మంత్రిగారి సమాధానాలు చాలా ఇవేసివ్‌గా ఉన్నాయి. హైబ్రీడ్ వెరైటీ వేసినవారికి మాత్రం ఇస్తున్నారు. జనరల్‌గా ఇవ్వడంలేదు. మంత్రిగారు చిత్తూరు జిల్లాలో పెస్టిసైడ్స్‌కి పూర్తిగా సబ్సిడీ ఇస్తున్నామని చెప్పడంతో అది చాలా ఆవేసివ్‌గా ఉంది. అది నేను వారి దృష్టికి తెస్తున్నాను. హైబ్రీడ్ వెరైటీకి మాత్రమే ఇస్తున్నారు.

శ్రీ కె. వెంకటరత్నం :—చిత్తూరు జిల్లాకు ఎందుకు ఇస్తున్నారు అంటే ఎర్రగొంగళి పురుగు అక్కడనే ఉన్నది కనుక దానికోసం ఇవ్వాల్సి వచ్చిందని చెప్పాను.

శ్రీ డి. కృష్ణారెడ్డి (నర్సరావుపేట) :—సబ్సిడీ ఏ రూపేణా యిస్తున్నారు ? డబ్బు రూపేణా లేక పెస్టిసైడ్సా ?

మిస్టర్ స్పీకర్ :—సబ్సిడీకి డబ్బు యిస్తారా లేక మందులు యిస్తారా ?

శ్రీ కె. వెంకటరత్నం :—మందులు యివ్వడం కాదు. కొనుక్కునే వారికి సబ్సిడీ యిస్తాము.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—నగదు రూపములో యిస్తారా లేకపోతే పెస్టిసైడ్స్ రూపేణా యిస్తారా ?

శ్రీ కె. వెంకటరత్నం :—మేము డబ్బు శాంక్షను చేస్తాము. మందులు కావాలంటే మందులు రూపేణా కూడా బజారులో ఉన్నటువంటివి యిప్పిస్తాము.

శ్రీ డి. వెంకటేశం (కుప్పము) :—మందులు యిస్తున్నారేకాని సబ్సిడి రూపేణా యివ్వడంలేదు. సబ్సిడైజ్ రైజ్ చేసే మందులే యిస్తున్నారు.

శ్రీ బి. రామశర్మ (దేవరకొండ) :—అధ్యక్షా, నల్గొండ జిల్లాలో దేవరకొండలో అరుణ, ఆనంద అని క్రొత్తగా యిచ్చారు. వాటికి దాసరి పురుగు వస్తోంది. ఆ పురుగు వస్తే మొత్తం నాశనం చేస్తుంది. ఏమీ మిగలదు. అందువల్ల వాటికి కూడా సబ్సిడీ యిచ్చే పథకం ఆలోచన చేస్తారా ? ఇప్పటివరకు యీ సబ్సిడీ యివ్వడంలేదు.

శ్రీ కె. వెంకటరత్నం :—ఒంగోలు జిల్లాలో అరుణ, ఆనంద కూడా యిచ్చాము. ఆ సమయంలో చెప్పిస్తే తప్పకుండా చూస్తాము.

CAMPAIGN AGAINST SMOKING

232—

* 1084 Q.—Sri Vanka Satyanarayana (Put by Sri M. Nagi-Reddy) :—Will the hon· Minister for Health and Medical be pleased to state:

(a) whether the Government have decided to campaign against smoking as this habit is injurious to health and a loss to the human wealth of our State ; and

(b) will the Government suggest to the Centre to direct the cigarette manufactures to lable the cigarette packages with patent words like "smoking causes dangerous diseases like cancer" ?

The Minister for Health and Medical (Sri Mohd. Ibrahim Ali Ansari):—(a) No, Sir.

(b) Yes, Sir.

Sri C. V. K· Rao (Kakinada);—Will the hon. Minister for medicine tell us how many Ministers used to smoke Kareem Beedies before they became ministers, and were using 'State Express cigarettes' after they became Ministers?

Sri Mohd Ibrahim Ali Ansari :—I am not in a position to give those details but this much I can tell the hon. Member that beedies are less injurious.

Sri C. V. K. Rao :—Is the hon. Minister suggesting to such other Ministers who have taken to smoking State Express cigarettes to continue smoking Karim beedies?

శ్రీ డి. వెంకటేశం :—బి కి సమాధానం చెబుతూ ఎస్ అన్నారు. ఇటువంటి ప్రతిపాదనలు పంపితే అది యెందుకు యింకా దానిమీద ముద్రించలేదు ?

Sri Mohd. Ibrahim Ali Ansari :—We propose to suggest to the Government.

శ్రీమతి జె. ఈశ్వరీబాయి (ఎల్లారెడ్డి) :— అధ్యక్షా, హెల్త్ మినిస్టర్‌గారు చెప్పాలి-స్మోకింగ్‌వల్ల కేన్సర్ వస్తుందా ?

Sri Mohd. Ibrahim Ali Ansari :—Yes. It has been proved beyond doubt that smoking causes cancer.

శ్రీ నల్లపురెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి :— స్మోకింగ్ ఎక్కువచేస్తే కేన్సర్ వస్తుంది అన్నారు. పొగత్రాగడంవల్ల భయంకరమైన వ్యాధులు వస్తాయి. సిగరెట్లకు లేబిల్స్ అంటించమని కేంద్రానికి ప్రతిపాదన చేస్తాము అంటున్నారు. మరి బీడీలు, చుట్టలు సంగతికూడా దానిలోనే ప్రతిపాదనచేస్తే బాగుంటుందికదా ?

Sri Mohd. Ibrahim Ali Ansari :--Yes.

శ్రీమతి జె. ఈశ్వరీబాయి :— స్మోకింగ్‌చేయడంవల్ల కేన్సర్ వస్తుందని వినికిడి యెక్కువగా ఉందని ఒప్పుకుంటాను. ఎందుచేత కాన్ఫరెన్స్‌లో చాలామంది ఆ విధంగా చెప్పడం జరిగింది. లేడీస్ స్మోక్ చేయరుకదా వాళ్లకు యెందుకు వస్తుందండి ?

Mr. Speaker :—You must have seen ; in foreign countries ladies also smoke.

శ్రీమతి జె. ఈశ్వరీబాయి :— వాళ్లు స్మోక్ చేయరండి.

Sri Mohd. Ibrahim Ali Ansari :—I suggest the hon'ble Member to try.

శ్రీమతి జె. ఈశ్వరీబాయి :- నేను అడిగినదానికి ఏదోఒకటి చెప్పి కూర్చుంటే

मैं यह पूछना चाहती हूं कि आप यह कह रहे हैं कि स्मोकिंग करने से कैनसर होता है । फारन कंटरीज में औरतें स्मोकिंग करती हैं लेकिन हिन्दुस्तान में तो औरतें स्मोकिंग नहीं करतीं लेकिन यहां भी औरतों को ज्यादा केनसर हो रहा है। ऐसा क्यों है क्या हेल्थ मिनिस्टर साहब इसका जवाब देंगे ।

Sri Mohd. Ibrahim Ali Ansari :—Smoking is not only reason for that. It is one of the reasons.

ఒక గౌరవసభ్యుడు :— స్మోకింగ్‌వల్లనే కేన్సర్ వస్తుందని డాక్టర్లు అభిప్రాయపడ్డారు. కాఫీత్రాగడంవల్లను, కోకోకోల త్రాగడంవల్లను కేన్సర్ వస్తుందని అన్నారు.

మిస్టర్ స్పీకర్ :— ఇది కెన్సర్ విషయంకాదు. సిగరెట్లవల్ల వచ్చేది అన్న విషయం.

శ్రీ మహమ్మద్ ఇబ్రహీంఅలీ అన్సారీ :— అన్నీ బ్రేక్‌చేస్తే బ్రతికేది ఎవరండి ?

శ్రీ కె. వి. కేశవులు (సిరిపూరు) :— చుట్ట, బీడీ, సిగరట్లలో పొగాకు యెక్కువగా ఉంటుంది. పొగాకులో విషపదార్థం ఉండడంవల్ల కెన్సర్ వచ్చినప్పుడు జర్దా రూపములో మంత్రులుకూడా జర్దా తింటారు. కెన్సర్ వచ్చేప్రమాదం ఉంది. దానిని అరికడతారా ?

Sri Mohd. Ibrahim Ali Ansari:—It is my personal experience. For the last 15 years I have been eating but I have not got.

Termination of Pregnancy

233—

* 1085 Q.—Sri Vanka Satyanarayana:—Will the hon. Minister for Health and Medical be pleased to state:

(a) what are the steps taken by the State Government for the successful implementation of the Act for Medical Termination of pregnancy;

(b) whether Women's organisation in the State made representation for speedy enforcement of the Act; and

(c) whether the abortion clinics will be established by the Government attached to the Hospitals or opened separately?

Sri Mohd. Ibrahim Ali Ansari:-(a) The Medical termination of pregnancy Act 1971 (Central act) and the rules made thereunder have come into force from 1-4-1972. All the Teaching Hospitals in the State have been actively involved with effect from 1-4-72. So far 107 women have taken advantage under this Act.

(b) No, Sir.

(c) Abortion clinics will be established upto district level Hospitals. It is under Consideration to establish these clinics in a few select taluk level hospitals by providing facilities.

శ్రీ నల్లపురెడ్డి శ్రీనివాసుల రెడ్డి (గూడూరు):—అధ్యక్షా, యీ గర్భస్రావాలు చేసుకునే ఆడవాళ్లకు ఒక్కొక్క గర్భస్రావానికి యింత అని సబ్సిడీ యిచ్చే ప్రతిపాదన యేమైనా ఉందా?

శ్రీ మహమ్మద్ ఇబ్రహింఅలీ అన్సారి:—కన్సిడర్ చేస్తాము.

Sri D. Venkatesham:—The Hon'ble Minister is pleased to inform to this House that for termination of pregnancy he will consider giving subsidy. At present you are paying to the tubectomy and vasectomy. So when the Government is not in a position to open immediately, why not the Government pay. Even though these people go and represent these cases, the Doctors are not doing, even though a legislation has already been passed. Therefore, whether the Government would see that necessary instructions are given to the Doctors till such time you are going to open the clinics?

Sri Mohd. Ibrahim Ali Ansari:—As I have already submitted, we have already given instructions. Nearly 107 women had already taken advantage of this.

Sanction of H. R. A. to the N. G. Os. Working in Taluks also

234—

* 827 Q.—Sri M. Omkar (Put by Sri A. Sriramulu):—Will the hon. Minister for Finance be pleased to state:

whether the Government is contemplating to sanction house rent allowance to the N.G.O's working in taluks also?

The Minister for Finance (Sri A. Bhagavantha Rao):—No, Sir.

Sri A. Sriramulu (Eluru):—The scheme of House Rent Allowance was introduced 13 years back. They are now being paid Rs. 3 and Rs. 5 upto a pay limit of Rs. 210. Will the Government proposed to take up because the scheme has become outmoded ?

Sri A. Bhagavantha Rao :—I have already stated that there is no such proposal. There is no purpose in considering it now at this stage.

Sri A. Sriramulu :—In the last Session, the Finance Minister promised to consider. I wonder how he has forgotten his promise in the last Session. Whether he will revive his promise in the last session and consider the question of revising the H. R. A. ?

Sri A. Bhagavantha Rao :—The matter was considered at the time of increasing their D.A in the month of November or December. Then we found that it is not possible to take up this measure. Now we will have to review the positiond.

CONSTRUCTION OF ELECTRIC SUB-STATION IN VINUKONDA TOWN

235—

* 889 Q.—Sri M. Nagireddy :—Will the hon. Minister for Power and Women Welfare be pleased to state :

(a) whether there is any proposal to construct an Electric Sub-station in Vinukonda town, Guntur district ;

(b) if so the estimated cost of the sub-station ;

(c) the number of villages to which Electricity will be supplied; and

(d) when the construction will be commenced and when it will be completed ?

The Minister for Power and Women Welfare (Smt. B. Jayaprada):—(a) Yes, Sir.

(b) Rs. 11,67,300 including the cost of the 33 K V. Line.

(c) The sub-station is mainly contemplated to stabilise supply to the existing loads at satisfactory voltage level, to eliminate low voltage pockets in the area and to reduce line losses. This proposal is indipendent of the Rural Electrification programme.

(d) It has not been programmed during 1972-73. Position will be reviewed during 1973-74.

శ్రీ ఎం. నాగిరెడ్డి :—అధ్యక్షా, వినుకొండతాలూకా విద్యుచ్ఛక్తి సరఫరాలో చాలా వెనుకబడినటువంటిది. కనుక కొంచెము పెద్దది చేసి అయినా గ్రామాలకు సప్లయి చేయడానికి పూనుకొంటారా ?

Smt. B. Jayaprada :—This sub-station is meant only to control all this, where as that is a separate thing. For rural electrification proposals have been sent.

శ్రీ ఎమ్. నాగిరెడ్డి :—వినుకొండతాలూకాలో ఎన్ని గ్రామాలకు పంపించారు.

Smt. B. Jayaprada :—That is in the formulative stage Sir.

DIFFERENT OF TARIFF RATES FOR POWER SUPPLY IN THE STATE

236 –

* 890 Q.—Sri M. Nagi Reddy :—Will the hon. Minister for Power and Women Welfare be pleased to state :

(a) whether the Tariff rates for Power supply to each category of consumers within our State differ from district to district ;

(b) if so, the reasons therefor ; and

(c) whether there are any proposals with Union Government to establish an All India Grid for Power ?

Smt. B. Jayaprada : –(a) No, Sir.

(b) Does not arise.

(c) This Government have no information about any proposals with the Union Government to establish an All India Grid for Power.

శ్రీ ఎమ్. నాగిరెడ్డి :—ఆల్ ఇండియా పవర్ గ్రిడ్ పెట్టాలనేటటువంటిది చాలాకాలం నుంచి ఉంది. పత్రికలలో కూడా వచ్చింది మంత్రులు కూడా దానిని గురించి పరిశీలిస్తామన్నారు. ఇప్పుడు అసలు ఇన్‌ఫర్మేషను లేదంటున్నారు అది కాదు. మంత్రిగారు మళ్ళీ పరిశీలిస్తారా ?

శ్రీమతి జయప్రద :—దానికి మా దగ్గర ఇన్‌ఫర్మేషను లేదని మనవి చేసాను.

EXCISE REVENUE ARREARS

237—

* 149 Q.—Sri D. Venkatesam :—Will the hon. Minister for Excise be pleased to state :

(a) the amount of Excise Revenue arrears outstanding as on 31-3-1972 ; and

(b) the amount of Excise Revenue arrears outstanding for more than 2 years out of the same ?

The Minister for Excise (Sri P. Mahendranath) :—(a) Rs. 7.25 crores.

(b) Rs. 4.63 crores.

శ్రీ డి. వెంకటేశం (కుప్పము) :—అధ్యక్షా ఎక్సైజు రెవిన్యూ ఎరియర్సు 7.25 కోట్లు అన్నారు రెండు సంవత్సరాలు పైబడినవి 4.60 కోట్లు అన్నారు. ఇప్పుడు ఈ ఎక్సైజు బకాయీలు ఇలా పెటుకొని మామూలు రైతాంగాన్ని పీడించేకంటే కనీసం బకాయీలను వెంటనే వసూలు చేసేదానికి పూనుకొంటారా ?

శ్రీ పి. మహేంద్రనాథ్ :—ఖచ్చితంగా తీసుకొంటాము.

శ్రీమతి జె. ఈశ్వరీబాయి :—కోట్లకొలది రావలసిన బకాయీలు ఉన్నాయి. ఎందుకు వసూలు చేయలేదు ? ఎన్ని సంవత్సరాలనుంచి వసూలు చేయలేదు ? కారణం ఏమిటి ?

శ్రీ పి. మహేంద్రనాథ్ :— ఎక్సైజు డిపార్టుమెంటులో కావలసినంత స్టాఫ్ లేకపోవడంవల్ల ఒకటి. రెండవది తెలంగాణా ప్రాంతంలో సాల్వెన్సీ సర్టిఫికేట్సు అప్పుడు హైపొతకేట్ చేసి వాళ్ల ఆస్థికి మించిన విలువలు చూపించడం, హైకోర్టు స్టేలు ఇవ్వడం, గవర్నమెంటూ స్టేలు ఇవ్వడంవల్ల ఆగిపోయింది.

శ్రీ నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి :—రైతుల శిస్తులకు స్టే ఇచ్చిన పాపాన పోలేదు. అబ్కారీకి మాత్రం ఎందుకు స్టే ఇచ్చారు.

శ్రీ పి. మహేంద్రనాథ్ :—ఆ పెనాలిటీసు న్యాయం కాదని రిప్రజంటేషన్సు వచ్చినప్పుడు స్టే ఇచ్చారు.

శ్రీ కె. వి. కేశవులు :—అధ్యక్షా ఈ 7 కోట్ల బకాయీలు కేవలం కాంట్రాక్టు షాపులకు సంబంధించినవా లేకపోతే పెద్దపెద్ద ఇండస్ట్రియల్ కన్జ్యూమర్సు నుంచి ఏమైనా బకాయీలు ఉన్నాయా ?

శ్రీ పి. మహేంద్రనాథ్ :—ఈ బకాయీలు అనేక రకాలుగా ఉన్నాయి. Arrears pending on account of stay orders by Courts . Rs. 60 lakhs ; arrears covered by securities Rs 57 lakhs ; arrears covered under adjustment — Re. 6 lakhs arrears pending on account of stay orders given by Collectors-- Rs. 6 lakhs ; arrears to be recovered in other States--Rs. 8 lakhs and balance to be recovered in cash— Rs. 5,50,00,000.

శ్రీ కె. వి. కేశవులు :—సింథటిక్ డ్రగ్సు. సర్సిల్కు మొదలైన ఇండస్ట్రియల్సుకు సంబంధించి ఏమైనా బకాయీలు ఉన్నాయా ?

శ్రీ పి. మహేంద్రనాథ్ :—లేవు.

శ్రీ కె. లక్ష్మినారాయణ :—అధ్యక్షా, ఈ బకాయీల సంబంధంలో ఎక్సైజు కాంట్రాక్టర్సు ఎవరైనా ఆ ఎరియర్సు తగ్గించాలని ఏమైనా రిప్రజంటేషను ఇచ్చారా ? ఇస్తే తగ్గించడానికి ఏమైనా ఆలోచన ఉందా ?

శ్రీ పి. మహేంద్రనాథ్ :—దానికి సంబంధించిన వ్యవహారమంతా పరిశీలన చేస్తున్నాము.

శ్రీ ఎస్. డి. సుబ్బారెడ్డి :—అధ్యక్షా అబ్కారీ కాంట్రాక్టర్సు అంతా సాల్వెన్సీ లేనివాళ్ళు వస్తున్నారు. దానివల్లనే ఇంత ఎక్కువ మొత్తం బకాయీల క్రింద రావలసి ఉంది. కనుక ఇప్పటినుంచి అయినా సాల్వేన్సి లేనివాళ్ళను వాడకుండా గవర్నమెంటువారు చర్య తీసుకుంటారా ?

శ్రీ పి. మహేంద్రనాథ్:— ఇప్పుడు టెండర్సు మీద ఇస్తున్నాము.

శ్రీమతి జె. ఈశ్వరీబాయి :—ఈ బకాయీలు ఎవరు ఇవ్వాలో వాళ్ళ పేర్లు ఇవ్వగలరా ? స్టాఫ్ లేదని మంత్రిగారు అంటున్నారు. బాధ్యతగల మినిస్టరుగారు అలా అనడం బాగుండలేదు. దానివల్ల ఎంతో ఇన్కమ్ వస్తున్నది.

శ్రీ పి. మహేంద్రనాథ్ :—వేరే ప్రశ్న వేస్తే తెప్పిస్తాను.

శ్రీ ఎస్. వెంకటరత్నం :—విదేశాలలో ఉన్నటువంటి విద్యా సంస్థలలో విద్యార్థుల మధ్య ఎల్.ఎస్.డి. అనే ఒక మత్తు పదార్థాన్ని సేవించే ఆచారం ఉంది. అటువంటిది మన రాష్ట్రంలో కూడా వస్తున్నదని వింటున్నాము. దానిని పట్టుకొని ఏమైనా ఆబ్కారీ సుంకం విధిస్తున్నారా ? అది వసూలు చేస్తున్నారా ?

Mr. Speaker :—That is a separate issue.

శ్రీ పి. నాగేశ్వరరావు (నందిగామ) :—ఇప్పుడు ఈ ఎరియర్సు ఉన్నటువంటి కాంట్రాక్టర్సు వారికి ఉన్నటువంటి ఆస్థులు అన్యాక్రాంతం చేస్తున్నారు. అటువంటివారి దగ్గర ఏవిధంగా వసూలు చేస్తారు ?

శ్రీ పి. మహేంద్రనాథ్ :—ఇంతవరకు ఏ ప్రాపర్టీసు అయితే రిలీజు చేయబడాయో ఏవి అన్యాక్రాంతం చేయబడ్డాయో వాటిపైన ఉన్నటువంటి బాధ్యతలు తప్పిపోవు.

శ్రీ కె. వి. కేశవులు :— అధ్యక్షా ఈ బకాయీలు ఉన్నటువంటి కాంట్రాక్టర్సు కాని టాడర్సు కోపరేటీవ్స్ కాని అవి కంప్లీటుగా చెల్లించేవరకు ఈ సంవత్సరం కాని, వచ్చే సంవత్సరం కాని మళ్ళీ వారికి ఇవ్వకుండా ఆర్డరు ఏమైనా జారీ చేశారా ?

శ్రీ పి. మహేంద్రనాథ్ :—ఎక్సైజు యాక్టులోనే వారు చెప్పిన అంశం ఉంది. ఈ సంవత్సరం అది చాలా ఖచ్చితంగా అమలు పరుస్తున్నాము.

శ్రీ డి. వెంకటేశం (కుప్పము) :—కాంట్రాక్టర్లు వచ్చినా రాకపోయినా రెవిన్యూ అధికారులు ఎక్సైజు డిపార్టుమెంటువారిపైన అధికారం చెలాయించడంతో అమాయకమైన రైతులను వారు తీసుకొని పోయి మేము కడతాములే ఇంత పాట పాడమని చెబుతున్నారు. అలా కొంతమంది పాడేసి తరువాత వాళ్ళు కట్టకుండా పోయిన బకాయీలు కూడా ఉన్నాయి. అటువంటి బకాయీలు ఎక్కువగా పేరొక్కొని పోయినాయి. ఎక్కడెక్కడ అటువంటివి రైట్ ఆఫ్ చేయదలచుకున్నారో ఆ లెక్కలు ఏమైనా తయారు చేసారా ?

శ్రీ పి. మహేంద్రనాథ్ :—రైట్ ఆఫ్ ప్రపోజల్సు కొన్ని ఉన్నాయి. వేరే ప్రశ్న వేస్తే అది తెప్పిస్తాను.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ (మంగళగిరి) :—మొదట ఏరియర్స్ విషయంలో 7 కోట్లు అని చెప్పారు. Arrears to be recovered అని పర్టిక్యులర్స్ యిచ్చినప్పుడు 5.5 కోట్లు అని చెప్పారు.

Mr. Speaker : -That is from the contractors.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ :—ఆ ఫిగర్ ఈ ఫిగర్ డిఫరెన్స్ యున్నది.

శ్రీ పి. మహేంద్రనాథ్ :—అవును. Arrears to be recovered in cash 5 crores 50 lakhs, 7 crores లో write off proposals, arrears pending on account of stay orders యివన్నీ ఉన్నాయి. ఇతర స్టేట్‌లో కూడ వసూలు చేయవలసినవి కొన్ని ఉన్నాయి.

శ్రీమతి జె. ఈశ్వరీబాయి (ఎల్లారెడ్డి) :—స్టే యిచ్చి ఎన్ని సంవత్సరములు అయిందిః స్టే ఎప్పుడు వెకేట్ చేశారు. వారిపైన యింత బకాయి యున్నది కాబట్టి ఈ కంట్రాక్టర్స్‌పైన యాక్షన్ తీసుకొన్నారా ?

శ్రీ పి. మహేంద్రనాథ్ :—1971–72 లోనే దాదాపు 500 స్టేలు హైకోర్టు నుంచి వచ్చినాయి. వసూలు చేయడంలో చాలవరకు యిబ్బంది ఉన్నది.

DEMANDS OF THE ANDHRA PRADESH TEACHERS UNION

238 —

*726 Q.—Sri V. Srikrishna :—Will the hon. Minister for Education and Cultural Affairs be pleased to state :

(a) whether a memorandum was presented to the Government by the Andhra Pradesh Teachers Union on 4th April 1972;

(b) what are the main demands in the memorandum ; and

(c) what action has the Govenment taken on the same?

The Minister for Education and Cultural Affairs (Sri B. Sreerama Murthy) :—(a) Yes, Sir.

(b) (1) All Secondary Grade teachers (who are fully qualified for appointment) may be continued in service without break and their services be regularised. (2) The untrained Science and Mathematics graduates and untrained language pandits may also be continued and deputed for training since trained personnel are not available in these subjects.

(c) (1) Orders have since been issued continuing all temporary teachers both qualified and unqualified during summer vacation for the school year 1971-72 and beyond, until they are replaced by regular candidates. The request for regularising their services will be examined separately.

(2) The question of deputing untrained teachers for training will arise only when they are regularly absorbed in service.

MEMORANDUM FROM ANDHRA PRADESH ELEMENTARY TEACHERS FEDERATION

239—

*968 Q.—Sri Vanka Satyanarayana :—Will the hon Minister for Education and Cultural Affairs be pleased to state:

(a) whether Andhra Pradesh Elementary Teachers Federation (Regd.) submitted a Memorandum to the Government in the 2nd week of April, 1972 regarding the problems of Education and Teachers ; and

(b) what are the problems raised in (a) and solved so far ?

Sri B. Rama Murthy :—(a) Yes, Sir.

(b) Information is placed on the table of the House.

STATEMENT PLACED ON THE TABLE OF THE HOUSE

WITH REFERENCE TO L.A Q.No.968 (STARRED) [* 239]
BY SRI VANKA SATYANARAYANA, M.L.A.,

Problems of teachers mentioned in the represention dated 10th April, 1972 of the Andhra Pradesh Elementary Teachers Federation (Regd).

1. Introduction of Comprehensive Education Bill.

2. As recommend in Kothari Commission report, the Education should be under an Education Board·

3. Government should extend 100% grant for the Education in Muinicipalities.

4. Power to transfer teachers of Zilla Parishad and Panchayat Samithi should be removed from Chairman. Zilla Parishad and President, Panchayat Samithi.

5. To extend the benefit of Liberalised Pension scheme to teachers.

6. Differances and Anomolies in revised scales should be rectified. Headmasters allowance etc., may be sanctioned.

7. Selection grade posts higher Grade Teachers may be provided.

8. The charges and prosecutions again t the teachers who participated in strike should be withdrawn and the break period should be condoned.

9 Arrears prior to 1-4-68 due to teachers should be released to the managements·

10. Permission to appear for B.Ed., examination privately may be accorded.

Due to abolition of shorted B Ed., course teachers have to undergo 9 months trining. Salaries should be paid to teachers deputed for this B.Ed., training.

11. While filling up the vacancies the teachers once ousted in Municipality schools should be appointed without the medium of Empolyment Exchange.

12. Instructions should be issued to convene Co-ordination meetings at District Samithi levels.

13. Application of aquisition and requisition of schools of taken over of aided schools by Government Amendments to Act.

14. Creation of Supernumerary posts to those transferred from Telangana to Andhra.

15. Upgrading the Secondary Grade posts into B. Ed., posts.

16 Additionl increments should be sanctioned in place of advance increments.

17. Regularisation of Teachers Provident Fund.

18. Sanction of Scholarships and loan scholarships to the children of the Teachers without "Means basis".

19. Medical facilities to aided schools teachers on par with other teachers.

20. Salaries to conductress should be on the lines of class IV Employees.

21. Agency allowonce to teachers should be sanctioned.

Among the above 21 requests 4, 8 and 12 have already been solved.

Sri V. Srikrishna :–What are the problems raised in (a) and solved so far? అని ఉన్నది. దానికి యివ్వలేదు.

శ్రీ బి. శ్రీరామమూర్తి :—అందులో యిచ్చిన జవాబులో కూడ అయిటమ్ 4, 8, 12 have already been solved అని ఉన్నది.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ :—దీనిలో చాల ముఖ్యమైనవి ఉన్నాయి. చిన్నచిన్నవి చేశారు అనుకోండి. 1. Introduction of Comprehensive Education Bill, 2. As recommended in Kothari Commission Report, 3. the Education should be under an Education Board, 4. Government should extend 100% grant for the Education in Muncipalities, 5. To extend the benefit of Liberalised Pension Scheme to teachers. ఇవన్నీ యింపార్టెంట్ యిష్యూస్. వీటిమీద పిలిచి డిస్కస్ చేసి స్టెప్స్ తీసుకోడానికి గవర్నమెంట్ పరిశీలిస్తుందా ?

శ్రీ బి. శ్రీరామమూర్తి :—ఏ సమస్యలు అయితే పరిష్కరించబడ్డాయో వాటిని ప్రత్యేకించి ఉదహరించడం జరిగింది. మిగతా వాటిని గురించి ఆలోచన చేయక పోవడం లేదు. అవి వివిధ దశలలో ఉన్నాయనేది నిజం. ఉదహరణకు, యింట్రడక్షన్ ఆఫ్ కాంప్రెహెన్సివ్ ఎడ్యుకేషన్ బిల్లు ముఖ్యమంత్రిగారు యిదివరకు యిదే వేదిక నుంచి తెలియజేయడం జరిగింది. నెక్స్ట్ వింటర్ సెషన్‌లో పెట్టే అవకాశం ఉన్నదని. కొఠారి కమిషన్ రిపోర్ట్‌లో వారు చెప్పినటువంటి ఎడ్యుకేషన్ బోర్డు మాట. సమితులు పరిషత్‌లు యివి చూస్తున్నాయి కాబట్టి యిటువంటిది అవసరం లేదనే అభిప్రాయంతో ప్రస్తుతం ప్రభుత్వం యున్నది. ఏమైనప్పటికి దీనిమీద తుది నిర్ణయం తరువాత తీసుకోవలసి ఉంటుంది. అలాంటిది 100 పర్సెంట్ గ్రాంట్ యిన్ ఎయిడ్ గురించి. ఒక్కొక్క సమస్య మీద ఏ దశలో ఉన్నది మనవి చేయాలంటే నాకేమి అభ్యంతరం లేదు. ఒకటి మాత్రం నిజం. ప్రతి అంశం ప్రభుత్వ దృష్టిలో యున్నది. ప్రతి దానిమీద ఎగ్జామినేషన్ జరుగుతున్నది.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ :—కౌన్సిల్‌లో వాళ్ల రప్రిజంటెటివ్స్ ఉన్నారు. బైట స్టేట్ లెవల్‌లో వారి యూనియన్స్ ఉన్నాయి. కాంప్రెహెన్సివ్ బిల్లు తయారు చేసేటప్పుడుగాని, మిగతావి ఆలోచించేటప్పుడుగాని ఆ ప్రిజంటేటివ్స్‌ను ప్రభుత్వం పిలిచి వారితో చర్చించి యివి తయారు చేయడానికి ప్రయత్నం చేస్తుందా ? వారి దగ్గర నుంచి ఎక్కువ సలహాలు రావడానికి అవకాశం ఉన్నది.

శ్రీ బి. శ్రీరామమూర్తి :—ఎడ్యుకేషన్ బిల్లు చాలకాలంబట్టి ప్రభుత్వ దృష్టిలో ఉన్నది. ఇది ఏరకంగా చేయాలని అనుకుంటున్నారో అప్పుడప్పుడు ప్రకటిస్తూ ఉండడమే గాక అందరు చెప్పిన అభిప్రాయాలను దృష్టిలో పెట్టుకొని రూపకల్పన చేయడం జరుగుతున్నది. అసెంబ్లిముందుకు డ్రాఫ్టు రూపంలో వస్తుంది. సెలక్టు కమిటీకి వెడుతుంది. వివిధమైన చర్చలు జరుగుతాయి. In the meanwhile anybody interested in offering their suggestions, the Government has no objection to receive their suggestions. We will certainly welcome the views on the matter, Sir.

Sri D. Venkatesam :—"Among the above 21 requests, 4, 8 and 12 have already been solved" అన్నారు." పవర్ టు ట్రాన్స్‌ఫర్ టీచర్స్— of Zilla Parishads and Panchayat Samithis should be removed from Chairman, Zilla Parishad and President, Panchayat Samithi," అన్నారు. ఇప్పుడు ఏదో టెంపరరిగా సస్పెండ్ చేశాము అన్నారు. పర్మనెంట్‌గా తీసివేయ దలచుకొన్నారా మళ్ళీ పంచాయితీ సమితిలకు యిచ్చేందుకు ప్రభుత్వం యోచిస్తున్నదా ? " 7 and 8, Selection grade posts to Higher Grade Teachers may be provided, and the charges and prosecutions against the teachers who participated in strike should be withdrawn and the break period should be condoned." ఇది కండోన్ చేసినాగాని బ్రేక్ పీరియడ్‌కు శాలరీస్ టీచర్స్‌కు అందలేదు. దానిని గురించి ప్రభుత్వం యోచించిందా ?

శ్రీ బి. శ్రీరామమూర్తి :—ఎడ్యుకేషన్‌కు సంబంధించి పరిషత్‌నుంచి సమితుల దగ్గరనుంచి వారికి ఉన్న పవర్స్ ప్రభుత్వం శాశ్వతంగా తీసుకుంటుందా అంటున్నారు. ఇప్పుడు తీసుకొన్న చర్య వారికి తెలుసు. అదే ప్రస్తుతానికి ఉన్న నిర్ణయం. ఇటుపైన ఏమి చేయబోయేది నేను చెప్పడానికి తయారుగాలేను. సాధ్యం కూడ కాదు. పోతే ఆరకమైన మాట చెపుతున్నటువంటి మనుష్యులు కూడ ఉన్నారు. దానిమీద ప్రభుత్వం ఒక నిర్ణయానికి రాలేదు. దాని నిర్ణయాన్ని నేను యిప్పుడు ప్రకటించడం సాధ్యం కాదు. 8 వది, చార్జెస్ అండ్ ప్రాసిక్యూషన్ అగైనెస్టు టీచర్స్. చార్జెస్ అన్నీ డ్రాప్ చేయబడ్డాయి. ఇంక చార్జెస్ క్వశ్చన్ అరైజ్‌కాదు. చార్జెస్ లేనే లేవు. బ్రేక్ యిన్ సర్వీస్ కండోన్ చేశామని 12 గురించి సమాధానం చెప్పింది నేను మనవిచేశాను. ఆ బ్రేక్ ఎప్పుడైతే కండోన్ చేయడంజరిగిందో ఆ సందర్భంలో కొందరికి జీతం రాలేదని వారు అంటున్నారు. అది యదార్థం అయితే అటువంటి కేసెస్ నాదృష్టికి వచ్చినప్పుడు అటువంటి లోపం లేకుండా చేయడానికి ఏమి అభ్యంతరం లేదు.

శ్రీ ఎ. శ్రీరాములు (ఏలూరు) :—లిబరలైజ్‌డ్ పెన్షన్ స్కీమ్ టీచర్స్‌కు ఎక్స్టెండ్ చేసే విషయం పరిశీలన ఎంతవరకు వచ్చినది ?

Sri B. Sriramamurty :—I can say that the matter is under the active consideration of the Government. And very shortly the matter is going to be discussed and a meeting is going to take place.

శ్రీ ఎ. శ్రీరాములు (ఏలూరు) :— ఈ సంవత్సరం ఆఖరకు అయినా అది యింప్లిమెంటుచేసే అవకాశం ఉంటుంది అంటారా? లేక ఈ పరిశీలన యింకో సంవత్సరం వరకు జరుగుతుందా?

శ్రీ బి. శ్రీరామమూర్తి :- దీనిమీద తుది నిర్ణయం తొందరలోనే తీసుకోవాలనే ఆతృతయున్నది: అందులో ఫైనాన్సియల్ కమిట్‌మెంట్ ఉంటుంది. కోటిరూపాయలు ఖర్చుకు ప్రభుత్వం తయారు కావలసి ఉంటుంది. ఇవన్నీ దృష్టిలో పెట్టుకొని సమగ్రమైన చర్చలు ఫైనాన్సు డిపార్టుమెంటుతో చేసిన తరువాత మాత్రం యిది నిర్ణయంచేసే అవకాశం ఉంటుంది.

శ్రీ నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి :— అయిటమ్ నం. 9. 1-4-64 కు ముందు యివ్వాల్సిన ఏరియర్స్ యిప్పటికి యివ్వలేదు. ఒక యిన్‌స్టాల్‌మెంట్ మాత్రం రిలీజ్ చేసినారు. ఫర్దర్ రిక్వయిర్‌మెంట్ అడిగితే యిప్పటికి యివ్వలేదు. చాల అన్యాయమైన విషయం. 1-4-68 కి అవతల మాత్రం యింక్రిమెంటల్ ఏరియర్స్ రెగ్యులర్‌గా పే చేస్తున్నారు. 1-4-68 కు ముందు ఉన్నవి మాత్రం అందరికి నిలిచిపోయి యున్నది టీచర్స్‌కు పే చేయకుండా. అయిటమ్ నం. 17. యాంటిసిడెంట్స్ దానిని రెగ్యులరైజ్ చేయడం లేదు. పోలీసువారి దగ్గరనుంచి యాంటిసిడెంట్స్ రావడానికి రెండు సంవత్సరాలు పడుతున్నది. ఇక స్పెసిఫిక్ పర్పస్‌కు [illegible]వేటప్పుడు యాంటిసిడెంట్స్ చూసి అడ్మిట్ చేసుకొనిఉంటే పోయేది. సెకండరీగ్రేడ్‌గాని, బి. ఇ. డి. గాని చదివిన తరువాత ఉద్యోగాలు యిచ్చేటప్పుడు యాంటిసిడెంట్స్ కావాలంటే అన్యాయంగా యున్నది. వాటిలో మార్పుచేసికొని ఏదైనా ఉపయోగ పడేటట్లు చూస్తారా?

శ్రీ బి. శ్రీరామమూర్తి :— ఎరియర్స్ ప్రయర్ టు 1-4-68 ఆ విషయంలో వారు చెప్పినమాట యదార్థం. అవి వేగం క్లియర్ కానందున కొంత యిబ్బంది జరుగుతున్నది. అవి పూర్తిచేయడానికి ప్రత్యేకించి కొన్ని చర్యలు తీసుకుంటున్నాము. 68 కి పూర్వం ఎక్కడెక్కడ ఉండిపోయాయో ఏ మేరకు ఉండిపోయాయో అవి జిల్లాపరిషత్‌లనుంచి, సమితులనుంచి రావలసి ఉంటుంది. ఆ రిపోర్ట్సు రావడంలోనే జాప్యం జరుగుతున్నది. ఏమైనప్పటికి దీనిమీద తొందరలో చర్యలు తీసుకొని ఆ ఎరియర్స్ అన్నీ లిక్విడేట్ చేయడానికి ప్రయత్నం జరుగుతున్నది. 17 కు సంబంధించిన అంశం Regu ari-ation of teachers provident fund. అదికూడా ప్రస్తుతం జరుగుతున్నది. ఇది రెగ్యులరైజేషన్ గురించి కాదు.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ (మంగళగిరి) :— యీ ఫైనాన్షియల్ యియర్ లోపల లిబరలైజ్‌డ్ పెన్షన్ స్కీమ్ ఫర్ టీచర్స్—అప్లికబుల్ అయ్యేది నిర్ణయం చేసుకుంటారా అనే ప్రశ్నకు వారు వేరే సమాధానం చెప్పారు.

శ్రీ బి. శ్రీరామమూర్తి :— నిర్ణయం తీసుకోవడంలో టైమ్ అంటే-ఎప్పుడైనా చేయవచ్చు. కాని యివ్వడానికి ఎంత అవకాశం వున్నది. ఏ మేరకు యివ్వ

గలుగుతామని అనేది కొంచెం ఆలోచించడానికి కొంత టైమ్ పడుతుంది. With a view to sympathetically consider the matter, we have necessarily to take some more time and it is inherent in the very situation. అందుచేత అది తొందరలోనే తగిన నిర్ణయం జరుగుతుంది. ఈ లోగానే జరుగుతుంది.

MEMORANDUM BY THE TEACHERS ASSOCIATION, KAKINADA

2,0—

* 903 Q —Vanka Satyanarayana :—Will the hon. Minister for Education and Cultural Affairs be pleased to state :

(a) whether a memorandum by the teachers Association of Kakinada was presented to the Hon'ble Minister in the 3rd week of April 1972 narrating the grievances and requirements of the teacher Community ; and

(b) if so, what are the contents of the memorandum ?

Sri B. Sriramamurthy :—(a) No, Sir.

(b) Does not arise.

శ్రీమతి జె. ఈశ్వరీబాయి (ఎల్లారెడ్డి) :—సమితులలో, జిల్లా పరిషత్‌లలో టీచర్సుకు జీతాలులేక, చాలా యిబ్బందిగా ఉంది. వారికి ఫండ్స్ రావటంలేదుకనుక ఇవ్వటంలేదని అంటున్నారు. టీచర్సుకు నెలనెలకు జీతాలు ఇవ్వకపోతే ఇబ్బందికాబట్టి—వారికి ఎప్పుడు జీతాలు ఇస్తారు ?

(జవాబు లేదు)

REGIONALISATION OF SERVICES

196—

*1041 Q.- Sri M. Nagi Reddy :—Will hon. the Chief Minister be pleased to state :

(a) whether the state Government have sent proposals regarding the regionalisation of Services in Andhra Pradesh, to the Central Government for consideration ;

(b) if so, the particulars of the said proposals ; and

(c) whether the Central Government accepted the proposals ?

Sri P V. Narasimha Rao :—(a) Yes, Sir.

(b) The proposals contemplate rationalising the Units of the appointment by creating more than one Unit of appointment in place of each of the existing State-wide single Units of appointment in the service cadres other than those in the Composite Offices. They cover, in addition to the non-gazetted services, some gazetted posts also, depending on the structure and conditions obtaining in the departments.

(c) Not yet, Sir. They are under consideration

శ్రీ ఎం. నాగిరెడ్డి (గురజాల) :—ఇప్పుడు రీజనలైజేషన్ ఆఫ్ సర్వీసెస్ ఏ కేటగిరీస్‌వరకు అమలుపర్చటానికి ప్రభుత్వం పూనుకొంటున్నది ?

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—ఇప్పటికి 32 డిపార్టుమెంట్సుగురించి కేంద్ర ప్రభుత్వానికి మన ప్రతిపాదనలు పంపించడం జరిగింది. వారు పరిశీలన చేస్తున్నారు. అన్ని డిపార్టుమెంట్స్‌లోకూడ ఒకేమేరకు రీజినలైజేషన్ అన్న వుద్దేశ్యం కాదు. అందులో ఉన్నటువంటి సిబ్బంది సంఖ్యనుబట్టి దాని వ్యాప్తినిబట్టి రెండు, మూడు, అంతకన్నా ఎక్కువ యూనిట్స్ చేసే ఉద్దేశ్యం ఉంది. ఆ వుద్దేశ్యంతో నే ఈ ప్రపోజల్స్—ఒక్కొక్క శాఖకు సంబంధించిన ప్రతిపాదనలు అక్కడకు పంపించాము. వారు యింకా పరిశీలన చేస్తూ ఉన్నారు. వారి పరిశీలన అయిన తర్వాత తుదినిర్ణయం తీసుకోవడం జరుగుతున్నది.

శ్రీ కె. లక్ష్మణ్ బాపూజీ (భువనగిరి) :—మీరు ఏ తేదీన ప్రపోజల్స్ గవర్నమెంట్ ఆఫ్ ఇండియాకు పంపించారు? స్పెసిఫిక్ రీజన్స్‌ను మీరు మెన్షన్ చేశారా? రాయలసీమ, తెలంగాణా, సర్కార్స్—అని మూడు రీజియన్స్ వున్నవి. స్పెసిఫిక్‌గా రీజియన్స్-యీ రీజినలైజేషన్‌కొరకు-మెన్షన్ చేశారా?

Sri P. V. Narasimha Rao :—Sir, the proposals were sent on the 13th May, 1972 and so far as the regions are concerned they are actually units of appointment, the units of recruitment and while I am not sure whether we have treated Rayalaseema as a separate unit as such. We have taken care to see that the Telangana region which has some particular significance at the moment is not divided into two units.. దీనిని మాత్రం ఒక యూనిట్‌గా నిర్వహిస్తూ తక్కిన ప్రాంతాలలో ఒకటి లేక అంతకన్నా మించి యూనిట్స్ చేయటం ఆ శాఖయొక్క పరిస్థితిబట్టి చేయటం జరుగుతుంది.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ (మంగళగిరి) ;—కొన్నివాటిల్లో యూనిట్స్ తెలంగాణాను ప్రత్యేకంగా చేసినపుడు-డిపార్టుమెంట్స్‌లో యీ సంఖ్య డివైడ్ చేయటంలో—వివిధ డిపార్టుమెంట్స్‌లో వివిధ సంఖ్యలు పెట్టవలసిన అవసరం ఏమి వచ్చింది?

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—ఇపుడుకూడ కొన్ని ఉద్యోగాలుగురించి జిల్లా యూనిట్‌గా వుంది. కొన్ని వుద్యోగాలుగురించి రెండు మూడు జిల్లాలకు కలిపి ఒక ప్రాంతం యూనిట్‌గా వుంది. మనం చేసేది కొత్తదికాదు. ఇదివరకు ఉన్నటువంటిదే. కాని కొన్ని ఉద్యోగాలకుమాత్రం పరిమితం అయిఉన్నటువంటిది అధిక సంఖ్యలో ఉద్యోగాలకు వ్యాప్తి చేయటం ఒకటి—ఎక్కువ డిపార్టుమెంట్స్‌కు దీనిని వ్యాప్తిచేయటం ఒకటి-రెండు విధాల దీనికి ఎక్స్‌పేన్షన్ చేయటం జరిగింది.

Sri A. Sreeramulu (Eluru):—Sir, this question of regionalisation has been discussed for a pretty long time. I appreciate that this is a very delicate point which cannot be discussed through a Short Notice Question. I am sure the Chief Minister will also appreciate the magnitude of the problem. The employees are very much passive with the proposal of the Government. So, I would request the Chief Minister to take some of the Opposition Representatives into confidence and also call for the representatives of service associations with a view to prepare a scheme acceptable to all the regions.

Sri P. V. Narasimha Rao :—I am sorry. I cannot agree with the diagnosis of Mr. Sreeramulu, because the employees and their representatives on both sides have been associated with the thinking

from the start. It is not as though some thing have been dropped from the heaven or some unilateral concept formulated by the State Government. The Central Government, State Government and all the interests concerned are being consulted from time to time although whatever has been said by them would not be accepted. It is not possible because there can be clash in the opinions expressed by them. But so far as possible, the State Government have taken care to see that common measure of agreement is ensured and I would like to assure the Hon'ble Members that there is nothing which the State Government will do unilaterally. We shall see the broad consensus and the Central Government is seized of the matter. The Home Minister Mr. K. C. Pant came to Hyderabad a few days ago. When he came here, he had discussions with many persons and he was satisfied that broad consensus will be forthcoming.

శ్రీ బి. రత్నసభాపతి (రాజంపేట): — అధ్యక్షా, దాదాపు 14, 15 సంవత్సరాలుగా ఒక సిస్టమ్ ఆఫ్ ఎడ్మినిస్ట్రేషన్‌లో మనం అనుభవం సంపాదించాము. ఈ రీజనలైజేషన్ ఆఫ్ సర్వీసెస్‌వల్ల ఎడిషనల్ బెనిఫిట్‌గాని, అడ్వాన్‌టేజ్‌గాని ఏమి వస్తుందో చెబుతారా ?

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు : — ఏ యూనిట్‌లో ఉంటే ఆ యూనిట్‌లో వారికి బదిలీలు అవటంవల్ల పెద్ద సౌకర్యం ఏర్పడుతుంది. ఈనాడు మనం జాతీయ స్థాయిలో — మన రాష్ట్రంలో ఉన్న వారికి ఉద్యోగాలు దొరకాలని ఎట్లా అనుకొంటున్నామో, అదే విధంగా ఒక ప్రాంతంలో ఒక ఉపప్రాంతంలో ఉన్నటువంటి వారికి కనీసం చిన్నచిన్న ఉద్యోగాలైనా — అక్కడి వారికి అక్కడ దొరికితే మంచిది అనుకొంటున్నాము. ఒక అటెండర్‌గాని, ఎల్. డి. సి గాని శ్రీకాకుళం వాడిని అనంతపురం పంపించటంలో ప్రత్యేక లాభంగాని, సౌకర్యంగాని లేదు. రీజనలైజేషన్ రాక పూర్వమే కొన్ని శాఖలలో కొన్ని ఇన్‌స్ట్రక్షన్స్ ఇవ్వటం జరిగింది. నేను ఇన్‌స్ట్రక్షన్స్ ఇచ్చాను. అసిస్టెంట్ లెక్చరర్స్, జూనియర్ లెక్చరర్స్‌ను వీలైనంతవరకు ఆ యూనివర్శిటీ ప్రాంతంనుంచి బయటకు పంపించవద్దు అని చెప్పాను. దానివల్ల నాలుగైదు జిల్లాలకే వారి ట్రాన్స్‌ఫర్ పరిమితమై ఉంటుంది. రిక్రూట్‌మెంట్ కూడ ఆ విధంగా ఉన్నట్లయితే కొంతవరకు స్థానికంగా ఉన్నటువంటి మన యువకులకు, యువతులకు విద్యావంతులకు అక్కడ అవకాశాలు దొరకటానికి వీలవుతుంది అన్న ఉద్దేశంతో ఇది చేయటం జరిగింది. ఇందులో పరిపాలనా సౌలభ్యం కూడ ఉంది. ఇందులో కొత్త విషయం లేదు. చిన్నచిన్న యూనిట్స్‌లో కొన్ని కొన్ని ఉద్యోగాలు ఇవ్వటం జరిగింది. దానిని ఇప్పుడు మనం కొంత విస్తృతం చేస్తున్నాము.

Sri M. Narayana Reddy : —There is some confusion and anxiety about the implementation of the regionalisation among the services. In view of that fact, I would like to know whether the regionalisation formula is conceived as a solution to the service problem which could not be solved under the delicate provisions arising from States Reorganisation Act or is it a supplement to the provisions and procedure that are available under the States Reorganisation Act and all other incidental proceedings ?

Sri P. V. Narasimha Rao :—It is difficult to describe it in one respect. It can be taken as a supplement; it can be taken as an independent scheme; it can be taken as our experience to a particular scheme which has the element of advantage on many counts and also added advantage of overcoming certain difficulties which we have come across.

శ్రీ నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి :—అధ్యక్షా, ఇపుడు రెండు యూనిట్స్‌గా చేయమని ప్రతిపాదన కేంద్ర ప్రభుత్వానికి పంపించారు. తెలంగాణా ఒక యూనిట్, ఆంధ్ర రీజియన్ ఒక యూనిట్ ....

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—కాదు. తెలంగాణా వేరు ఆంధ్ర వేరు కాదు. కొన్ని శాఖలలో రెండు కన్నా అధికంగా యూనిట్స్ ఉన్నవని మనవిచేశాను.

శ్రీ నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులు రెడ్డి :—ఇప్పుడు ఈ యూనిట్సులో ప్రభుత్వపు కార్యాలయాలన్నీ తయారైనాయి, మరి అక్కడ 2 : 1, 2 భాగాలు ఆంధ్రా, 1 భాగము తెలంగాణా ఆ నిష్పత్తిలో రిక్రూట్‌మెంటు చేసుకొంటూరా? అది ఖచ్చితంగా అమలు జరుగుతుందా?

Sri P. V. Narasimha Rao :—I would like to repeat the answer which I have given.

The proposal contemplates rationalising the units of appointment by creating more than one Unit of appointment in place of each of the existing Statewide single Units of appointment in the service cadres other than those in the Composite Office . అన్నాసంది. ఈ పథకం కంపోజిట్ ఆఫీసస్‌కు వర్తించదంది.

Sri C V. K. Rao Kakinada):—Mr. Speaker Sir. Now the hon'ble Chief Minister is delightfully vague on this particular issue of rationalisation. It is worrying the mind of all the services and therefore I would like him to let us clearly know what are the definite Proposals before the State Government on that. How does it solve the particular issue of suspicion and also other problems concerning Telangana and Andhra.

Sri P.V. Narasimha Rao : -There is no suspicion and there are no misgivings. I don't want any suspicion to act and any misgivings to persist. What we have done is, we have sent certain proposals, not merely sent them in a technical sense. Actually we have taken the benefit of the advice of the Central Government, the Home Ministry on these matters right from the start, even when the first thinking started We have informally and otherwise associated with the officers of the Central Government. Therefore, the thinking which is made and which has gone in the formation of these proposals, is more or less acceptable to the Central Government and the State Government and the service Associations also to the extent we were able to associate them with the thinking. Therefore it is not as though I have just said; It is not as though unilaterally we have suddenly produced some thing and send it to Government of India. Now the proposals are at a fairly advanced stage So, within the next few weeks we are expecting that the proposal will be finalised and at the proper time, we shall certainly announce them and we shall elicit information of all the persons.

Sri C.V.K. Rao (Kakinada) :—Will he place before the House for diseussion when the proposals are finalised ?

Sri K. Prabhakar Rao : —Will it be possible to announce the final decision before the end of this month?

Sri P. V Narasimha Rao :—I could not say, because they are now at the Government of India level. I do hope that it will not take a long time because, the impression given to me by the House Minister of the Union Government and also because he was in the same lines. He was generally satisfied with the proposals. His officers were satisfied with the proposals. So I don't apprehend delay in the matter. But it is difficult to say whether we can complete everything by the end of this month. That is our condition to say. It may take a few weeks more, if necessary, or, it may be possible to do it within a month. So, I cannot say at the moment.

Sri Konda Lakshman Bapuji:—Whether the proposals require any constitutional amendment ?

Sri P. V. Narasimha Rao :—No Sir.

Sri A. Sreeramulu : —The entire reply is an over-simplification of this issue because regionalisation certainly took into account the integration of services. The main grievance of the employees in relation to promotion is not so much in respect of appointment. What is exactly the system by which the Government is going to regulate their promotions due to the present integrated list or they want to bifurcate that list depending upon regionalisation.

Sri P. V. Narasimha Rao :—I cannot go into the details just now, because the proposals are at a stage. When it is proper to discuss them, we can do it openly. We have not got the final reply of the Government of India. So, what they will suggest and what we shall accept, will take a little time. I am sure that the aspects referred to by Mr. Sreeramulu are being looked into.

Sri C. V. K. Rao :—It appears to me after hearing the Chief Minister that it is becoming a matter between the State Government and the Central Government. Very well, they have come to a certain sort of agreement between them. Would he be prepared to discuss with the Service Organisations about these proposals before finalisation.

Sri P. N Narasimha Rao :—I have already stated that the Service Organisations have been kept in the picture to the extent possible. They have been consulted not once, but more than once. This is a matter which has to be sorted out under the States Reorganisation Act between the Central Government and the State Government and on these lines some thinking will have to be done between them. At the proper time, as has already been done, they will be consulted. There will be nothing done by way of foisting on the people anything unilaterally. That is what I have already stated.

(Further supplimentaries on L. A. Q. No. 199 answered on 10-7-1972)

MEDIUM OF INSTRUCTION IN JUNIOR COLLEGES

199 –

* 5-E Q.- Smt. G. Kamala Devi :-Will hon. the Chief Minister be pleased to state :

(a) whether the Government will consider to allow the students of Junior Colleges to choose their medium of instruction without imposing any restriction ; and

(b) whether the Government will also consider to introduce parallel English medium sections in all the Junior Colleges situated at least in the District Headquarters ?

Sri P. V. Narasimha Rao :—(a) No, Sir.

(b) No Sir. Parallel Sections in English medium are however being permitted in select Junior Colleges with reference to the number of students seeking admission in English medium.

శ్రీమతి జి. కమలాదేవి (పామర్రు) :—ఈస్టు గోదావరిలో, వెస్టు గోదావరిలో అసలు జూనియర్ ఇంటర్‌మీడియట్‌లో ప్యారలల్ సెక్షన్సే లేవు ఇంగ్లీషులో. అది ఈ సంవత్సరము పెడతారా ?

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—ఇప్పుడు ఈ జూనియర్ ఇంటర్‌మీడియట్‌లో ప్యారలల్ సెక్షన్సు పెట్టాలంటే 10 వ తరగతి ఇంగ్లీషు మీడియంలో పాస్ అయిన వారు ఎంతమంది ఉన్నారనేది మొట్టమొదట కనుకోవలసి యుంటుంది, అటువంటి వారు తగిన సంఖ్యలో ఉండి ఎకనామిక్‌గా ఒక సెక్షన్ కాగలచోట పెట్టిస్తాము.

శ్రీమతి జి. కమలాదేవి (పామర్రు) :—ప్రయివేట్ ఇన్‌స్టిట్యూషన్సు ద్వారా మెట్రిక్యులేషన్ పాస్ అయినవారు, మరి కాన్వెంట్సులో పాస్ అయినవారు జిల్లా మొత్తంగా అక్కడ జూనియర్ ఇంటర్‌మీడియట్‌లో ఇంగ్లీషు ఇతర చోట్లకు డిస్పర్స్ అవుతున్నారు. అందువల్ల ఈ సంవత్సరము ఆ అవకాశము కల్పించగలరా ? నిర్దిష్టమైన సంఖ్య ఉన్నప్పుడు ఆ విధంగా ముందుగా పబ్లిష్ చేయగలరా ?

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—నిర్దిష్టమైన సంఖ్య ఉంటే పెట్టిస్తాము.

శ్రీమతి జి. కమలాదేవి :—పబ్లిష్ చేయకుండా ఉంటే ముందుగా ఎట్లా సంఖ్య వస్తుంది ?

శ్రీ నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి :—గత సంవత్సరము ఇంగ్లీషు సెక్షన్సు ఉన్నచోట్ల కూడ ఇప్పుడు ఎత్తివేస్తున్నారు. కావలసిన స్ట్రెంగ్త్ ఉంటే కూడ ఎత్తివేస్తున్నారు. దీనివలన ఏవైనా కాంపిటీటివ్ ఎగ్జామినేషన్సులో ఇతర రాష్ట్రాలతో మనము కంపీట్ చేయలేకుండా అవుతాము ఈ విధంగా ఇంగ్లీష్ నెగ్లెక్ట్ చేసినట్లయితే. కనుక ప్రతి జూనియర్ కాలేజిలో కూడ ఒక ఇంగ్లీషు సెక్షన్ పెట్టే ఆలోచన చేస్తారా? గూడూరులో కూడ ఎత్తివేశారు.

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—అవసరం లేకుంటే ఎత్తివేస్తారు.

శ్రీ నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి :—స్ట్రీంగ్త్ కూడ ఉన్నదండి.

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—స్ట్రెంగ్త్ ఉంటే కూడ తీసివేయడం జరిగితే తీయవద్దని చెప్పుతాము.

Sri Satyanarayana:—In a place like Adoni where there are a large number of linguistic minorities like Kannada and Urdu speaking people who run schools in their own medium and also English Medium sections in the local schools. There is no English medium in Junior Intermediate. Will the Government consider to provide English Medium in a place like Adoni ?

Sri P. V. Narasimha Rao :-There is no need for English Medium section in the College there Kannada medium and Urdu medium or whatever it is, that is available there. Adoni is not a place where other medium are not available. It is a place where people have come and taken the medium at the level of 10th class. Where it is not available at that level, at the Intermediate stage only, at such places this facility for English Medium will be extended. However, Adoni people have been representing for a long time about the English Medium I don't know whether English Medium has been sanctioned. We shall again have it examined on merits. Wherever English medium has been sanctioned it is alright. If it is not sanctioned we shall again have it examined on merit

శ్రీ డి. వెంకటేశం :—ముఖ్యమంత్రిగారు వారి సమాధానంలో నిర్దిష్టమైన సంఖ్య వున్నచోట్ల మేము పెడతాం అన్నారు. నిర్దిష్టమైన సంఖ్య వుండడానికి—టెన్త్ క్లాస్‌వరకు ఇంగ్లీష్ సెక్షన్స్ మనకు లేవు, అందువల్ల ఒక నిర్దిష్టమైన సంఖ్య ఒకచోట రావాలంటే రాదు; అందుచేత ఇంగ్లీష్ మీడియంలో చదువుకుంటామనే పిల్లలకు ఆ సౌకర్యం ఏర్పాటు చేయడానికిగాను జూనియర్ కాలేజెస్‌లో తెలుగుతో బాటుగా ఇంగ్లీషు సెక్షన్స్ కూడా పేరలల్‌గా ఏర్పాటు చేయవలసిన అవసరమున్నది. టెక్నికల్ ఎడ్యుకేషన్‌లో పోవాలంటే తెలుగులో నాలెడ్జి లేదుకాబట్టి తప్పనిసరిగా పేరలల్ సెక్షన్స్ ప్రతి జూనియర్ కాలేజీలోను పెట్టవలసిన అవసరముంది. ప్రభుత్వం ఆ విధంగా యోచించి చేయకపోతే చాలా ఆందోళన వస్తుందని మనవి జేస్తున్నాను.

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :- చాలా యోచించాము. యోచించిన తర్వాతనే మనవిజేస్తున్నాను. ఈ రోజు వున్న ఇంగ్లీష్ మీడియం సౌకర్యాలు ఎన్ని ? ఆ సౌకర్యంనుంచి పాసైనవారు ఎంతమంది ? వారికి ఇంటర్‌మీడియేట్‌లో అవసర మెంత ? అనేది ఆలోచించి చేయవలసి ఉంటుంది గాని ప్రతిచోట సాధ్యంకాదు. ప్రతిచోట పెట్టవలసిన అవసరం ఉండదు. ఈ రోజున మనకు జాతీయ విధాన మొకటి ఉన్నది విద్యకు సంబంధించి............

శ్రీ డి. వెంకటేశం :—ఏమిటా జాతీయ విధానం ?

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—అదేమిటి ? అవి అంటే—If you are not bound, I am bound by it. What can I do ?

శ్రీ డి. వెంకటేశం :— మొన్న శ్రీమతి ఇందిరా గాంధీగారితో మద్రాసు ముఖ్యమంత్రి మాట్లాడుతూ—యిదే విషయం వచ్చింది ; జాతీయ విధానం వుండగా మీ రాష్ట్ర భాషను మీరు పెట్టుకున్నారు కాబట్టి, ఇంగ్లీషు, హిందీ చదువుకోలేదు కాబట్టి ఉద్యోగాల విషయంలో మీ చావు మీరు చావండి. అని కరుణానిధిగారితో ఆమె చెప్పారు. ఆ పరిస్థితే మనకు కూడా వస్తుంది. తెలుగులో అంతా పెట్టి కేంద్ర ఉద్యోగాలకు యితరత్రా స్థాయిలలో అవకాశాలు లేకుండా చేస్తూ జాతీయ విధానం అంటే ఎట్లా ? భవిష్యత్తులో వారు షైన్ అవాలంటే తప్పనిసరిగా ప్రభుత్వం ఇంగ్లీషు మీడియంలో చదువుకుంటామనేవారికి ఆ అవకాశం కల్పించాలి లేకపోతే మనం భవిష్యత్తులో చాలా యిబ్బందుల పాలవుతాము

Sri P. V. Narasimha Rao :—We have gone into it time and again, for years and years. We have discussed this policy which has been finally evolved. It is more or less a compromise between two extreme views. Now there is no need to change the policy. Let us try it for some time. Wherever there is need, I have already promised that English medium will be given.

శ్రీమతి ఎన్. విజయలక్ష్మి (తుని) :— అధ్యక్షా, వైజాగ్ డిస్ట్రిక్టులో తప్ప ఎక్కడా మీడియం ఆఫ్ ఇన్‌స్ట్రక్షన్ ఇంగ్లీషులో వున్నవి లేవు ; యీస్టు గోదావరి కాకినాడ తదితర ప్రాంతాలవారు—ఆ విద్యార్థులు వైజాగ్ వెళ్లి చదువుకోవాలంటే అక్కడ సీట్సు అయిపోయాయి అంటున్నారు ; కనీసం డిస్ట్రిక్టు వైజ్‌గానైనా వీటిని ఏర్పాటు చేయవలసిన అవసరమున్నది. కాకినాడలో ఇంగ్లీష్ మీడియం సెక్షన్స్ ఏర్పాటు చేయవలసిన అవసరమున్నది. ఆ విధంగా చేస్తారా ?

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—చెప్పాను. మేము ఎ సెక్షన్ చేస్తాం—ఎంత మంది పిల్లలు చదువుకోడానికి రెడీగా వున్నారో చూసి మేము చేస్తాం. ఒక సెక్షన్ తెరవడానికి చూస్తాం.

శ్రీ బి. రత్నసభాపతి :—టెన్త్ క్లాసువరకు తెలుగు మీడియం ఉంది. జూనియర్ కాలేజెస్‌లో తెలుగు మీడియంలో చదవమంటే—వారు ప్రొఫెషనల్ కోర్సెస్—మెడిసిన్, ఇంజనీరింగులకు వెళ్లాలంటే వారు తరువాత బాధపడవలసి వస్తుంది గదా. అక్కడ కూడ వారికి తెలుగులోనే టీచ్ చేస్తున్నారా ? లేక ఇంగ్లీషులోకి స్విచ్ ఆన్ అవుతున్నారా ? వారిగతి ఏమిటి ?

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—వారిగతి చాలా బాగుంది. ఇంతవరకు మన వద్ద మల్టిపర్పస్ నుంచి అనేక వందల మంది, వేల మంది డాక్టర్సు, ఇంజనీర్సు అయినారు. ఎవరికీ యిబ్బంది కలగలేదు. They are all very competent doctors and engineers today and the medium has not come in their way. From my records, I find there was a question about the entrance examination. వీటికి ఎంట్రెన్స్ టెస్టు వున్నాయి. అవి ఏ భాషలో రాయాలనే విషయమై బహుశా వారు అడుగుతున్నారనుకుంటాను. దానివల్ల కూడ ఎవరికీ యిబ్బంది లేదు. So far as the medical colleges are concerned, our students have been allowed the facility of answering the questions in their own languages. స్పెషల్ క్లాస్ ఉంది. తెలుగులో పాస్ అయినవారు ఇవాళ డాక్టర్స్‌గా ఉన్నారు.

శ్రీ బి. రత్నసభాపతి :—టెన్త్ క్లాసునుంచి పాస్ అయిన తరువాత జూనియర్ కాలేజీకు పోయినప్పుడు After the Entrance Exmination these people go into the colleges. Then will they be taught in the medium of Telugu or in English ?

Sri P. V. Narasimha Rao :-They will be taught in the medium of English as has been happening:s o far we have not yet s vitched over the technical education to the regional languages. Until such times we switch over. English will continue. But this has not come in the way of Telugu and other language media students becoming good doctors. engineers and having the same merit as English medium students

Sri B. Ratnasabhapathi :—That has to be seen Sir. This procedure has started only two or three years back.

Sri P. V. Narasimha Rao :—No Sir. That has been seen already from 15 years right from the start.

Sri B. Ratnasabhapathi :—I am not going into that question. If any student chooses to go to English medium, what objeciion the Government has got to allow him to go to English medium·

Sri P. V. Narasimha Rao :- The policy is that we continue the medium at the Junior College level, the medium which he has followed. Until 10th class It is allowed to be continued at the Junior College level, because the Junior College is just a substitute for the Higher Secondary which we had previously. Therefore it has not been considered necessary to have a change of medium at the Junior College.

Sri B. Ratnasabhapathi : - If the students want to go over to English medium, will the Government allow him to go ?

Sri P. V. Narasimha Rao :—No, Sir. It is not possible, at the Higher Secondary stage. It was not possible in the past also.

Sri Syed Hasan (Charminar) :-I would like to know the policy of the Government with regard to the existing colleges in which the students have to go even if it is Telugu medium or some other medium. They have to join it without any choice to swell the strength.

Sri P. V. Narasimha Rao :—The rules are every clear. So far as the Junior Intermediate is concerned the medium in which the boy is in 10th Class level will be continued. So far as the Degree Classes are concerned some decisions have been taken in consultation with the three Universities and the Government. The rules are that the change of medium or switehing over to English medium or any other medium will be considered subject to certain conditions.

Sri Syed Hasan :—Will this be applicable to private schools and colleges also ?

Sri P. V, Narasimha Rao :—I don't think there are any exceptions or any other rules in regard to the private schools and colleges.

శ్రీ ఎం. సుబ్బారెడ్డి :—అధ్యక్షా, ముఖ్యమంత్రిగారు ఇంటర్మీడియేట్ పాస్ అయిన పిల్లలు యం. బి. బి. యస్. ఎన్‌ట్రెన్స్ ఎగ్జామినేషన్‌లో వారి యిష్టం వచ్చిన భాషలో వ్రాయవచ్చునన్నారు. క్వొశ్చన్ పేపర్స్ మాత్రం ఇంగ్లీషులో వున్నాయి. ఇంగ్లీషులో వున్న క్వొశ్చన్ పేపర్స్ అర్థం చేసుకోలేక చాలామంది ఫెయిల్ అయినారు. అందువల్ల సెలెక్టెడ్ కాలేజెస్‌లోనయినా ఇంగ్లీష్ మీడియంను ఇంట్రడ్యూస్ చేయవలసినదిగా కోరుతున్నాను.

Sri P.V. Narasimha Rao :—There is one point I would like to clarify It is a fact that at the moment the entrance examination is a very limited examination. The question papers are prepared very secretly by just one or two persons. It was considered that if translation into 7 or 8 languages is allowed the papers would leak. That is the main reason why the question papers have been set in English but the students have been given the liberty to answer the papers in their own languages. At the intermediate level the English terminology also has been given in the textbooks. The Telugu academy has printed text books. If you go through the text books you will find that most of the technical terminology has either been literated or given in brackets, wherever it is translated. So it has not been considered difficult for the students to understand the questions even it they are set in English. However, since this point has been made, we would go into it again and in future we shall see and examine the feasibility of setting up the questions also in all the languages concerned.

శ్రీ యం. నాగిరెడ్డి :—ఇప్పుడు సెంట్రల్‌గవర్నమెంటుకు సంబంధించి సెలెక్షన్స్—ఐ. పి. యస్; ఐ. ఎ. యస్ వచ్చినప్పుడు అందులో ఇంగ్లీష్ మీడియంతో వున్నవారే ఎక్కువమంది సెలెక్టు కావడానికి అవకాశముంది. తెలుగు మీడియం లేదు అందుకని సెంట్రల్ గవర్నమెంట్ కండక్టుచేసే ఎగ్జామినేషన్స్ కూడా రీజినల్ లాంగ్వేజ్‌లో తీసుకోవడానికి చూడాలి. రీజినల్ లాంగ్వేజ్‌ను అభివృద్ధి చేయాలంటున్నారు, మంచిదే. దానితోబాటుగా సెంట్రల్ గవర్నమెంటు ఉద్యోగాలలో కూడ మనకు నష్టం లేకుండా అక్కడ కూడా రీజినల్ లాంగ్వేజ్‌లో ఆ ఎగ్జామినేషన్స్ కండక్టు చేసేటట్లు చూస్తారా ?

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :- నాలుగైదు సంవత్సరాల క్రిందట దీనిని గురించి ప్రతిపాదన చేయడం జరిగింది. సెంట్రల్ గవర్నమెంటులోవారు కాస్త ఆలస్యం చేస్తున్నటుగా ఉంది. దీనిని గురించి గట్టిగా యిదివరకు వ్రాశాము. ఇక మీదట కూడ అన్ని భాషలలో యీ పరీక్షలను తీసుకోవాలని మన అభిమతం. మనం యిదివరకు వ్రాశాము. ఇక మీదట కూడా దీని గురించి గట్టిగా చెప్పడానికి ప్రయత్నం చేస్తాం.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ :—ఈ స్విచ్ ఓవర్ జరిగిన తరువాత కాలేజీలలో తెలుగు మీడియం తీసుకున్నచోట ఎటువంటి డిఫికల్టీస్ ఉన్నాయి ? టెక్స్ట్ బుక్స్—టెర్మినాలజీలోగానీ- సైంటిఫిక్ టెరమ్సులోగానీ వాటిని గురించి పరిశీలన చేసి గెటోవర్ కావడానికి ప్రభుత్వం ఆలోచిస్తోందా ?

Sri P.V. Narasimha Rao :—The Board of Intermediate Examination it very closely watching the developments. ఎప్పటికప్పుడు సమీక్షిస్తున్నారు మొన్ననే—మూడు రోజులక్రితం జరిగిన సమావేశంలోనే యీ విషయాలన్నీ క్షుణ్ణంగా చర్చ చేయడం జరిగింది. ఏ మీడియంలో ఏ యిబ్బందులు వస్తున్నాయి అనేది టెక్స్టట్ బుక్స్ గురించీ, కంటెంట్సు గురించీ, సిలబస్‌గురించీ— ఇవన్నీ కూడా వారు బాగా పరిశీలన చేస్తున్నారు.

శ్రీమతి జి. కమలాదేవి :—ఈ సంవత్సరం కాకినాడలో ఇంగ్లీషు మీడియం సెక్షన్సు ఓపెన్ చేసే అవకాశం ఉన్నదా ? అయినట్లయితే ముందుగా పబ్లిష్ చేస్తారా ?

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—కాకినాడ విషయం వచ్చినప్పుడు అక్కడ ఎంతమంది ఎవైలబుల్ ఉన్నారో కనుక్కొని చేస్తాము.

శ్రీమతి జి. కమలాదేవి :—ముందుగా పబ్లిష్ చేస్తే వారికి రిక్వయిండ్ నంబరు వస్తుంది.

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—చేస్తామని చెప్పానుకదా. సి. వి. కె. రావు గారడిగితే ఆలోచిస్తామని..........

శ్రీ సి. వి. కె. రావు :—ముఖ్యమంత్రిగారు ఎలక్షన్సుకు ముందు కాకినాడ వచ్చినప్పుడు విద్యార్థులను, నన్ను, ప్రిన్సిపాలునూ కలుసుకొని పి. ఆర్. కాలేజీ— జూనియరు కాలేజీలో ఇంగ్లీషు మీడియం క్లాసులు ఓపెన్ చేయడానికి హామీ ఇచ్చారు. అది అమలులో పెట్టే బాధ్యత వారిపై ఉన్నదికదా. మరి ఎందుచేత అమలు పెట్టరు ?

శ్రీ నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి (గూడూరు) :—ముఖ్యమంత్రిగారు కమలా దేవిగారు అడిగితే యిస్తానని చెప్పాను. సి. వి కె. రావుగారు అయితే ఆలోచిస్తానని చెప్పి ఉందును అన్నారు. అది నిజంగా ప్రతిపక్షాన్ని అవమానించడం, ప్రతిపక్షాన్ని నిర్లక్ష్యం చేయడం అవుతుంది. వారి పార్టీ సభ్యురాలు కాబట్టి వెంటనే హామీ యిచ్చేయడం యీ ఫ్లోర్‌లోనే యీ విధంగా జరుగుతూవుంటే యిక బయట మా గతి ఏమిటి ? ఇది బ్రీచ్ ఆఫ్ ప్రివిలేజి కాదా ?

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—ఇందులో బ్రీచ్ ఆఫ్ ప్రివేలేజ్ ఏమీలేదు. రావుగారు అనుకోలేదు. శ్రీనివాసులురెడ్డిగారు ఏదో అంటున్నారు కానీ బయటవారికే ఎక్కువ భయపడతారు.

శ్రీ సి. వి. కె. రావు :—మాఊరినుంచి ముగ్గురు లెజిస్లేటర్సుము ఉన్నాము. అందులో యిద్దరు లేడీ లెజిస్లేటర్సు........I am sure the Chief Minister would give us a very good assurance, because there are three Legislators.

శ్రీమతి జె. ఈశ్వరీబాయి ;—ఇప్పటికే నిరుద్యోగం పెరిగిపోతున్నది. ప్రభుత్వం దీనిని గురించి గట్టిగా ఆలోచించాలి. మనం తెలుగు తెలుగు అని పట్టుకు కూర్చుంటే సెంట్రలు గవర్నమెంటులో ఉద్యోగాలు మనకు దొరకవు. సెంటరులో

ఉద్యోగాలు కావాలంటే ఇంగ్లీషు చదువుకోవాలి. అటువంటప్పుడు పాలసీ తీసుకున్నాము అంటారేమిటి ? మనం కాన్‌స్టిట్యూషనులోనే చేంజస్ తీసుకువచ్చాము. పాలసీలో చేంజి తేలేమా ? ఈనాడు ప్రతి ఒక్కరూ ఇంగ్లీషు కావాలంటున్నారు కదా ?

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—ప్రతి ఒక్కరూ చదువుతున్నారు-ఇంగీషు తీసేయలేదు.

శ్రీమతి జె. ఈశ్వరీబాయి :—సెంట్రలు గవర్నమెంటుకు పోవాలంటే తెలుగులో చదువుతున్నవారు ఎట్లా వెళ్ళగలుగుతారు ?

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—యధేచ్ఛగా పోతారు. సెంట్రలు గవర్నమెంటు ఉద్యోగాలకు పోవడానికి కూడా యిబ్బంది లేదు.

శ్రీమతి జె. ఈశ్వరీబాయి :—ఈనాడు చదువుకునేవారికి ప్రోనౌన్సు చేయడానికే రాదు.

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—వారు బాగా నేర్చుకుంటున్నారు. ఇంగ్లీషు బాగా చదువుతున్నారు. ఇబ్బంది లేకుండా నడుస్తోంది.

Sri Syed Hasan :—Whether the Government have any hesitation in granting permission or recognition to those, who would like to start private institutions, Schools, or Colleges, in English Medium.

Sri P. V. Narasimha Rao :—So far as Schools are concerned, we are not encouraging all types of small institutions coming up in every street, with the names of Kindergarten, this & that. Apart from the question of medium, Sir, the question of allowing such institutions coming up indiscriminately is also to be considered. So, it is not a question of English or Telugu media. Primary Education is the responsibility of the State, and is to be looked after by the State. We will have to shoulder that responsibility.

Sri Syed Hasan :—What about Colleges ?

Sri P. V. Narasimha Rao :—Colleges have no difficulty, Sir. We have given permission practically to all managements who wanted to start colleges So far as media are concerned, we shall examine the individual cases, and see in the case of each College, what is the medium which should be given to them, keeping in view the 'feeder-schools' etc. under that particular College. Based on this we shall take decision.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ (మంగళగిరి) :— ప్రయిమరీ ఎడ్యుకేషన్ గురించి మొత్తం గవర్నమెంటే నిర్వహించే పాలసీలో ఉన్నామని ముఖ్యమంత్రిగారు ఒక స్టేటుమెంటు చేశారు. వెనుక ప్రయివేటు స్కూల్సుకు అవకాశం ఇచ్చారు. ఇప్పుడు ఆ పాలసీ మార్చుకొని ప్రభుత్వమే యీ ప్రైమరీ ఎడ్యుకేషను నిర్వహించడానికి నిర్ణయం తీసుకున్నారా ?

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—నేను ఖచ్చితంగా నూటికి నూరుపాళ్లూ అని చెప్పలేదు. కాన్‌స్టిట్యూషనల్‌గా ప్రయిమరీ ఎడ్యుకేషన్ అనేది స్టేటుయొక్క బాధ్యత

కాబట్టి. అంతమాత్రంచేత ఎవరికీ పర్మిషను యివ్వమనేమాటకాదు. అక్కడక్కడ ఇవ్వడం జరిగింది. స్టేటు గవర్నమెంటు బాధ్యత కాబట్టి యిక ఎవ్వరికీ అనుమతి యివ్వమనేది కాకుండా వీలయినంతవరకూ ప్రయిమరీ ఎడ్యుకేషను ప్రభుత్వంయొక్క బాధ్యతగా తీసుకొని కృషిచేయడం బాగుంటుందనుకొంటున్నాను.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ :—ఇప్పుడు అదేమైనా రిలాక్సు చేశారా ?

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—అక్కడక్కడ అవసరాలను బట్టి రిలాక్సు చేశాము. అక్కడ వెంటనే మనం చేయలేకపోతే ఎవరో సిద్ధపడితే వారిని చేసుకోమని చెప్పాము. కానీ వీలయినంత త్వరలో ప్రయిమరీ ఎడ్యుకేషను నిర్వహించే బాధ్యత ప్రభుత్వమే తీసుకొని చేయడం సబబైనది కాబట్టి, యిది రాజ్యాంగంలో వున్నది కాబట్టి స్వీకరించాలని అనుకొంటున్నాము.

శ్రీ డి. వెంకటేశం :—ప్రయిమరీ ఎడ్యుకేషనుకు సంబంధించి పిటీలలోనూ, టౌన్సులోనూ వున్నవారి పిల్లలు ఇంగ్లీషు మీడియం స్కూల్సులో చదివి ముందుకు వస్తున్నారు. మెడికల్ కాలేజిలలో రీజినల్ లాంగ్వేజస్‌లో పుస్తకాలు వ్రాసుకొనే వరకూ ఇంగ్లీషు కంటిన్యూ అవుతుందన్నారు. ఎంట్రెన్సు ఎగ్జామినేషను తరువాత చట్టరీత్యాకూడా ఇంగ్లీషులోనే పెట్టుతున్నాముకానీ తెలుగులేదు. రీజినలు లాంగ్వేజస్‌లో పుస్తకాలు లేనప్పుడు, ఇంగ్లీషులోనే కంటిన్యూ చేయవలసిన అవసరమున్నదికదా. అటువంటప్పుడు పిల్లలు ఛాయిస్ కావాలని కోరినప్పుడు జిల్లా లెవలులోనైనా ఇంగ్లీషులో పారలల్ సెక్షన్సు నడవకపోతే అన్యాయం జరిగే అవకాశం ఉన్నది. కాబట్టి జిల్లా స్థాయిలో అయినా ఇంగ్లీషు మీడియం పెట్టడానికి ప్రభుత్వం పూనుకొంటుందా ?

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—దాదాపు ప్రతి జిల్లాలోనూ ఇంగ్లీషు మీడియం సెక్షన్సు ఇప్పటికే ఉన్నాయి. వెంకటేశంగారి అభిప్రాయంతో నేను అంగీకరించ లేకుండా ఉన్నాను. నేను నేషనల్ పాలసీ గురించి చెప్పాను. అందరూ చేస్తున్నారు. అన్ని రాష్ట్రాలలోనూ జరుగుతోంది. మహారాష్ట్ర. తమిళనాడు, ఒరిస్సాలలో జరుగుతోంది. హిందీ రాష్ట్రాలలో యింకా ఎక్కువగా జరుగుతోంది. ఈ పాలసీ నిర్ణయించుకున్న తరువాత మనం ఫాలో చేయవలసివుంటుంది.

SHORT NOTICE QUESTIONS AND ANSWERS

REFUSAL TO REGISTER SALE-DEEDS OF THE COOPERATIVE HOUSING SOCIETIES

S. No. 240-A.

S. N. Q. No. 1513-R.-Sri V. Srikrishna :—Will hon. the Chief Minister be pleased to state :

(a) whether it is a fact that the Registration authorities are refusing to register the sale deeds and the Corporation authorities are refusing to grant building licences in respect of the plots allotted to their Members by the Housing Cooperative Societies in the Twin Cities due to the promulgation of the urban areas (Prohibition of Alienation) Ordinance, 1972;

(b) whether any of the said societies including the Sri Srinivasa *Government Employees Cooperative Housing Society Ltd.*, Hyderabad have made representations to Government for grant of exemption to them from the operation of the Ordinance;

(c) what action has been taken on those representations; and

(d) whether the Government will issue orders immediately to the concerned authorities for the registration of the plots and for grant of building licences to the Cooperative Housing Societies in the Twin Cities and in particular in respect of the Sri Srinivasa Government Employees Cooperative Housing Society Ltd., Hyderabad?

Sri P. V. Narasimha Rao:—(a) The registering authorities are not accepting sale deeds for registration where the vacant lands proposed to be sold exceed 1000 sq. metres in extent or where the plots form part of compact blocks which exceed 1000 sq. metres in extent. In other cases, the documents will be registered after verification of the prescribed declaration. Grant of building permits is not banned.

(b) Yes Sir.

(c) & (d) The matter is under consideration of the Government.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ :-పరిమితిగా నిర్ణయించిన వేయి చదరపు మీటర్సుకు ఎక్కువ అయితే అలాంటివి పరిశీలించడానికి చట్టములో ప్రొవిజను ఉన్నది కదా. టౌన్సులో కో-ఆపరేటివు సొసైటీలు ఫారం చేసి లాండ్సు కొని ప్లాట్సుగా డివైడ్ చేసుకొని ప్రపోజల్సు వరకు వచ్చినవికూడా ఆగిపోయాయి. వాటి కన్‌స్ట్రక్షను ఆగడం మంచిదికాదు. తగు పరిశీలనచేసి బోనాఫైడ్ అనుకున్నచోట ఆ పరిమితులలో వున్నచోట జనరలుగా పర్మిషను యివ్వాలని డైరెక్షను యిస్తారా?

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—పరిశీలించి ఇస్తాము. అటువంటి వారికి లాస్ కాకుండా చూస్తాము కానీ ఎవరికి మినహాయింపు యిస్తామంటే—Such Co-operative Housing Building Society, established for the purpose of providing housing accommodation to weaker sections of the people అనేది ప్రత్యేకంగా చెప్పాము కనుక దీనిని కూడా పరిశీలిస్తాము. కాదని నేను అనడం లేదు.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ : —ఎంప్లాయిస్ వీకర్ సెక్షన్స్‌లోనికి వస్తారా?

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—చూస్తాము. మెరిట్‌పై ఆలోచించి చేస్తాము.

శ్రీ ఎ. శ్రీరాములు :—రైల్వే మజ్‌దూర్, చిన్న తరగతి ఎంప్లాయీస్ హౌస్ బిల్డింగ్ సొసైటీలు ఏర్పాటు చేసుకుని ప్లాట్ కొన్నారు. మెంబర్లకు రిజిష్టర్ చేయలేని పరిస్థితిలో ఉన్నారు. వీకర్ సెక్షన్స్ అన్న దానిలో లో ఇన్‌కం గ్రూప్స్ అవి కూడా ఇంక్లూడ్ చేస్తే బాగుంటుంది.

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—చెప్పాను కదా. మెరిట్స్‌పై ప్రతి కేసు యిస్తాము.

UP GRADING THE RADIO STATION AT VIJAYAWADA

S. No. 249-B.

S. N. Q No. 1513-O.—Sarvasri V. Srikrishna, Vanka Satyanarayana and M. Nagi Reddy:—Will hon. the Chief Minister be pleased to state :

(a) whether there is any proposal for upgrading the capacitie of the radio stations at Vijayawada, Hyderabad, Cuddapah, and Visakhapatnam ;

(b) whether these Stations have got buildings of their own; and

(c) whether there is any prposal for starting day time programmes in Cuddapah Station ?

Sri P. V. Narasimha Rao :—(a) The Government of India have informed that there is no proposal for upgrading the capaciti.s of Radio Stations of Vijayawada, Hyderabad and Cuddapah. As a result of the efforts of the State Government, the Government of India have agreed to set up 100 K. W. Medium Wave transmitter at Visakhapatnam.

(b) The transmitters of all the stations are housed in their own buildings. The city offices at Visakhapatnam and Cuddapah are housed in rented buildings. The offices and studios of Hyderabad and Vijayawada stations are housed in their own buildings.

(c) The question of starting day time programmes from the Cuddapah Station is under consideration.

శ్రీ వి. శ్రీ కృష్ణ :—రెండు చోట్లా రేడియో స్టేషన్లకు స్వంత బిల్డింగ్సు కట్టించే ప్రయత్నం ఉందా ?

శ్రీ పి.వి. నరసింహారావు :—ఉంది. ప్రోగ్రాంలో ఉందని వ్రాసారు.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ :—హైదరాబాదు, విజయవాడ స్టేషన్లు అప్‌గ్రేడ్ చేయడానికి ఇండియా గవర్నమెంటుకు వ్రాసారా ?

శ్రీ పి.వి. నరసింహారావు :—ఒకసారి కాదు, అనేకసార్లు వ్రాసాము. వారు చెప్పింది ఏమిటంటే—ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో 82 పర్సెంటు కవరేజి ఉంది. అనేక రాష్ట్రాలలో ఈ మాత్రం కూడా లేదు, ఆలిండియా సగటు కూడా 70 పర్సెంటు మాత్రమే ఉంది, అందువల్ల నాలుగవ ప్రణాళికలో వేటిని అప్‌గ్రేడ్ చేయడం పెట్టుకోలేదు అని అంటున్నారు. ఇక్కడఉండే ప్రత్యేక పరిస్థితుల దృష్ట్యా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం చేసిన రిప్రెజెంటేషన్సును అంగీకరించి విశాఖపట్టణం అప్‌గ్రేడ్ చేయడానికి 100 కి.వా. చేయడానికి అంగీకరించారు.

శ్రీ నల్లపురెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి :—రాష్ట్రంలో ఉండే ప్రజలు శాసనసభలోను శాసనమండలిలోను జరుగుతున్న విషయాలు ప్రజలకు సంబంధించినవి కాబట్టి ఏమి జరుగుతున్నాయో అని ఆ రోజు రాత్రే వినాలని కుతూహలంగా ఉంటారు. ఇప్పుడు

రెండు సభలకు కలిపి పది నిమిషాలు మాత్రమే సమీక్ష ఇస్తున్నారు. ఈ కాలం పొడిగించడానికి ఎక్కువ కాలం ఎలాట్ చేయడానికి ముఖ్యమంత్రి ప్రయత్నం చేస్తారా ?

శ్రీ పి.వి. నరసింహారావు :—ప్రశ్నకు దీనికి సంబంధం లేదు కాని వారికి వ్రాస్తాము.

DEATH OF A PAN SHOP OWNER IN POLICE CUSTODY AT NANDYAL

S No. 240-C.

S. N. Q. No. 1512-W. Sri S. Venkata Subbareddy:—Will hon. the Chief Minister be pleased to state :

(a) whether it is a fact that the owner of a pan shop who was in custody of the police died on 4-5-72 at Nandyala; and

(b) whether it is also a fact that he died due to torture by the Police ?

Sri P. V. Narasimha Rao:—(a) No, Sir.

(b) Does not arise.

శ్రీ ఎస్. వెంకటసుబ్బారెడ్డి (ఆళ్లగడ్డ) :—ప్రభుత్వ ఉద్యోగి మీద స్పెసిఫిక్ ఎలిగేషన్స్ వచ్చినప్పుడు ఆ ఉద్యోగిని అక్కడనుంచి బదిలీచేసి కాని సస్పెన్షన్‌లో పెట్టి కాని ఇంక్వైరీ చేయిస్తారు. ఈ పర్టిక్యులర్ కేసులో ఉద్యోగిని బదిలీ చేసి ఇంక్వైరీ కండక్టు చేసారా ? లేక అక్కడనే ఉండి కండక్టు చేస్తారా ?

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—కస్టడీలో చనిపోయారా అంటే లేదన్నాము.

ANNOUNCEMENTS

re : Election of a member to serve on the Regional P & T Advisory Committee.

Mr. Speaker :—I am to announce to the House that only one nomination in respect of Sri K. Subba Rao has been received for election of a Member to serve on the Regional Post & Telegraphs Advisory Committee. As the number of candidates nominated is equal to the number of vacancies to be filled, viz. one, I declare Sri K. Subba Rao to have been duly elected.

MESSAGE FROM THE COUNCIL

re: The Andhra Pradesh Payment of Salaries and Removal of Disqualifications (Second Amendment) Bill, 1972.

Mr. Speaker:—I have received the following message from the Chairman, Legislative Council.

"In accordance with Rule 150 of the Andhra Pradesh Legislative Council Rules, I hereturn herewith a copy of the Andhra Pradesh Payment of Salaries and Removal of Disqualification (Second Amendment) Bill, 1972, which was passed by the Legislative Assembly on the 7th July, 1972 and transmitted to the Legislative Council for its recommendation, duly signed by me, and state that this House has no recommendation to make to the Andhra Pradesh Legislative Assembly in regard to the said Bill."

MATTERS UNDER RULE 341

re : Proposed strike by Electricity Workers in Andhra region.

శ్రీ నల్లపురెడ్డి శ్రీనివాసుల్ రెడ్డి :—కర్నూలులో సమావేశమై ఆంధ్ర ప్రొవిన్షియల్ ఎలక్ట్రిసిటీ ఎంప్లాయీస్ యూనియన్ రేపు 25 నుంచి నిరవధికంగా సమ్మె చేయాలని నిర్ణయించారు. వారి కోరికలు ఏమిటంటే—కేంద్ర ప్రభుత్వంతో సమానంగా కరువు భత్యం హెచ్చించాలని వేజ్ బోర్డు స్కేల్సు అమలుచేయాలని ఎడిషనల్ పోస్టులు క్రియేట్ చేయాలని ఇంకా కొన్ని కోరికలున్నాయి. ఈ సమ్మె 12 జిల్లాలకే, అంటే ఆంధ్ర ప్రాంతానికే, పరిమితం అవుతున్నట్లు ఉంది. ఈ సమ్మె వల్ల ఆంధ్ర ప్రాంతం చాలా ఇబ్బందికి గురి కావలసి ఉంటుంది. ఈ సమస్యను ఏ విధంగా ఎదుర్కోవాలని మంత్రిణిగారు ఆలోచిస్తున్నారో ప్రకటన చేయాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ సి.వి.కె. రావు :—వారు సమ్మె చేయబోతున్నారు. మేము చెప్పేవరకు ప్రభుత్వం ఎందుకు తెలుసుకోలేదు. ఇప్పుడు కన్సిలియేషన్ ప్రొసీడింగ్సు ఏవైనా జరుగుతున్నాయా, కేంద్ర ప్రభుత్వ ఉద్యోగులకు ఇచ్చే డి.ఎ. ఇవ్వాలని అడుగుతున్నట్లు ప్రభుత్వ దృష్టికి వచ్చిందా, ఎన్.ఎమ్.ఆర్, వర్క్ ఛార్జెడ్ అనేవి తీసివేసి రిట్రెంచ్ చేసిన వారిని పనిలోకి పెట్టుకోడానికి ప్రభుత్వం పూనుకుంటుందా, క్రొత్త డిస్ట్రిబ్యూషన్ సిస్టమ్స్‌కు సంబంధించి ఎడిషనల్ స్టాఫ్ పెట్టుకుంటారా లేదా, ఎన్.ఎమ్.ఆర్. సిబ్బందిని రిగ్యులరైజ్ చేస్తారా లేదా, ఏ ఏ సెంటర్సు నుండి సమ్మె నోటీసులు వచ్చాయో చెప్పాలని మంత్రిణి గారిని కోరుతున్నాను.

Smt. B. Japaprada :—The Andhra Pradesh Electrical Employees Union, a Registered Trade Union and also recognised by the A. P. State Electricity Board has issued a notice of strike dated 10-7-72 intimating their intention of going on strike on or after 25-7-72 in pursuance of their demands. The notice contains 22 demands, the more important of which, are :

1. Stoppage of retrenchment of N. M. Rs.
2. Sanction of D. A. at State Government rates,
3. Implementation of Wage Board scales to provincial employees.
4. Sanction of additional staff,

and the call attention motion pertains to these four demands,

1. Stoppage of Retrenchment of N. M. Rs:—In so far as retrenchment of N. M. Rs is concerned, consequent on meagre budget allotments, it has not been possible to undertake any fresh works and as such the Board had no other alternative but to retrench N. M. R. employees duly observing the provision of the Industrial Disputes Act of giving a month's notice and also paying Retrenchment Compensation at 15 days wages for every year of service. The recruitment of the N. M. Rs is done on a temporary basis for execution of works. If works are completed or if funds are not available it would become necessary to retrench N M. Rs. The information available indicates that about 2.0 N. M. Rs in the Rajahmundry Circle and a similar number in Vijayawada circle had to be retrenched in the last one month and odd. This has been necessitated due to lack of fund and was inevitable.

2 Sanction of D. A. at State Government Rates :—As regards sanction of D. A., at State Government rates, it may be stated that on 11-1-71 the Board entered into an agreement with the registered unions including the Andhra Pradesh Electricity Employees Union under which the scales of D. A. as recommended by the Central wage Board for electricity undertakings was accepted. This agreement is being implemented by the Electricity Board The Union has now demanded payment of D. A. at State Government Scales. The State government have revised D.A. on two occasions since January, 1971 and with this increase, for the higher slabs, theD. A. rates are more. In the case of the employees enjoying the Wage Board Scales of pay, (which has been linked up with the cost of living index) in the O.S.S. work charge dand N.M R. categories they are covered by the agreement which will be in force till 31-3-1974. Having accepted the scales of pay and conditions of service, as provided for by the Wage Board, it will not be correct for the Union to take the issue of D A. in isolation and ask for implementation of State Government D.A. rates.

(3) Wage Board Scales to Provincial Employees :— As regards implementation of Wage Board scales, it may be stated that broadly there are two kinds of employees, Ministerial staff and O.S.S. staff (workcharged Establishment). The Ministerial staff consists of 3 categories, those tran ferred from the Government those recruited by the Andhra Pradesh State Electricity Board, and those selected by the Public Service Commission and appointed by the A.P. State Electricity Board. According to the directive of the State Government, those transferred from Government and those selected by the Public Service Commission would be deemed as Government servants on deputation and Government scales of pay and D. A. would be applicable to them. The Board has been representing to the Government that it will not be practicable to implement Central Wage Board Scales to one section of the Ministerial Employees—i.e., the Ministerial staff appointed by the A. P. S. E. Board—as it is deservable to have the same scale of pay for all the Ministerial Staff. This issue is under the consideration of the A. P. S E. Board and the Government. A small contingent of O. S S. Staff serving in the inter state projects of Tungabhadra, Machkund and Upper Sileru are still under the

Government. The question of giving them Wage Board scales etc., on par with their counter parts in the A. P. S. E. Board is under the active consideration of Government and orders will issue as soon as possible.

(4) SANCTION OF ADDITIONAL STAFF :—As regards sanction of additional staff, it may be stated that the staffing pattern in distribution sections of the Electricity Board and also in the Electricity Revenue offices has been conventionally adopted from the practice of Madras Electricity Department, and subsequently in the A P. State Electricity Department. In view of the huge development, that has taken place since then and improvement in the activities of power generation and distribution the yard sticks which were in vogue, were found to be outmoded and hence, in the year 1970 the National Productivity Council was entrusted with the job of conducting the study. The Council in turn has made a study and given its recommendations. These recommendations had been communicated to the recognised unions and they have also sent their proposals, which are under the consideration of the A. P. S. E. Board. The Board is convening a meeting on 4-8-72 with the recognised unions to discuss and finalise these recommendations.

The A. P. Electricity Employees Union being a party to the Wage Board agreement under which they have specifically agreed not to raise any demands during the currency of the Agreement is not justified in raising demands covered by the Agreement.

Sri C. V. K. Rao :—Her answer on certain demands are unsatisfactory and my men have to go on strike. She being the Minister in charge and the Employer may say so many things, but I would suggest that the Labour Minister should intervene and conduct reconciliation.

Mr. Speaker :—Rule 341 is not meant for any debate ; you have sought some information which is furnished.

శ్రీ నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి:—అది ప్రజలకు సంబంధించిన విషయం. 12 జిల్లాల ప్రజలు యిబ్బంది పడతారు అనేదాని గురించి స్టేటుమెంటులో :మీ కనిపించలేదు. వారి యిబ్బందులు ఏ విధముగా తీర్చాలనేది ఆలోచించాలి.

Mr. Speaker :— You take up under some other rule.

శ్రీ సి. వి. కె. రావు :— ఇది లేబరు మినిష్టరుగారు సమాధానం చెప్పవలసిన విషయం. She is the employer and the Labour Minister has to conduct the consiliation proccedings, failing which the works will have to go on strike.

శ్రీ టి. అంజయ్య :— అధ్యక్షా, కన్సీలియేషను అడిగితే నేను తప్పకుండా తీసుకుంటాను.

re: DEATH OF A PRISONER IN CENTRAL JAIL.

Sri Syed Hasan ( ):—Sir, I shall start with an Urdu couplet which will explain things better :

فصل گل آئی یا اجل آئی کیوں در زنداں کھلتا ہے
یا کوئی وحشی اور آپہنچا یا کوئی قیدی چھوٹ گیا

It says that the jail gates are never opened, the poet says, unless some good tidings must have reached or some one must have died ; otherwise it would be some mad man should have entered the jail or some person who was detained had to go out.

In this particular case to which I have referred in my motion neither has FAZL-E-GUL (time of rejoicing) had come, but a death had occured. A young detenue had died under peculiar circumstances. It is a matter which has to be taken seriously by this House. There are two versions about this death. One is that he was severely beaten and no attention was given after the beating which resulted in the sudden demise of a person who was almost innocent. The other version was that he was suffering from a heart disease and in spite of several repeated requests no one cared, no one bothered and no medical attention was given to this person; and he died. If it was an ordinary death, the Collector would not have gone to visit the Jail and this news, as many others, would have been supressed even by the Press. But it did appear in the papers, and we all know what is our plight as free citizens. I know the plight of prisoners. In a prison there is no proper diet and the prisoners are treated like animals. Jail is not a place of human beings.

I know the Minister would read out whatever has been given by the Department, but it is his responsibility to visit and found out reasons and let us know what had really happened. Mere reading out the statement prepared by his Department would not solve the problem

Minister for Home (Sri V. Krishnamurthy Naidu) :—Convict No. 9359, Lingam Venkatigadu s/o Balanna aged about 25 years resident of Serigapalli village, Koilkuntla Taluk, Kurnool District was convicted under section 5 of Explosive Substance Act, 1908 and sencented to two years R. I., by the Assistant Sessions Judge, Kurnool in S. C. No. 94/71, dated 29-1-1972. He was admitted in the Central Jail, Hyderabad on 3-2-1972.

It has been reported by the Deputy Jailor that on 8-7-1972 at about 3-30 a. m., the convict complained of chest pain to the Jawan on duty at Block No. 7. The Jawan informed the Daffedar on duty, who called the compounder. The compounder attended on the prisoner. After sometime the compounder was called again to Block No. 7. On his arrival he found the prisoner dead. Information was sent to the Doctor who arrived at 4-55 a. m., In the opinion of the doctor the death was probably due to heart attack.

As per rules, the Revenue Divisional Officer was requested to conduct an inquest over the dead body. The Police concerned was also intimated. Meanwhile, some prisoners complained to the

Superintendent of the Jail, that the prisnoner might have died due to negligence on the part of the doctor and that action should be taken against him. The Superintendent of the Jail, informed them that the Magistrate will be enquiring into the matter.

The Revenue Divisional Officer arrived at 2-30 p. m., and examined the dead body along with the Panchas. He ordered the dead body to be removed for postmortem examination. At this stage, the prisoners of Block No. 7 refused to allow the body to be taken out unless the Collector gave a hearing to the prisoners' grievances. The Revenue Divisional Officer informed the Collector, who arrived, at 5-40 p. m. saw the dead body and gave instructions for its removal. He gave a patient hearing to the prisoners' complaints and assured them that he would look into the matter.

The body was sent to the Osmania General Hospital for post-mortem examinotion at about 6-55 p. m., and the report is awaited.

CALLING ATTENTION TO MATTERS OF URGENT PUBLIC IMPORTANCE

re : Collection of land revenue arears from the ryots by the Revenue officials by Coercive methods not with standing the assurance given by the Chief Minister on the floor of the House.

శ్రీ నిమ్మల రాములు :—అధ్యక్షా, నాగార్జునసాగర్ ఎడమకాలువక్రింద సాగుచేసుకొనే రైతులమీద 4 రెట్లు పెనాల్టీలు విధించిన సందర్భములో వెంటనే ముఖ్యమంత్రిగారు స్టే ఆర్డరు యిచ్చినందుకు వారికి కృతజ్ఞత చెబుతున్నాము. స్టే ఆర్డరే కాకుండా ఆ పెనాల్టీలను పూర్తిగా రద్దుచేయాలని కోరుచున్నాను. పెనాల్టీలు వేయడము చాలఅన్యాయము. అక్రమము. లోకలైజేషను అయిన భూమిమీద పీరు తీసుకొన్నందువల్ల రెవెన్యూ డిపార్టుమెంటువారు పెనాల్టీలువేసి అన్యాయము చేశారు. సామాన్య రైతాంగముమీద 4 లక్షల రూపాయల భారము పడుతున్నది. గత 3 సం.ల నుంచి వర్షాలులేక రైతులు బాధపడుతున్న సమయములో రైతులపైన వత్తిడితెచ్చి రెవెన్యూ బకాయీలను రెవెన్యూ అధికారులు వసూలుచేస్తున్నారు. వాటినికూడ వెంటనే ఆపాలని మనవిచేస్తున్నారు.

శ్రీ డి. వెంకటేశం :—అధ్యక్షా, చిత్తూరుజిల్లాలో కోయెర్సివ్ మెజర్సుతో శిస్తు వసూలుచేస్తున్నారని కాల్ అటెన్షన్ నేనుకూడ యిస్తే దీనితో క్లబ్ చేశారు. కరువుకాటకాలకు ఆలవాలమైన చిత్తూరుజిల్లాలో కోయెర్సివ్ మెజర్స్ యూజ్ చేస్తూ శిస్తు వసూలుచేస్తున్నారని ప్రభుత్వదృష్టికి పదేపదే తీసుకువచ్చాము. ఎక్కడా కోయెర్సివ్ మెజర్స్ యూజ్ చేయవద్దని ఆదేశాలు యిచ్చామని పదేపదే అసెంబ్లీలో అస్యూరెన్సు యిస్తున్నారు. ఈ వసూళ్లకు సంబంధించి కలెక్టర్లునుంచి తహశీల్దార్లకు

ఆదేశాలు పెడుతున్నవి. Without fear or favour go a head with the collections even, if necessary, by destroying the properties.... అని ఆదేశాలు యిచ్చి జరుగుతున్న అన్యాయాలగురించి పదేపదే రిప్రజెంటేషను యివ్వడము జరిగినది. వ్రాతమూలకముగా పిటిషన్స్ వస్తున్నవి. గోరుచుట్టుపైన రోకటిపోటులాగ అమాయక ప్రజలనుంచి సెంట్రల్ బ్యాంక్ యిచ్చిన లోన్సు చెల్లించాలని నానా హింసలు పెడుతున్నారని, జప్తులు చేస్తున్నారని, భూముల్లో విత్తనాలుకూడ రైతులు చాల బాధపడుతున్నారని తెలుస్తున్నది. ఇంత దారుణమైన పరిస్థితులుంటే ప్రభుత్వము దానిని గమనించకపోవడము విచారకరము. ప్రస్తుతము యీ వసూళ్లను ఆపుచేయించి వచ్చే ఫసలీలో వసూలుచేసే అవకాశము కలుగచేస్తే బాగుంటుందని మనవిచేస్తున్నాను. శిస్తు వసూళ్లను వాయిదా వేయించాలని కోరుచున్నాను.

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—అధ్యక్షా, పెనాల్టీలగురించి గౌరవసభ్యులు రాములుగారు నాకుచెప్పారు. పెనాల్టీలు ఎక్కడ అక్రమము అనుకొంటున్నారో వాటిని ఇప్పుడు వసూలుచేయవద్దని, వాయిదావేయండని ఆదేశాలు యివ్వడము జరిగింది. వీటిని రద్దుచేయడము అంత సులువైన పనికాదు. రెవెన్యూ పద్దు సందర్భములో ఎక్కడెక్కడ అనుమతిలేకుండా నీటిపారుదల చేసుకొంటారో దానిని ఖచ్చితముగా ఆపవలసిన అవసరము వుందని, ఏ పెద్ద ప్రాజక్టుక్రిందకాని, చెరువు క్రిందకాని ఇటీవల చాలఅరాచకము ప్రబలిపోతున్నదని దీనిని ఆపుచేయకతప్పదని మనవిచేసివున్నాను. లోకలైజేషనులో పొరపాటు జరిగినదానివల్ల పెనాల్టీలు విధించడం జరిగితే ఏ విషయానికావిషయ మాలోచించి వారికి ఏదైనాసదుపాయం కల్గించవచ్చును ఈ రోజున సాధారణముగా ఒక ప్రవృత్తి కల్పిస్తున్నది. ఆయకట్టులో వున్నవారికి నీరు కోరికినా, దొరకకపోయినా బయటవారు జబర్దస్తీగా నీరు తీసుకువెళ్లి పొలాలకు పెట్టుకొని పండించుకొనడము జరుగుతున్నది. దీనిని ఖచ్చితముగా ఆపవలసినదే అని మనవిచేస్తున్నాను. తప్పకుండా ఆపడం జరుగుతుంది. వారి పొరపాటు ఏమీ లేకుండా పెనాల్టీలు విధించడము జరిగితే వేరువేరుగా పరిశీలించి సదుపాయము కల్పిస్తాము. వసూళ్లను గురించి వెంకటేశంగారు చెప్పారు. నిన్నగాక మొన్ననే చిత్తూరు కలెక్టరుతో మాట్లాడాను. వారికి ఏమిచెప్పాలో అన్నీ చెప్పాను.

శ్రీ డి. వెంకటేశం :—కలెక్టరుతో మాట్లాడి వారికి ఏమిచెప్పాలో అన్నీ చెప్పాను అంటే అగమ్యగోచరముగా ఉంది. ఇక్కడ చెప్పేదానికి వ్యతిరేకముగా జరుగుతున్నవి.

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—వెంకటేశంగారు చెప్పినది జ్ఞాపకము వుంది కలెక్టరుతో కోయెర్సివ్ మెజర్స్ లేకుండా చూడాలని చెప్పాను.

శ్రీ డి. వెంకటేశం :—పరిస్థితులు బాగాలేవు. విత్తనాలుకూడ వేయలేని పరిస్థితిలో ఉన్నారు. వసూళ్ళు వచ్చే ఫసలీనుంచి చేస్తే బాగుంటుంది. సిబ్బంది అమాయకప్రజలపైన పడి బాధపెడుతున్నారు కాబట్టి ప్రస్తుతము వాయిదావేయించాలని కోరుచున్నాను.

శ్రీమతి ఎం. కమలమ్మ (నకరికర్) :—మూసిప్రాజెక్టు క్రింద కొన్ని గ్రామాలు 5 సంవత్సరాలనుండి సాగుకావడంలేదు. విత్తనాలు తీసుకొంటున్నారు. పోలీసులతో వచ్చి ఇండ్లు జప్తుచేస్తున్నారు. హరిజనులు, సన్నకారు ప్రజల వద్దనే తీసుకుంటు న్నారు. మంత్రిగారు దీనిని ఎట్లా పరిష్కరిస్తారో తొందరగా చేయాలి.

re : Withdrawel of rules relating to creation of Supernumerary post for those effected by the stay orders of the High Court.

Sri A. Sreeramulu :—Mr. Speaker, Sir. In 1969 for want of vacancies certain temporary employees had to be ousted from service. These temporary employees approached the High Court. Perhaps, they pointed out some procedural irregularitie and some discriminatory treatment and secured stay from the High Court. Since the temporary employees secured stay from the High Court, Government felt it necessary to create supernumerary posts so that regularly recruited employees and those who had completed probation should not be subjected to this ousting. This procedure continued till 1971. During the period of two years, government did precious little either to get the stay granted by the High Court vacated or to get the cases settled as quickly as possible.

In 1971 all of a sudden, Government issued another order that this procedure of creating supernumerary posts wherever stays from the High Court have been obtained should be discontinued and if seniors are affected, they should go to the court for protection. That way, the government practically abdicated its powers, function and authority to the High Court leading a number of employees who have put in service ranging betwween 10 and 15 years, obliged to seek the protection of the Court spending huge amounts. From the order of the Government, I shall read one sentence, Sir. How immoral it is for the government to advise or direct them to go to court :

"If the stay order of a court secured operated to the disadvantage of a senior, it would be for the senior to approach the court for appropriate order in his favour."

This is practically a call to all the employees to rush to court for protection. Government should discourage litigation. I am not able to understand how a civilised government can reconcile with this position of having to fight with power employees in a court. This litigation is vexatious. It is undesirable. This order is abnoxious and I would request the Government to immediately withdraw this order and see that the interests of the seniors who have put in 10 to 15 years of service are protected suitably as prescribed under rules.

Sri C. V. K. Rao:—Sir, the representatives of the Andhra Pradesh NGOs Association met the hon. Chief Minister and presented a memorandum to him Still, I am surprised, Sir, that the hon. Chief minister has not announced his decision and now we are calling his attention on this because it is high time that this kind of setting one section of the employees against the other section and thereby affecting the entire harmony between the employees and also the working people should be stopped. I would implore the Chief Minister that he should withraw that particular order and also see ways and means. He and his colleuge, the hon. Finance Minister also promised on the floor of the House last time that they are not going to retrench temporary employees He should not retrench them. Even if the stay has been there, the other sen or employees should not be forced to go to court and they should continue in service. I would like that he may give a very favourable reply, Sir.

Sri P. V. Narsimha Rao:—Sir, this G. O was passed as of necessity. The very fact that some junior goes to a court of law and brings a stay order should not automatically drive the Government to the need of creating as many supernumerary posts as there are seniors. And that was what was happening. A person who is 90th in the list goes and gets a stay order; 89 posts are to be created by the Government. The position created by this practice is really unteanable. It is not acceptable to Government and it is resulting in a very huge amount of avoidable expenditure. That is one thing.

But there is another side of the problem also which I have of late considered. To some extent it would act as hardship to the seniors also merely to keep their posts, to go to court and bring another stay order. It would not be conducive to good administration if they have to be forced to go to the court, and get a stay order, for no fault of theirs.

Now the solution lies in getting the stay orders vacated forthwith and not taking to the other steps or not allowing the situation to lead to any of the other needs -- need for creating other supernumerary posts or the need to force the senior man to rush to court. This is the line on which I have been thinking, Sir. We have not been able to find very satisfactory or foolproof solution to this. But shortly we will have a talk with our Government pleaders, those who are representing the Government in the high court to evolve a procedure whereby any such stay order is immediately followed by very vigorous steps on the part of the Government to get the stay order vacated.

Sri A. Sreeramulu:—Three long years have gone, Sir, and I do not know what exactly have the Government pleaders done in the High Court. Now the hon. Chief Minister is promising us that the matter would be expedited.

Apart from that there is the human element involved. Senior employees who should be carrying out their job sincerely are now put to the painful necessity of spending Rs. 10 0 to secure a stay. With

the hon. Chief Minister kindly consider that atleast those people who have put in more than 5 years of service will not be subjected to this ousting?

Sri P. V. Narasimha Rao :—Not, this, Sir. I am convinced that on both counts just when a junior officer goes to a court and brings a stay order, it should not become something of a final thing to which Government are committed. At the same time the senior man also should not be forced to go to court just to keep his place, for no fault of his. It is resulting in some hardship. But the hon, members will have to appreciate that Government cannot indefinitely go on creating a large number of supernumerary posts merely because one officer down below in the list goes and gets a stay order. The best thing would be to get the stay order vacated which has not been done promptly so far. It will be done hereafter and it should be done without prejudice to the rights of the seniors. The mere fact that some body gets a stay order, does not automatically affect the rights of the senior. There is, strictly speaking, no need for him to rush to the court also· After all merits will be decided by the High Court later. But it is better in all these cases that stay orders are got vacdted at the earliest. That is what we are now trying to do. I hope we will succeed.

Sri C·V·K. Rao :—While he is assuring as far as the stay order is concerned, he has not assured this House that seniors would not be ousted, Sir.

Sri P·V. Narasimha Rao :—The question of ousting does not a rise. He may please consult Mr· Sreeramulu.

Sri C.V.K. Rao :—He is forcing them to go to a court of law, so much so they can assert their rights to continue. That is the position Within this time, he has got to see that they are not ousted. He has got to see that he reverts to the old procedure. Nothing would stand in the way of the Government to revert to the old procedure. Let him assure, Sir, that he has got to revert to the old procenure.

Sri A. Sreeramulu :— A person recruited in 1959 in West Godavary, three days ago received orders of ousting and they have come over to Hyderabad to file a writ petition and obtain stay. This is the actual position. That is why I requested the hon. Chief Minister to expedite some final order in this regard.

re : RETRENCHMENT OF CLASS III EMPLOYEES IN SOME OF THE DEPARTMENTS OF SECRETARIAT

శ్రీ డి. వెంకటేశం.—అధ్యక్షా, ఏప్రెల్, మే మాసాల్లో స్టేట్ ఎకానమీ మెజర్స్ క్రింద ఉద్యోగులను రిట్రెంచ్ చేస్తారా అని మేము అడిగితే అటువంటిది జరుగదు. రిట్రెంచ్‌మెంట్ వుండదు అని ముఖ్యమంత్రిగారు, ఆర్థిక మంత్రిగారు ఈ హౌస్‌లో ఎస్యూరెన్స్ ఇచ్చారు, సెక్రటేరియట్‌లో ఒకటవ తేదికి క్లాస్ త్రి ఎంప్లాయీస్‌ను రిట్రెంచ్ చేయడం జరిగింది. నాలుగైదు సంవత్సరాల సర్వీసు వున్నవారిని తీసివేశారు. ఇచ్చేటప్పుడు టెంపొరరి అని ఉద్యోగం ఇచ్చినా సంవత్సరం అయిన తరువాత సర్వీస్ రూల్స్ ప్రకారం రెగ్యులరైజ్ చేసే అవకాశం వున్నా

అలా చేయకుండా సెక్రటేరియట్‌లో వివిధ శాఖలలో క్లాస్ త్రీ ఎంప్లాయీస్‌ను రిట్రెంచ్ చేయడం జరిగింది. అది మంత్రులు ఇచ్చిన ఎస్యూరెన్స్‌కు కాంట్రడిక్టరిగా వుంది కనుక దానిని రికన్సిడర్ చేయాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :— మేము ఏమి ఎస్యూరెన్స్ ఇచ్చామో వారు సరిగా రిఫర్ చేస్తే సమాధానం చెబుతాను. నేను ఇవ్వలేదు. ఆర్థిక మంత్రిగారు కూడా ఇవ్వలేదు ఏ మనిషినీ తీసివేయము అని మేము ఎప్పుడూ చెప్పలేదు. మేము ఎప్పుడు చెప్పామో వారు చెబితే సమాధానం చెబుతాను. నాకు తెలిసినంతవరకు ఎంతవరకు వీలు అయితే అంతవరకూ తీసివేయకుండా వుంచటానికి ప్రయత్నిస్తాము అన్నాము. మళ్ళీ అవసరము వచ్చినప్పుడు వారికి ప్రయారిటీ యిచ్చి వారిని తీసుకోవడము జరుగుతోంది. అందుకని నేను యిదివరకు యిచ్చినటువంటి హామీకి వ్యతిరేకంగా ఏదో జరుగుతుందని అంగీకరించడానికి సిద్ధముగా లేను, వారిని చెప్పమనండి, అసలే రిట్రెంచ్ చేయమని చెప్పామా క్లారిఫై చేశాను, గత సమావేశములో, ఎలాంటి హామీ యివ్వలేను, తప్పకుండా ప్రయత్నము చేస్తాము వుద్యోగాలలో వుండడానికి అని చెప్పాము. ఆ ప్రయత్నము యిప్పటికి కూడా శక్తి వంచన లేకుండా చేస్తున్నాము. తప్పనిసరి అయినప్పుడు కొంతకాలము తీసివేసి మళ్ళీ అవసరము అయినప్పుడు వారిని తీసుకోవడం జరుగుతోంది. అవసరము వున్నా లేకపోయినా వారు చేసే పని అయిపోయినా, ఒకసారి యిందులోకి వస్తే మళ్ళీ బయటకు పోవడానికి వీలు వుండదనే విధంగా ప్రభుత్వము ఆలోచించడానికి వీలులేదు.

శ్రీ కొండా లక్ష్మణ్ బాపూజీ (భువనగిరి) :— టెంపరరీ ఎంప్లాయీస్ సమస్య వున్నందువల్ల ముఖ్యమంత్రిగారి దృష్టికి తీసుకురావడము జరుగుతుంది. షెడ్యూల్డ్ క్యాస్ట్సు, షెడ్యూల్డ్ ట్రైబ్స్, వెనుకబడిన కులాలవారికి వున్న రిజర్వేషన్ టెంపరరీ పోస్టులకు వేసేప్పుడు అబ్జర్వ్ చేయడం లేదు. కావున టెంపరరీ ఎంప్లాయీస్‌ను పర్మనెంట్ చేయక పూర్వము వారి రిజర్వేషన్ విషయము — షెడ్యూల్డ్ క్యాస్ట్సు, బ్యాక్‌వర్డ్ క్లాసెస్‌కు వున్న రిజర్వేషను, దృష్టిలో పెట్టుకోవాలి అవసరమైతే రిట్రెంచ్ చేసి రిజర్వేషన్ సీట్సు రిజర్వేషన్ వున్నవారికి యిప్పించడానికి ప్రభుత్వము చూస్తుందా ?

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :— నిన్న చర్చ సందర్భములో సాంఘిక సంక్షేమ మంత్రిగారు చెప్పి వున్నారు. తాత్కాలిక నియామకము సందర్భములో కూడా యీ రిజర్వేషన్‌ను అమలు పరచడానికి వీలు అవుతే తప్పకుండా ఆలోచిస్తామని చెప్పారు. దానిని పరిశీలన చేస్తాము.

re: RELEASE OF LONG-TERM PRISONERS ON THE EVE OF THE BIRTH CENTENARY OF SRI PRAKASAM.

Smt. J. Eswari Bai :—May I draw the attention of the Chief Minister to take the issue of long-term prisoners in various jails of Andhra Pradesh and to reduce their term of imprisonment in conne-

ction with the Birth Centenary of Andhra Kesari Sri Prakasam Pantulu and Silver Jubilee Celebrations of India Independence. I may say here our Government has taken a decision to reduce imprisonment period and release prisoners in connection with the Birth Centenary of the Father of the Nation.

శ్రీ సి. వి. కె. రావు :—అధ్యక్షా, ఒక సాంప్రదాయము వుంది. పాలించేటటువంటివారు తాము జైలులో పెట్టినటువంటివారిని ఏదైనా సదవకాశము వచ్చినప్పుడు. దేశమంతా ఆనందించే రోజు వచ్చినప్పుడు వారిని విడుదల చేయడమనేది ఆ సాంప్రదాయము. దానిని పురస్కరించుకొని ప్రభుత్వము నేను చెప్పేది పరిశీలించాలని కోరుతున్నాను. ఇదివరలో ముఖ్యమంత్రిగారు నన్ను జైలులో పెట్టిన సమయాలు వున్నవి. సదవకాశము వచ్చినప్పుడు విడుదల చేశారు. ప్రకాశం పంతులుగారు జైలులో పెట్టాడు, స్వాతంత్ర్యం వచ్చినప్పుడు విడుదల చేశారు. ఆయన ప్రథమ శిష్యులలో వారు ఒకరు. ఇప్పుడు జైలులో వున్నటువంటి పొలిటికల్ ప్రిజనర్స్‌ను—లాంగ్ అండ్ షార్టు టర్మ్ వున్నవారిని—అందరిని విడుదల చేస్తే బాగుంటుంది, సంతోషకరమైన వాతావరణము—ముఖ్యమంత్రిగారిని అందరు అభినందిస్తారు. ఆ చర్య తీసుకోవాలని ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను.

శ్రీమతి జె. ఈశ్వరీబాయి :—పట్నాయక్ విషయములో కూడా......

మిస్టర్ స్పీకరు :—మీకు అవకాశము యిచ్చినప్పుడు చెప్పకుండా మళ్ళి చెబితే ఎట్లా ?

Sri V.Krishnamurthy Naidu:—Sir, the Government constituted a Committee to orgainse the Birth Centenary Celebrations of the late Sri Tanguturi Prakasam Pantulu Garu from 23-8-71 to 22-1-72 consisting of official and non official members with the Chief Minister as Chairman. There is no proposal at present before the Government to grant remission to prisoners confined in the jail of the Statein this connection. So far no recommendation in this regard has been recived by the Government from the said Committee. However, Government consider thet general remission cannot be given and such cases will have to be few and far between or else the very purpose of that will be defeated. There is no proposal to grant remission for prisoners in the State in connection with the celebrations of Silver Jubilee of Indian Independence on 15-8-72. The State Government have also not received any communication from the Government of India in this regard as any decisions would be on an All-India level as was done during the Gandhi Centenary Celebrations.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ :—ఇందాక ఏదో కన్సిడరేషన్‌లో వుందని ముఖ్యమంత్రిగారు చెప్పారు, ఇప్పుడు వారు కన్సిడరేషన్‌లో లేవని చెబుతున్నారు.

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—ఉభయులు చెప్పింది కరక్టే, ప్రభుత్వానికి రాలేదన్నారు. నక్సలైట్ పర్సన్స్ గురించి అడిగితే దానికి చెప్పారు. అది స్క్రీనింగ్ చేయవలసిందే. దానికి యీ సెలబ్రేషన్స్‌కు సంబంధము లేదు. సెలబ్రేషన్స్‌కు సంబంధించి అలాంటి ప్రతిపాదన ఏమి లేదని వారు చెప్పారు.

శ్రీమతి జె. ఈశ్వరీబాయి :—అధ్యక్షా, వారు. మాకు సెంట్రల్ గవర్నమెంటు నుండి ఏమి అదేశాలు రాలేదు. మేము ఏమి డిసిషను తీసుకోలేదని అన్నారు. మీరు సెంట్రల్ గవర్నమెంటుకు వ్రాశారా ? మీరు, క్యాబినెట్ కూర్చుని డిసిషన్ తీసుకుంటారా ? ఖైదీల వద్ద నుండి వచ్చినటువంటి లెటర్ నా దగ్గర వుంది. బ్రహ్మానందరెడ్డిగారు వున్నప్పుడు గాంధి సెంటేనరీ సెలబ్రేషన్సు సందర్భంలో చాలా మందిని విడుదల చేశారు. ప్రకాశంగారి సెంటేనరీలో వున్నాము. ఆయన ఒకే సారి రెండు వందల మందిని విడుదల చేసిన సంగతి అందరికి తెలుసు. అటువంటప్పుడు యీ ప్రభుత్వము స్వాతంత్ర్య దినము సిల్వర్ జూబ్లి సెలబ్రేషన్సు సందర్భములో—స్వాతంత్ర్యము గురించి ఎంతో మంది బాధపడ్డారు, దానిని దృష్టిలో పెట్టుకొని—కొంతమందిని అయినా వదలిపెట్టడానికి ఏమంత కష్టము. ఖైదీలు వ్రాసుకున్న లెటర్ మీకు పంపిస్తాను. మీరు చదివి విన్పిస్తే బాగుంటుందేమో. దానితోబాటు పట్నాయక్‌కు విధించిన సజాను రెడ్యూస్ చేస్తే బాగుంటుంది.

శ్రీ సి. వి. కె. రావు :—మాకు సెంట్రల్ గవర్నమెంటు నుండి ఆదేశాలు లేవు అంటున్నారు. ఇది మన జ్యూరిస్‌డిక్షను. ప్రిజన్సు, జైల్సు విషయము మన జ్యూరిస్‌డిక్షను. చాలా మంది అమాయకులను పొలిటికల్ కారణంగా జైలులో పెట్టారు. దానిని ప్రభుత్వము పరిశీలించి చర్య తీసుకుంటే సంతోషిస్తాము, ఆనందదాయకంగా వుంటుంది. ముఖ్యమంత్రిగారు తిరిగి పరిశీలించాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ వి. కృష్ణమూర్తి నాయుడు :—గాంధీగారి సెంటేనరీ సెలబ్రేషన్సు ఆల్ యిండియా లెవల్‌లో జరిగాయి, గవర్నమెంటు ఆఫ్ యిండియా తీసుకుంటే మన ప్రభుత్వము ఫాలో అయింది. ప్రకాశంగారి సెంటేనరీకి సంబంధించి కమిటి వుంది ఆ కమిటినుండి రికమండేషన్సు రాలేదు, ఏమైనా రికమండేషన్సు వస్తే ఆలోచన చేస్తాము.

re : PROPOSED STRIKE BY THE EMPLOYEES OF THE ANDHRA PRADESH STATE ROAD TRANSPORT CORPORATION

Sri G. V. Anjaneya Sarma (Sattenapalli) :—I beg to draw the the attention of the Hon' ble Minister for Labour about the threatened strike in the Road Transport Corporation. The main justification for the demand of the workers strens from the facts that on account of the recen enhancement of the passenger fares, it is estimated that the Corporation would get 1 lakh rupees more per day. This leads to a belief that it would not be difficut to meet the legitimate demands of the workers. I do not know what steps have been taken by the Labour Department. But it was informed that Conciliation is going on and if no determined effort is made, the whole State will be plunged into disaster. It is not the case as in the case of the Electricity Board where Andhrh area alone would be put to difficulty but this is a general thing. I hope the Ministers will take more care about it.

శ్రీ యం. నాగిరెడ్డి :—అధ్యక్షా, ఇప్పుడు యూ ఆర్. టి. సి. స్ట్రయిక్‌లో కన్‌సిలియేషను జరిగింది. వారికి కొంత ఆశాజనకంగా ఉసప్పటికి వారి కోరికల విషయంలో ఎవేడ్ చేస్తున్నారు. కార్మికులలో అసంతృప్తి వుంది. తరువాత రూలు 6-బి-4 స్టాండింగ్ ఆర్డర్సు ప్రకారంగా ఏ ఎంప్లాయిని అయినా ఎప్పుడయినా నోటీసులేకుండా, కారణంలేకుండా విచారణకూడ లేకుండా టెర్మినేట్ చేయవచ్చు. ఆక్లాజు తీసేయాలని మనవిచేస్తున్నాను.

శ్రీ టి. అంజయ్య :—జాయింట్ మీటింగ్సు అయినాయి. ట్రాన్సుపోర్టు మంత్రిగారు కూడా చెప్పారు. అగ్రిమెంటుకు రావచ్చు.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ :—అన్ని కుదిరాయి. కాని ఇది ఒక ముఖ్యమైన మైనర్ ఇష్యు. దానిపయిన నెగోషియేషన్సు కంక్లూడు కాలేదు. క్లాజు 6-బి-4 తీసేస్తే బాగుంటుంది. ఆ విధంగా చేయమని కోరుతున్నాను.

శ్రీ కె. ప్రభాకరరెడ్డి (బాపట్ల) :—యీ ఇష్యుకు రూలు 6-బి-4 కు సంబంధం లేదు. ఇంక్రీజ్ ఆఫ్ డి. ఎ. విషయంలో ఒకనిర్ణయానికి వచ్చారు. అగ్రిమెంటుకు కూడా రావచ్చు. క్లాజు 6-బి-4 విషయంలో జాయింట్ శక్రటరీ, పైనాన్సు శక్రటరీ, జనరల్ మేనేజరుతో ఒక చిన్న కమిటి వేయబోతున్నారు. వారు చూస్తారు.

PAPERS LAID ON THE TABLE

AMENDMENT ISSUED UNDER SEC. 3 OF THE ANDHRA PRADESH DISTRICT COLLECTOR'S (POWERS) DELIGATION ACT, 1961

GOVERNMENT MEMO. NO. 6673/W2/71-, REVENUE, DATED 16-6-1971

Sri A. Bhagavantha Rao :—Sir, on behalf of the Chief Minister I beg to lay on the Table a copy of the amendment issued under Sec. 3 of the Andhra Pradesh District Collectors' (Powers) Delegation Act, 1961 in Government Memo No. 667/W2/71-3, Revenue, dated 16-9-1971 and published at page 518 of the Andhra Pradesh Gazette dated 8-7-71 as required under Section 5 of the said Act.

Mr. Speaker : - Paper laid.

ANNUAL FINANCIAL STATEMENT-(BUDGET)

VOTING OF DEMANDS FOR GRANTS FOR 1972-73.

DEMAND NO. XXVI LABOUR AND EMPLOYMENT

Sri T. Anjaiah :—Sir, I beg to move :

"That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 1,99.600 under Demand No. XXVI-Labour and Employment."

Mr. Speaker :—Demand moved.

Mrs. J. Eswari Bai :—Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 1,99,99,600 for Labour and Employment by Rs. 100

For the failure of the Government in not solving un-employment problem and unhelpful *attitude* of Employment Exchanges.

Mr. Speaker :—Cut motion moved.

Sri B. Rama Sarma :—Sir, I beg to move ;

To reduce the allotment of Rs. 1,99,99,600 for Labour and Employment by Rs. 100

విశాఖపట్నం ఎంప్లాయ్‌మెంట్ ఆఫీసులో సీనియారిటీ చూడకుండా లంచాలు తీసుకొని జూనియర్లకు కాల్ లెటర్సు పంపడం, సీనియర్లకు కాల్ లెటర్సు లేక పోవడం వలన నిరుద్యోగులకు న్యాయం ప్రభుత్వం కలుగజేయనందున—

To reduce the allotment of Rs. 1,99,99,600 for Labour and Employment by Rs. 100

విశాఖపట్టణం ఎంప్లాయిమెంటు ఎక్స్ఛేంజి వారు నిరుద్యోగంగా ఉన్న కుటుంబం ఒక్కొక్కరికి పని చూపుతామని సర్టిఫికేటుపై గజిటెడ్ ఆఫీసరు సంతకం చేసి ఆఫీసుకిస్తే పని చూపుతామని చెప్పడం, ఈ సర్టిఫికేటుతో విశాఖపట్టణం తాలూకా తహశీల్దార్ 3 నెలలు తన దగ్గర ఉంచుకొని తిరిగి వాపసు చేయడం, మరొక గజిటెడ్ ఆఫీసర్ సంతకం చేయనందున నిరుద్యోగులుగా ఉన్న కుటుంబాలకు న్యాయం ప్రభుత్వం కల్గించనందున.

To reduce the allotment of Rs. 1,99,99,600 for Labour and Employment by Rs. 100

విశాఖపట్టణం ఐ.టి.ఐ. లో ఉన్న ప్రిన్సిపాల్ స్థానికంగా విశాఖపట్టణం, శ్రీకాకుళంలో ఉన్న విద్యార్థులకు సెలెక్టడ్ గ్రేడ్స్ యీయకుండా తన స్వంత జిల్లాల నుండి తనకు సంబంధించిన విద్యార్థులకు ఈయడం, స్టయిపెండ్ హెచ్చుమంది తనవారికే యీయడం ట్రయినింగ్ అయిపోయిన తరువాత పరిశ్రమలలో అప్రంటీస్ వారికి యిస్తున్నందున స్థానిక విద్యార్థులకు అన్యాయం జరుగుచున్నా తగు చర్యలు తీసుకోనందున.

To reduce the allotment of Rs. 1,99,99,600 for Labour and Employment by Rs. 100

హైదరాబాద్ జంటనగరాల్లో ఉన్న ఐ.టి.ఐ. లో 35 ట్రేడ్స్‌కు ట్రయినింగ్ యిస్తున్నారు. కాని పారిశ్రామికంగా అభివృద్ధి చెందుతున్న విశాఖపట్టణం ఐ.టి.ఐ. అదేవిధంగా అభివృద్ధి చేయనందున.

To reduce the allotment of Rs. 1,99,99,600 for Labour and Employment by Rs. 100

రాష్ట్రంలో పెరుగుతూన్న జీవన వ్యయసూచికనుగుణంగా కార్మికుల జీత భత్యాలు పెంచని ప్రభుత్వ చర్యకు నిరసనగా—

To reduce the allotment of Rs. 1,99,99,600 for Labour and Employment by Rs. 100

మన రాష్ట్రంలో పెరుగుతున్న నిరుద్యోగాన్ని నివారించుటకు ఆలోచన లేని ప్రభుత్వ చర్యకు నిరసనగా—

To reduce the allotment of Rs. 1,99,99,600 for Labour and Employment by Rs. 100

గ్రామప్రాంతాలలోని వ్యవసాయ కార్మికులకు చేసిన కనీసవేతన చట్టం అమలు పరచటంలో విఫలమయిన ప్రభుత్వ చర్యకు నిరసనగా—

Mr. Speaker :—Cut motions moved.

Sri Syed Hasan :—Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 1,99,99,600 for Labour and Employment by Rs. 100

(1) To discuss the grave situation arising out of growing unemployment among both educated and uneducated.

(2) To criticise the hotch potch Government policy towards employees in the various private and public sector undertakings.

Mr. Speaker :—Cut motion moved.

శ్రీ వి. కృష్ణ :—అధ్యక్షా, లేబరు డిపార్టుమెంటు విషయంలో మన రాష్ట్ర ప్రభుత్వంయొక్క ప్రొక్లమేషన్స్ ఉన్నాయి. సోషలిస్టిక్ పాటరన్ అని అన్నారు. ఇప్పుడు ఆ పేటరన్ తీసేశారు. ఇందులో ఆ సోషలిస్టిక్ పాటరన్ ఉంచారనుకోండి. ఆంధ్ర ప్రభుత్వం చిత్తశుద్ధితో ఉన్నదా లేదా అని చూడడానికి టెస్టింగ్ గ్రౌండు యీ లేబరు డిపార్టుమెంటు. దీనిలో ప్రభుత్వ వైఖరి బయటపడుతుంది.

(Mr. Deputy Speaker in the Chair)

భూసంస్కరణలు అమలు చేస్తున్నామని పెట్టుబడిదారి విధానముపైన ఇంటరెస్టుతో పెట్టారు. సోషలిస్టు సొసైటీ అనే మాట చిత్తశుద్ధితో అన్నారా అంటె కొన్ని విషయాలు చెబుతాను. ప్రభుత్వం ఎవరిపైన పక్షపాతంగా ఉంటున్నదో, వారి మాటలకు ఆచరణకు ఎక్కడా పొందిక ఉన్నదా అనేది తెలుస్తుంది. ప్రభుత్వం మాటలకు ఆచరణకు ఎక్కడా పొందిక లేదు. లేబరు మంత్రిగారు వచ్చి కొద్ది రోజులే అయింది. వారు వచ్చిన తరువాత అయినా ఏమయినా నిర్ణయాలు జరిగాయా అంటే లేదు. చాలా విషయాలు కాబినెట్ మొత్తంగా పాలసీగా నిర్ణయించాలి. మన రాష్ట్రంలో 1970-71 నుంచి 1971-72 కు ఇండస్ట్రియల్ పీస్ ఎక్కువగా ఉంది స్ట్రయిక్ డేస్ తక్కువగా ఉన్నాయి అన్నారు. యీ సంవత్సరం ఎక్కువ కాబోతున్నది. స్ట్రయిక్ స్ట్రగుల్స్, ఇండస్ట్రియల్ అన్‌రెస్టు బాగా పెరుగుతున్నది. ఇందుకు ముఖ్య కారణం రెయిజింగ్ ప్రయిసెస్. ప్రజల శక్తి సామర్థ్యాలు ప్రభుత్వానికి తెలియనంత కాలం, వారిపై పేపేకెట్ పెరగనంత కాలం స్ట్రయిక్ స్ట్రగుల్స్ పెరుగుతాయి. ఇది కార్మికులపైన పెట్టకూడదు. దీనికి కారణం ప్రభుత్వమే. పెరిగే ధరలను అదుపులో ఉంచాలి. పుల్ న్యూట్రలైజేషను జరగాలి. ధరలు పెంచి పే పేకెట్స్ పెంచకుండా ఉంటె వారు ప్రభుత్వాన్ని మేనేజిమెంటును ఛాలెంజి చేస్తారు.

ఒక ఉదాహరణ ఉంది దీనికి. మన ఆంధ్ర ప్రభుత్వ ఎలక్ట్రికల్ డిపార్టుమెంటులో 200 మంది ఎంప్లాయీస్ సుమారు 59 రోజులు సమ్మె చేయవద్దన్నప్పటికి సమ్మె చేశారు.

ఇక రెండవ విషయం అన్ ఎంప్లాయిమెంట్. ప్రభుత్వ ఫిగర్సు చూస్తే 1961 లో 1,00,600 ఉంటె 1972 కు 3,39,000 వేలు ఉంది. ముఖ్యమైన పరిశ్రమలు ఏవీ పెరగడం లేదు. యీ డాటా చూస్తే 1968 లో 5,316 నంబర్ ఆఫ్ ఫ్యాక్టరీస్ ఉంటె 1969 లో 6,407 కు పెరిగాయి. మెకనైజేషను పెరిగింది, అన్ ఎంప్లాయిమెంట్ పెరిగింది, రిట్రెంచ్ మెంట్ పెరిగింది. పబ్లిక్ అండర్ టేకింగ్సులోనూ, ఇతర సంస్థలలోనూ రిట్రెంచ్ మెంటు చేస్తున్నారు. రైజింగ్ ప్రయిసెస్, అన్ ఎంప్లాయిమెంటు చాలా ముఖ్యమైనటువంటి సమస్యలు. ఈ రెండూ పరిష్కారం చేయకుండా లేబర్ అన్ రెస్టునుమాత్రం ప్రభుత్వం మరొక పద్ధతులలో జబర్ దస్తీగా అణచాలని అనుకోవడం అసాధ్యమని మొట్టమొదట ప్రభుత్వ దృష్టికి తెస్తున్నాను. ఎ. పి. ఎలక్ట్రికల్ ఎక్విప్ మెంటు కార్పొరేషనువారు విశాఖపట్టణంలో 56 రోజులు సమ్మె చేసారు. జూట్ కంపెనీవారు 14 వేలమంది రాష్ట్రం అంతటా సమ్మె చేసారు. అది ఏదోరకంగా చీఫ్ మినిష్టరుగారి ఆర్బిట్రేషనుకు వదలిపెట్టేశారు. స్ట్రయికునోటీసు మునిసిపలు ఎంప్లాయీస్ ఇచ్చారు. ఆర్. టి. సి. ఎంప్లాయిసు ఇచ్చారు. సెటిల్ మెంటు జరగడానికి ఒక దశకు వచ్చినట్లు ఉంది, తరువాత ప్రైవేటు ఎలిమెంటరీ టీచర్సు అంతా వన్ డే క్యాజువల్ లీవు అప్లై చేసుకుంటూ చాలా యునానిమస్‌గా, యునైటెడ్‌గా స్ట్రగుల్ లోనికి వచ్చినట్లు కనిపిస్తున్నది. 12 జిల్లాలలో వున్నటువంటి ఎలక్ట్రికల్ ఎంప్లాయీస్ అంతాకూడా స్ట్రయికు నోటీసు యిచ్చి వాళ్ళుకూడా యాక్షనులోకి రావడం జరుగుతున్నది. ఏదో స్ట్రయికు వస్తున్నది. అన్ రెస్టువస్తున్నదని అనుకోవడంకంటెదానికి మౌలికమైనటువంటి కారణాలు ఏమిటని ఆలోచించాలి. దానికి మౌలికమైనటువంటి కారణాలు రెండు ఉన్నాయి. రైజింగు ప్రయిసెస్ దానికి అనుగుణ్యంగా వారియొక్క వేతనాలు పెరగకపోవడం. తరువాత అన్ ఎంప్లాయిమెంటు పెరుగుదల, రిట్రెంచిమెంటు ఇవన్నీ ప్రధానంగా దృష్టిలో పెట్టుకొని ప్రభుత్వం దీర్ఘంగా ఆలోచించి పరిష్కారానికి రావాలి. ప్రభుత్వంయొక్క విధానాలకు రావలసిన మార్పుకి ఇది ఒక టెస్టుగా పెట్టుకోవలసిన అవసరం వుందని మనవిచేస్తున్నాను. తర్వాత ప్రభుత్వంయొక్క విధానాలు ఎట్లా వుంటాయో కొన్ని మోడల్సు చెబుతాను. ఇవన్నీ నోటుచేసుకొని కాదని చెబితే సమాధానం చెప్పండి. కానంటే మార్చుకోండి. ఎ. పి. ఎలక్ట్రికల్ కార్పొరేషనులో స్ట్రయికు జరిగింది. ఆ స్ట్రయికు జరగడానికి కారణం తెలుసు. వేజ్ బోర్డుయొక్క రికమెండేషన్సుని 23-2-1972 వరకు వాళ్లు యింప్లిమెంటు చేయలేదు. ఎ. ఐ. టి. సి. ఆధ్వర్యాన యూనియన్ వచ్చింది. వెంటనే స్ట్రయికుకు యునైట్ అయ్యారు. 23-2-72 న వేజిబోర్డు రికమెండేషన్సు ఇంప్లిమెంటు చేస్తామని ఒక అగ్రిమెంటుకు వచ్చారు. వేజిబోర్డు రికమెండేషన్సు వచ్చినప్పటినుంచి అగ్రిమెంటుకు వచ్చేలోపల ఈ రికమెండేషన్సు ఇంప్లిమెంటు చేయకపోవడంవల్ల ఆ మేనేజిమెంటు పొందిన లాభం 1,44,000 రూపాయలు. ఇంప్లిమెంటు చేసిన

తరువాత దానిని మరొక రూపంలో దెబ్బతీయాలనే కారణంతో వాళ్ల వర్కులోడ్ పెంచడానికి కొన్ని పద్ధతులు మొదలుపెట్టారు. దానిమీద ప్రొటెస్టు చేశారు. సమ్మె చేసారు. ఆ సమ్మె చేసినప్పుడు సమ్మె న్యాయం అవునా కాదా అనే విషయం గవర్నమెంటు ఆలోచించాలి. గవర్నమెంటు వేజ్‌బోర్డు రికమెండేషన్సు ఎందుకు ఇంప్లిమెంటు చేయరని అడిగేబదులు సమ్మెను ప్రొహిబిట్ చేస్తూ జి. ఒ. ఇచ్చింది. పోనీ డిస్‌ప్యూట్‌లో ఉన్న విషయాలు లేబర్‌కోర్టుకు రిఫర్ చేశారా? బేసిక్ విషయం రిఫర్ చేయడానికి ప్రభుత్వం పూనుకుందా అంటే పూనుకోలేదు. ఈ సమ్మె సరైనది కాదని చివరకు హైకోర్టుకూడా స్టే యిచ్చింది. అవి పరిష్కారం చేయడానికి ప్రభుత్వం ఏమైనా ఇంటర్‌వీను అయిందా, అవి చేసిందా అనేటటువంటి విషయాలు గమనించాలి. చివరకు 56 రోజులు సమ్మె జరిగిన తరువాతకాని పరిష్కారానికి రావడానికి అవకాశం కలుగలేదు. వేజ్‌బోర్డు రికమెండేషన్సు అమలుపరచకపోతే దానిని ఇంప్లిమెంటు చేయడానికి చేయవలసిన చర్యలుకంటే న్యాయమైనటువంటి కోర్కెలకోసం సమ్మెచేసిన కార్మికులమీద తన ఆయుధాన్ని వుపయోగించడానికి ప్రయత్నం చేయడం ఎవరికి పక్షపాతం, ఎవరికి అనుకూలమో తెలుస్తున్నది. ఆ విధానంలో అవసరం అయితే చట్టంలో మార్పులుతెచ్చి అయినాసరే కార్మికులకు అండగా ఉండేటటువంటి పరిస్థితులు కల్పించాలి. మీరు వీకర్ సెక్షన్సుకు ఏదో చేస్తామని అంటున్నారుకదా — అందరికంటె దమ్మిడీ ఆస్తి లేకుండా రెక్కల కష్టంమీద సంపద ఉత్పత్తి చేస్తూ దేశంలో 75 గుత్త కుటుంబాలవారికి బొర్రలు పెరగడానికి అవకాశం యిచ్చే కార్మికుల విషయంలో ప్రభుత్వం పక్షపాతం వహిస్తున్నదన్న విషయంలో ఇది ఒక టెస్టు కేసు. దీని విషయంలో ప్రభుత్వం ఏమి చర్యలు తీసుకుంటుంది. రెండవది—ఇతర ఇండస్ట్రీసులో కూడా వేజిబోర్డులు వచ్చినవి. షుగర్ వేజిబోర్డు, సిమెంటు వేజిబోర్డు ఇంకా ఇతర వేజిబోర్డు రికమెండేషన్సు వచ్చాయి. ఇందులో డిస్‌ప్యూట్స్ వస్తున్నాయి. ఛాగల్లు షుగర్‌ఫాక్టరీలో ఒక బోర్డునుకూడా వేసినారు. ఒక బోర్డును వేసినప్పుడు వారు దానిలో వుండేటటువంటి పరిస్థితులన్నీ పరిశీలించి, డిటెయిల్డుగా ఎగ్జామినేషన్సు జరిపి రికమెండేషన్సు ఇస్తారు. వాటికి కొన్ని లక్షల రూపాయలు ఖర్చు అవుతుంది. అన్నీ అయిన తరువాత చైర్‌కు వచ్చేటప్పటికి ఆ వేజ్‌బోర్డు రికమెండేషన్సువి ఇంప్లిమెంటు చేయడంలేదు. ఆ వేజ్‌బోర్డు రికమెండేషన్సుని ఇంప్లిమెంటు చేయడానికి, స్టాట్యూటరీగా ఇంప్లిమెంటు చేసేటట్లు ఏమైనాచర్యలు తీసుకొంటున్నదా? ముఖ్యంగా ఈ వేజ్‌బోర్డు రికమెండేషన్సులో కొన్ని చిక్కులు వస్తున్నాయి. కాటగిరీసు నిర్ణయించుకోండి. సూపర్‌వైజరీస్టాఫ్ అనో, స్కిల్డు, సెమి స్కిల్డు, అన్ స్కిల్డు అనే రకంగా ప్రభుత్వం తీసుకొనడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నదాఅంటే దానిని చేయడంలేదు. ఇకపోతె ఆర్. టి. సి. ఎంప్లాయీసుని గురించి ఇప్పుడే చెప్పాను. రూలు 6 బి. ఉంది. అసలు ఏ రూల్సు స్టేట్ చేయనక్కరలేదు. కార్మికులను కారణం ఏమీ చెప్పకుండా తీసివేయడం దేనిలోనూ ఉండదు. సస్పెండు చేసినా, డిస్‌మిస్ చేసినా ముందుగానే స్టేట్ చేయాలి. కాని ఈ రూలుప్రకారం స్టేట్ చేయవలసిన అవసరం లేకుండా ఉంది. ఏమీ చెప్పకుండా ఆర్‌బిట్రరీగా, హై హాండెడ్‌గా ఆ ప్రొవిజన్సును దానిలో పెట్టుకుంటే — దానిని

మార్చమంటే లేబరు డిపార్టుమెంటు అట్లాంటి విషయంలో జోక్యం చేసుకొని ఇది కార్మికులకు వ్యతిరేకం అని చెప్పి అట్లాంటి ప్రొవిజనును మార్చడానికి ఎందుకు ప్రయత్నం చేయదు. తరువాత ఎన్. ఎమ్. ఆర్. వర్కు ఛార్జ్‌డు వర్కర్సు పి. డబ్లు. డి. ప్రాజెక్టులలోను, ఇతరచోట్ల ఉన్నారు. 10 సంవత్సరాల సర్వీసు ఉన్నవాళ్ళుకూడా గవర్నమెంటులో డబ్బులేదని అంటే నెత్తిన గుడ్డ వేసుకొని ఇంటికి పోవాలి. వాళ్ళకు హక్కులు ఏమీ లేవు. వాళ్ళ భవిష్యత్తును గురించికూడా ఆలోచించడం లేదు. అసలు ఏమాత్రం మనలో మానవత్వం ఉన్నా, ఈ వీకర్ సెక్షన్సుకు బ్రతుకుతెరువు కల్పించాలన్నా, మనం అనుకొనేటటువంటి సోషలిస్టు లక్ష్యంలో ఒక వీసంపాలు మనలో మిగిలి ఉన్నప్పటికీ ఈ ఎమ్. ఎస్. ఆర్. వర్కు ఛార్జ్‌డు కాటగిరీని రద్దుచేసి వాళ్లకు ఒక టైము స్టిప్యులేట్ చేసి పర్మనెంటు చేయాలి, ఏబ్జార్బ్ చేయాలి అనే పద్ధతిలో ఒక నిర్ణయం ప్రభుత్వం తీసుకోవాలి. తరువాత మెడికల్ ఎంప్లాయీస్ ఉన్నారు. సుప్రీంకోర్టు జడ్జిమెంటులో మెడికల్ డిపార్టుమెంటు ఇండస్ట్రియల్ అండర్‌టేకింగు కాదుకాబట్టి, ఆ ఆర్టికల్ ఇండస్ట్రియల్ డిస్ప్యూట్ యాక్టుక్రిందకు రాదుకాబట్టి కాదు అని చెప్పి ఒక తీర్పు ఇచ్చింది. దానిని రిజిస్టర్ చేయడానికి వీలులేదు. వాళ్ళ యూనియన్సుకు రికగ్నిషను లేదు. గవర్నమెంటు ఒక ఐడియల్ ఎంప్లాయర్‌గా వుండవలసిన ఇలాంటి ఎంకరేజి చేసేటన్నా కలెక్టివ్ బార్ గేయింగ్ ఎంకరేజి చేసేటటువంటి పద్ధతియింటే కలెక్టివ్ బార్‌గేయింగు లేకుండా యీ సుప్రీంకోర్టుయొక్క జడ్జిమెంటును ఆధారం చేసుకొని చేయవచ్చు. వాళ్లు యింతకాలంనుంచి ఎన్‌జాయ్ చేస్తున్నటువంటి హక్కును తొలగించడానికి ఎందుకు ప్రభుత్వం ప్రయత్నం చేస్తున్నది అనేటటువంటిది మరొకటి. అలాగే షాప్సు యాక్టు వుంది. గ్రాట్యుయిటీకాదని కోర్టులో కొట్టేసింది. గవర్నమెంటు మళ్ళీ రెస్టోర్ చేయడానికి ఏమైనా అప్పీలు చేస్తున్నదా? మరొక పద్ధతిలో కోర్టు అభ్యంతరం చెప్పకుండా ఉండే పద్ధతిలో ఏమైనా అమెండుమెంటు చేసి బిల్లు ఏమైనా తీసుకొని రావడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నదా? వాళ్లకు గ్రాట్యుయిటీ లేకుండా కోర్టులో కొట్టివేయబడినది కాబట్టి ప్రభుత్వం ఏమి చర్య తీసుకొంటున్నదో చెప్పాలి. ముఖ్యంగా బోనస్ విషయం వుంది. ఈ బోనస్ applicable to departmental undertakings హైకోర్టు డెసిషను ఇంప్లిమెంటు చేస్తున్నారా? సుప్రీంకోర్టుకు అప్పీలు చేసుకోబోతున్నారా? ప్రయివేటు పరిశ్రమలలో వర్తించేటటువంటి బోనస్‌యాక్టు ప్రభుత్వ పరిశ్రమలలో వర్తించకుండా తప్పించుకునిపోయే ప్రయత్నం ప్రభుత్వం ఎందుకు చేయాలి? ప్రభుత్వం తన ఇండస్ట్రీసులో, పబ్లిక్ సెక్టారులో తనకు ఉన్నటువంటివాటిలో బోనస్‌యాక్టు ఒకటి యాడ్ చేస్తే ఆ యాక్టు యింప్లిమెంటు చేయడానికి ఎందుకు రెఫ్యూజు చేయాలి? హైకోర్టు దీనికికూడా వర్తించాలని తీర్పు ఇచ్చింది. మళ్ళీ సుప్రీంకోర్టుకు అప్పీలుచేసి మార్పించుకొనడానికి ప్రయత్నం చేస్తారనే అనుమానం కూడా మాకు ఉంది. వెంటనే హైకోర్టు తీర్పు ఆనర్‌చేసి తప్పనిసరిగా ప్రభుత్వ పరిశ్రమలలో కూడా అమలు చేయడానికి ప్రయత్నం చేస్తారా? అదేరకంగా ఈ సిమెంటు ఫాక్టరీసులో ఇన్సెంటివ్ బోనస్ అని సెంట్రల్ గవర్నమెంటు పెట్టింది. ఫ్యాక్టరీలో ప్రొడ్యూస్‌చేసేదానిని బట్టి బోనస్ ఇస్తామని చెప్పి

మాచెర్ల దాంట్లో 65 సంవత్సరంలో ఈ బోనస్ క్రింద 25 లక్షల రూపాయలు వచ్చింది. మరి దాంట్లో అంత ప్రొడక్షన్ పెరగడానికి కారకులు ఎవరు? పెట్టుబడి పెట్టినటువంటి వాళ్ళా లేకపోతే మంచి పంకాల క్రింద ఏర్ కండిషన్‌లో కూర్చొని హాయిగా అనుభవిస్తున్నవాళ్ళా, ఎవరు దీనికి కారకులు? ఫాక్టరీలో కష్టపడి చమటోడ్చి పనిచేసినటువంటి కార్మికులు దానికి కారకులు. మరి ఆ కార్మికులకు దాంట్లోనుంచి ఇవ్వడానికి ప్రభుత్వం ఏమైనా ప్రయత్నం చేస్తూందా? ఇండస్ట్రియల్ ట్రిబ్యూనల్‌వాళ్లు 50 పర్సెంటు ఇవ్వమని తీర్పు చెప్పితే, వాళ్లు కోర్టుకు అప్పీలుచేస్తే ఇవ్వనని, మరి సుప్రీంకోర్టు ఇవ్వనవసరంలేదని తీర్పు ఇచ్చింది. కాని మారల్ రెస్పాన్సిబిలిటీ గవర్నమెంటుకు ఉన్నది. ఏమి ఇచ్చినప్పటికి సెంట్రల్ గవర్నమెంటు పబ్లిక్ ఎక్స్‌చెకర్ నుంచి ప్రొడక్షన్ పెరిగినందుకు 15 లక్షలు పార్టీకి ఇస్తే, మరి కష్టపడి పనిచేసి ఆ ప్రొడక్షన్‌కు కారకులైనటువంటి కార్మికులకు కనీసం 50 పర్సెంటు అయినా ఇవ్వకపోవడం చాలా అన్యాయము. 50 పర్సెంటు ఇవ్వాలని ఉన్నది. అది ప్రభుత్వమువారు ఎందుకు వర్తింపచేయకూడదని, అందుకుగాను ఎందుకు ప్రయత్నం చేయలేదని? దీనికి సమాధానము కూడ చెప్పాలి. సుప్రీంకోర్టు తీర్పు కూడ వర్కర్సుకు ఇవ్వమని అందులో మెన్షన్ చేయలేదని, బోనస్ ఇవ్వమని ఉన్నది గాని వర్కర్సు అనే పేరు దాంట్లో మెన్షన్ చేయలేదు కాబట్టి ఇవ్వను అంటే, పోని దానిని అమెండ్‌చేసి ఒక ఆర్డరులో మార్పులు చేసి ఇవ్వవచ్చుకదా? ఆ రకంగా చేస్తేనైనా బాగుంటుంది. మరి ఎందుకు చేయలేదు? 65 లో జరిగినటువంటిది, అక్కడ యూనియన్ రెప్రజెంటేషన్ చేసినప్పటికి, ప్రభుత్వము ఎందుకు వెంటనే చర్యలు తీసుకోలేదు అనేది చెప్పాలి. తరువాత వెరిఫికేషన్ అండ్ రెకగ్నిషన్ ఆఫ్ ది యూనియన్స్ చాలా డిలే జరుగుతున్నది చాలా బేసిక్ ప్రిన్సిపుల్. ఈ రోజు హయ్యర్ లెవల్‌లో సెంటరులో యూనియన్సు లయజాన్ పెట్టుకొని చర్చలు జరుగుతున్నవి. ఫండమెంటల్ డెమొక్రాటిక్ ప్రిన్సిపుల్ కార్మికుల అభిప్రాయాలు సిక్రెట్ బ్యాలెట్ ద్వారా వచ్చినటువంటి ఏ యూనియన్ అయినా సరే ఆ యూనియన్‌ను గుర్తించడం బేసిక్ ఫండమెంటల్ ప్రిన్సిపుల్. అది అంగీకరించకుండా ఉన్నది. అలా కాకుండా మెజారిటీ లేనటువంటి యూనియన్‌ను గుర్తించడానికి అవకాశము ఉండే పద్ధతిని ఎందుకు పెట్టాలని. ఎందుకు ఈ బేసిక్ ఫండమెంటల్ డెమోక్రటిక్ ప్రిన్సిపుల్‌ను అంగీకరించడం లేదు. మరొక విషయం. మినిమం వేజస్ గురించి త్రైపార్టీ కమిటీను ఇండస్ట్రీసులో వేశారు. దాంట్లో మేనేజ్‌మెంటు రెప్రజెంటేటివ్ లేబర్ రెప్రజెంటేటివ్, గవర్నమెంటు రెప్రజెంటేటివ్ ఉంటారు. వీళ్ళు అంతాకూడ ఒక రిపోర్టు ఇస్తారు. తరువాత మినిమం వేజస్ అడ్వయిజరీ బోర్డు. గవర్నమెంటు వేసినటువంటి బోర్డు, దానిని మొత్తము పరిశీలించి దానిని రెక్టిఫై చేయాలి. తరువాత అది ఇంప్లిమెంటేషన్ జరుగుతుందా లేదా అనే విషయం గురించి ఎప్పటికప్పుడు రిపోర్టు తెప్పించుకొన్నారా. ఏ ఫాక్టరీ ఇంప్లిమెంట్ చేస్తున్నారు. ఏది చేయడం లేదు అనే రిపోర్టు పీరియాడికల్‌గా వస్తున్నాయా లేదా. వస్తే ఏమి యాక్షను తీసు కొంటున్నారు. అసలు నోటిఫికేషన్ చేసిన తరువాత అసలు దానిని ఇంపోజ్ చేసి ఎంప్లాయీస్ మీద ఇంప్లిమెంటేషన్ చేయకుండ అనేటటువంటి మెకానిజం ఉపయోగి

న్నారా ? మన మిషినరీ చాలా ఇనెఫెక్టివ్. లేబర్ ఇన్‌స్పెక్టర్సు దీనిని ఇంప్లిమెంటేషన్ చేయమని అంటే కరప్షన్‌కు లోనై తప్పించుకోడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నారు, ఉవసరమైతే చాలెంజ్‌చేసి ప్రూవ్ చేయడానికి, లేబర్ యూనియన్స్ తరఫున, సిద్ధంగా ఉన్నాము. అటువంటి దానికి పూనుకొంటారా ; అటువంటిది ఎన్‌క్వయిరీ పెట్టిన తరువాత, ఆవిధంగా ఎక్కడ ఇంప్లిమెంట్ చేయకపోతే అక్కడ యాక్షన్ తీసుకోడానికి ప్రయత్నం చేయకపోతే లేబర్ డిపార్టుమెంట్ ఇండస్ట్రియలిస్టు, క్యాపిటలిస్టులకు ఏజెన్సీస్‌గా అవుతారుగాని ఏజెంట్సు టు సేఫ్‌గార్డు ది ఇంటరెస్టుస్ అఫ్ ది వర్కింగ్ క్లాస్ మాత్రము కాదు. అలాంటివన్నీ ప్రభుత్వము పరిశీలించాలి. అలాగే ఆమాలస్ కమిటీ రిపోర్టు ఒకటి వచ్చింది. దానిని 62లో అపాయింట్ చేశారు. 65 లో అది రిపోర్టు ఇచ్చారు. ఇది దాంట్లో కవర్ కాదు, మన కాంట్రాక్టు లేబర్‌లో కవర్ కాదు ఇది. వీళ్లు డైరెక్‌గా అమాలస్‌లో ఉంటారు. రిపోర్టు సబ్మిట్ చేసింది 65 లో. దీనితో పాటు డ్రాఫ్టు లెజిస్లేషన్ కూడ సజెస్టు చేయడానికి గవర్నమెంటుకు పంపించారు. అప్పటినుంచి ఇప్పటివరకు గవర్నమెంటులో ఎందుకు ఆలస్యం అని అడుగుతున్నాను. కార్మికుల పక్షములో ఉంటున్నదా గవర్నమెంటు లేకుంటే దోపిడి వర్గాలకు అండగా ఉంటున్నదా ? మరి లేకపోతే 65 నుంచి ఇంత ఆలస్యం ఎందుకు చేస్తున్నారో చెప్పాలి. అదేరకంగా మునిసిపల్ వర్కర్సు ఉన్నారు. వాళ్ళందరు, పబ్లిక్ హెల్త్, నాన్-పబ్లిక్ హెల్తు వర్కర్సు అంతా క్లాస్ ఫోర్ క్రింద ట్రీట్ చేయమని చాలాకాలము నుంచి అడుగుతున్నారు. వాళ్ళంతా కంటింజెన్సీలో వర్క్-ఛార్జెడ్ క్రింద మీనియల్ లేబర్ క్రింద ఉంటారు. అనేక మునిసిపల్ కౌన్సిల్సు దీనిని చేయమని చెప్పి రెకమెండ్ చేసి తీర్మానం చేశారు. యూనియన్సు అడుగుతున్నాము. గవర్నమెంటు కూడ యాజ్ ఏ ప్రిన్సిపుల్ దీనిని అంగీకరించింది. కాని ఇంప్లిమెంట్ చేయడంలేదు. మరి వీళ్ళందరు దీన్ని గురించి సమ్మె చేస్తే అన్‌జస్టు అంటారు. ఇంత విపరీతమైన ఆలస్యము చేసినందుకు ప్రభుత్వముదే బాధ్యత. కనుక దీనిని ఎందుకు చేయలేదో ముఖ్యంగా చెప్పాలి. తరువాత కొన్ని మునిసిపాలిటీలు నెలల తరబడి జీతాలు ఇవ్వడం లేదు. వారు జీతాలు ఇవ్వకపోతే, ఇప్పించేటటువంటి బాధ్యత లేబరు డిపార్టుమెంటుది కాదా, మరి ఎందుకు ఇవ్వలేదని ప్రశ్నించాలా లేదా. పోతే, ఈ ఎంప్లాయిమెంట్ ఎక్స్ఛేంజస్ ఉన్నాయి. అక్కడ సదే అవస్థ ఇంతా అంతా కాదు. ఉద్యోగాలకోసం బ్రతుకు తెరువులేకుండా అక్కడికి రిజిస్టరు చేసుకోడానికి వస్తే వాళ్ళ పేరు ఫార్‌వార్డ్ చేయాలంటే 200 రూపాయలుకు తక్కువలేకుండా తీసుకొంటారు. మరి దీనిని చెక్ చేయడానికి అలర్టుగా ఎప్పటికప్పుడు విజిలెంట్‌గా ఉన్నటువంటి పద్ధతిలో లేబర్ డిపార్టుమెంటు ఏదైనా ఏర్పాటు చేసిందా, లేదు. మరి దీనిని ప్రభుత్వము ఎందుకు పరిశీలించడం లేదు ? ఇకపోతే, ఆఫీసర్సును పోస్టు చేస్తున్నారు. ఏ జిల్లావాళ్ళను ఆ జిల్లాలలో లేబర్ ఆఫీసర్సుగా లేక ఇన్‌స్పెక్టర్సుగా పోస్టు చేస్తున్నారు. ఇదివరకు విశాలాంధ్రలో వైజాగ్, ఈస్టు గోదావరి, వెస్టు గోదావరి గురించి కాంక్రీట్ ఇన్‌స్టెన్సస్ చెప్పుతూ న్యూస్ అయిటం వచ్చింది. వాళ్ళను వేయడంలో జరిగే పని ఏమిటి, లోకల్ కాంట్రాక్ట్సు ఉంటాయి కాబట్టి యజమానులతో ఎట్లా మెలగాలో

తెలుసు. ఈ విషయంలో గనుక జాగ్రత్త పడకపోతే అసలు ఏ డిపార్టుమెంటయితే లేబర్ వెల్ ఫేర్ కోసం ప్రయత్నం చేయాలో అక్కడ కరప్షన్ ప్రారంభం అయితే. యజమానులకు లొంగిపోతే, ఈ లేబర్ వెల్‌ఫేరును సేఫ్‌గార్డ్ చేయడానికి మాత్రము కాదు. ఇది మాత్రం మీరు దృష్టిలో పెట్టుకోవాలి. ఫాక్టరీసుకు లేబర్ వెల్‌ఫేరు ఆఫీసర్సును అపాయింట్ చేయమని అడిగారు. నా ఉద్దేశములో వాళ్ల అపాయింటు చేసేటటువంటి వాళ్ళు వాళ్ళ ఇంటరెస్టు చూచుకొంటారు. వెల్‌ఫేర్ కోసం పనిచేయడం లేదు. కాబట్టి, మనీ కమిట్‌మెంటు వాళ్ళకు ఉన్నా వాళ్ళ అపాయింట్‌మెంటు, కంట్రోలు మాత్రము లేబర్ డిపార్టుమెంటుకు ఉండేటట్లు చేస్తే తప్ప వాళ్ళు ఎప్పుడు కూడ వర్కింగ్ క్లాస్ పక్షములో ఉండరు. కనుక ప్రభుత్వము ఇది పరిశీలించక పోతే మనము కార్మికుల తరఫున ఉన్నామని చెప్పుకోడానికి అవకాశము లేదు. ఇకపోతే, ఈ డిపార్టుమెంటులో ఉన్నవాళ్ళకని, పైనుంచి క్రిందివరకు, మొదట వాళ్ల అపాయింట్‌మెంటులో వచ్చినప్పుడు వాళ్ళ ఆస్థి ఎంత ఉండినది. ఈవేళ ఎంత అసెస్మెంట్ ఉన్నది గవర్నమెంటు పరిశీలన చేస్తే కావలసిన వాళ్ళు చక్కాగా పట్టుబడతారు. లేబర్ డిపార్టుమెంటులో ఉన్న అన్ని లొసుగులు బయటపడతాయి. ఒక్కొక్కరి అసెట్సును పరిశీలిస్తే, అందుకు ప్రభుత్వము పూనుకొన్నట్లయితే ముందుకు రాబోయేవాడు కూడ భయపడతాడు, డిపార్టుమెంటు అప్పుడు కాస్తా జాగ్రత పడడానికి అవకాశము ఉంటుంది. కనుక దానికి ప్రభుత్వము సిద్ధంగా ఉంటుందా అని అనుగుతున్నాను. మేనేజ్‌మెంట్ సైడ్‌నుంచి లేబర్ యాక్టు వైలేషన్స్ ఉన్నవి. ఈ వైలేషన్స్‌జరిగినపుడు ఇదివరకు కొన్ని కేసులు పెట్టాము. పెద్ద పరిశ్రమలవారిపైన పెట్టినవి లేవు. ఎంప్లాయర్స్‌పైన తీసుకొన్నటువంటి ప్రాసిక్యూషన్‌లో చిన్న పరిశ్రమల వారిపైన పెట్టబడ్డాయా? పెద్దవారిపైన పెట్టబడ్డాయా? అసలు పెట్టబడలేదా? పెట్టబడితే వారిని తప్పిస్తున్నారా? పెద్ద పరిశ్రమలవారు—సిమెంట్, జ్యూట్, సుగర్—ముఖ్యంగా పొగాకుకు మొనాపలిస్టు ఐ. ఎల్. టి డి—వీరు వైలేట్ చేయలేదా? వారు వైలేట్ చేస్తున్నారు. కాని ఎందుకు పట్టుబడలేదు? ఒకరిపైన కూడ ఎందుకు ప్రాసిక్యూషన్ చేయలేదు? లేబర్ డిపార్టుమెంట్‌ను పట్టుకొన్నవారు తప్పించుకోటానికి అవకాశం కలుగుతున్నది. ఐ. ఎల్. టి. డీ మీద ప్రాసిక్యూషన్ జరగకుండా ఎందుకు ఉన్నది? ప్రభుత్వంవారు ఇది పరిశీలించాలి. 10 సంవత్సరాలనుంచి లెక్కలు చూడండి. పెద్ద పారిశ్రామికవేత్తల మీద ఏ కేస్ అయినా పెట్టారా లేదా అన్నది పరిశీలించండి. సుగర్, జూట్, టెక్స్టయిల్స్, సిమెంట్, ఐ. ఎల్. టి. డి. విషయాలలో చూడండి. ఏలూరు మేజిస్ట్రిట్ కోర్టులో 7 కేసులు పెట్టారు. ఆ 7 కొట్టివేశారు. మన లేబర్ డిపార్టుమెంట్ చాలా మెలకువతో జాగ్రత్తగా వారు తప్పించుకోటానికి వీలుగా చార్జెస్ ఫ్రేమ్ చేసినట్లు ఉన్నది. ఆ 7 కేసులు ఎందుకు కొట్టివేశారో, ఆ ఫైల్స్ తెప్పించుకొని—కేస్ బిల్డప్ చేయటానికి డిపార్టుమెంట్‌వారు మెత్తపడ్డారా, అందులో వీక్‌నెసెస్ ఏమిటి, అన్నది ప్రభుత్వంవారు పరిశీలించాలి. ఇపుడు ఎలక్ట్రిసిటీ ఎంప్లాయీస్ స్ట్రయిక్ చేస్తున్నారు. 3 వేల మందిని ఇదివరకు తొలగించారు. ఇపుడు 500 మంది మీద యీ చెయ్యి పడింది. ఎస్. ఎం. ఆర్; వర్క్‌చార్జెడ్, ఫ్యాన్స్‌ను

తొలగిస్తున్నారు. ఇవాళ ఎలక్ట్రిసిటీ మనకు చాలా అవసరము. అనేక స్కీములు తీసుకొంటున్నాము. శ్రీశైలం ప్రాజెక్టుకు ఎక్కువ పెడుతున్నాము. ఎలక్ట్రిసిటీ కొరత మొత్తం మన రాష్ట్రాభివృద్ధికి, రాష్ట్ర ఆర్థికాభివృద్ధికి ఒక బాటిల్‌నెక్‌గా తయారైంది. థర్మల్ స్టేషన్స్ పెంచాలి; పవర్ స్టేషన్స్ పెంచాలి అనుకొన్నప్పుడు, గ్రామాలకు ఎక్కువ విద్యుచ్ఛక్తి ఇవ్వాలని. వ్యవసాయానికి ఎక్కువ విద్యుచ్ఛక్తి ఇవ్వాలని అనుకొంటున్నప్పుడు—ఎలక్ట్రిసిటీ బోర్డులో యీ విధంగా రిట్రెంచ్ చేయటం దారుణము. క్లస్టర్ స్కీమ్సు అని బాక్‌వర్డు ఏరియాస్‌లో టేకప్ చేస్తున్నారు. ఇవన్నీ దృష్టిలో పెట్టుకొన్నప్పుడు వీరందరిని రిట్రెంచ్ చేయటం చాలా పొరపాటు. ఎకౌంట్స్ కమిటీ ఎంప్లాయీస్‌కు ఇంత వర్క్‌లోడ్ ఉండాలని నిర్ణయించింది. కాని వారు సూచించిన వర్క్‌లోడ్ కంటె టు టైమ్స్, త్రి టైమ్స్ ఎక్కువగా వర్క్‌లోడ్ వారిచేత చేయిస్తున్నారు. ఇటువంటి అన్యాయం జరుగుతుంటే—లేబర్ డిపార్టుమెంట్ ఇవన్నీ పరిశీలించి ఆ వర్కర్స్ ఇంటరెస్టు సేఫ్‌గార్డు చేయటానికి—ప్రయత్నం చేస్తున్నదా అని అడుగుతున్నాను. లేబర్ డిపార్టుమెంట్ చాలా ఎఫెక్టివ్‌గా ఉండి కొరడా ఉపయోగిస్తే తప్ప, ప్రొడక్షన్ పెంచటానికి తోడ్పడే వర్కర్స్ ఇంటరెస్టు కాపాడ లేదు. ఆ వర్కర్స్ ఇంటరెస్టు కాపాడటానికి ప్రభుత్వం ఎందుకు ప్రయత్నం చేయదని అడుగుతున్నాను. ఇండస్ట్రియల్ ఎస్టేట్ బాలానగర్‌లో కుమార్ కెమికల్స్ అని ఉంది. దానికి ఇండస్ట్రియల్ డెవలప్‌మెంట్ కార్పొరేషన్ 3 లక్షల 35 వేల రూ.ల రుణం ఇచ్చింది. స్టేట్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా లోన్ 6 లక్షల 80 వేలు. ఇది జాయింట్ వెంచర్. 3.5 లక్షలు మనది. ఇండస్ట్రియల్ డెవలప్‌మెంట్ కార్పొరేషన్‌ది. ప్రమోటర్స్‌ది 4 లక్షలు. దీనికి ఉన్న ప్రబుద్ధుడు—సర్‌సిల్క్ సిరిపూర్ పేపర్ మిల్స్‌లో ఉన్నటువంటి బండారీగారి కొడుకు. ఆయన 2 కోట్ల 90 లక్షలు అప్పు తీసుకొన్నాడు. ఆయన అప్పు కట్టకుండా దిగమింగి ఉన్నాడు. ఇక్కడ మళ్ళీ చేరాడు. ఇంతవరకు ఆ ఇండస్ట్రీ నడపటం ప్రారంభించలేదు. లిక్విడేట్ కాబోతున్నది. మూత పడింది. దాంట్లో మనం పెట్టిన ఎసెట్స్ డేంజర్‌లో పడింది. 97 వేల రూ.లు అక్టోబరు 71 నుంచి అందులో పనిచేసే కార్మికులకు వేతనాలు పే చేయలేదు. 97 వేల రూ.లు కడతామని ఒక జాయింట్ ఎగ్రిమెంట్‌కు వచ్చారు. కాని అది ఇంప్లిమెంట్ కాలేదు. ఫస్టుఛార్జి కార్మికులకు ఇవ్వాలికదా. ఆ డబ్బు ఉన్నదికదా. అటువంటప్పుడు ఆ కార్మికులకు ఎందుకు వేతనాలు పే చేయలేదు? వారు తిండికి లేకుండా అవస్థపడుతున్నారు. ఆ విషయంలో ప్రభుత్వం ఎందుకు శ్రద్ధ తీసుకోలేదు? కార్మికులంటే దేశంలో సంపద ఉత్పత్తి చేసేవారని, వారిని ఆధారం చేసుకొనే సోషలిస్టు సమాజాన్ని నిర్మించవలసి ఉంటుందని, వారు ఎట్టి ఆస్తి లేకుండా వారి శ్రమ కష్టం అమ్ముకొనేవారన్నది దృష్టిలో పెట్టుకోకుండా యజమానుల పక్షాన, పెట్టుబడిదారుల పక్షాన గవర్నమెంట్ ఉన్నదనేది యీ లేబర్ డిపార్టుమెంట్‌వారి పాలసీలవల్ల, వారు తీసుకొన్న వైఖరివల్ల తేలుతున్నది. దీనిపైన ప్రభుత్వం ఏమి నిర్ణయం తీసుకొంటున్నదో చెప్పాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ ఎస్. అమరనాథ రెడ్డి (వాయల్పాడు):—అధ్యక్షా. కారిక శాఖామాత్యులు ప్రవేశపెట్టినటువంటి డిమాండ్‌ను బలపరుస్తున్నాను. మంత్రిగారు ఇచ్చిన డిమాండ్—

నోట్‌లో యీ విధంగా తెల్పారు. ఎంప్లాయిమెంట్ ఎక్స్ఛేంజ్‌లలో 1961 లో 1,06,798 మంది నమోదు అయ్యారు. 1969 లో యీ సంఖ్య రెట్టింపయింది. ఈ 8 ఏండ్ల కాలంలో ఆ సంఖ్య 2,19,261 కు పెరిగింది. 1970, 1971 సంవత్సరాలలో యీ సంఖ్య అకస్మాత్తుగా మరింత శీఘ్రంగా పెరిగింది. సంఖ్య ఇంత శీఘ్రంగా పెరగడానికి కారణాలు ఏమయినప్పటికి పరిస్థితి చాలా తీవ్రంగా ఉన్నదని, దీనికి సత్వర పరిష్కార చర్యలు తీసుకోవలసి ఉన్నదనే సంగతి విదితమవుతున్నది. అమలులో ఉన్న రిజిస్టరులో విద్యా ప్రమాణాలనుబట్టి 30-4-72 తేదీనాటికి నమోదయి వున్న అభ్యర్థుల సంఖ్యల ప్రకారం 3 వేలమంది ఇంజనీరింగు పట్టభద్రులు 1,161 మంది వైద్య పట్టభద్రులు, 962 మంది వ్యవసాయ పట్టభద్రులు 2,877 మంది ఆర్ట్సు, సైన్సు పోస్టుగ్రాడ్యుయేట్లు, 7,395 మంది డిప్లమా హోల్డర్స్ 8,409 మంది లోగడ సాంకేతిక శిక్షణ పూర్తి చేసినవారు, 1,73,542 మంది మెట్రిక్యులేట్స్ ఆ పైన చదివిన వారు నిరుద్యోగులుగా ఉన్నవారు; అని యీ విధంగా తెల్పారు. వీరికి ఉద్యోగం లేదు. ఇంతకుముందు మనం మూడుకోట్ల మంది ఆంధ్రులం అనుకొన్నాము. ఈనాడు 5 కోట్లవరకు వచ్చింది 71 సెన్సస్ ప్రకారం ఇంకా ఎక్కువ ఉండవచ్చును. మన దేశంలో జనాభా పెరిగేటప్పుడు చదువుకొన్న వారు కూడ పెరుగుతున్నారు. చదువుకొన్నవారు ఎంతమంది పెరుగుతున్నారో— నిరుద్యోగుల సంఖ్య కూడ అంతే పెరుగుతున్నది. ఈ నిరుద్యోగ సమస్యను ఎట్లా పరిష్కారం చేస్తారు ? ఈ డిమాండ్–ఎంప్లాయిమెంట్ డిమాండా, అన్–ఎంప్లాయిమెంట్ డిమాండా అన్నది అర్థం కావటంలేదు. దేశం సోషలిజమ్ వైపుకు పోతున్న యీ రోజుల్లో బ్యాంకులు నేషనలైజ్ చేశాము; ప్రీవీపర్సెస్ రద్దు చేశాము. మనం భూసంస్కరణలు అమలు చేయబోతున్నాము. అర్బన్ ప్రాపర్టీ సీలింగ్స్ చేస్తున్నాము. కాని మన దేశంలో ఉన్నటువంటి బర్నింగ్ ప్రాబ్లమ్ను–యీ నిరుద్యోగ సమస్యను సరైన పద్ధతులలో టేకిల్ చేయలేకపోతున్నాము; అని విచారంతో చెబుతున్నాను. మన దేశంలో అన్ని సమస్యల కన్నా ఇది చాలా ముఖ్యమైన బర్నింగ్ ప్రాబ్లమ్. ఈ సమస్య పరిష్కారానికి సక్రమమైన పథకాలు గురించి ఆలోచన చేయటం లేదు. ఈనాడు అన్–ఎంప్లాయిడ్ పీపుల్ 4 లక్షల మంది ఉన్నారంటున్నారు. 4 లక్షలు కాదు. సుమారు 20 లక్షల మంది అన్–ఎంప్లాయిడ్ పీపుల్ ఉంటారు. డాక్టర్స్, ఇంజనీర్స్, పోస్టుగ్రాడ్యుయేట్స్, డిప్లొమా హోల్డర్స్ చాలా మంది నిరుద్యోగులుగా ఉన్నారు. వారి నిరుద్యోగ సమస్య పరిష్కారానికి మార్గం ఏమిటో ఆలోచించక పోవటం చాలా ప్రమాదకరమైన విషయము. ఇది తీవ్రంగా ఆలోచించవలసిన విషయమని మనవిచేస్తున్నాను. దేశంలో నిరుద్యోగ సమస్య పరిష్కారం చేయాలంటే ఒకప్రక్క పరిశ్రమలు అభివృద్ధిచేయవలసియున్నది. స్మాల్ స్కేల్ ఇండస్ట్రీస్, కాటేజి ఇండస్ట్రీస్ మున్నగుపరిశ్రమలు స్థాపించి నిరుద్యోగ సమస్యను పరిష్కరించవలసినఅవసరమున్నది. రిటైర్మెంటు ఏజ్ కూడా కొంత — ఒకటి రెండు సంవత్సరాలు తగ్గిస్తే కొత్తవారికి కొంతమందికి ఉద్యోగాలిచ్చినవార మవుతాము. ఈనాడు దాదాపు 1500 మంది డాక్టరులు నిరుద్యోగులుగా ఉన్నారు. ఈ సంవత్సరం మరలా అదనంగా తయారవు

తున్నారు. మకరాసులో టీచర్ళుకు ఉద్యోగాలు లభించేవరకూ నామినల్‌గా కొంత మొత్తం యిస్తున్నట్లున్నారు. అదేవిధంగా వంద రూపాయలో రెండు వందల రూపాయలో నామినల్‌గా ఫిక్స్ చేసి, టి. ఎ., డి. ఎ. లు లేకుండా గ్రామాలలో పని చేయాలని డాక్టరులకు చెప్పండి. గ్రామాలలో హాస్పిటల్సు కావాలని ప్రోత్సహించే వారున్నారు. డాక్టర్సుకు, ఇంజనీర్సుకు శాశ్వతంగా ఉద్యోగం యిచ్చే లోపల యీ సదుపాయం కలుగజేయాలని మనవిచేస్తున్నాను. జిల్లా ఎంప్లాయిమెంటు ఎక్స్ఛేంజీలని చెప్పకతప్పదు. వీటిలో చాలా లోటుపాట్లున్నాయి. రిజిష్ట్రేషను చేసిన తరువాత-అతను ఏ 63 లోనో పరీక్ష పాసై ఉంటాడు — మధ్యలో ఏ పొరపాటువల్లనో రిన్యూవల్ చేసుకోలేక పోతే వారి పేర్లు రావడం లేదు. వారు పాసైనప్పటినుంచి కూడా సీనియారిటీ తీసుకొనే పద్ధతి పెట్టితే బాగుంటుందని మనవిచేస్తున్నాను ఏజ్ బార్ అయిపోతుందంటున్నారు. ప్రభుత్వం ఉద్యోగం చూపించడం లేదు. చూపించనప్పుడు ఏజ్ బార్ అనే సమస్య ఎక్కడ వస్తుంది? కాబట్టి యీ ఏజ్ బార్ అనేది తీసేయాలని కోరుతున్నాను. నిరుద్యోగ సమస్యను బర్నింగ్ ప్రాబ్లెంగా తీసుకొని పరిష్కారం చేస్తారని ఆశిస్తున్నాను.

Sri G. V. Anjaneyasarma : Speaker Sir, I rise in support of the demand made by the hon. Labour Minister. If we take this stupendous task with which this department is entrusted, the funds are totally inadequate and I hope that the Chief Minister and the Finance Minister will consider about the strengthening the financial position of this department.

Sri C. V. K. Rao :—Sir, where is Chief Minister and the Finance Minister?

Mr. Dputy Speaker :—It is not necessary Mr. C. V. K. Rao. It is a joint responsibility.

Sri G. V. Anjaneyasarma :—He is unnecessarily interrupting my speech.

Sri C. V. K. Rao :- I have been insisting that the Chief Minister and a responsible Minister for Finance must sit in the House Even granting that one has got business, he must take permission from you, Sir. That is the convention. As Members here, we are not just to please ourselves. The dignity of the House should be maintained and the Ministers responsible to this House must sit here, follow the debate. Therefore you order them to come and occupy their seats.

Mr. Deputy Speaker :—I have told in the House that it is a joint responsibility. As such the concerned Minister is here. He is taking down the notes. If you want to ask anything further, the Chief Minister will be coming in due course. You can raise all those points. It is not difficult.

Sri C V. K. Rao :—The Minister would say 'we need not sit in the House, we can go about, roam about. 'That is what they say, Sir. My point is, 'are they not responsible to this House?'

Mr. Deputy Speaker :—Mr. Rao, I quite agree with you. Even the Chief Minister, Finance Minister and other Ministers are equally responsible. The concerned Minister is here, he is taking down the notes.

Sri G. V. Anjaneyasarma :—There are nearly one million Industrial labour in the State organised in 1,500 Trade Unions and there are nearly 8000 factories. There are some 1½ lakhs of shops and Establishments also and a thousand Transport Undertakings to maintain industrial peace ; a meaningful peace which results in greater productivity and more equitable distribution of wealth produced. It is not an easy task. What is the staff that the Labour Department is having? One of the most important point Sir, is that to maintain industrial peace in such a wide range, atleast this department is not given vehicles. For the whole district there is one Labour Officer with one U.D C., with one L.D.C. and a half-baked typist and also some few peons. He is expected to maintain industrial peace throughout the district where he cannot move about. By the time he gets into bus and goes to the post where the trouble is apprehending the trouble might have already taken place before he could reach there. Atleast the Hon. Minister, I think, will make a special note of this and ask the supply of jeeps atleast one for each district. One vehicle for one district may be given. Secondly Sir, what all it could achieve it must achieve by persuasion and conciliation and that depends largely on the personality of the personnel which is quite satisfactory. As things go by and large what are the promotional avenues for those people ? They are stranded. They have no incentive, they have no opportunity to grow. In this connection I would like the hon. Minister to make a special note about the need for creating to them the promotional opportunities and for sending them to manage large public sector undertakings instead of wasting the energies of our I.A.S. people in Public Undertakings for which they are not specially qualified or specially competent. About the implementation portion what I feel is, as my friend from Mangalagiri has pointed out that the Wage Boards are not implementing, the awards are not implemented, the violation of the laws is not sufficiently checked. For that I would like to make some considered suggestions. While you throw the entire work in the hands of one Government pleader either at the State level or in the district level, but he is not called for. He is not specially competent nor he has got any special interest in proceeding with the prosecutions or with the necessary legal action of the department and I would suggest that the Labour department can employ its own standing Council with specialised knowledge and zeal and this decentralisation of these councillors' posts also would encourage special attention. Then, about the Inspectorate of the Factories. I would like to mention one particular point in this connection. There was an understanding Sir. About the enhancement of the licencing of the Factory, that all the amount will not be added to the General Revenue account and the whole amount will be spent on strengthening the department. Now I was told that 15½ lakhs is being collected by way of licensing fees of the factories and how much of it is being spent on the strength of Inspectorate. According to

the standards prescribed by the Indian Labour Organisation, each Inspector is to inspect on an average 150 factories. In our State the average is 500. Where is 150 and where is 500. How can you expect that the Inspector will be ble to do justice to the job. I would like to point that they must be specially strengthened and for that the very amount which is collected by way of licencing fees, it can be spent on them. Then I revert back to the Conciliation Machinery. We all know that the Government is powerless. Government is powerless to implement a decision which it thinks right. Why, because the Act is defective, and again there will be a trouble Sir. Though this is a concurrent subject, if the State Government comes forward with any proposal for legislation, the Centre will object and we will have to get the concurrence of the Centre and centre says' we are g ing to enact Law on all India basis. Why are you in a hurry?' As my friend has pointed out the workers in the Medical Department have lost their rights of being workers, according to the Supreme Court judgment. Our Government have made an attempt to enact legisl tion to cover the Medical workers and to cover the contract workers but that has fai ed, on account of Centre's obstruction. I don't believe even my friends in the opposition have co-operated much in the ear ier effort and all of us are equally responsible for the failure of the Government in that respect.

The most important thing to be noted is that 90% of the Industrial unrest is on account of individual disputes in industries such as discharge, dismissal, or retrenchment. Major issues can wait for settlement by arbitration, adjudication or bilateral negotiations. But these individual disputes are of such nature that by the time the Government moves for adjudication and he gets an award, he will either die or loose his interest in the case. Therefore, I would like to suggest that pending the final standardisation of the Labour Law (based on the recommendations of Gajendaragadkar Commission) and action by the Government of India, which may take another 5 years, let there be a provision by which the individual worker could directly approach a Court for relief. This will save lot of complication . I would, therefore, request the Hon'ble Minister to bring an amendment on the lines of 'Bombay Industrial Act', so that the individual workers, (for more than 90% of their disputes) could get the disputes settled speedily and get fair justice.

HOUSING :—This is gigantic problem of providing houses to industrial workers. You will be surprised to know that this gigantic job is looked after in the Labour Office by one Deputy Registrar, an U. D C. and L. D. C., and that is all. If this is the machinery with which we have to tackle this problem, then w can safely think that this problem will never be solved, even if a century passes. I, therefore, suggest to the Hon'ble Minister to take necessary steps for he formation of Statewide, 'House construction Co-operative Societies for Industrial Workers' and move the Government of India, for adequate funds, to carry on the activity on a very big scale. Unless his is done, we cannot find a solution to this problem. So, pendi g

the bigger things, I can expect, the Hon'ble Minister would move and tighten the administration and get more funds for the Department. By doing this only, there is a chance of solving this problem.

INDUSTRIAL RELATION.—The industrial peace or industrial relations, in the State, are none the worse, than any other State like Kerala, or Tamilnadu. By and large the Department has done good. Industrial peace is a very important thing for industrial progress.

The experience has shown that whenever there is a small dispute between workers and the management and they come to clash at a particular stage, it becomes a law and order problem. The whole Secretariat then comes into picture, including Labour and Home, as they have relevance and significance. So, it is for the Hon'ble Minister to raise this particular issue in the Cabinet Meeting and formulate a definite Governmental policy about the role of police and its attitude in such situations, i.e. in strike situations, and in industrial disputes. It is a very important and relevant question. The police must be given proper guide and directive based on a definite policy as how to deal in such a situation. This should not be left to the whims and fancies of local police, because there would always be far reaching implications of an industrial dispute.

I would request the Hon'ble Minister to take this suggestion, as of special significance, and formulate a definite policy, with regard to the role of police and that the matter may be given in the hands of experienced Officers of Police and Labour Departments.

Thanking you, Sir.

Sri A. Sriramulu :—Mr. Speaker, Sir. The note furnished by the Labour Minister is rather disappointing. I feel there is practically no approach to labour problems. In para 2, it is stated that the foremost function of the Labour Department is maintenance of industrial peace. But the industrial peace cannot be maintained by simply scuttling the Trade Union activity and putting down legitimate agitations. I consider necessary that the approach of Labour Department must be to secure and protect the legitimate interest of the working class people ; even if it is at the cost of employers, it does not matter much. Unless the Labour Department changes its attitude in this regard, precious little can be done We have numerous Acts and Regulations. The Industrial Disputes Act is a highly complicated and cumbersome document, involving labour and employers in the litigation. It is painful that huge amounts are required to go to Courts. It was concieved at a time when the Government was inactive and was interested in maintaining certain privileges of the properties class, incharge of means of production. Now the things have changed The Government is wedded to bring about a radical reform in our social fabric. As such the approach to the problem should be realistic and in favour of labour and not the management.

I do not know whether the Government have adequate power to ask the managements for the implementations of Wage Board Awards. Whenever there are agitations by labourer when the Awards are not enforced, the Government remains a silent spectator.

If the Government is not a position to get the Awards implemented, it should aim itself adequately, to force the managements to implement the awards of Wage Boards. One example, I shall cite. The Wage Board on Working Journalists has bestowed certain benefits on the Urdu Caligraphers, in Urdu Newspapers. Unfortunately, the Urdu Newspapers in the City have refus d to implement the recommendations What is the action the Government is contemplating, to secure the implementation of the recommendations of the Wage Board, for this category of Working Journalists. This is an illustrative example. As Sri Srikrishna has given a big list of industries where the recommendations have not been implemented, I need not well onthem. But speedy implementation of the awards and recommendations in particular industries is most essential.

Workers' Participation in Management :— Coming to the question of workers' participation in management, it remains only on paper. Nothing concrete has been done in this regard. If a legislation is necessary to enable the workers to participate in the management, Board or Committees, it must be brought The workers should be given their due share in the affairs of the factory and industry.

Housing :—A building plan is absolutely essential. It is a gigantic prob'em. These people must be given shelter. For this a plan will have to be worked out with the assistance of the Central Government. It may have to be pushed through.

Employment :—The Problem of employment has acquired alarming proportions. We have in the State nearly 23 lakhs unemployed persons. Our Labour Minister has referred the unemployed as 3½ lakhs. The figure is that of the Employment Exchanges. Most of the people in the state do not come to get themselves in the Employment Exchange ; as this is a very difficult process. The procedure of registration is a very complicated one. The staff is not adequate. Most of the people find the procedure vexations; and therefore do not go to the Employment Exchanges. In the IV Plan we find that the backlog of the unemployed persons will be to the order of 10 lakhs 45 thousands. The Planners expect that during Plan Period or IV Plan, additional 12 lakhs of persons would join the Labour market, which would total to about 33 lakhs I very much doubt whether the Government can reach the target of 11 lakhs, as enviseged. It expects to make some investments on irrigation and power, and take up some spillover schemes. But whether the Government will be able to reach the target for providing 11 lakhs 70 housands additional jobs, is very much doubtful.

Even if that is taken into account and accepted, by the time we complete the Fourth Five Year Plan, we shall have a total unemployed number of 11,30,000. This is a stupendous problem. Our National Employment Service and the exchanges which are a constituent part of this national employment service, are not modern in concept They are medieval in their character. In capitalistic count ies like United States of America and Britan, employment service is a very important institution serving the needs of the unemployed persons,

in those countries because they have accepted the concept of welfare state. Unfortunately in India we have accepted the concept of welfare state; we have also declared that we are trying to build up a socialistic society. But we are not having the benefits either of a welfare state or a socialitic state. We are denied both. Ours is, perhaps, semi-fendal. semi-capitalaist and confused type of system that we have built up. In a welfare state the government takes the responsibility for maintaining the unemployed persons or persons who are unfit for work. If there are persons unemployed, unemployment allowance or unemployment dolls are given. This work of providing unemployment allowance is given to the employment service. That is a useful job any exmployment exchange in Britan or America do. But unfortunately, in India and more so in our State, the employment exchanges have merely become recruiting centres for government service. If you eliminate government jobs, there is precious little that the employment exchanges can do.

There is a notification under an Act that all public sector and private sector concerns also should notify vacancies. I very much doubt whether the employment directorate is able to insist on this notification. And the Act does not provide for this. It only prescribes that all employers should notify vacancies. After notification, the employment directorate has absolutely no powers to force the employer to accept the candidates sponsored by them. That is lagging in regard to that compulsory notification Act. I would suggest that this Act will have to be amended because the employment exchange should not be merely a recruiting centre for government service. We should take into account various avenues of employment that have become available in private industry, private business and the employers should not be allowed to go scot free. He should not have the choice of picking up his own man. He must certainly recruit through the employment exchange. If that is done, perhaps, the employment exchange may play a slightly better role.

Our employment exchanges are inadequately staffed. Even the contingency amount that is given to our employment exchanges for postage is Rs. 12,000 which is provided in the budget. I know, I have personal experience that employment officers were not able to send intimation cards to the candidates because they had no money for postage. That is a pathetic position in which the employment exchanges are kept. I would request the hon. Labour Minister to prevail upon the Cabinet and the hon. Finance Minister to increase this particular item in regard to changing the structure and scope of finances to our employment exchanges. That is absolutely essential.

Another confusion that is created in the employment exchanges is this. Oral instructions have been given that local candidates should be preferred. Government has not defined what exactly is the meaning of these two words: 'local candidates'. Should he be a native of that particular place or should he live in a particular place? When the definition is not provided by the government, a lot of ambiguity is created giving scope for some times indiscreet actions on the part of the employment officers. If at all government want

that local candidates should be preferred in regard to employment in a particular place, government will have to explain their position very specifically and instructions will have to be given defining this ambiguous phrase 'local candidates'.

Similarly, employment market information also is not upto the mark. The department will have to take care and put in a slightly more effort see that adequate employment market information is gathered and made available to job-seekers.

Thank you.

శ్రీ వి. కిషన్ రావు (చేవెళ్ల) :—అధ్యక్షా, నేను ఒకే ఒక పాయింటు మీద మాట్లాడదలచుకున్నాను. హైదరాబాదు జిల్లా రూరల్, ట్విన్ సిటీస్ కలిపి మొత్తం 30 లక్షల జనాభా ఉన్నది. ఈ 30 లక్షల జనాభాకూ పేర్లు రిజిష్టరు చేసుకోడానికి ఒకే ఒక ఎంప్లాయిమెంటు ఏక్స్ఛేంజి ఉన్నది. పరిపాలనలో న్యాయం జరగాలంటే— ఉద్యోగాలు కావలసిన రూరల్ జిల్లావారికి వేరే ఒక ఎంప్లాయిమెంటు ఎక్స్ఛేంజి పెట్టడం అవసరం. హైదరాబాదు జిల్లా రూరల్ 8 తాలూకాలలో గల 11 లక్షల జనాభాకు వేరే ఎంప్లాయిమెంటు ఎక్స్ఛేంజి ఏర్పాటు చేయాలనికోరుతున్నాను. ఇతర జిల్లాలలో పేరులు రిజిష్టరు చేసుకున్నతరువాత ఆరు నెలలకుకాకపోయినా ఒక సంవత్సరంలోపుగానైనా కాల్ వస్తున్నది. కాని హైదరాబాదు ఎంప్లాయిమెంటు ఎక్స్ఛేంజలో నాలుగు సంవత్సరాలనుంచీ కూడా రెన్యూ చేసుకోవడంతప్ప ఒక్క కాల్ కూడా రావడం లేదు. సిటీ డి. ఇ. ఓ. వేరుగానూ ఉన్నారు అదే విధంగా ఎంప్లాయిమెంటు ఎక్స్ఛేంజీలుకూడా వేరువేరుగా పెట్టాలని కోరుతున్నాను.

హైదరాబాదు సిటీని హైదరాబాదు జిల్లానుంచి బైఫర్కేట్ చేయాలనే విషయం రీజినల్ కమిటీకన్సిడరేషనులో ఉన్నది. దానిని కూడా పరిశీలించి, ఉద్యోగాల కోసం పేర్లు రిజిష్టరు చేసుకున్నామనే తృప్తి అయినా కలగడానికి వీలుగా వేరే ఎంప్లాయి మెంటు ఎక్స్ఛేంజి యివ్వాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ ఎల్. నారాయణ (సికింద్రాబాద్) :—అధ్యక్షా, లేబరు మంత్రిగారు వారి నోట్‌లో ప్రప్రథమంగానే సోషలిస్టు సమాజ నిర్మాణం జరుగుతున్నదన్నారు. కానీ వారి బడ్జటులో మాత్రం కేటాయింపులు సరిగా జరగలేదు. బడ్జటులో చేసిన కేటాయింపు వారి ఎడ్మినిస్ట్రేటివు ఎక్స్‌పెన్సెస్‌కే సరిపోతుంది. తారతమ్యాలు, వ్యత్యాసాలు తగ్గించడంగురించి చెప్పారు. కానీ ఎట్లా తగ్గిస్తారో తెలియదు. దేశంలో నిరుద్యోగ సమస్య అనేది చాలా సీరియస్ ప్రాబ్లెంగా ఉన్నది. వారు మూడు లక్షలన్నారు. కానీ కనీసం 50 లక్షలైనా నిరుద్యోగులు మన ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో ఉన్నారని నేననుకొంటున్నాను. డాక్టర్సు, ఇంజనీర్సు, మెట్రిక్యులేట్సు—ఎంతో మంది పాసై ఉన్నారు. చాలామంది పది సంవత్సరాలనుంచి ఉద్యోగాలు లేక మల మల మాడిపోతున్నారు. ఇండస్ట్రియల్ డెవలప్‌మెంటు అయినా వీరందరికీ ఉద్యోగాలు దొరకవేమో. ప్రభుత్వం ఏదో విధంగా వీరికి జీవనోపాధి కలిగించక తప్పదు. అందువల్ల వారికి ఉద్యోగాలు యిచ్చేవరకూ నిరుద్యోగ భృతి ఏమైనా

యివ్వాలని కోరుతున్నాను. అనెంప్లాయిమెంటు ఎలవెన్సు అంటే ప్రభుత్వానికి డబ్బు కొరత ఉంది అనవచ్చు. ప్రభుత్వం ఆలోచించి అనెంప్లాయిమెంటు సెస్సు వేసినట్లయితే బాగుంటుంది. ప్రజలంతాకూడా బాధ్యత వహించాలి. సోషలిస్టు సమాజ నిర్మాణంలో అందరిలోనూ వ్యత్యాసాలు తగ్గి సమానత్వం రావాలంటే వారికి కొంత ఎలవెన్సు కలిగించి మినిమం లివింగుకు ఏర్పాటు చేసినట్లయితే బాగుంటుందని చెబుతున్నాను.

ఇక లేబర్ డిపార్టుమెంటు ఉన్నది. 1947-48 సంవత్సరంలో వున్న లేబరు డిపార్టుమెంటుకు దాదాపు రెట్టింపుగా యీ వేళ యీ డిపార్టుమెంటు పెరిగిందిగాని జనాభాకూడా పెరిగిపోవడంవల్ల ఆ లేబర్ డిపార్టుమెంటు కోపప్ చేయలేకపోతున్నది ఏదైనా ఎఫెక్టివ్‌గా యింప్లిమెంటు చేయాలంటే లేబరు డిపార్టు మెంటులో కన్సిలియేషను, జాయింటు మీటింగ్సు జరిగేవి. అప్పుడు లేబరు ఆఫీసరు వేరు, కన్సిలియేషను ఆఫీసర్సు వేరే ఉండేవారు. వారు ఎఫెక్టివ్‌గా చేయగలిగేవారు. ఎవార్డ్సు యిచ్చేవారు, సెటిల్మెంట్సు జరిపేవారు. ఇప్పుడు లేబరు ఆఫీసరూ, కన్సిలి యేషను ఆఫీసరూ ఒక్కరే ఉంటున్నారు. జాయింటు మీటింగ్సు అతనే జరపాలి, కన్సిలియేషను మీటింగ్సూ అతనే జరపాలి. ఈ రెండు మీటింగ్సూ జరిపి, కన్సిలి యేషను ఆఫీసరుకూడా ఒక మీటింగు జరిపి విఫలమైతే ఇండస్ట్రియల్ ట్రిబ్యునలుకో, లేబరు కోర్టుకో రిఫర్ కావడానికి సంవత్సరంన్నర అవుతోంది. అందువల్ల మునుపు ఉన్నట్లుగా లేబరు ఆఫీసరు వేరుగానూ, కన్సిలియేషను ఆఫీసరు వేరుగానూ ఉండేటట్లు చేస్తే బాగుంటుంది. డిమాండ్సు పరిష్కారం కూడా అవుతాయి. ఎడ్జుకేషను అనేది చాలా లాంగ్ ప్రొసెస్. ఒకటి రెండు సంవత్సరాలు పడుతుంది. తరువాత మేనేజి మెంటు తలచుకుంటే మళ్లా హైకోర్టుకూ, తరువాత సుప్రీం కోర్టుకూ వెళ్లడం జరుగు తోంది. స్మాల్ స్కేల్ ఇండస్ట్రీస్‌లోవున్న లేబరు యీ పెద్ద ప్రొసెస్‌లో వెళ్ళాలంటే వారికి డబ్బు ఉండదు, టైము ఉండదు. ఈ లోపల రిట్రెంచి కావడం జరుగుతుంది. ఎడ్జుడికేషను ఫెయిలవుతోంది కాబట్టి కంపల్సరీ ఆర్బిట్రేషనుచేస్తే బాగుంటుంది. తరువాత మూడునుంచి ఆరు మాసాలలోపలనే ఎడ్జుడికేషన్‌చేస్తే బాగుంటుందని చెబుతున్నాను. మంత్రిగారు దీని విషయమై ఆలోచించాలని కోరుతున్నాను. ప్రభుత్వ పరిశ్రమలలో ఏదైనా ఇంప్లిమెంటేషన్ విషయం చెప్పవలసి ఉంది. ప్రయివేటు పరిశ్రమలలో మేనేజిమెంటు, వర్కర్సుపై ప్రభుత్వం ఏదోవిధంగా వత్తిడి తెచ్చి ఏదో రకంగా పరిష్కారానికి రావడానికి అవకాశం ఉంది కాని ప్రభుత్వ పరిశ్రమలలో- టెక్స్టు బుక్ ప్రెస్, ఆర్. టి. సి. వంటి చోట్ల-ఇంప్లిమెంటేషన్ సరిగా జరగడం లేదు. ఒక స్టాండింగ్ నెగోషియేటింగ్ కమిటీని పర్మనెంటుగా ఏర్పాటుచేసి రికగ్నైజ్డు యూనియన్లనుకూడా పెట్టి వారికి పూర్తి అధికారాలు ఇచ్చి ఇంప్లిమెంటేషన్ చేసే పద్ధతి అనుసరించాలని కోరుతున్నాను. అప్పుడే ప్రభుత్వ పరిశ్రమలలో వర్కర్లకు మేనేజిమెంటుకు మధ్య మంచి సంబంధాలు ఏర్పడతాయని మనవి చేస్తున్నాను. ప్రభుత్వం తాను నడిపే పరిశ్రమలలోనే ఎగ్జాంపిల్ సెటప్ చేయకపోతే ప్రవేటు పరిశ్రమల వారు వారి మాటను వినరు మంచి ఎగ్జాంపిల్ ప్రభుత్వం సెటప్ చేయవలసి ఉంది. పర్మినెంట్ స్టాండింగ్ కమిటిని వేయడమే కాకుండా వారికి పూర్తి అధికారాలు

కూడా ఇవ్వాలి. వారు కొంత డిస్కస్ చేసిన తరువాత ఆరు మాసాలకో పన్నెండు మాసాలకో మరొక కమిటీ అంటే ఏమీ ప్రయోజనం ఉండదు. లేబరు డిపార్టుమెంటు హెల్ప్‌లెస్ అని చెప్పవలసి ఉంటుంది. అవి ఎఫెక్టివ్‌గా పనిచేయాలంటే వాటికి పూర్తి అధికారాలు ఇవ్వాలి. ఆ విధంగా స్టాండింగ్ నెగోషియేటింగ్ కమిటీలను ప్రభుత్వ పరిశ్రమలకు సంబంధించి పర్మనెంటుగా ఏర్పాటు చేస్తారని ఆశిస్తున్నాను. ఇక మేనేజిమెంటులో వర్కర్సు పార్టిసిపేషన్ గురించి ఉంది. చక్కెర మిల్లులలో మాత్రమే ఆర్డరు చేస్తామని మంత్రిగారు అన్నారు. రికగ్నైజ్ యూనియన్ల ప్రతినిధులను జాయింట్ మేనేజిమెంట్లలో పెట్టి పరిశ్రమబాగా నడిచేట్లు చూడాలి. ఏ పరిశ్రమ తీసుకున్నా మేనేజిమెంటు వారు మాకు నష్టాలు వస్తున్నాయి. అందువల్ల జీతాలు ఎక్కువ చేయలేము అంటున్నారు. మేనేజిమెంటు సమస్యలు, ప్రొడక్షన్ సమస్యలు వర్కర్లకు తెలియవు. వారి కోటాలు వీరికి తెలియవు. అందువల్ల వర్కర్లను మేనేజిమెంటులో భాగస్వాములు చేసినప్పుడు, వారితో చేర్చి జాయింట్ మేనేజిమెంటు కౌన్సిలును ఏర్పాటు చేసినప్పుడు, ఫ్యాక్టరీ శాంతియుతంగా నడవడానికి అవకాశం ఉంటుంది. ప్రస్తుత పరిస్థితులలో పారిశ్రామిక రంగంలో అశాంతి ఉంటే సోషలిస్టు సమాజ స్థాపన ధ్యేయం కష్టం అవుతుంది. అందువల్ల వర్కర్స్ మేనేజిమెంటులో పార్టిసిపేట్ చేయడం చాలా అవసరం. ఇండస్ట్రియల్ ట్రైనింగ్ ఇన్‌స్టిట్యూట్స్ (ఐ.టి.ఐ.) ఉన్నాయి. మెట్రిక్యులేషన్ పాసైన వారున్నారు. వారందరికి క్లరికల్ జాబ్స్ రావాలంటే చాలా కష్టం. సెక్రటేరియటులోని వేకెన్సీలు ఫిలప్ కావడంలేదు. క్లర్కులుగా అప్పాయింట్‌మెంట్ కావాలంటే చాలా కష్టం. మల్లేపల్లిలోను, సికిందరాబాదులోను ఐ.టి.ఐ.లు ఉన్నాయి. హైదరాబాదులో అన్ని ట్రేడ్స్‌కు ట్రైనింగ్ ఉంది. వీటిని ఎక్కువ చేయవలసిన అవసరం ఉంది. ప్రతి జిల్లాకు ఒక ఐ.టి.ఐ. అక్కడ ఉండే నిరుద్యోగులకు ట్రైనింగ్ ఇవ్వడానికి ఏర్పాటు చేస్తే వారు డెవలప్ అవుతున్న పరిశ్రమలలో ఏదో ఉద్యోగం సంపాదించుకోడానికి అవకాశం ఉంటుంది. ఐ.టి.ఐ.లను ఎక్కువ చేస్తే మంచిది అనుకుంటాను. ఇక షాప్స్ అండ్ ఎస్టాబ్లిష్‌మెంట్స్—చిన్న చిన్న దుకాణాలలో పని చేసే కార్మికులున్నారు. అక్కడ చట్టాన్ని ఎన్‌ఫోర్స్ చేయడం మాత్రమే కాదు. వారు కన్స్యూమర్స్‌ను ఎటెండ్ కావలసిన సోషల్ ప్రాబ్లం ఉంది. వారానికి ఒక రోజు సెలవు విషయంలో కొందరు ఆదివారం అంటారు, కొందరు సోమవారం అంటారు. అట్లాగే వర్కింగ్ అవర్స్ విషయంలో కూడా సరిగా ఇంప్లిమెంట్ కావడం లేదనేది ఉంది. లీవ్ విషయంలో కూడా అదే అభిప్రాయం ఉంది. ఇటువంటివి పరిష్కారం కావడానికి ఏరియా కమిటీలను ఏర్పాటు చేస్తే, చిన్న పరిశ్రమలలో ఎక్కువగా వచ్చే ఇబ్బందులు ఫ్యాక్టరీ యాక్టు నాన్ ఇంప్లిమెంటేషన్‌వల్ల కాబట్టి, వీటిని సరిచేయడానికి వీలుంటుంది. ప్రతి దానికి వర్కర్స్ సైడ్‌నుంచి డిమాండు రావాలనే పద్ధతి కాకుండా ప్రభుత్వమే బాధ్యత తీసుకుని కొన్ని చేయవలసి ఉంటుంది. ఉదాహరణకు ఓవర్ టైం పే విషయంలోను లీవ్ విషయంలోను ఎఫెక్టివ్‌గా ఇంప్లిమెంట్ చేస్తే చిన్న చిన్న డిమాండ్లు చాలావరకు తగ్గిపోతాయి. ప్రతి దానికి వర్కర్సు నుంచి డిమాండు రావాలంటే కమిటీకి వెళ్లాలి,

కన్సిలియేషనుకు వెళ్లాలి, ఇట్లా చాలా కాలయాపన జరుగుతుంది. అందువల్ల ప్రభుత్వమే దీనిని ఆలోచించి, స్టాఫ్ తక్కువగా ఉంటే ఎక్కువ చేసి ఐనా, పూర్తిగా ఏర్పాటు చేస్తారని ఆశిస్తున్నాను. అన్నిచోట్ల బోనసు అనేది ఉంది. కాని ప్రభుత్వంలోని వర్కర్సుకు మాత్రం బోనసు లేదు. టెక్స్టు బుక్ ప్రెస్ వర్కర్సు, ఆర్.టి.సి. వారు ఏమి అన్యాయం చేసారు ? వారికి మాత్రం చిక్కాలా లేనా ? బోనసు దొరికితే ఇన్సెంటీవ్ ఉంటుంది. బర్మా షెల్‌లో ఎస్సోలో ఇండియన్ ఆయిల్‌లో అందరికి బోనసు దొరుకుతుంది. ప్రభుత్వ ఉద్యోగులకు కూడా బోనసు చిక్కితే బాగుంటుంది. లేబరు మినిస్టరుగారు కార్మిక వర్గంలోనుంచి వచ్చారు కాబట్టి వీటిని ప్రత్యేకంగా ఆలోచిస్తారని ఆశిస్తున్నాను. ప్రాగా టూల్స్‌లోను సింథటిక్ డ్రగ్స్‌లోను కార్మికులలో రైవలరీలున్నాయి. దీనిని ప్రత్యేకంగా కార్మిక మంత్రిగారు ఆలోచిస్తారని ఒకే ఫ్యాక్టరీకి ఒకే యూనియన్ ఉంటే బాగుంటుందని రైవల్ యూనియన్స్ ఉండడంవల్ల ఒకరికంటె ఒకరు ఎక్కువ డిమాండ్లు చేయడానికి పూనుకోడం, మేనేజిమెంటు ఏదో ఒక యూనియన్‌ను ఎంకరేజి చేయడం, కొంతమంది రిట్రెంచి కావడం ఇటువంటివి జరుగుతున్నాయి. ట్రేడ్ యూనియన్ యాక్టు ప్రకారం 7 మంది ఉంటే రిజిష్టర్ చేసుకోవచ్చును. 100 మంది వర్కర్సు ఉంటే 14 యూనియన్లు రిజిష్టర్ కావచ్చును. ఈ కారణంగా ప్రాగాటూల్స్‌లోను సింథటిక్ డ్రగ్స్‌లోను రెండు సంవత్సరాలుగా రిట్రెంచ్ ఐనవారున్నారు. వారిని గురించి శ్రద్ధ వహించాలి. సింథటిక్ డ్రగ్సులో సమ్మె జరుగుతోందని నోటీసు ఇచ్చారు. అక్కడ తీవ్రమైన పరిస్థితి ఏర్పడుతోంది. లా అండ్ ఆర్డరు కూడా బ్రేక్ కావచ్చును. మంత్రిగారు ప్రత్యేక శ్రద్ధ వహిస్తారని మనవిచేస్తున్నాను. ఒక బుల్లిటిన్‌ను వేస్తున్నారు. చాలా అభినందనీయులు. దానిని ఇంగ్లీషులో మాత్రమే కాకుండా ఉరుదూ, తెలుగులో కూడా బుల్లిటిన్ తెస్తే బాగుంటుందని మనవిచేస్తూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

شری شفیع الرحمن - جناب ڈپٹی اسپیکرصاحب - انڈسٹریل ڈسپیوٹ ایکٹ سنه ۶۶ع کے شکشن (۴۰) ضمن (۳) کے تحت ایسے مزدور جو چھ ماہ سے زیادہ کام کرچکے هیں - انکو اگر علحدہ کیا جائے تو گراجیوٹی دینا ضروری هے - لیکن هائی کورٹ کے ایک حالیه فیصله کے ذریعه اس قانون کو منسوخ کردیا گیا هے - اس فیصله کے وجوهات یه بتائے گئے هیں که قانون دوکانات کے تحت جو مزدور آتے هیں اونهیں گراچیوٹی ملتی هے - لیکن دوسرے مزدوروں کو گراچیوٹی نهیں ملتی - اس طرح کسی مزدور کو گراچیوٹی دینا اور کسی مزدور کو گراچیوٹی نه دینا دستور کے آرٹیکل (۱۴) کے تحت حالیه فیصله کے تحت منسوخ کیا گیا هے - اس لئے قانون انڈسٹریل ڈسپیوٹ ایکٹ سنه ۶۶ع جو اسٹیٹ گورنمنٹ کا بنایا هوا هے اسمیں اس طرح ترمیم کیجائے که خواه شاپس کے مزدور هوں یا دوسرے مزدور هوں سب کو گراچیوٹی ملنی چاهئے - جسطرح اسمبلی میں هر ممبر کو خواه وه کمیونسٹ پارٹی کا - جن سنگھ کا یا کانگریس کا هو برابر فیسیلٹی ملتی هے اس طرح هر مزدور کو خواه وه هوٹل کا هو یا ٹھیلے ڈھکیلنے والا هو برابر گراچیوٹی ملنی چاهئے -

دوسری بات یہ ھیکہ جیسا کہ شری سری راملو صاحب نے اردو ورکنگ جرنلسٹس کے تعلق سے بتایا میں بھی یہ کہونگا کہ اردو اخبارات میں جو کاپیسٹ ہوتے ھیں وہ ریڑہ کی ھڈی کی حیثیت رکھنے ھیں۔ لیکن یہ قانون اون پر لاگو نہیں کیا گیا ۔ اس لئے لیبر ایکٹ سنہ ۶۷ ع کو ان لوگوں پر اپلیکیبل کرناچاھئے ۔ رکشا والوں کی یونین اب تک رجسٹری نہیں ھوئی اسلئے وہ لیبر ایکٹ کے تحت نہیں آتے ۔ جسکی وجہ سے وہ لوگ پریشان ھیں اونھیں پولیس بھی پریشان کرتی ھے ۔ اس لئے میں لیبر منسٹر صاحب سے درخواست کرونگا کہ وہ رکشا والوں کو بھی لیبر انڈسٹریل ڈسپیوٹ ایکٹ کے تحت لانے کی کوشش کریں ۔ لیبر منسٹر صاحب منسٹر بننے کے پہلے لیبر کے کاموں سے دلچسپی لیتے تھے اس لئے میں اون سے درخواست کرونگا کہ وہ اس پر غور کریں ۔ میں نے جو تین نکات پیش کئے ھیں یعنی ورکنگ جرنلسٹوں کے تعلق سے ۔ رکشا والوں اور ٹھیلے والوں کے تعلق سے اور دوسرے مزدوروں کے تعلق سے اون پر غور کیا جائے ۔ اسکے علاوہ شہر میں جو بیروزگاری پھیلی ھوئی ھے اوسکو دور کیا جائے اور جو بیروزگار ھیں انھیں بیروزگاری الاونس دیا جائے ۔

شری سید رحمت علی ۔ جناب ڈپٹی اسپیکر صاحب ۔ وزیر لیبر نے جو مطالبات زر رکھے ھیں میں اون کی برابر تائید کرتا ھوں اس موقع پر جو نوٹ سرکیولیٹ کرایا گیا ھے اسکا اگر ھم مطالعہ کریں تو یہ بات سامنے آتی ھے کہ پچھلے ۱۰ برس میں ھمارے اسپلائمنٹ اکسچینج پر روٹی روزگار حاصل کرنے کے لئے جن لوگوں نے اپنے نام رجسٹر کروائے ھیں اون کی تعداد میں اب تین گنا اضافہ ھوگیا ھے ۔ اگر سنہ ۱۹۶۱ ع میں ایک لاکھ لوگ درج رجسٹر تھے تو اب سنہ ۱۹۷۱ ع میں اونکی تعداد میں ۳ لاکھ ۴۰ ھزار کا اضافہ ھوگیا ھے ۔ اگر ان اعداد و شمار کو دیکھا جائے تو کہنے پر مجبور ھونا پڑتا ھے کہ

الٹی ھوگئی سب تدبیریں کچھ نہ دوا نے کام کیا

یہ بات ھمارے سمجھ میں نہیں آرھی ھے کہ آخر وہ کونسا ذریعہ ھےوہ کونسا طریقہ ھے جس کو اختیار کر کے ھم بیروزگاری کے مسئلہ کو حل کر سکینگے ۔ عالی جناب لیبر منسٹر صاحب نے اپنے نوٹ میں اس بات کی طرف اشارہ کیا ھیکہ بیروزگاری کی تعداد میں اضافہ خطرناک حدتک پہونچ چکا ھے۔ اس لئے ضروری تدابیر اختیار کئے جانے چاھئیں ۔ لیکن اگر ھم اس نوٹ کا تفصیلی طور پر مطالعہ کریں اور یہ معلوم کرنے کی کوشش کریں کہ وہ کیا تدابیر ھوسکتی ھیں جن کو گورنمنٹ اختیار کررھی ھے تو اسکا کہیں بھی پتہ نہیں چلتا ۔ اس لئے یہ بات بڑی تشویشناک بن جاتی ھے ۔

پچھلی دفعہ ہماری حکومت نے ہر خاندان میں ایک آدمی کو روزگار دلانے کی اسکیم شروع کی تھی اسکے بارے میں عالی جناب منسٹر صاحب نے اپنے نوٹ میں ذکر کیا ہے کہ اس اسکیم کو برقرار رکھا جائے یا اسکو برخواست کردیا جائے۔ اس مسئلہ پر گورنمنٹ غور کررہی ہے۔ اسکی وجہ یہ بتلائی گئی ہے کہ گزیٹیڈ آفیسر جو سرٹیفیکٹ اشیو کرتے ہیں کہ اس خاندان میں کوئی آدمی برسر روزگار نہیں اس کی صداقت کے بارے میں تحقیقات کرنے کے لئے کوئی مشنیری موجود نہیں ہے۔ اس لحاظ سے مجھے اس بات کا اندیشہ ہے کہ شائد ایک خاندان کو ایک روزگار کی اسکیم کو گورنمنٹ منسوخ کرنے کی اصطلاحوں میں سوچ رہی ہے۔ میرا خیال ہے کہ جب ایک گزیٹیڈ آفیسر اپنی ذمہ داری پر اس بات کی تصدیق کرتا ہیکہ اسکے خاندان میں کوئی آدمی برسرروزگار نہیں تو اس کی مزید تحقیقات کا کوئی سوال ہی پیدا نہیں ہوتا ضرورت اس بات کی ہے کہ اسپلائمنٹ اکسچینج کی کارکردگی کا جائزہ لینے کی کوشش کی جائے۔ ہمارے سامنے یہ بات آئی ہے کہ کل سوشل ویلفیر ڈپارٹمنٹ کے مطالبات پر بحث کے دوران بابا صاحب اسبیڈکر کا حوالہ دیتے ہوئے متعلقہ منسٹر صاحب نے کہا کہ اگر آج ہم سماجی انصاف کو روبہ عمل لانے میں کسی قسم کی تاخیر کو کام میں لائینگے تو جمہوریت بھک سے اڑجائیگی۔ یہی بات میں بدلے ہوئے الفاظ میں کہونگا کہ اگر بیروزگاری کا مسئلہ حل کرنے کیلئے ہم ٹھیک طور پر ضروری اقدامات نہ کریں تو نہ صرف ہماری جمہوریت بلکہ ساری تہذیب و تمدن کے اقدار دھما کہ سے اڑ جائینگے۔ عالی جناب منسٹر صاحب نے کہا کہ ہیکہ بیروزگاری خطرہ بن گئی ہے۔ میں عالی جناب منسٹر صاحب سے درخواست کرونگا کہ وہ ایسے ٹھوس تدابیر اختیار کریں جس سے بیروزگاری پر قابو پایا جاسکے۔ ہمارا جو تعلیم یافتہ نوجوان طبقہ ہے وہ جب کسی جامعہ سے فارغ التحصیل ہوکر نکلتا ہے تو اوسکا استقبال ہر کارگاہ پر ''نوویکنسی،، کے بڑے بڑے بورڈس سے کیا جاتا ہے۔ ہمارے لیبر منسٹر صاحب اور وزیر صنعت نے مینجمینٹ کے لوگوں کی ایک کانفرنس بلائی تھی اس میں اس بات پر زور دیا گیا تھا کہ مقامی لوگوں کو روزگار کے مواقع ملنا چاہئے۔ اس کانفرنس میں کچھ اعداد و شمار منسٹر صاحب اور گورنمنٹ کی خدمت میں رکھے گئے۔ میں پوری ذمہ داری سے یہ بات کہہ سکتا ہوں کہ اگر کسی بڑے کارخانے کا منیجر کیرلا کا ہے تو وہاں چپراسی سے کک تک باہر کے لوگوں کو لیتا ہے اور مقامی لوگوں کو تلاش روزگار میں پریشان پھرنا پڑتا ہے اس لحاظ سے اس بات کی ضرورت ہے کہ جو صنعتی انقلاب حیدرآباد میں اور آندھرا پردیش میں آرہا ہے اور ہندوستان کے صنعتی نقشے میں اوسکو جو نمایاں مقام دینے کی کوشش کیجارہی ہے اوسکے تحت مقامی لوگوں کو روزگار کے موقع ملنا چاہئے۔ میں بڑی انکساری کے ساتھ یہ عرض کرونگا کہ اس میں شک نہیں ہے کہ ہمارے لیبر منسٹر صاحب نے اور وزیر اسپورٹس نے اچانک اسپلائمنٹ اکسچینج کا معائنہ کیا اگر ایسے

معائینے اور انسپکشن ہوتے رہیں تو ممکن ہیکہ اسپلائمنٹ اکسچینج کی کارکردگی میں اضافہ ہو۔ میں اس موقع پر یہ عرض کرونگا کہ آئی۔ ٹی۔ آئی کے سنٹرس سکندرآباد اور پرانے شہر میں بھی قائم کئے جائیں۔ اسکے علاوہ موجودہ آئی۔ٹی۔آئی سنٹرمیں جوسیٹس ہیں ان میں اضافہ کرنے کی ضرورت ہے۔ تاکہ ہمارےنوجوان بچے فنی تعلیم حاصل کرسکیں۔ اور اس طرح اونہیں عملی زندگی میں کام کرنے کےمواقع مل سکیں۔ جہاں تک انڈسٹریل ھاوزنگ اسکیم کا تعلق ہے منسٹر صاحب نے اسکا ذکر کیا ہے۔ میں گذارش کرونگا کہ آندھرا پردیش روڈ ٹرانسپورٹ کارپوریشن میں کام کرنے والے طبقہ کےلئے جو مکانات بنائے گئے تھے وہ ۳۰-۴۰ سال پرانے ہیں ایک طویل عرصہ سے اونکا بھی مطالبہ گورنمنٹ کےسامنے ہے۔ اس لئے انڈسٹریل ھاوزنگ اسکیم کے تحت دوسرے محنت کش طبقات کو جسطرح سہولتیں دی گئیں اون سے آر۔ ٹی۔ سی۔ کےلوگوں کو بھی استفادہ کرنے کا موقع دیا جانا چاہئے۔ میں منسٹر صاحب سے عرض کرونگا کہ آر۔ ٹی۔ سی کےملازمین کےلئے مکانات کا مسئلہ حل کرنے کی کوشش کرین۔ اسکے علاوہ میں یہ بھی عرض کرونگا کہ ہم اوس خطرناک منزل پر پہونچنے کےپہلے ہی مشکلات پر قابو پالیا تو مناسب ہےسوشلیزم کی منزل کی طرف ہم جس تیزی سے بڑھ رہے ہیں اگر اوسی تیز گامی سےعالی جناب انجیاصاحب کا ایبر ڈپارٹمنٹ اور اسپلائمنٹ اکسچینج بھی بڑھے تو اچھی بات ہے۔

Sri H. Satyanarayana (Adoni) :—Mr. Deputy Speaker, Sir. I rise here to support the Demand made by the hon. Labour Minister.

The first of the note given to us by the hon. Labour Minister has started with very good intentions. The two things that he has mentioned are :

" 1. humane conditions of work

2. right to a living wage

which are fundamental in the sense that the country is committed morally and ethically to see that these directive principles enshrined in our Constitution govern all their policies. "

With regard to humane conditions, in the industries I may straightaway say that those conditions are more inhuman than being humane If any body goes and visits some of the industrial concerns, he will see that it is impossible for a worker to work there.

Especially in the Textile industry with which I am concerned, most of you know that right from the blow-room upto the reel room, the flux from the cotton that is generated goes into the lungs of the workers there and usually all the workers contract tuberculosis by the time they leave the industrial undertaking. Have The Labour Minister should some suggestion from the Medical department to obviate this. I think in some civilised cou..tries in the world some masks are provided so that this flux does not enter into the lungs of the workers. So also in the cement industry, the other day a question

was put that some disease like silocosis or some such thing would come. Probably it is true. Because in cement industry the fine particles of silicon, there is probability of these things getting into the lungs and all other internal parts of our stomach. So it also causes some disease or other. These two things must somehow be seen that they do not occur hereafter. Further in the textile industry it will be humanly impossible to work during the summer season. So, I suggest just as the top echolons of the industrial management are having airconditioned rooms, the workers must also have air-conditioning of the entire industrial undertakings. I am not saying that as a matter of luxury. If you have air-conditioning especially in the textile industry, it lessens the flux coming in and also it makes the workers absolutely happy to work. It also improves the production capacity of the worker.

The next thing that I would like the hon. Minister to take into consideration is about the living wage. When the Second Wage Board was constituted for the textile industry, some of us came to know that some of the mills expecially in Vijayawada and other places, they gave two rates of consolidated wages. For the first time I came to know that this grand and princely sum of Rs. two was given. The Labour Minister would make it a point to see that such things do not occur atleast in big textile industries Futher, the Government in its eagerness to give living wage has constituted number of Wage Boards. True, these Wage Boards have submitted some reports. I have got my own feelings whether the recommendations of the Wage Boards would be implemented. They have made some recommendations and some industrial undertakings are already saying "ofcourse there are recommendations but we will take the signatures from you and give what wage we were giving formerly." This point I am bringing to the notice of the Minister so that he may see that the minimum wages that have been fixed by the constituted Boards may be implemented very rigorously. Otherwise, there is no meaning in our recommedations and there is no meaning in the Government spending enormous amounts of money over these Wage Boards.

The next point that I would respectfully urge is the Industrial Housing Scheme. As some hon. Members have already stated, the number of Houses that are built will touch only the fringe of the problem. It is a gigantic problem. I would most respectfully submit that more number of houses should be built for the industrial workers. In this connection I would also draw the attention of the Minister to one more very ticklish point here. There are number of industrial houses where the people for whom the houses were built are not living, because these houses seem to have changed hands. Actually if the Labour Minister goes and examines the position he will find in that particular houses not a labourer lives. Some other person who is not a labouerr also lives because the rents that are taken by them are very low. Such things are happening. Further more, to add to

the misery they seem to have passed a G. O. saying that whoever now at presnet lives in these industrial houses, should be given that house on hire purchase system. I think this is a very unfortunate situation ofcourse to some extent the workers might have been themselves been responsible for this. I know that some of the workers might have sold or might have alienated in some way or other. But somehow it must be seen that the houses should be given over to them, the people for whom they were built.

The next point that I would urge is the bonus. I see from the note that in number of undertakings the Bonus award has not been implemented. The Wage Board's recommendations have not been implemented at all. For this the most unfortunate thing is that the Wage Boards are not statutory bodies. They are only recommendatory. They can only recommend and they do not have powers to implement them. So, I urgent upon the Government to write to the Central Government or whichever authority that is necessary to see these Wage Boards which are constituted have also got the right to implement. Otherwise, this Wage Board will have no meaning. As seen from the notes, there are number of industrials undertakings which have not implemented the Wage Board recommendations and this non-implementation of Wage Board recommendations is one of the main reasons for the industrial unrest. Because the worker when he works and gives production, he wants some incentive. That incentive is bonus. If he is not given that bonus to which he is entitled, then there will definetely be industrial unrest.

The next point that I would urge is about the staggering unemployment problem. The figures that are given, probably they are very much less. Probably they are based on the figures given by the Employment Exchanges. For this, the only solution will be that we must insist upon the industrial undertakings whether they are private or public to employ the local people. That is not usually done. We must also make it obligatory on them. But in some of the industrial undertakings they are not following this convention and just to escape this conven tion they employ some labourers. But all the top posts go to the people usually, if the industrial undertaking is of North Indian. only North Indians are employed. I have got an instance of an industrial undertaking which is run by a North Indian. There even a cook gets Rs. 700 to Rs. 800 whereas we do not have any local man who gets more than Rs. 400. This is unfortunate situation which is existing in Andhra Pradesh. I respectfully urge the hon. Minister for Labour to look into all these things and try to set them right.

శ్రీ ఎం. తులసీదాస్ (సోంపేట) :—అధ్యక్షా, రైట్ టు వర్క్ అని లేబర్ మినిస్టరుగారు ఈ డిమాండును ప్రవేశపెట్టారు. దానిని నేను బలపర్చటానికి సంతోషిస్తున్నాను. మనది సోషలిస్టు స్టేటుగా మనం అంగీకరిస్తున్నాము కనుక వర్క్ ఈజ్ మై బర్తురైట్ అనే పంథాను పురోగమించవలసిందిగా ప్రార్థిస్తున్నాను. సోషలిస్టు స్టేట్‌లో వర్క్ ఈజ్ మై బర్త్‌రైట్, వుయ్ మస్టు డిమాండ్ వర్క్ అనుకొన్నప్పుడే మనం వర్క్ పొందగలము. వర్క్‌ను ఆరాధించగలము. అప్పుడే

సోషలిజం యొక్క ఆశయం నెరవేరుతుందని నేను భావిస్తున్నాను. మన లేబర్ మినిస్టరుగారు లేబరర్స్ మనిషి. వారి ఆఫీసుకు ఎప్పుడు వెళ్ళినా తలుపులు మూసి వుండవు. చుట్టూ సామాన్య ప్రజలేవుంటారు. ఎప్పుడూ వారు అదే లైనులో పురోగమించాలని కోరుతున్నాను. మనం వర్క్ చేస్తున్న వారి సౌకర్యాలు చూస్తున్నాము. వర్క్ లేని వారిని అలక్ష్యం చేస్తున్నామేమో, వారిగురించి తీవ్రంగా ఆలోచించడం లేదేమో అనిపిస్తున్నది. నేను శ్రీకాకుళం నుండి 600 మైళ్ల ప్రయాణించి వస్తూవుంటాను అక్కడ నుండి వచ్చేటప్పుడు ఎక్కడ చూసినా ఇడ్లీ, సాంబర్ పేర్లే వింటూవుంటున్నాను. ప్రతిచోటా అరవము, మళయాళము, కన్నడము వింటున్నాము తప్ప సామాన్య పనులు చేసేవారిలో తెలుగు మాట్లాడేవారు చాలా తక్కువ కన్పిస్తున్నారు. మనం బ్రాడ్ మైండెడ్ వారము కనుక అన్నిటిని సహిస్తున్నాము. విశాఖపట్టణంలో ఏ ఫ్యాక్టరీలో వుద్యోగాలు వున్నా శ్రీకాకుళంలోని ఎంప్లాయిమెంట్ ఎక్స్చేంజ్ని కాని, విశాఖపట్టణంలోని ఎంప్లాయిమెంట్ ఎక్స్చేంజి కాని, యీస్టు గోదావరి ఎంప్లాయిమెంట్ ఎక్స్చేంజ్ని గాని కన్సల్టు చేయడంలేదు. అనెడ్యుకేటెడ్ లో అన్ఎంప్లాయ్మెంట్ విషయం అట్లా వుంచండి. ఎడ్యుకేటెడ్ అన్ఎంప్లాయ్మెంట్ విషయం ఆలోచించండి రూర్కెలాకు రఘురామయ్యగారు, మినిష్టరుగా వుండి వెళ్ళినప్పుడు అక్కడివారు ఆయనను లోపలకు ఎలౌ చేయలేదు. స్వరాష్ట్రంలో వున్న వారికి ఉద్యోగాలు లేక బాధపడుతున్నప్పుడు మీరు లోనికి రావడానికి వీలులేదని వారిని ఎలౌ చేయలేదు. లేబర్లో ఇటువంటి అన్రెస్టు రావడానికి కారణం ఏమిటో విచారించాలి. అదే పరిస్థితి మన రాష్ట్రంలో కూడ రాబోతున్నది. సమర్థులైన మంత్రులు ఇప్పుడే జాగ్రత్త పడటం అవసరం, కేంద్ర ప్రభుత్వానికి గట్టిగా చెప్పి స్థానికులైన వారికి కనీసం బంట్రోతులుగా, కుక్స్గా, లేకపోతే స్వీపర్స్గా అయినా ఉద్యోగాలు ఇవ్వకపోతే లేబర్లో అన్రెస్టు వస్తుంది. అప్పుడు ప్రమాదం రావచ్చు కనుక మనం పరిస్థితులను ముందే ఫోర్కాస్టు చేయాలి. వారికి ఎకనమిక్ పొజిషను పెరిగి,! వారికి ఉద్యోగాలు దొరికితే లేబర్లో అన్రెస్టు తగ్గుతుంది. అందువల్ల ఉద్యోగాలకు విశాఖపట్టణం, శ్రీకాకుళం, యీస్టు గోదావరి ఎంప్లాయ్మెంట్ ఎక్స్చేంజ్ ఆఫీసులనుండి ఎంక్వయిరీచేసి ఫిలప్ చేయాలని చెప్పండి. ఈనాడు భారతదేశంలో ఎక్కడయినా ఎంప్లాయిమెంట్ ఎక్స్చేంజ్లో రిజిష్టరు చేసుకోవచ్చు. కనుక ఇతర రాష్ట్రాల వారు ముఖ్యంగా దక్షిణాది వారు ఇక్కడ రిజిష్టరు చేసుకొని వారే ఉద్యోగాలు సంపాదించు కొంటున్నారు. వాటిని ఎట్లా స్క్రీనింగ్ చేస్తారో, ఏదైనా కమిటి వేస్తారో ఏదైనా చేయండి కాని స్థానికులకు మాత్రం ఉద్యోగావకాశాలు కలుగచేయండి. ఎగ్రికల్చర్ మినిమమ్ వేజెస్ యాక్టు పెట్టాము. ల్యాండ్ రిఫార్మ్స్ తెచ్చాము. రేపు దున్నేవాడిదే భూమి అన్నప్పుడు, చిన్న హోల్డింగ్ పెడుతున్నప్పుడు ఇక ఆ యాక్టును అమలు జరిపే అవసరమే వుండదు కదా, లాండ్ రిఫార్మ్స్వల్ల పేదవారికి భూములు దొరుకుతాయనే ప్రిజంప్షన్లో చాలామంది వున్నారు. ప్రభుత్వం అందరకూ ఇవ్వలేమని చెబుతున్నది. రేపు అగ్రికల్చరల్ లేబర్ పరిస్థితి ఏమిటి ? రేపు పెట్టబోయే పరిశ్రమలలో వారికి

లేదు. హైదరాబాదులోనో, విశాఖపట్టణంలోనో, మద్రాసులోనో, కలకత్తాలోనో పెడుతున్నారు తప్ప మిగిలిన ప్రాంతాల గురించి ఆలోచించడంలేదు. దేశంలో ఎడ్యుకేటెడ్ లేబర్, స్కిల్డ్ లేబర్, అన్‌స్కిల్డ్ లేబర్ వీరందరూ వున్నారు. వీరికి సంబంధించిన ఒక పథకం తయారుచేసి ఈ జిల్లాలలో పరిశ్రమలు పెట్టాలని కేంద్రాన్ని ఇన్‌సిస్ట్ చేయాలి. ఈ బాధ్యత ఒక పరిశ్రమల మంత్రిగారిదే కాదు. లేబర్ మంత్రి గారిపై కూడా వుంది. లేబర్‌లో అన్‌రెస్టు వుండకూడదు. సెకండ్ వేజ్‌బోర్డు ఫర్ జర్నలిస్టుసు అన్నారు. ఉర్దూ పత్రికలను ఎందుకు విడిచిపెట్టారో తెలియడం లేదు. 1967 జూలై నుండి విత్ రెట్రాస్పెక్టివ్ ఎఫెక్టు ఇవ్వాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ టి. అంజయ్య :— ఉర్దూ పత్రికలు రెండే వున్నాయి, అవి మంచి పరిస్థితిలో లేవు.

శ్రీ తులసీదాస్ :— సమితులలో సేవక్స్ వున్నారు. నేను ఇంతకుముందు సమితి ప్రెసిడెంటుగా వున్నప్పుడు 25 నుండి 45 వరకు కంటిన్జెన్సీ శాలరీ ఇచ్చే వారం. ఒక కూలికి చిన్నపనికి రెండు, మూడు రూపాయలు ఇస్తున్నప్పుడు ఉదయం నుండి రాత్రి వరకు కంటిన్యూయస్‌గా పనిచేసే సేవక్స్‌కు ఎందుకు ఎక్కువ ఇవ్వ కూడదు ? ఇదివరకు 45 వుంటే ఇప్పుడు 90 రూపాయల వరకు ఇస్తున్నారు. వారికి అది కూడా చాలదు. ఇంకా ఎక్కువ ఇవ్వాలని కోరుతున్నాను. ఇవేళ వార్త చూసేవుంటారు. ఇచ్ఛాపురంలో సస్పెండ్ అయిన ఒక సేవక్ మేనేజరు తల నరికి వేశాడు. అతను చనిపోవటానికి ప్రయత్నిస్తే చనిపోనివ్వకుండా పోలీసులు ట్రయిల్ వేశారు. అందుకు కారణం ఏమిటి ? అతనికి ఇచ్చే జీతం చాలదు. 24 గంటలు వుండటానికి వీలులేదు, వుండకపోతే ఒప్పుకోరు. అతని డ్యూటీలో లోపం వుందని సస్పెండ్ చేశారు. బ్రతుకు తెరువు లేక బాధతో మేనేజరు తల నరికివేశాడు. ఎవరూ నిరుద్యోగం గురించి ఆలోచిస్తున్నట్లు లేదు. ముఖ్యంగా విశాఖపట్టణం, శ్రీకాకుళం, ఈస్ట్ గోదావరిజిల్లాలో నిరుద్యోగులకు ఉద్యోగ అవకాశాలు కల్పించకపోతే ఎజిటేషన్ వస్తుంది. రాబోయే కాలంలో ఎగ్రికల్చర్ లేబర్‌కు కూడా ఉద్యోగాలు కల్పించవలసిన అవసరం వుంది. వారి విషయంకూడా ఆలోచించాలి. అందుకు ఇండస్ట్రీస్‌ను ప్రతి జిల్లాలో ఏర్పాటు చేయడానికి లేబర్ మినిస్టరుగారు తమ భాగం కృషి తాము చేయాలని మనవిచేస్తూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ ఎ. వీరప్ప (నల్లమడ) :— అధ్యక్షా, కార్మికశాఖామాత్యులు ప్రవేశపెట్టిన డిమాండును ఆమోదిస్తూ కొన్ని సలహాలు ఇవ్వదలచుకున్నాను. ఈ ఫోర్టుఫోలియోకు అంజయ్యగారు మంత్రిగా వచ్చినప్పుడు కార్మికులు అందరూ ఆనందించారు. తమ అభీష్టాలు నెరవేరతాయి అని ఆశలు పెట్టుకొన్నారు. అలాంటి సమయంలో 2 కోట్లకు లోబడివున్న బడ్జెటును ప్రవేశపెట్టటం చాలా అసంతృప్తిని రేకెత్తించిందని మనవి చేస్తున్నాను. వారి ఆకారాన్ని చూసి కనీసం అంతకుమించి బడ్జెటు వుండదా అను కొన్నాము కాని వారి కంటె చిన్న సైజు డిమాండు వుంటుందని అనుకోలేదు. ఈ డబ్బుతో వారు కార్మికులకు ఎలాంటి సేవ చేయగలరో అనుమానంగా వుంది. నిరుద్యోగ శాఖను పెట్టి వారికి ఉద్యోగం సంపాదించుకొన్నారనిపిస్తున్నది. ఈ కేటా

యించిన డబ్బుతో కార్మికులకు సంబంధించిన కార్యక్రమాలు నెరవేర్చలేరని నమ్మతున్నాను. ప్రతి ఒకరు. సంక్షేమశాఖ మంత్రిగారు, స్త్రీ సంక్షేమ మంత్రిణిగారు, కార్మికశాఖ మంత్రిగారు, ముగ్గురుకూడా కానిస్టిట్యూషన్‌లోని డైరెక్టివ్ ప్రిన్సిపుల్స్‌లోని ప్రథమ అంశాలను పొందుపరచడం సబబు అయిన విషయము. అంతేగాకుండా వారు ఒక రకంగా మమ్ములను హెచ్చరిస్తున్నారు అనుకుంటున్నాను. వాటిని అన్వయింపజేసి ఇవి చేయవలసిన బాధ్యత మీపైనవుందని మమ్ములను హెచ్చరిస్తున్నారన్న మాట. అయితే ప్రథమ అంశం ఈక్వల్ అపర్ట్యూనిటి అనేదాని విషయములోగాని యింకా యితర వాటి విషయములోగాని మనము ఎంతవరకు సాధించగలిగామనేది చూచుకుంటే, ముందు వాక్యాలు, యీ కార్యాన్ని నెరవేర్చలేదని వారే చెప్పవలసి వుంటుంది. డైరక్టివ్ ప్రిన్సిపుల్స్‌ను పొందుపరిచి వాటిని ఖాయపర్చకుండా పోతే బాధ్యతను నెరవేర్చలేదనే అంశం వుండి తీరుతుంది. అంతేగాకుండా మనము సోషలిస్టు సిద్ధాంతాలను తీసుకున్నప్పుడు, ఫండమెంటల్ బాధ్యతను గుర్తించి ఎంప్లాయిమెంటును యివ్వలేనప్పుడు మనము సమాజాన్ని అదుపులోపెట్టి నిర్వహించడానికి పన్నులు వేయడానికి పూనుకుంటే బాధ్యతలేనివారము అవుతాము. ఫండమెంటల్ రైట్స్ ఫుల్‌ఫిల్ చేయగలిగితే అప్పుడు మనకు సమాజాన్ని అదుపులో పెట్టడానికి కంట్రోలు చేయడానికి, పన్నులు వసూలు చేయడానికి అధికారము వుంది. మన బాధ్యతలను నెరవేర్చకుండా మనము వారిపైన అధికారము చలాయిస్తామంటే ఎవరు ఒప్పుకోరు. ఏ ప్రభుత్వముకూడా చేయడానికి అవకాశము వుండదు. అటువంటి ఫండమెంటల్ రైట్స్‌ను చాలా ఖాతరుచేసి ఫండమెంటల్ సమస్యగా చూడవలసిన అవసరము వుంది. పోతే యిందులో యిండస్ట్రియల్ పీస్ జరుగాలనేది ఒకటి వుంది. వారిలో వున్న అసంతృప్తిని తొలగించి ఏ విధంగా శాశ్వతమైన శాంతిని నెలకొల్పుతున్నామనేది ఆలోచించుకుంటే, పోలీసు ఫైరింగ్స్‌తో తప్పితే వేరేవిధంగా లేదని అనిపిస్తుంది. సమ్మెలకు సంబంధించి కాల్‌ఎటెన్షన్స్ వస్తున్నాయి. అటువంటివి రోజూ జరుగుతున్నప్పుడు ఏ విధమైన శాంతి నెలకొల్పుతున్నారనేది ఆలోచించాలి. కార్మికవర్గము మొత్తము సంఘములో ఎంత భాగము వుంది? 4వ వంతు 5వ వంతు వుండవచ్చు. ఇంత పాపులేషన్‌కు సంబంధించిన కార్మికశాఖ విషయము బడ్జెటు తయారుచేసేప్పుడు జాగ్రత్తగా చూడాలి. సంక్షేమ శాఖ, స్త్రీ సంక్షేమము, వీకర్ సెక్షన్, రెండు కలుపుకుంటే 14 అణాల వంతు పాపులేషన్ వుంటుంది. ½ భాగము స్త్రీలు, ¼ వ భాగము వీకర్ సెక్షన్స్ వున్నారు. అంటే మొత్తము 70, 80 శాతానికి సంబంధించిన విషయం. వాటితోపాటు యీ కార్మికశాఖను కలిపితే 95 శాతము అభివృద్ధికి ఎంత మొత్తము కేటాయిస్తున్నామంటే 15.1/2 కోట్లు, ఇది చాలా చిన్న మొత్తము. కేవలము తలకు పది నపైలు రావని మనవిచేస్తున్నాను. ఈ సందర్భములో నేను కొన్ని సలహాలు యివ్వదలచుకున్నాను. లేబర్ కోర్టుస పెట్టారు, గుంటూరు, హైదరాబాదులో వుంటున్నాయి. మొత్తము రాయలసీమలో ఒక కోర్టు నిర్మాణం చేసినట్లులేదు. రాయలసీమ నుండి గుంటూరుకు పోవాలన్నా, హైదరాబాదు కంటే దూరం అవుతుంది, హైదరాబాదుకు రావాలన్నా దూరం అవుతుంది. లిటిగెంట్స్ హైకోర్టు వ్యవహారానికి రావాలంటేనే యిబ్బంది పడుతారు, ఇక లేబర్ వ్యవహారము

కొరకు కూడా హైదరాబాదు రావాలంటే, ఆ వ్యవహారము వద్దు నాకు వచ్చే ఆదాయం వద్దు అనుకుంటారు. రాయలసీమలో ఒక కోర్టు నిర్మాణము చేయాలి. పోతే వారికి ఏ విధమైన లీగల్ ఏడ్ లేదు. ఫ్రీ ఏడ్ యివ్వాలి. ముఖ్యమైన కేసుల్లో, వారికి రావలసిన మొత్తము వున్నప్పటికి, వారు ఖర్చు పెట్టినప్పటికి ఫేల్ కావలసిన పరిస్థితి వుంటున్నది. అందుకని వారికి లీగల్ ఏడ్ యిచ్చి తోడ్పడాలి. ఇంకొక ముఖ్యమైన సలహాలు. ఈనాడు మనము కార్మికులకు అనేక రకాల సౌకర్యాలు కల్పిస్తున్నాము. కాని కార్మిక వర్గము కంటే మూడు రెట్లుగా వున్న అగ్రికల్చరల్ లేబరు విషయము ఆలోచించాలి. మనందరికి తెలుసు, మన దేశములో యంత్రాలు లేవు, వాటి ద్వారా చేసేది ఏమి లేదు. ల్యాండ్ రిఫార్మ్స్ మొదలుపెట్టాము, సేద్యముపైన మన దేశము ఆధారపడి వున్నది. కార్మికుల కంటే మూడు నాలుగు రెట్లు ఎక్కువ వున్న యీ అగ్రికల్చరల్ లేబర్ ప్రస్తావన యిందులో లేదు. లేబర్ యినస్పెక్టర్లను పెట్టాము. ఎక్స్ప్లాయిటేషన్ నిర్మూలన చేయాలని అనుకున్నాము. లేబర్ డిపార్టుమెంటులో అయినా ఎక్స్ప్లాయిటేషన్ లేకుండా చేస్తే బాగుంటుంది. అందరికి తెలుసు, లేబరు ఆఫీసర్స్ చేసేది. మామూళ్లు తీసుకుంటారు. అది మంత్రిగారికి బాగా తెలుసు, దానిగురించి తగు చర్యలు తీసుకోవాలని మనవిచేస్తున్నాను. లేబర్‌కు సానిటరీ కండిషన్స్ చాలా ముఖ్యము. కార్మికుడు ఆరోగ్యము చెడిపోతే అట్లా అనారోగ్యముతోనే పని చేసి జీవించుతాడు. ఆ అనారోగ్యము ఎక్కువ అయి మరణానికి దారి తీస్తుంది. పోతే వారు పని చేసే ఫ్యాక్టరీలకు దగ్గరలో వారికి క్వార్టర్స్ కట్టించాలి. వారు 4, 5 మైళ్ల నుండి వస్తారు. 8 గంటలు పని చేయాలి. వారికి ఫ్యాక్టరీకి దగ్గరలో క్వార్టర్స్ కట్టకపోతే, యింత దూరము నడవడము దృష్ట్యా, వారు 8 గంటలు పని చేసినా 14 గంటలు అవుతుంది వీటి అన్నింటిని ఆలోచించాలని కోరుతున్నాను. వారికొరకు హౌసింగ్ స్కీము వెంటనే ప్రారంభించాలని కోరుతూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ కె. రంగదాసు (కొల్లాపూర్):—అధ్యక్షా, ఈ డిమాండు మీద ఎక్కువగా చెప్పదలచుకోలేదు. కార్మిక మంత్రిగారు కార్మిక నాయకులు. వారు ఏ రకంగా అయితే గుంట్రంగా తయారు అయినారో, ఆ రకంగానే కార్మికుల సమస్యను తయారు చేస్తే బాగుంటుంది. అట్లా స్ట్రెంథన్ చేస్తే బాగుంటుందని రిక్వెస్టు చేస్తున్నాను.

శ్రీమతి టి. అనసూయమ్మ:—అదేమిటో అర్థము కాలేదు, కాస్త విశద పరుస్తారా?

శ్రీ కె. రంగదాసు:—వారు తమ జవాబులో చెబుతారు. ఇంకొక గౌరవ సభ్యులు చెప్పినట్లు కొన్ని లక్షల మంది నిరుద్యోగులు వున్నారు. వారు యిచ్చిన స్టేటుమెంటులో 18వ పేజీలో రిజిష్టరు చేయించినవారు: సివిల్ యింజనీరింగు గ్రాడ్యుయేట్స్, 373, మెకానికల్ యింజనీరింగు గ్రాడ్యుయేట్స్, 1400, ఎలక్ట్రికల్ 1,117, ఎలక్ట్రానిక్, 175, ఎం.బి.బి.ఎస్ 1,161, అగ్రికల్చర్ గ్రాడ్యుయేట్స్, 962, పోస్టు గ్రాడ్యుయేట్స్ (ఆర్ట్స్ అండ్ సైన్స్) 2,877. ఈ రకంగా ఒక లిస్టు యిచ్చారు, యీ పరిస్థితులలో ప్రభుత్వము వారికి ఎపాయింట్‌మెంట్ యివ్వ

లేదనేది మనకు తెలుసు. పైగా 10 శాతం అని రిక్రూటమెంట్ చేస్తున్నారు. కనీసము పైన తెలిపిన పట్టభద్రులకైనా జీవనభృతి కల్పించకపోతే, పూరకనే కూర్చోబెడితే దేశానికి నష్టము, వారికి నష్టము.

కాబట్టి కనీసం ప్రభుత్వంమీద వత్తిడి లేకుండా వారికి ఒక్కొక్కరికి పది వేల రూ.లు ఋణం రూపంలో అయినా ఇస్తే యం.బి.బి.యస్. వారు ప్రయివేటు ప్రాక్టీసు పెట్టుకోవచ్చు, అలాగే ఇంజనీరు పట్టభద్రులు కాంట్రాక్టు చేసుకోవచ్చు. ఆ విధంగా వారిని సపోర్టు చేసి హెల్ప్ చేస్తే బాగుంటుందని మనవిచేస్తున్నాను. లేబరు మంత్రిగారు పట్టుదలగలవారు వారు యీ విధమయిన ఒక్కొక్కరికి పది వేల రూ.ల అప్పు ఇచ్చే పథకం ఒకటి తయారు చేయాలని కోరుతున్నాను. లేబరు బులిటెన్ అని ఇచ్చారు. బాగా పని చేస్తున్నది అన్నారు. లేబరు మంత్రిగారి ఫోటో వేసి ఆ బులెటిన్ మొదటి ఇస్యు లెజిస్లేటర్సుకు పంచాలని కోరుతున్నాను.

తరువాత వికలాంగుల విషయం చెప్పారు. వారికి సౌకర్యాలు కలుగచేస్తున్నామన్నారు. నేను ఒక కాళ్ళు పోయిన దానిని డిపార్టుమెంటుకు తీసుకుని వెళ్లి అతనికి పని నేర్పమని అడిగాను. ప్రస్తుతం సీట్సు ఏవీ కాళీగా లేవన్నారు. యీ డిమాండు గొప్పలు చెప్పకొనడానికి, ప్రచారం చేసుకొనడానికి పనికివచ్చేదిగా ఉంది. ప్రభుత్వం వికలాంగులకు తన బాధ్యతగా గుర్తించి వారికి సహాయం చేయాలి. ఇక ఎంప్లాయిమెంటు ఎక్స్చేంజెస్ ఉన్నాయి. ఒక డిపార్టుమెంటు కంటె మరొక డిపార్టుమెంటు కరప్షనులో హెచ్చుగా ఉంది. యీ ఎంప్లాయిమెంటు ఎక్స్చేంజెస్‌లో కరప్షను ఎక్కువగా ఉంది. తన పేరు ముందుగా వేయించుకోవాలంటె సిటీ లెవెల్‌లో 300 రూ.లు ఇచ్చుకోవాలి, జిల్లాలలో అయితే తనపేరు ముందు వేయించుకోవాలంటె 100 రూ.లు ఇచ్చుకోవాలి. ఒక చప్రాసి పోస్టుకు 50 నుంచి 60 రూ.ల వరకూ తీసుకుంటారు. ఎంప్లాయిమెంటు ఎక్స్చేంజెస్‌లో రిజిస్ట్రేషన్ ఫీజు 5 రూ.ల ఉంటె లంచాలు 100 రూ.ల వరకూ తీసుకుంటారు. లేబరు మంత్రిగారు అన్ని ఆఫీసులూ మా కంటె బాగా తిరుగుతారు, వారికి ఇవన్నీ తెలుసును. లేబరు విషయంలో ఇటువంటి అన్యాయాలు, అక్రమాలు జరుగకుండా సాధ్యమయినంతవరకూ అవి పరిష్కరించాలని కోరుతున్నాను. మంత్రిగారిని మరొకసారి కోరుతున్నాను ఏమంటె ఇంజనీరింగు పట్టభద్రులకు, యం.బి.బి.యస్. వారికి ఉద్యోగాలు దొరకడంలేదు, కాబట్టి ప్రతివారికి ఒక పది వేల రూ.లు అప్పు రూపేణా ఇచ్చి వారి పోషణ కల్పిస్తారనే విశ్వాసంతో శలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ సి.వి.కె. రావు :—అధ్యక్షా, లేబరు డిమాండు చాలా ముఖ్యమైన డిమాండు అని నేను అనుకుంటున్నాను. సమాజంలో రెండు ముఖ్యమయిన తరగతులున్నాయి. ఒకటి కష్టపడేవారు రెండు సోమరులు. కష్టపడేవారు సమాజాన్ని నిర్మాణంచేయడానికి, సంపద పెంచడానికి, సేవచేయడానికి, మనుష్యులకు ఆనందం కలుగచేయడానికి ఉపయోగపడుతున్నారు. చేతితో పనులు చేసేవారు, మెషినుపయిన చేసేవారు ఏ పద్ధతులలోఅయినా శ్రమపడి పనిచేసేవారు కష్టపడేవారు. వెనుకపడ్డ తరగతులు, వెనుకబడ్డవర్గాలు సోషలిజం అంతా వారికి వర్తిస్తుందేమో తెలియడంలేదు. నిజానికి

చూస్తే సమాజం అభివృద్ధిచెందాలంటే కష్టపడి పనిచేసేవారికి సదుపాయాలు కలుగ చేయాలి. ప్రభుత్వ పరిపాలన అంతా కష్టపడి పనిచేసే వారికష్టార్జితం దోపిడి చేయకూడదు. లేబరు డిమాండు ప్రాముఖ్యం ప్రభుత్వం చూడడంలేదు. ఈ ప్రభుత్వం సోమరులను బలపరిచేదిగా ఉంది. కాబట్టి కష్టించేవారి సమస్యలు ప్రభుత్వానికి అర్థంకాదు. డిపార్టుమెంటు ఏదో మేలుచేస్తోందని సంతృప్తిపడుతున్నారు. రైట్ టు వర్క్ అనేది ఒకరు ఇవ్వలేదు. వర్కుచేసేవారికి తిండిలేదు. అటువంటప్పుడు ఇది అనాగరిక సమాజం అవుతుంది. అది మానవ నాగరికతతో కూడిన సమాజంకాదు. పొలందున్ని కష్టించేవారు. బరువులు మోసేవారు, కర్మాగారాలలో కష్టించేవారు, ఆఫీసులలో గుమాస్తాలు లేబరుగా పనిచేసేవారికి అందరికి రైట్ టు వర్క్ ఉంది. కాని వారికి తిండిలేకుండా సమాజంచేస్తున్నది. ఒక మనిషి సుఖపడేదానిపయిన సమాజం నాగరికత ఆధారపడి ఉంటుంది. ఈ రోజు కార్మికులకు తినడానికి తిండిలేదు. ఈ రోజు సోషలిజం వల్లించేవారిని, పదవులలో ఉన్నవారిని, అధికారులను ఒకటి అడుగుతాను. వారు గుండెలపై చేయిఉంచి యీ సమాజంలో సామాన్యులు కష్టపడి పనిచేసుకునేవారు సుఖంగా ఉన్నారాలేదా అనే విషయం చెప్పమని అడుగుతున్నాను. ఎవరికి కడుపునిండా తిండిలేదు, ఎవరూ సుఖంగాలేరు. ఎప్పుడు నిరుద్యోగులమవుతామా, ఎప్పుడు భార్యాబిడ్డలను పోషించలేని స్థితిలో ఉంటామా అనే ఆందోళనతో వారు ఉన్నారు. ఈ సోమరిపోతులను పెంచే ప్రభుత్వం శ్రామిక వర్గాలను నిర్లక్ష్యం చేస్తున్నది. ఈ శ్రామికులకు రక్షణకల్పించాలి. మనకు కాన్‌స్టిట్యూషన్ ఆర్టికల్సు ఎన్నో ఉన్నాయి. అవి అమలుచేయడంలేదు. కనుక యీ లేబరు డిపార్టుమెంటు విషయంలో మేము మాట్లాడేది ఒకటే. మంత్రిగారు మంచివారా చెడ్డవారా అనికాదు. వారు మంచివారే. వారిని తల్లి కన్నది. సమాజంలో బాధ్యత స్వీకరించారు. వారు సమాజంలో బాధ్యత సక్రమంగా నిర్వర్తించలేనందు వలన వారు చెడ్డవారయినారు. ఎందుకంటే వారు ఒక విషవలయంలో చిక్కుకున్నారు. దానినుంచి విముక్తికావాలి. మనసమాజంలో రైట్ టు వర్క్ కు వారికి సదుపాయాలు కలుగచేయాలి. నిరుద్యోగులుగా ఉన్నవారికి యీనాడు తినడానికి తిండిలేదు. వారికి తిండికల్పించాలి. పనులు కల్పించాలి ఓల్డేజి పెన్‌షన్ సౌకర్యాలు ఉన్నాయికాని అవి అర్హత ఉన్నవారికి అందడంలేదు. సాంఘిక భద్రతకు అనుకూలమయిన పరిస్థితులు లేవు. సాంఘిక భద్రతకు అనుకూలమయిన పరిస్థితులు కలుగచేయాలి. అయితే ఇప్పుడు లేబర్‌డిపార్టుమెంటు ఒకటి పెట్టాము; లేబర్ మంత్రిగారు ఒకరు ఉన్నారు, ప్రభుత్వం ఒకటిఉందికదా అని నన్ను ప్రశ్నించవచ్చును. నిజమే లేబర్‌డిపార్టుమెంట్ ఉంది. అది దేనినిగురించి ఉంది? అది జీతాలు పుచ్చుకొనడానికి ఉన్నదా లేకపోతే లేబర్‌ను గురించి చూడడానికి ఉందా? ఈ లేబర్ డిపార్టుమెంటు ఏ సమాజపరిస్థితులలో ఉంది. యజమానులయొక్క అభిమానులు, యజమానులయొక్క ప్రేమపుత్రులు యీనాడు ట్రెజరీ బెంచీలలో చాలామంది కూర్చున్నప్పుడు లేబర్ డిపార్టుమెంట్ కూడా వారికి ఒక బంతిగా ఉంటుంది. లేకపోతే యీ లేబర్ సమస్యలు ఇన్ని ఎందుకువస్తాయి? కనుక లేబర్ డిపార్టుమెంటుయొక్క సైకాలజీ అంతాకూడా కలిగినటువంటి యజమానుల సైకాలజికి అనుగుణ్యంగా ఉంటుంది. లేబర్ డిపార్టుమెంటు చేసేది ఏమంటే

One of the important functions of the Labour Department is to maintain industrial peace in the State. I would like to question what does the Department mean by Industrial peace. I tell you quite frankly *they do not mean anything but peace for the employer and for* the 'bosses' This is not what is expected of a Labour Department. The Labour Minister must come from a labour class, to feel the difficulties of the labour-class· He must feel that he is one of them. He comes from labour, even then when he becomes Minister he forgets them· Our Labour Minister is quite new to the job. He used to sit in the back benches. I wonder this Labour Department is for the employees or for the employers· I tell you this Department is for the labourers, otherwise there would not have been any trouble. If there is a dispute and even if the employer is wrong, nothing will be told because he is a strong man. The weaker is exploited. The weaker sections are the workers. The treasury benches talk so much about the upliftment of the weaker sections, nothing is done, to protect the labour from exploitation. Until & unless there is a complete overhaul of the administration, this cannot be achieved. We talk so much about the industrial peace in the State. The peace is for the employer. I warn that unless and until the Minister is a labour leader and sympathetic to labour class, nothing comes to workers. There should be no reservation of mind in helping the labourers But unfortunately they are not doing that thing. I can cite a number of examples to substantiate my point.

Now the Labour Department seems to bring various pieces of legislation, like thrown out pieces· What are all these Acts :

The Factories Act: The Payment of Wages Act: Workmen Benefit Act; Trade Union Act, working Journalists Service conditions Act; Shops and Establishments Act; What are all these Acts for? Can anybody understand the spirit of these Acts. I am not talking about Socialist system, or Social Justice. I just ask do you understand this what is the spirit behind all these Acts· I put this question to the Minister. Can he tell me. The Minister. is responsible to redress the grievances of the workers whenever they are raised, under the payment of Workers Compensation Act or some such thing. But the grievance remains there; years after years roll· Our Minister was a labour leader· He knows how slowly the bureaucratic machinery moves. Under the Factories Act, there are certain good Acts. Are you implementing them sincerely· The person, the first person, who is guilty in this regard, is the Inspector of Factories, He is psychologically in favour of the employers· Therefore I know personally, Sir rather I have downed myself to identify myself with the workers. But that is my strength—strength of any public worker· I know the entire method, the way in which these pieces of legislation have come to function I have addressed the Inspectors, in a particular factory. There are various Factories Act. Do they remedy the ills. When I go to the Minister, he will refer to some official. The whole trouble is they have some Acts. They think these Acts would satisfy the working class. There are Welfare Centres· I challenge the Minister whether any of the Centres is properly maintained. What is the type of welfare provided. This is to dupe the workers,

to exploit them. There are several standing orders· What for are those orders ? స్టాండింగు ఆర్డర్సులో ముఖ్యంగా ఈ వర్కర్సుకు ఉపయోగించ నటువంటి విధానంగా వాళ్లు చేస్తున్నారు. స్టాండింగు ఆర్డరు ఉపయోగపడేటటువంటి ఒక్క విషయం కూడా వారు అమలు పెట్టేటటువంటి పరిస్థితులలో లేరు. ఇండస్ట్రియల్ రిలేషన్సు ఇందులో ఎన్ని సెటిల్ అయినాయని ఇక్కడ వ్రాస్తున్నారు. అది తమకు ఒకసారి విన్నవిస్తాను. ఇది అంతా కూడా ఒక మాయ. అందులో ఎన్ని సెటిల్ అయ్యాయో చదివి వినిపిస్తాను.

Now what are the details, of the cases ; can the Minister say :

(1) Cases at the begining of the year 138 అని అన్నారు.

(2) Cases filed during the year 457.

(3) Cases disposed during the year—433.

(4) Balance at the end of the year—162.

బాగానే ఉన్నాయి. చక్కగానే వేసారు. అవి డూబ్ చేయడానికి వేసారని నేను అంటున్నాను. ఇందులో వర్కర్సుకి అన్యాయమైన కేసులు ఏమిటి. అవి ఎట్లా పరిష్కరించాలో చెప్పగలరా ? అవి చూపించనక్కరలేదా ? అవి కన్వీనియన్సు కాదు కనుక ఈ ఫిగర్సు చూపిస్తే సరిపోతుందని అనుకున్నారు. స్టాండింగు ఆర్డర్సుక్రింద 161 కేసెస్ పెండింగు ఉన్నాయని అన్నారు. నిజంగా వర్కర్సుకు సంబంధించినటువంటివి ఇందులో లేవు. సంఖ్య చెబితే సరిపోతుందని అనుకున్నారు. ఇప్పుడు 7,838 ఫ్యాక్టరీలు రిజిస్టరు అయినాయని చెబుతున్నారు. యాక్సిడెంట్సు 3,742 జరిగాయని అంటున్నారు. అంటే రెండు ఫ్యాక్టరీలకు ఒక ఫ్యాక్టరీ యాక్సిడెంటు అయిందన్నమాట. దీనిని బట్టి ఫ్యాక్టరీ యాక్టులో ఉన్నటువంటి సేఫ్టీ మెజర్సు ఏ విధంగా ఉన్నాయో తెలుస్తున్నాయి. ఇకపోతే వర్క్‌మెన్ కంపెన్‌సేషన్ యాక్టులో 185 కేసులు 1-1-71 నాటికి ఉన్నాయని అంటున్నారు. ఇందులో అంతకుముందు సంవత్సరాల తరబడి ఉన్నవెన్నో చెప్పలేదు. నిజానికి శాసనాలయొక్క స్పిరిట్‌ని మీరు అమలు పెట్టడం లేదు. చాలా విషయాలు ఇందులో వ్రాసారు. ఎడ్యుకేషను, ఇండస్ట్రీసు ట్రిబ్యునల్, లేబర్ కోర్టు అని 4 వాక్యాలు వ్రాసి పెట్టారు. రెండు లేబర్ కోర్టులు — ఒకటి హైదరాబాదులోను మరొకటి గుంటూరు లోను ఉన్నాయి. అందులో ఎందుకు పనికి మాలినటువంటి వాళ్లను, తమరిని ఆశ్రయించినటువంటి వాళ్లను, శాసనాలు డబ్బు ఉన్న వారికి ఉపయోగపడేవారిని అందులో పెట్టారని నేను ఛార్జి చేస్తున్నాను. ఇక డిస్ట్రిక్టు ఇండస్ట్రియల్ రిలేషన్సు కమిటీలో అందరినీ డిపార్టుమెంట్ ఆఫీసర్సునే పెట్టారన్న మాట. అందులో లేబరుకు సంబంధించినవారు లేనేలేరు. తరువాత ఎవాల్యుయేషన్ అండ్ ఇంప్లిమెంటేషను కమిటీ ఏమి పనులు చేశారని అడుగుతున్నాను. అదికూడ మూడు వాక్యాలతో పూర్తిచేశారు. ఇక లీగల్ అసిస్టెన్స్ టు యూనియన్ వర్కర్సు అంటున్నారు. నిజానికి ఏదైనా లిటిగేషను వచ్చేటట్లయితే, దానికి ఎంతో డబ్బు ఖర్చుపెట్టి వృధాగా కష్టపడిపోవాలి. నిజానికి వారికి ఎటువంటి సహాయము లేనేలేదు. కాకపోతే పోలీసు అసిస్టెన్సు ఇస్తున్నారు. ఎందుకంటే ఎన్. జి. ఓ. లు

సమ్మె చేసుకొంటే వాళ్ల దమ్ములు ఇరగొట్టారు. ఈ పద్ధతిలో పోలీసు అసిస్టెన్సు కావలసియుంటుంది. అది వాళ్ల ఉద్దేశములో లీగల్ అసిస్టెన్సు. అది లా అండ్ ఆర్డర్ యిస్యూ అన్నమాట. ఇక బోనస్ యాక్టు ఉన్నది. కాని కొన్ని సంవత్సరాల వరకు వాటికి బోనస్ ఇవ్వకుండా ఏడ్పిస్తున్నారు. ఎవరోకాదు. సర్వారాయ యజమానులు. వారు చాలా ధనవంతులు, ఒకప్పుడు ఫ్యూడల్ లార్డ్సు. తదుపరి ఇప్పుడు క్యాపిటలిస్టు అయిపోయారు. ఇప్పుడు వారు వర్కర్సును ఏడ్పిస్తున్నారు. కనుక ఈనాడు మామూలు లేబర్ ఆఫీసరుదగ్గరనుంచి కన్సిలియేషను ఆఫీసరువరకు లేబరు డిపార్టుమెంటులో అందరూ వాళ్ల మనుష్యులే. అటువంటప్పుడు కార్మికులకు న్యాయము లేనేలేదు. కొన్ని సంవత్సరాల తరబడి చాలా చిన్న చిన్న సమస్యలు పరిష్కరించకుండా పోయామంటే ప్రభుత్వము తరఫున నేను సిగ్గుపడుతున్నాను. కాని గవర్నమెంటుకు సిగ్గు అనేది ఉండనేఉండదు. కనుక ఏ పద్ధతిలో చూచినప్పటికీ ఈ లేబరును ఈ ప్రభుత్వము దోపిడి చేస్తున్నది. కనుక ఈ లేబర్ డిపార్టుమెంటును ఓవరాల్ చేయాలి. అందులో నిజంగా ఎక్కడా పనిలేక పోతే, అటువంటివారిని తీసుకువచ్చి లేబరు డిపార్టుమెంటులో పెడతారు. నిజానికి వాళ్లను హింసించడం అన్నమాట. ఈ లేబరుడిపార్టుమెంటులో ఉన్న మనిషి కార్మికునికి అనుగుణంగా ఉండాలంటే ఏ శాసనసభ్యుడుగాని, మంత్రిగాని చెప్పనవసరం లేనేలేదు. కష్టించేవాడికి అనుగుణంగా వుండాలనేటటువంటి దృక్పథము వుండాలి. కాబట్టి ఈ లేబర్ డిపార్టుమెంటును ఓవరాల్ చేయాలి. ఈ పద్ధతిలో స్ట్రయిక్సు ఏమీ లేవని వ్రాశారు. అది వాళ్ల గొప్ప అన్నమాట. స్ట్రయిక్సు ఎందుకు లేవు. నిజానికి సమ్మె అనేది సరియైన పాఠము. సమ్మె చేస్తేనే సమాజము బాగుపడుతుందని భావిస్తున్నాను. ఎందుకంటే అన్యాయము జరిగినప్పుడు మనము అడగాలి. అందుకు సమ్మెలు అవసరం అవుతాయి. మన మంత్రిగారే అనేక స్ట్రయిక్సు లేవదీశాడు. (-ఇంటరప్షన్ బై ది మినిస్టర్) —అందుచేతనే బహుశా మంత్రి పదవిని ఇచ్చారేమో. కాని నేను మంత్రి పదవికి అర్హుడనుకాను. ఎందుకంటె కష్టించేటటువంటి ప్రజ పడివుండమని చెప్పదు. ఇక జూట్ వర్కర్సు స్ట్రయిక్ డిక్లేర్ చేశారు. ఈ స్ట్రయికు తప్పని నిర్ధారణ చేశారు. ఇక మునిసిపల్ ఎంప్లాయీస్ స్ట్రయిక్ డిక్లేర్ చేశారు, అలాగే ఆర్. టి. సి. ఎంప్లాయీస్ స్ట్రయిక్ డిక్లేర్ చేశారు టీచర్సుకూడ స్ట్రయిక్ చేస్తున్నారు. ఎలక్ట్రిసిటీ ఎంప్లాయీసు స్ట్రయికు డిక్లేర్ చేశారు. ఇవి సరిపోవా? కనుక నిజానికి ఈ రిపోర్టు ఇచ్చేటప్పుడు, ఈ సమస్యలు ఏమిటి, ఏ విధంగా వాటిని పరిష్కారము చేయాలి అని మేధావులతోకూడినటువంటి లేబరు డిపార్టుమెంటు ఈ మంత్రిగారికి సలహాలు యివ్వలేదా? ఇక ప్రభుత్వముయొక్క పాలసీలు అన్నీ యాంటీ-లేబరు పాలసీలు అనే అంటున్నాను. ఎందుకంటే ఎలక్ట్రిసిటీ కార్పొరేషనులో స్ట్రయికు ప్రొహిబిట్ చేశారు. పెట్టుబడిదారీ సమాజములో వర్కర్సుకు రైట్ ఆఫ్ స్ట్రయిక్ లేకపోయినట్లయితే వర్కర్సుకు మోక్షము లేనేలేదు. పూర్వము వర్కర్సుచేత స్ట్రయిక్ చేయించేవాళ్లము. ఇప్పుడు మధ్యతరగతివారు, ఎన్. జి. ఓ. లు చేస్తున్నారు. రేపు గెజిటెడ్ ఆఫీసర్సుచేతకూడ నేను చేయించాలనుకొంటున్నాను—నేను ముసలివాడు అయిపోయేలోపల. ఈనాడు కష్టపడేటటువంటివారిని దోపిడి చేసేటప్పుడు సమ్మె

ఆయుధముద్వారానే అది బాగుపడుతుంది. సమ్మెలు ఎప్పుడు అవసరం లేదంటే సమాజములో వర్గ తారతమ్యాలు లేనప్పుడు అవసరం లేనప్పుడు. కాని సమాజము అటువంటిది కానేకాదు. ఇక కోర్టు విషయం చెప్పనక్కరలేదు. ఇందిరాగాంధీగారికి కోపము వచ్చినప్పుడు కోర్టుమీద ఏదో అంటూ వుంటుంది. కాని లేబరుకు అన్యాయము జరిగినప్పుడు ఈ కోర్టునుగురించి పట్టించుకోవడంలేదు. కోర్టులు చాలా భాగము లేబరుకు వ్యతిరేకంగా తీర్పులు యిస్తున్నారు. నిజంగా యజమానులు వర్కర్సును పీడిస్తున్నారు. కాకినాడ మునిసిపాలిటీ గురించి చెప్పాను. అక్కడ వీరు పంపించినటువంటి పెద్దమనిషి, ఆ కమీషనరు వర్కర్సు కన్సిలియేషన్‌కుపోతే తనమీద యుద్ధము చేసినట్లు డిక్లెరు చేసినారు. ఎవరితో చెప్పినా దిక్కులేదు. మంత్రిగారితో చెప్పుకొంటామనుకోండి. కనుక ఆ కమీషనరును పిలిపించి విచారణ చేయించాలని అడుగుతున్నాను. ఆ విధంగా మామూలులేబరుగాని, మరొకటిగాని చాలా అన్యాయాలకు గురి అవుతున్నారు. శాసనాలు అమలులేవు. వాళ్ల జీవితానికి సెక్యూరిటీ ఏమీ లేదు. అగ్రికల్చర్ లేబరుకూడా లేబరే. వీళ్ళకు వేజ్ అవార్డ్సు తయారుచేస్తున్నారు. ఇదంతా మాయతోకూడినది. నిజానికి ఆ వేజ్ అవార్డు మామూలుగా వచ్చేటటువంటి వేతనముకంటే తక్కువగా వుంటుంది. కొన్నిచోట్ల ఎక్కువగా వున్నచోట్ల అది అమలుపెట్టే వ్యవహారము లేనేలేదు. నిజానికి వీకర్ సెక్షన్సు, సోషియలిజం అని చెప్పేటటువంటి ప్రభుత్వము ఏ వర్గమైతే సంపద కలుగజేస్తున్నదో ఆ వర్గాన్నే నిత్యము పీడిస్తున్నది. క్రిష్ణాజిల్లాలోని విజయ స్పిన్నింగు మిల్సులో కార్మికులు సమ్మె చేశారు. మేనేజిమెంటు లాకవుట్ చేశారు. అందుకని మీ కార్మికులు సమ్మె చేశారు, వాళ్ళు లాకవుటు చేశారు, వాళ్ల తప్పు కాదని ఈ ఈ వర్కర్సుపైన కేసు పెట్టారు. వాళ్లకు శిక్ష వేశారు. ఈ పద్ధతిలో ఈనాడు లేబరు వ్యవహారము ఉన్నది. ఈ లేబరుకు అనుకూలమైనటువంటి దృక్పథము వుండాలని నేను 6 సంవత్సరములనుంచి చెప్పుతున్నాను. సుమారు నలుగురు లేబరు మంత్రులను చూచాను. ఇప్పుడు ఈ మంత్రిగారు మంచివారు. కొంచము మంచితనము చేసుకోవడం కూడ మంచిదే అనుకొంటాను. ఇప్పుడు ఆయన లేబరును విడిచిపెట్టి మంత్రిపదవిని పట్టుకొంటే అది మంచిది కాదు. లేబరు ప్రధానము. అతనికి ఇచ్చినటువంటి పదవికూడ లేబరునుంచి వచ్చినటువంటిది. కనుక లేబరు పక్షంగా వ్యవహరించాలి. కాబట్టి ఈ డిపార్టుమెంటును ఓవర్ ఆల్ చేయాలి. ఏ సమ్మె వచ్చినా ఎమర్జెన్సీ ఇష్యూక్రింద తీసుకొని దానిని పరిష్కరించాలని నేను మంత్రిగారిని కోరుతూ సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

శ్రీ టి. అంజయ్య :—అధ్యక్షా, రావుగారు బాగా, లేబరు లీడరుగా మాట్లాడారు. ఇండస్ట్రీసులో ఎక్స్‌ప్లాయిటేషన్ జరుగుతుందని అన్నారు. ఇప్పుడు కొన్ని వివరాలు చెప్పారు. నేను చెప్పుతున్నాను ఏ ఎంప్లాయీసు అయితే ఎక్స్‌ప్లాయిట్ చేస్తున్నారో, యాక్టును వాయిలెట్ చేస్తున్నారో వారిమీద తప్పకుండా యాక్షను తీసుకొంటామని చెప్పుతున్నాను. ఇప్పుడు వున్న పాలసీ యాంటి-లేబర్ పాలసీ అంటున్నారు. యాజ్‌లాంగ్ యాజ్ అయాం హియర్‌యాజ్ లేబర్‌మినిస్టర్, ఏదినముయాంటి-లేబరుగా వుంటుందో ప్రభుత్వము ఆ దినమే నేను రిజైన్ చేస్తాను. ఎందుకంటే ఇదంతా

చేసేది ఎవరి గురించి? కష్టజీవులగురించి మనము చేస్తున్నాము. ఇందిరాగాంధీగారు చెప్పుతున్నట్లు, సోషియలిజం రావాలంటే ఈ వీకర్ సెక్షన్సు ముందుకు రావాలి. ఈ డిపార్టుమెంటు చూచినట్లయితే, దీంట్లో పేదవాళ్లు, వీకర్ సెక్షన్సు చాలామందివున్నారు, చాలామందిహరిజనులకు సంబంధించిన వర్కర్సు ఉన్నారు. అందుకొరకు ఈ అగ్రికల్చరు లేబరుకూడా మెజారిటీగా వున్నారు. లక్షలకొలది వున్నారు. కాని ఈ డిపార్టుమెంటుకు బడ్జెటు చాలా తక్కువగా ఉన్నది. ఈ సంవత్సరం రెండు కోట్లు మాత్రమే. దానిలోకూడా ఎంప్లాయిమెంటు ట్రెయినింగుకే కోటి, 20 లక్షలు ఖర్చు అవుతున్నది. మొన్న నేను ఫైనాన్స్ మినిస్టర్‌గారితో మాట్లాడినప్పుడు — కొత్తగా ఐ. టి. ఐ లు కొన్ని ఓపెన్ చేయాలని, మేము ప్రామిస్‌చేశామని చెప్పాను. వారు ఒప్పుకొన్నారు ఒంగోలు, రేపల్లెలలో ఐ. టి. ఐ. ఓపెన్ చేస్తున్నాము. ఓల్డు సిటీ, సికింద్రాబాద్ లలో కూడ పెట్టాలని అనుకొంటున్నాము. ఆ ఫండ్స్ గురించి తెలంగాణా రీజినల్ కమిటీతో అప్రూవ్ చేయించాను. నిన్న రాజమల్లుగారితో మాట్లాడాను. వీరితో ట్రయినింగ్ ఇప్పించాలని అనుకొంటున్నాను. ఎంప్లాయిమెంట్ ఎక్స్‌చేంజ్ గురించి కొంతమంది చెప్పారు. ఎవరో ఆఫీసర్స్ తప్పుచేస్తున్నారని చెప్పారు. నేను అందరు ఎం. ఎల్. ఏస్. ఎం. పి. లతో డిస్ట్రిక్టు కమిటీలు వేయాలని అనుకొంటున్నాను. వారు అక్కడ కూర్చుని మాట్లాడవచ్చును. ఇందులోఏమి లోపంఉంది, అది ఏ విధంగా చేయాలి అన్నది పరిశీలించవచ్చును. ఎంప్లాయిమెంటు ఎక్స్‌చేంజిలో పేరు రిజిస్టర్ చేయించగానే ఉద్యోగం వస్తుందని కొందరు అనుకొంటున్నారు. అది సరైనది కాదు. ఎంప్లాయిమెంట్ ఎంక్స్‌చేంజెస్‌లో రిజిస్టర్ చేయించుకొన్న వారి కొన్ని ఫిగర్స్ ఇచ్చాము. ఐతే రాష్ట్రములో అన్ ఎంప్లాయిడ్ పీపుల్ సంఖ్య అంతకంటె ఎక్కువగానే ఉంది. ఎవరైతే ఎంప్లాయిమెంట్ ఎక్స్‌చేంజ్‌కు అన్‌ఎంప్లాయిడ్ పీపుల్ వస్తారో వారినే మేము రిజిస్టర్‌చేస్తాము. కాని, ఇది ఇండస్ట్రీస్‌తో సంబంధం ఉన్న డిపార్టుమెంటుగా ఉండాలి. మనం ఎక్కువ ఇండస్ట్రీసు పెడితే — ఎక్కువమందికి ఉద్యోగాలు వస్తాయి. ఎంప్లాయిమెంటు ఎక్స్‌చేంజ్ అంటే — కేవలం మా డిపార్టుమెంట్ ఉద్యోగం ఇస్తుందని కాదు. అది ఒక ఏజన్సీ. ఎవరైనా ఇండస్ట్రీసువారు, కంపినీలవారు మా వద్ద వేకెన్సీసు ఉన్నవి అంటే—అప్పుడు మేము యీ రిజిస్టర్ చేసుకొన్నవారి పేర్లు పంపిస్తాము. లేకపోతే మేము ట్రయినింగ్ ఇవ్వాలి. అంతకన్నా ఎక్కువ మాకు సంబంధం లేదు. మొత్తం భారతదేశంలో మన రాష్ట్రం ఇండస్ట్రీసు విషయంలో చాలా వెనుక బడిఉంది. కేరళ, తమిళనాడు, మైసూరు రాష్ట్రాలతో పోల్చిచూస్తే మన రాష్ట్రంలో చాలా తక్కువ ఇండస్ట్రీసు ఉన్నవి. కొద్ది ఇండస్ట్రీసు మాత్రమే ఉన్నవి. ఆ కొద్ది ఇండస్ట్రీస్‌లోకూడ చాలామంది అవుట్‌సైడర్స్‌వచ్చి ఉద్యోగాలు సంపాదించారు లోకల్ పీపుల్ అంటే కన్‌ఫ్యూజన్‌గా ఉంది అని కొంతమంది చెప్పారు. అందులో కన్‌ఫ్యూజన్ ఏమీ లేదు. మేము అందరి మేనేజ్‌మెంట్‌కు వార్నింగ్ ఇచ్చాము. ఇండస్ట్రీస్ మినిస్టర్‌గారు అందరం కలసి ఒక మీటింగు పిలిచాము. వారు మా మాట వినకపోతే మేము ప్రాసిక్యూషను చేయవలసివస్తుంది. వారికి చెప్పాము. మీరు ఉద్యోగాలు 80 పర్సెంట్ లోకల్‌పీపుల్‌కు ఇవ్వాలి ; ఇది నేషనల్ ఇంటిగ్రేషను కాన్‌ఫరెన్సులో వారు ఒప్పుకొన్నారు. 80 పర్సెంట్ తప్పకుండా లోకల్‌పీపుల్‌కు

ఇవ్వాలి—అని చెబితే వారు ఒప్పుకొన్నారు. వారి రూల్సులో ఆ విధంగా అమెండ్ మెంట్ అయినదని చెబుతున్నారు. ఎంప్లాయిమెంట్ ఎక్స్చేంజ్ స్ నుంచి తీసుకొంటామని వారుచెబుతున్నారు. కాని ప్రయివేటు ఇండస్ట్రీస్‌వారు ఒప్పుకొవటం లేదు. వారి ఇష్టం వచ్చినట్లు భర్తీ చేస్తున్నారు. ఏమైనా అంటే—మేము ఫ్యాక్టరీ బంద్ చేస్తాము—అని చెబుతున్నారు. వారిపైన ఏదైనా వత్తిడి చేస్తే—మేము ఫ్యాక్టరీ బంద్ చేస్తాము అంటారు. ఇండస్ట్రీస్‌లో సంబంధం ఉన్నవారు కొంత మంది ఆఫీసర్స్ కూడ—మీరు అర్డినెన్సు వేసినట్లయితే—ఇక్కడ ఫ్యాక్టరీస్ రావని భయం వెల్లడిస్తున్నారు. ఇవి నేషనల్ ఇష్యూసు. ఇండస్ట్రియల్ అన్‌రెస్టు ఉన్నదని కొంతమంది సభ్యులు మాట్లాడుతూ అన్నారు. మనమే ఇండస్ట్రియల్ అన్‌రెస్టు ఉన్నదని అనుకొంటే మనకు ఇండస్ట్రీసు రావు. మనం ఒక పీసు మెయిను టెయిను చేయవలసింది. ఇండస్ట్రియల్ అన్‌రెస్టు క్రియేట్ చేస్తే మనకు ఎంప్లాయిమెంట్ ఉండదు; ఇంకా అనెంప్లాయిమెంట్ ప్రాబ్లమ్‌ను మనం పెంచినట్లు అవుతుందని చెబుతున్నాను. ఇతర రాష్ట్రాలతో పోల్చిచూస్తే మన రాష్ట్రంలో కంప్లీట్‌గా ఇండస్ట్రియల్ పీస్ వున్నదని చెప్పటానికి సంతోషిస్తున్నాను. వేరే స్టేట్స్‌లో చూసినట్లయితే ఎన్నో తగాదాలుఉన్నవి. మొన్న జ్యూట్ మిల్ డిస్ప్యూట్ వచ్చింది. ఇండస్ట్రీసుమినిస్టర్, చీఫ్ మినిస్టర్‌గారితో కూర్చున్నాము. అపుడే మేము ఆర్బిట్రేషనుకు ఒప్పుకొన్నాము, ఆర్బిట్రేషను చేయమని చెప్పాము. మేము అర్బిట్రేషనుకు ఒప్పుకోమని. మేము ఫ్యాక్టరీసు బంద్ చేస్తామని కొంత మంది ఎంప్లాయర్స్‌వచ్చి మమ్మల్ని బెదరిస్తున్నారు. మేము వారికి చెప్పాము. మీరు బంద్ కావాలిగాని ఫ్యాక్టరీసు బందుకావని చెప్పాను. ఎంప్లాయర్స్ ఎప్పుడైతే లేబర్ డిమాండ్స్ పెడతారో అప్పుడు మేం ఫ్యాక్టరీసు బందు చేస్తామంటే—నేను ఇక్కడ నుంచి చెబుతున్నాను—తప్పకుండా ఆ ఫ్యాక్టరీలను మేము తీసుకొని రన్ చేస్తామని—చెబుతున్నాను. ఎంప్లాయర్స్ వచ్చి—మేము ఎంప్లాయీసుకు ఇంతే జీతం ఇస్తాము. లేకపోతే మేము ఫ్యాక్టరీ బందుచేస్తాము అంటే భయపడే రోజులు పోయాయి. ఆరోజులు లేవు. ఇక్కడ నేషనల్ టెక్స్టయిల్ కార్పొరేషను గవర్నమెంట్ ఆఫ్ ఇండియా స్టార్టు చేసింది. ఇపుడు ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో ఎన్నో టెక్స్టయిల్‌మిల్స్ బంద్ అయి ఉన్నవి. వాటిని తప్పకుండా మళ్లీ రిఓపెను చేయించాలని నేను అనుకొంటున్నాను. ఈ విషయంలో ఇండస్ట్రీసు మంత్రితో ఫైనాన్సుమినిస్టర్‌తో మాట్లాడుతూనే ఉన్నాను. ఈ క్లోజుఅయిన ఇండస్ట్రీసును రిఓపెను చేయిస్తామని వారు కూడ నాకు ప్రామిసు చేశారు. ఇవి చేస్తే—ఇక్కడ కొంతమందికి ఎంప్లాయిమెంట్ దొరుకుతుందని మనవిచేస్తున్నాను. ఆంధ్ర ఎలక్ట్రికల్ ఎక్విప్‌మెంట్ కంపెనీ విశాఖపట్నం గురించి చెప్పారు. దానిని గురించి నేను ఇక్కడ చెప్పటం మంచిదికాదు. కొంతమంది మేనేజిమెంట్స్ కొంత ట్రబుల్ పెడితేనే బాగుంటుంది అని అనుకొంటారు. వారు వర్కర్స్ మీద బ్లేమ్ చేస్తారు. చిన్న చిన్న విషయాలలో బ్లేమ్ చేస్తారు. డిసుమిసల్, డిసుచార్జి—ఇవన్నీ చేస్తారు. పెద్ద విషయాలపైన వారు కొట్లాడరు. బోనసుమీదగాని, డి. ఎ. మీదగాని కొటాడరు. కొట్లాటలు ఎందుకు వస్తాయంటే—ఒకరు ఆఫీసు బేరర్‌గా ఉన్నట్లయితే

ఆయనను డిసుమిసు చేస్తారు, సస్పెండ్ చేస్తారు. లీడర్ ఎవరైనా పవర్‌ఫుల్‌గా ఉంటే ఆయనపైన ఏదన్నా యాక్షను తీసుకోవాలి. దానికి లక్ష రూపాయలు ఖర్చు పెట్టిఅయినా ఆయనను ఫాక్టరీనుంచి బయటకు పంపించాలని ప్రయత్నం చేసేవారు. కొంతమంది ఉన్నారు. వారికి నేను వార్నింగ్ ఇస్తున్నాను. అది సరైన పద్ధతి కాదు. ఇండస్ట్రియల్ డిస్‌ప్యూట్ యాక్టు ఏదైతే ఉన్నదో—దాని ప్రకారం రిఫర్ చేసినా కొన్ని సంవత్సరాలు నడుస్తూనే ఉన్నది. నేను దానిని వాలంటరీ ఆర్బిట్రేషనుగా చేయాలని అనుకొంటున్నాను, ఎంప్లాయర్స్‌ను పిలిచి చెప్పాను. ఇండస్ట్రియల్ ట్రిబ్యునల్‌కు పోతే చాలా దినాలు పడుతుంది, మేము వాలంటరీ ఆర్బిట్రేషన్ చేస్తాము, అవన్నీ ఇందులో పరిష్కారం చేసుకొందాము అంటే—ఎంప్లాయర్స్ ఒప్పుకోవటం లేదు. వారు ఎడ్‌జుడికేషన్‌కు పోతామంటారు. ఎడ్‌జుడికేషన్‌కు పోతే వారికి లాభం ఉంది. ఏమి లాభం ఉందంటే—ఇక్కడ ఫెయిల్ అయితే హైకోర్టులో అపీల్, మళ్ళీ సుప్రీమ్‌కోర్టులో అపీల్. ఈ అపీల్ అపీల్‌గా ఉన్నట్లయితే తగాదాలు పెరుగుతూనే ఉంటాయి. నేను మొన్న కూడ మేనేజ్‌మెంట్‌వారిని పిల్చి చెప్పాను. మీరు ఫ్యాక్టరీ నడిపించాలా, లేక వర్కర్స్‌తో తగాదాలు పెట్టుకొంటారా అని అడిగాను. వారు ఇండస్ట్రియల్ పీస్ కావాలి అన్నారు. ఇండస్ట్రియల్ పీస్‌కు మా లేబర్ డిపార్ట్‌మెంట్ ఉంది; మీకు తప్పకుండా ఇండస్ట్రియల్ పీస్ ఇస్తాము—అన్నాము. కాని మీరు లాకవుట్ చేసి, లేక ఎడ్‌జుడికేషన్‌కు పోతామంటే మీ ఇండస్ట్రీస్ నడవవు; మీరు నడపరు; మీ ఫ్యాక్టరీ బంద్ చేస్తే గవర్నమెంట్ తప్పకుండా ఆ ఫ్యాక్టరీ తీసుకొంటుంది అని చెప్పాము. ఆంధ్ర ఎలక్ట్రికల్ ఎక్విప్‌మెంట్ కంపెనీ మేనేజ్‌మెంట్‌ను పర్సనల్‌గా అందరి మేనేజ్‌మెంట్స్‌ను పిలిపించి మాట్లాడుతున్నాను. ఎవరెవరు ఏమి చెప్పారో, ఎక్కడెక్కడ స్ట్రయిక్ నడుస్తున్నదో ఎక్కడెక్కడ ఇంప్లిమెంటేషన్ జరగటం లేదో వాటిని గురించి చూస్తున్నాను. యూనియన్ లోపల తగాదాలు చాలా ఉన్నవి. యజమానుల దగ్గర తగాదాలు ఎక్కువ లేవు. ఒక్కొక్క ఇండస్ట్రీలో మూడు యూనియన్స్ ఉన్నవి. వారిని పిల్చి చెప్పాము. యాక్టు ప్రకారం మిమ్మల్ని సీక్రెట్ బేలట్ పెట్టుకోమని ఫోర్స్ చేయలేము; వాలంటరీగా చెబుతున్నాము; మీరు సీక్రెట్ బేలట్ పెట్టుకొంటే బాగుంటుంది అని చెప్పాను. నిన్ననే కొంతమంది గుంతకల్ టెక్స్టయిల్స్ యూనియన్‌వారు వచ్చారు. వారికి యూనియన్ తగాదాలు ఉన్నవి. ఇద్దరిద్దరు ప్రెసిడెంట్స్ అని వారు చెప్పుకొంటూ వచ్చారు. చివరకు వారిద్దరు నా దగ్గరకు వచ్చి సీక్రెట్ బేలట్‌కు ఒప్పుకొన్నారు. సీక్రెట్ బేలట్ నడిస్తే—లేబర్ లోపల తగాదాలు ఉండవని అనుకొంటాను. కొంతమంది నాయకులు వినాయకుల క్రింద, పటేల్ పట్వారీల సిస్టమ్ క్రింద తయారైనప్పటికి మేమే ఉంటామని అనుకొంటే—అటువంటివారిని కార్మికులు పాటక్ నుంచి వెళ్ళగొట్టినాగాని—మేము ఇంకా యూనియన్‌ను నడిపిస్తామని చెబుతారు. వారు హైకోర్టుకు పోతారు, సుప్రీమ్‌కోర్టుకు పోతారు. స్టే ఆర్డర్స్ తెస్తారు. అటువంటి పరిస్థితిలో లేబర్ డిపార్ట్‌మెంట్ కూడ హెల్ప్‌లెస్‌గా ఉంది. అందరు ఒప్పుకొన్నట్లయితే సీక్రెట్ బేలట్ పెడదామని

అనుకొంటున్నాము. ఇప్పటికి కొంతమంది లేబర్ లీడర్స్‌ను పిలిచి మాట్లాడుతూనే ఉన్నాము. కొంతమంది ఒప్పుకొంటున్నారు. కొంతమంది ఒప్పుకోవటం లేదు. ఎవరైతే ఒప్పుకోరో వారిమీద మాకు సింపతీ ఉండదు. మేము ఇండస్ట్రీని రూయిన్ చేయాలని కోరటం లేదు. వర్కర్స్ వర్కర్స్ మధ్య లీడర్‌షిప్ విషయంలో—ఇండస్ట్రీ దెబ్బతింటున్నది. ఇండస్ట్రియల్ హౌసింగ్ గురించి చెప్పారు. ఇండస్ట్రియల్ హౌసింగ్ స్కీము కూడ దానిని హయ్యర్ పర్చేజ్ చేయాలని అనుకొన్నాము. అందులో 15 పర్సెంట్ ఇన్‌స్టాల్‌మెంట్ పెట్టారు. అది 25 పర్సెంట్ ఇన్‌స్టాల్‌మెంట్ ఇవ్వాలని మేము అనుకొంటున్నాము. అది కేబినెట్ ముందుకు పోతున్నది. మొదట 20 పర్సెంట్ డిపాజిట్ తీయాలని ఏదైతే చెప్పడిందో. అది 10 పర్సెంట్ చేస్తే బాగుంటుందని అనుకొన్నాము. ఇండస్ట్రియల్ హౌసింగ్ బోర్డు సెపరేట్‌గా మా డిపార్ట్‌మెంట్ తరపు నుంచి ఏదన్నా ఒక బోర్డు ఏర్పాటు చేయాలని కూడ మేము అనుకొంటున్నాము. ఆ విధంగా యిండస్ట్రియల్ హౌసింగ్ స్కీమ్ వచ్చినట్లయితే యింకా కొంతమందికి యిళ్లు కట్టించవచ్చు. కొంతమంది యజమానులు ఫాక్టరీలు నడిపించేందుకు మెషినరి మీద ఎంత పైస అయినా ఖర్చుపెడతారు గాని హౌసెస్‌మీద ఒక పైస కూడ ఖర్చు పెట్టరు. కోట్ల రూపాయల ఆదాయం ఉన్నది. These industrial workers are giving much more revenue than anybody else. ఒక్క వజీర్ సుల్తాన్ సిగరేట్ ఫాక్టరి డెయిలీ 5 లక్షల రూపాయలు రెవెన్యూ గవర్నమెంట్ ఆఫ్ యిండియాకు యిస్తున్నాము. ఇన్ని లక్షల రూపాయలు ఖర్చు పెట్టే ఆ యజమానులు ఒక యిల్లు కట్టించరు. వేరే ఏదైనా కంట్రీలో అయితే వారిని ప్రాసిక్యూషన్ చేస్తూ ఉంటిమి. కాని ఆ చట్టాలు మనం పెట్టలేదు. లక్షలు కోట్లకొలది రూపాయలు సంపాదిస్తారు. ఇళ్ళు కట్టించినట్లయితే వారు కమ్యూనిటిగా ఉండరు. అందుగురించి వారు ఆ విధంగానే ఉండాలి అంటారు. ప్రైవేట్ యజమానులు యిళ్ళు కట్టించాలని అనుకుంటున్నాము. ఫాక్టరికి పర్మిషన్ యిచ్చినప్పుడు వారికి ఒక కండిషన్ పెట్టాలి. ఇండ్లు కట్టిస్తారా? స్కూల్స్ కట్టిస్తారా? దవాఖానాలుకట్టిస్తారా? అని. అదేమి లేదు. ఏ ఫాక్టరిలోపోయిచూసినా హారిబుల్ కండిషన్. ఫాక్టరి లోపల చూసినట్లయితే అవి ఫాక్టరీలా పాతాళ లోకమా తెలియదు. అటువంటి ఫాక్టరీలు ఉన్నాయి. మా ఫాక్టరీ యినస్పెక్టర్స్ పోయి ఇనస్పెక్షన్ చేసియిచ్చిన రిపోర్ట్స్ మాదగ్గర ఉన్నాయి. మాదగ్గర స్టాఫ్ లేదు. మాకు కష్టం అవుతున్నదని చెపుతున్నారు. ఇవన్నీ మేము గవర్నమెంట్ ఆఫీసర్స్‌తో మాట్లాడుతున్నామని చెపుతున్నాను. అగ్రికల్చర్ మినిమమ్ వేజెస్ ఇంప్లిమెంటేషన్ చాలకష్టంగా ఉన్నది. దీనికి ఒక కోటి రూపాయలు ఖర్చు పెడితే దీని ఇంప్లిమెంటేషన్ చేయవచ్చు. కోట్లకొలది రూపాయలు వారు సంపాదించినాగాని కొంతమంది యజమానులు టాక్స్‌లు కట్టుకుంటారుగాని వర్కర్స్‌కు ఇవ్వాలంటే వారికి మనస్సు ఒప్పడంలేదు. వర్కింగ్ క్లాస్‌కు వేజెస్ ఎక్కువచేస్తాము అంటే బీడి కార్ఖానా బంద్ చేస్తాము అంటున్నారు. నేను రాజారామ్‌గారు పిలిపించి మాట్లాడాము. గవర్నమెంట్ తరపున కో-అపరేటివ్ సొసైటీగా పేసి బీడి యిండస్ట్రీ స్టార్ట్ చేస్తే బాగా ఉంటుంది, వారుబంద్ చేస్తాము అంటే చాలెంజ్‌గా ఉంటుందని కూడ ఆ ప్రయత్నాలు

చేస్తున్నాము. రహమత్ఆలీగారు ఓల్డ్ సిటిలోపల ఐ. టి. ఐ. చేయాలని చెప్పారు. లోకల్ ప్రాబ్లెమ్స్ చెప్పారు. ఇందులో ఆఫీసర్స్ విషయం కొంతమంది చెప్పారు. మా దగ్గర ఉన్న ఆఫీసర్స్ బెస్టు ఆఫీసర్స్, ఆఫీసర్స్‌లో కొంతమంది చెడ్డవారు ఉండవచ్చు. ఇప్పుడున్న ఆఫీసర్స్ చాల బలవంతులు ఉన్నారు. మహారాష్ట్రలో కూడ లేబర్ కమిషనర్‌గా చేసిన ఆఫీసర్స్ చాల అనుభవం కలిగినవారు ఉన్నారు. ఎవరైనా ఆఫీసర్స్ తప్పు చేస్తే మా దృష్టికి తెండి. తప్పకుండా ఏ యాక్షన్ అంటే ఆ యాక్షన్ తీసుకుంటాము. వారు పని చేయకుండా వర్కర్స్‌కు ద్రోహం చేస్తున్నారు అంటే వారిని మేము ఊరుకొనేది ఏమి లేదు. తప్పకుండా వారి పైన యాక్షన్ తీసుకుంటాము. టెక్స్టైయిల్, సిమెంట్ యిండస్ట్రీస్‌లో సేఫ్టీ మెజర్స్ విషయం కొంతమంది చెప్పారు. తప్పకుండా సేఫిటీ మెజర్స్ చేయిస్తానని చెపుతున్నాను.

గౌరవసభ్యుడు :—నిరుద్యోగులైన పట్టభద్రులకు 10 వేల రూపాయలు అప్పులు యిప్పమని రిక్వెస్టు చేసి ఉంటిమి. అది ఏదైనా చేస్తారా?

శ్రీ టి. అంజయ్య :—ఇండస్ట్రీస్ డిపార్టుమెంట్‌వారు సెల్ఫ్ ఎంప్లాయిమెంట్ అని అప్పులు కూడ యిస్తున్నారు. 7 కోట్ల రూపాయలు ఖర్చు పెడుతున్నారు.

శ్రీ సి. వి. కె. రావు :—అన్‌ఎంప్లాయిమెంట్ రిలీఫ్ గురించి శాసనం వచ్చేటట్లు చూడమని కోరుతున్నాను. సోషల్ సెక్యూరిటిలో ఒక భాగం గనుక శాసనం తీసుకురావడానికి దానిని గురించి ఆలోచించాలి.

శ్రీ టి. అంజయ్య :—అదే ఆలోచిస్తున్నాము. స్కీము ఉన్నది. ఏ విధంగా చేయాలి అని ఆలోచిస్తున్నాము.

Sri N. Amaranath Reddy :—I asked how you propose to solve the unemployment problem. I did not get the answer.

శ్రీ టి. అంజయ్య :—లేబర్ అన్‌ఎంప్లాయిమెంట్ ప్రాబ్లెమ్ ఈ డిపార్టుమెంట్‌లో సాల్వ్ చేయాలంటే–ఎలా చేయాలి? అన్‌ఎంప్లాయిమెంట్ వారిని రిజిస్ట్రేషన్ చేసే ఏజెన్సీ డిపార్టుమెంట్. నేను సాల్వ్ చేసేది ఏమి ఉంటుంది? చీఫ్ మినిష్టర్‌గారు ఉన్నారు. ఫైనాన్స్ మినిష్టర్‌గారు ఉన్నారు. ఇండస్ట్రీస్ మినిష్టర్‌గారు ఉన్నారు. వారితో మాట్లాడండి. డిస్ట్రిక్టు వైజ్ కమిటీ వేస్తున్నాము. ఎలక్టెడ్ ఎమ్. ఎల్. ఏస్. వారు అక్కడ కూర్చుని మాట్లాడాలి. శ్రీశైలం దగ్గర ఫారెస్టు డిపార్టుమెంట్‌వారు సర్వే చేయించారు. పేపర్ మిల్స్ రావచ్చు గాని ఆశ్లే పడి యున్నది. రాయలసీమలో సిమెంట్ యిండస్ట్రి రావచ్చు ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో ఎన్నో రిసోర్సెస్ ఉన్నవి. మహబూబ్‌నగర్‌లో కాటన్ చాల గ్రో చేయవచ్చు. టెక్స్టైయిల్ మిల్ పెట్టవచ్చు. ఇవన్నీ డిస్ట్రిక్టు యిండస్ట్రీస్ డిపార్టుమెంట్‌వారు సర్వే చేయించి, చీఫ్‌మినిష్టర్‌గారితో మాట్లాడి అది ఏదైనా చేస్తేనే అన్‌ఎంప్లాయిమెంట్ ప్రాబ్లెమ్ పోతుంది గాని కేవలం ఎంప్లాయిమెంట్ ఎంప్లాయిమెంట్ అని మమ్ములను అంటే మేము ఏమి చేస్తాము?

శ్రీమతి టి. ఎన్. అనసూయాదేవి :— ఇంతకుముందు శెలవిచ్చారు. అన్ని జబ్బులకు ఒకటేమందు అని. ఆమాదిరిగా అన్‌ఎంప్లాయిమెంట్‌కు కూడ కమిటీ చేసేదే మందు అవుతుందా ? లేబర్ మినిస్టర్‌గారు అదేనా చెపుతున్నారు ?

శ్రీ టి. అంజయ్య :— ఇప్పుడు కొన్ని ఫ్యాక్టరీలు బంద్ అయినాయి. ఏ డిస్ట్రిక్టులోను లైసెన్సు యివ్వడం లేదు. కొంతమంది ఎంప్లాయీస్ వచ్చి చెపుతున్నారు. మాకు లైసెన్సు యిచ్చినట్లయితే ఈ యిండస్ట్రీస్ ఓపెన్ చేసేందుకు తయారుగా ఉన్నాము అని చెపుతున్నారు. అర్బన్ సీలింగ్, లాండ్ రిఫారమ్స్ వస్తున్నాయి. ఇంకా ఎక్కువ వారు ఆదాయం పెంచుకోవాలంటే ఎక్కువ యిండస్ట్రీస్ మీదనే వారు ఆదాయం పెంచుకోవలసి వస్తున్నది. దానితో అన్ ఎంప్లాయిమెంట్ ప్రాబ్లెమ్ కూడ సాల్వ్ కావచ్చు.

شری سید حسن - ابھی اپنی تقریر میں شفیع الرحمن صاحب نے یہ سجیشن رکھا تھا کہ انڈسٹریل ڈسپیوٹ ایکٹ ۶۶ع کے سکشن (۴۰) کے ضمن (۳) کو ھائی کورٹ نے کالعدم قرار دیا ھے اسلئے ھوٹل اور دوسرے ورکرس کو بھی اس قانون کے تحت لانے کیلئے ضروری ترمیم کی جانی چاھئے لیکن آپ نے اس تعلق سے کچھ نہیں کہا -

شری ٹی - انجیا - ۱۸ - تاریخ کو میں نے ایک میٹنگ بلائی ھے تاکہ اس تعلق سے غور کیاجاسکے کہ ھائی کورٹ نے جو اسٹرک ڈاون کیا ھے اس کے متعلق کیا کیاجائے - آپ کو بھی میں بلاونگا آپ بھی آئیے -

శ్రీ ఎ. వీరప్ప :— రాయలసీమలో లేబర్ కోర్టు ఒకటి ఉంచాలని చెప్పిన సలహాపైన నిర్ణయం ఏమి లేదు. ఈ యిండస్ట్రీస్‌లో వచ్చే ప్రాఫిట్స్‌లో లేబరర్స్ భాగస్వాములుగా ఉండాలి. బోర్డులో తగిన రిప్రజంటేషన్ ఉండాలి. ఆ మూడు విషయాలు ఏమి చెప్పినట్లు లేదు. వారిని చెప్పవలసిందిగా కోరుతున్నాను.

శ్రీ టి. అంజయ్య :.. డిస్ట్రిక్టు డిస్ట్రిక్టు లేబర్ కోర్టు పెట్టాలనేది డిపార్టుమెంటులో ఎగ్జామిన్ చేస్తున్నాము. డిస్ట్రిక్టువైజ్ అయితే మంచిగా ఉంటుంది. కొంతమంది నాయకులు చెపుతున్నారు. లేబరు డిస్‌ప్యూట్స్ విచారించేవారు ఎక్స్‌పర్టుసుగా ఉండాలి. జడ్జెస్ ఉండాలి. అందుగురించి డిస్ట్రిక్టువైజ్ పెడితే బాగా ఉండును అని చెపుతున్నారు. అది ఏదో మాట్లాడిన తరువాత చెపుతాను.

శ్రీ జి. సూర్యనారాయణ :— కంపెనీలలో, జూట్ ఫాక్టరీ వగైరాలలో లేబరర్స్ 4, 5 సంఘాలు ఉన్నాయి. ఏ సంఘానికి మెజారిటీ ఉన్నదో అది రికగ్నైజ్ చేయబడి ఈ మూడు సంఘాలు రికగ్నిషన్ చేయబడిన సంఘానికి పోటీపడి, అవతల మేనేజ్‌మెంట్, యివతల వర్కర్స్ కూడ సఫర్ అవుతున్నారు. రికగ్నిషన్ ఉండేవాటికి ప్రాముఖ్యత యిచ్చి మిగతావాటికి ప్రాముఖ్యత యివ్వకుండా ఆ సంఘాలు కూడ కొంచెం పైకి పోతారని ఆశిస్తున్నాము. అది మినిష్టర్‌గారు చెపుతారా ?

శ్రీ టి. అంజయ్య :—నేను మొదలే చెప్పి ఉంటిని. వాళ్లు సీక్రెట్ బాలెట్ ఒప్పుకొనేటట్లయితే సీక్రెట్ బాలెట్ పెట్టేందుకు నేను సిద్ధంగా ఉన్నాను.

శ్రీ ఎన్. అమరనాథరెడ్డి :—ఎంప్లాయిమెంట్ యివ్వని పరిస్థితులలో ఎంప్లాయిమెంట్‌కు పోవలసిన వయస్సు మార్చాలని చెప్పాను. లేకుంటే వయస్సు లేకుండా చేయండి ఉద్యోగం యివ్వలేని పరిస్థితులలో ఏజ్ లిమిట్ ఎందుకు పెట్టాలి ? దానికి జవాబు రాలేదు. డేట్ ఆఫ్ పాస్ నుండి సీనియారిటి తీసుకోండి. డేట్ ఆఫ్ రిజిస్ట్రేషన్ నుంచి కాదు. ఇది చాల యిబ్బంది కలుగుతున్నది. ఈ రెండింటికి మంత్రిగారు జవాబు చెప్పాలి.

శ్రీ టి. అంజయ్య :—ఇప్పుడు వన్ జాబ్ వన్ ఫామిలి అనే పద్ధతిగా యున్నది. అదంతా బోగస్. ఆఫీసర్స్ అంతా సిగ్నేచర్ వ్రాస్తున్నారు. ఆ సిస్టమ్ అబాలిష్ చేయాలని అనుకుంటున్నాము. ఆ ఫైల్ కూడ చీఫ్ మినిష్టరుగారి దగ్గర యున్నది. మా ఫాదరుతో నేను అలగ్ అయినానని చెపుతాడు, అదే యింటిలో కోటిలో వండుకుంటూ చూపిస్తాడు నేను సెపరేట్‌గా ఉన్నానని. అది అబాలిష్ చేస్తేనే బాగా ఉంటుంది అనుకుంటున్నాను. లేకపోతే, వారిని ప్రాసిక్యూట్ చేయాలి. మాది పోలీసు డిపార్టుమెంటు కాదు మేము ఉద్యోగాలుయివ్వాలని అనుకుంటున్నాం. అందువల్ల, అది ఎబాలిష్ చేయాలనే విషయం కన్సిడరేషన్‌లో ఉంది. ప్రాపర్టి లేనివారికి, ఇళ్లు లేనివారికి, ఉద్యోగాలు. యివ్వాలనే విషయం ఆలోచిస్తున్నాం.

شری سلطان صلاح الدین اویسی - ہوٹل میں کام کرنے والے مزدوروں کی مزدوری آج سے ۱۰-۱ سال پہلے مقرر کیگئی ہے اب جبکہ دوسرے مزدوروں کی مزدوری بڑھا دیگئی ہے تو ان کی مزدوری بھی بڑھانی چاہئے - کئی مرتبہ اس تعلق سے نمائندگی کیگئی لیکن ابھی تک کچھ نہیں کیا گیا - اسکے علاوہ رکشا والوں کی باضابطہ یونین نہیں ہے اسلئے اونکے مسائل حل کرنمیں دشواری ہو رہی ہے - اس لئے اونکی یونین بنانا چاہئے اور انکے جو مسائل ہیں اونکو حل کرنا چاہئے - اونکو بھی مزدوروں میں شامل کرنا چاہئے -

شری ٹی - انجیا - اچھی بات ہے -

شری سلطان صلاح الدین اویسی - اچھی بات ہے تو کہہ رہے ہیں لیکن کونسے سال اس پر عمل کرینگے - میں یہ تیقین چاہونگا کہ کیا ۷۲- میں کرینگے ۷۳- میں کرینگے یا ۷۴ میں کرینگے -

شری ٹی - انجیا - اس میں کچھ قانونی باتیں ہیں آپ ہم بیٹھ کر اسکو حل کرسکتے ہیں -

శ్రీమతి జె. ఈశ్వరీబాయి :—మంత్రిగారు 'వన్ ఫామిలీ, వన్ జాబ్' అన్నది బోగస్ అని వున్నది వున్నట్లుగా చెప్పినందుకు చాలా సంతోషం. అయితే దానికి అల్టరునేటివ్ ఏమిటి? అదేమిటో వారు చెప్పాలి. అది బోగస్ అని పూరుకుంటే కాదు. దానికి అల్టరునేటివ్ ఏమిటి? ఏవిధంగా ఉద్యోగాలు యివ్వాలనుకుంటున్నారు?

Mr· Speaker :—His advice is that nobody should have a double family.

శ్రీ టి. అంజయ్య :—అల్టరునేటివ్ ఏమిటో వారు చెబితే నేను వింటాను.

శ్రీమతి జె. ఈశ్వరీబాయి :—ఆయన సీటు నాకు యిస్తే నేను చెప్పడానికి తయారుగా వున్నాను.

శ్రీ టి. అంజయ్య :—వారిని నా సీటులో కూర్చోమనండి.

శ్రీమతి జె. ఈశ్వరీబాయ్ :—వారి మంత్రి పదవి నాకు యిస్తే నేను చెప్ప డానికి తయారుగా ఉన్నాను.

శ్రీ బి. రామశర్మ :—వ్యవసాయ కార్మికులకు సంబంధించి నిర్ణయించిన వేతనాలను అమలుజరపడానికి సరియైన యంత్రాంగం లేదు. జిల్లాకొక లేబర్ ఇనస్పెక్టరు అంటే ఆయన అన్ని తాలూకాలు పర్యటించలేడు. దీనిని అమలు జరిపించడానికి తాలూకావైజ్‌గా ఇనస్పెక్టర్సును ఏర్పాటు చేయడానికి ఆలోచిస్తారా?

శ్రీ టి. అంజయ్య :—ఇది బి. డి. ఓస్‌కు అప్పగించారు. వారు సరియైన ఇంటరెస్ట్ చూపించడం లేదని రిపోర్ట్సు వస్తున్నాయి. సెపరేట్ మెషినరీ గురించి ఆలోచిస్తాం.

శ్రీ ఎ. శ్రీరాములు :—ఉర్దూ న్యూస్ పేపర్సులో నున్న వర్కింగ్ జర్నలిస్ట్సు కాలియోగ్రాఫర్స్ గూర్చి నేను సజెస్టు చేశాను.

శ్రీ టి. అంజయ్య :—ఉర్దుగాని, ఏ జర్నలిస్టు అయినప్పటికి మా డిపార్టుమెంటు ఆలోచించి తప్పకుండా యాక్షన్ తీసుకుంటుంది. ఉర్దూ భాషలో వున్నవి రెండే పేపర్సు సియాసత్, మిలాప్. వారు చెప్పినదాన్నిగూర్చి, అదేమైనా వుంటే మేము దానిని ఇంప్లిమెంట్ చేయిస్తాం.

శ్రీమతి టి. కాంతాబాయి :—1956 లో రిజిస్టరు చేసినా ఇంతవరకూ ఉద్యోగాలు దొరకని వారున్నారు. వారికి ఏజ్‌బారు అయిపోయింది. వారికి తిండి కూడా లేదు. వారికి యీ ఎక్‌చేంజ్ చుట్టూ తిరగడానికి కనీసం అయిదువందల రూపాయిలైనా అయివుండవచ్చు. వారు ఏడుస్తున్నారు. వారిని గురించి మంత్రిగారు ఆలోచిస్తారా?

శ్రీ టి. అంజయ్య :—ఎం. ఎల్. ఏస్‌ను నేను కమిటీలో వేస్తాను. వారు అక్కడ కూర్చుని ఏదయినా చేస్తే బాగుంటుంది.

శ్రీ ఎ. హనుమంతరావు :—ఎంప్లాయ్‌మెంట్ ఆఫీసర్సుగా వెయ్యండి.

మిస్టరు స్పీకరు :— కోత తీర్మానాలు వోటుకు పెట్టుటకు ముంచి క్లారిఫికేషన్స్ అడగడం అనేది రేపటినుండి ఉండదు. దయచేసి ఎవరూ ఇబ్బంది పెట్టబోకండి. ఇప్పుడే నేను లీడర్సు అందరితోను మాట్లాడాను. ముఖ్యమంత్రిగారితో మాట్లాడాను. ఈ అలవాటు మంచి సాంప్రదాయాలలోకి రాదు. ఈ దినం కావలసినవారందరికీ అవకాశం ఇచ్చాను. రెపటినుంచి యిది ఉండదు. ఇది అందరూ మనసులో ఉంచుకోండి.

DEMAND No. XXVI - LABOUR AND EMPLOYMENT Rs. 1,99,99,600.

Mr. Speaker :—The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,99,99,600 for Labour and Employment by Rs. 100

For the failure of the Government in not solving unemployment problem and unhelpful attitude of Employment Exchanges.

The motion was negatived.

Mr. Speaker :—The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,99,99,600 for Labour and Employment by Rs. 100

విశాఖపట్నం ఎంప్లాయ్‌మెంట్ ఆఫీసులో సీనియారిటీ చూడకుండా లంచాలు తీసుకొని జూనియర్లకు కాల్ లెటర్సు పంపడం, సీనియర్లకు కాల్ లెటర్సు లేకపోవడం వలననిరుద్యోగులకు న్యాయం ప్రభుత్వం కలుగజేయనందున

To reduce the allotment of Rs. 1,99,99,600 for Labour and Employment by Rs. 100

కార్మికులు తమ న్యాయమైన హక్కులకై సంప్రదింపులు కొనసాగించి సమస్యను పరిష్కరించుకొనుటకు పూనుకొన్నా మేనేజ్‌మెంటు మొండి వైఖరి వలన సమ్మె చేస్తే సమ్మెలను ప్రభుత్వం నిషేధించడం ప్రభుత్వం కలుగజేసుకొని ఒక అగ్రిమెంటుకు తీసుకువచ్చి సమస్యను పరిష్కరించినా ప్రభుత్వ నిర్ణయాలను కాలదన్నిన యజమానులపై (బిర్లా కంపెనీ, చిట్టివలస జ్యూట్ మిల్లుల యజమానులు) తగు చర్య తీసుకోనందున.

To reduce the allotment of Rs. 1,99,99,600 for Labour and Employment by Rs. 100

విశాఖపట్టణం ఎంప్లాయిమెంటు ఎక్చేంజి వారు నిరుద్యోగులకు [illegible] ఒక్కొక్కరికి పని చూపుతామని సర్టిఫికేటుపై గజిటెడ్ [illegible] ఆఫీసుకిస్తే పని చూపుతామని చెప్పడం, ఈ సర్టిఫికేటును [illegible] తహశీల్‌దార్ 3 నెలలు తన దగ్గర ఉంచుకొని [illegible] మరొక గజిటెడ్ ఆఫీసర్ సంతకం వేయనందున నిరుద్యోగులకు [illegible] ప్రభుత్వం కలిగించనందున.

To reduce the allotment of Rs. 1,99,99,600 for Labour and Employment by Rs. 100

విశాఖపట్టణం ఐ.టి.ఐ.లో ఉన్న ప్రిన్స్‌పాల్ స్థానికంగా విశాఖపట్టణం, శ్రీకాకుళంలో ఉన్న విద్యార్థులకు సెలెక్టెడ్ ట్రేడ్స్ యీయకుండా తన స్వంత జిల్లాలనుండి తనకు సంబంధించిన విద్యార్థులకు ఈయడం, స్టయిపెండ్ హెచ్చుమంది తనవారికే ఈయడం ట్రయినింగ్ అయిపోయిన తరువాత పరిశ్రమలలో అప్రంటీస్ వారికి యిస్తున్నందున స్థానిక విద్యార్థులకు అన్యాయం జరుగుచున్నా తగు చర్యలు తీసుకోనందున.

To reduce the allotment of Rs. 1,99,99,600 for Labour and Employment by Rs. 100

హైదరాబాద్ జంటనగరాల్లో ఉన్న ఐ.టి.ఐ.లో 35 ట్రేడ్స్‌కు ట్రయినింగ్ ఇస్తున్నారు. కాని పారిశ్రామికంగా అభివృద్ధి చెందుతున్న విశాఖపట్టణం ఐ. టి. ఐ. అదేవిధంగా అభివృద్ధిచేయనందున.

The cut motions were negatived.

To reduce the allotment of Rs. 1,99,99,600 for Labour and Employment by Rs. 100

రాష్ట్రంలో పి.హెచ్.డి. మరియు పోస్టుగ్రాడ్యుయేట్సు, ఇంజనీరింగ్ గ్రాడ్యుయేట్స్ మరియు మెడికల్ గ్రాడ్యుయేట్స్ మొత్తం 3,20.000 నిరుద్యోగులుగా ఉన్నప్పటికి వారికి ఉద్యోగ వసతులు కల్పించలేని ప్రభుత్వ విధానానికి వ్యతిరేకంగా.

To reduce the allotment of Rs. 1,99,99,600 for Labour and Employment by Rs. 100

To criticise the anti-labour policies of the Government.

To reduce the allotment of Rs. 1,99,99,600 for Labour and Employment by Rs. 100

కొత్తగూడెం–బేరియం కెమికల్సు ఫ్యాక్టరీ కార్మికులపై అక్రమంగా జరిపిన పోలీసు విధానానికి వ్యతిరేకంగా.

To reduce the allotment of Rs. 1,99,99,600 for Labour and Employment by Rs. 100

వ్యవసాయ కార్మికులకు విస్తృతంగా ఋణాలిచ్చుటకు అవకాశం కల్పించలేని ప్రభుత్వ విధానానికి వ్యతిరేకంగాను.

To reduce the allotment of Rs. 1,99,99,600 for Labour and Employment by Rs. 100

వ్యవసాయ కార్మికులకు కనీస వేతనాల చట్టాన్ని వర్తింపచేయలేని ప్రభుత్వ విధానానికి నిరసనగా.

The cut motions were negatived.

Mr. Speaker :—The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,99,99,600 for Labour and Employment by Rs. 100

రాష్ట్రంలో పెరుగుతూన్న జీవన వ్యయ సూచి కనుగుణంగా కార్మికుల జీత భత్యాలు పెంచని ప్రభుత్వ చర్యకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs. 1,99,99,600 for Labour and Employment by Rs. 100

మన రాష్ట్రంలో పెరుగుతూన్న నిరుద్యోగాన్ని నివారించుటకు ఆలోచన లేని ప్రభుత్వ చర్యకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs. 1,99,99,600 for Labour and Employment by Rs. 100

గ్రామ ప్రాంతాలలోని వ్యవసాయ కార్మికులు చేసిన కనీస వేతనచట్టం అమలు పరచటంలో విఫలమయిన ప్రభుత్వ చర్యకు నిరసనగా.

The cut motions were negatived.

Mr. Speaker:—The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,99,99,600 for Labour and Employment by Rs. 100

For failure to implement Minimum Wages Act.

The cut motion was negatived.

Mr. Speaker :—The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,99,99,600 for Labour and Employment by Rs. 100

(1) To discuss the grave situation arising out of growing unemployment among both educated and uneducated.

(2) To criticse the hotch potch Government policy towards employees in the various private and public sector undertakings.

To reduce the allotment of Rs. 1,99,99,600 for Labour and Employment by Rs. 100

For failure of the Government to see that open ballot elections to Azamjahi Mills Board are held.

The cut motions were negatived.

Mr. Speaker :—The question is :

"That the Goverment be granted a sum not exceeding Rs. 1,99,99,600 under Demand No. 26-Labour and Employment."

The motion was adopted.

Mr. Speaker :—The House is adjourned till 8-30 a. m. tomorrow.

(The House then adjourned till Half past Eight of the Clock on Thursday, the 13th July, 1972.

అనుబంధం

కార్మిక, ఉద్యోగ వసతుల శాఖ డిమాండు వివరణ 1972-73

సభాపతి మహాశయా,

కార్మిక ఉద్యోగ వసతి శాఖలకు సంబంధించిన XXVI డిమాండును రూ. 1,99,99,600 లకు సభ వారి ఆమోదం నిమిత్తం ప్రతిపాదిస్తున్నాను.

రాజ్యాంగం, హక్కుల పత్రం

1.1 మన రాజ్యాంగంలో 41 నుండి 43 వరకుగల అనుచ్ఛేదాలను కార్మిక జనావళి హక్కుల పత్రంగాను, మార్గానిర్దేశకాలుగాను పరిగణించ వచ్చును. పని చేయటానికి హక్కు, విద్య పొందటానికి హక్కు, నిరుద్యోగం, వృద్ధాప్యం, అస్వస్థత, అశక్తత, అవాంఛితమైన కొఱత సందర్భాలలో ప్రభుత్వ సహాయం పొందటానికి హక్కు, సమంజసమూ, దయాన్వితమూ అయిన పని పరిస్థితులు కల్పించబడే హక్కు, ప్రసూతి సహాయం, జీవనభృతి హక్కు—ఇవి అన్నీ రాజ్యాంగం మనకు ప్రసాదించిన ప్రాథమికమైన హక్కులు. రాజ్యాంగంలో పొందుపరచబడిన ఈ ఆదేశ సూత్రాలను మన విధానాలన్నిటికి మార్గదర్శకంగా ఉంచుకుంటూ వాటిని పాటించడానికి మన దేశం కంకణబద్ధమైయున్నది.

సామ్యవాద సరళి సమాజం

2.1 సామ్యవాద సరళి సమాజాన్ని రూపొందించాలంటే ఆదాయంలో వ్యత్యాసాలు తగ్గించడమే కాకుండ అందరికీ సమానావకాశాలు కల్పించవలసి ఉంటుంది. సమాజంలోని ఏ వర్గంగాని, వ్యక్తిగాని స్వలాభాపేక్షాపరుల బారి పడకుండ ఉండే విధంగా సమాజాన్ని తీర్చిదిద్దవలసి ఉంటుంది. పని తావుల్లో సమంజసమూ, దయాన్వితమూ అయిన పని పరిస్థితులు కల్పించేటట్లు చూడవలసి ఉంటుంది. కార్మికులకు తగినంత ప్రతిఫలం లభించేటట్లు చూడవలసిన బాధ్యతకూడ ఉన్నది. ఈ లక్ష్యాలు సాఫల్యం కాకపోతే మనం సాధించిన ప్రగతి సార్థకం కానేరదు.

2.2 రాష్ట్రంలో పారిశ్రామిక శాంతి నెలకొని ఉండేటట్లు చూడటం కార్మికశాఖ తొలి కర్తవ్యమై ఉన్నది. పారిశ్రామిక శాంతిని కాపాడుటతో పాటు ఫ్యాక్టరీల చట్టం, వేతనాల చెల్లింపు చట్టం, ప్రసూతి సహాయ చట్టం, బోనసు చెల్లింపు చట్టం, కార్మిక సంఘాల చట్టం, పనివారల నష్టపరిహార చట్టం, వర్కింగు జర్నలిస్టుల సర్వీసుల, స్థితిగతుల, తదితర నిబంధనల చట్టం, కాంట్రాక్టు లేబరు చట్టం, కనీస వేతనాల చట్టం, ఆంధ్రప్రదేశ్ దుకాణాల, వ్యాపార సంస్థల చట్టం, బాయిలర్ల చట్టం వంటి వివిధ శాసనాలను ఈ శాఖ అమలుపర్చవలసి ఉన్నది. సంక్షేమ కేంద్రాల ద్వారా కార్మికుల సంక్షేమం కూడ ఈ శాఖ చూస్తున్నది. సబ్సిడీ పొందే పారిశ్రామిక గృహ నిర్మాణ పథకం పని కూడా ఈ శాఖకు అప్పగించబడింది.

పారిశ్రామిక సంబంధాలు

3.1 రాజీకి ఎన్ని వివాదాలు చేపట్టారో, ఎన్ని పరిష్కరించారో, ఎన్ని తీర్పుకోసం పంపారో, వివిధ చట్టాల క్రింద ఎన్ని అవార్డులు ఆమోదించారో, ఎన్ని తనిఖీలు చేశారో వీటన్నిటికి సంబంధించిన సంఖ్యా వివరాలు రెండవ భాగంలో ఇవ్వబడ్డాయి.

పని నిల్పుదలలు

3.2 1971 లో నష్టపోయిన మనిషి దినాలసంఖ్య తగ్గింది. మన రాష్ట్రములో 1970 లో 4,24,308 మనిషి దినాలు నష్టం కాగా, 1971 లో అంతకంటే చాలా తక్కువగ 1,71,979 మనిషి దినాలు నష్టపోవడం జరిగింది. ఈ ఏడాదిలో నష్టపోయిన మనిషి దినాల్లో తరుగుదల కావడానికి సమ్మెలలో తక్కువమంది కార్మికులు పాల్గొనడమే కారణం.

పరిశ్రమవారీ త్రైపాక్షిక సంఘాలు

3.3 జౌళి పరిశ్రమ, చక్కెర. సిమెంటు, ఇంజనీరింగువంటి, కొన్ని వ్యవస్థీకృత పరిశ్రమలలో పరిశ్రమవారీగా రాష్ట్రస్థాయి త్రైపాక్షిక పారిశ్రామిక సంబంధాల సంఘాలను ఏర్పాటు చేయటానికి కూడ ప్రభుత్వం సంకల్పించింది. ఈ సంఘాల ఏర్పాటుకు తగు చర్యలు కూడ తీసుకుంటున్నది. సంప్రదింపుల ద్వారాను, మధ్యవర్తిత్వం ద్వారాను తమలో వున్న విభేదాలు పార్టీలు స్వచ్ఛందంగా పరిష్కరించుకోడానికి కూడ ఒక వేదికను కల్పించడమే ప్రభుత్వ లక్ష్యమై ఉన్నది. ఈ సంఘాలను ఏర్పాటు చేయడం మూలంగా వివాద వ్యవహారాలు చాలావరకు తగ్గిపోగలవని ఆశించబడుతున్నది.

పారిశ్రామిక ట్రిబ్యునలు, కార్మిక న్యాయస్థానాల తీర్పులు

3.4 పారిశ్రామిక ట్రిబ్యునలు హైదరాబాదులో ఒకటి వున్నది. కార్మిక న్యాయ స్థానాలు హైదరాబాదులో ఒకటి, గుంటూరులో మరొకటి ఉన్నాయి. కేసులు త్వరగా పరిష్కారం అయేటట్లు చూడడం కోసం కార్మిక న్యాయ స్థానాలు రెండింటికి వేరు వేరు అధ్యక్షాధికారులు నియమించబడ్డారు.

జిల్లా పారిశ్రామిక సంబంధాల సంఘం

3.5 శాఖాధికారులతో ఏర్పాటయిన జిల్లా పారిశ్రామిక సంబంధాల సంఘాలు పని చేస్తున్నాయి. ఈ సంఘాలను కొనసాగించాలన్నా పారిశ్రామిక శాంతిని కాపాడటంలోను, చట్టాలను పటిష్టంగాను, సకాలంలోను అమలు పరచడంలోను వచ్చే ఫిర్యాదుల సంగతి చూడటంలోను సత్ఫలితాలు ఉంటాయని భావించబడుతున్నది.

ఉమ్మడి నిర్వాహక మండల పథకం

3.6 ఉమ్మడి నిర్వాహక మండలుల ఏర్పాటుకు, పారిశ్రామిక సంస్థ యాజమాన్యంలో కార్మికులు డైరక్టర్లుగా నియామకం చేయడానికి పథకం ఆమోదించబడింది. రాష్ట్రంలోని సహకార చక్కెర ఫ్యాక్టరీలకు సంబంధించిన ప్రతి బోర్డులోను ఒక కార్మిక ప్రతినిధి చొప్పున ప్రాతినిధ్యం ఇవ్వాలని ఈ విషయంలో ఉత్తరువులు జారీ చేయబడ్డాయి.

రాష్ట్ర ప్రగతి నిర్ధారణ అమలు విషయాల సంఘం

3.7 అవార్డులను ఒప్పందాలను సక్రమంగా అమలు జరపటానికి కార్మిక సంఘాలుగాని, యాజమాన్య వర్గాలు గాని క్రమశిక్షణ సూత్రాలను ఉల్లంఘించిన సందర్భాలను పరిష్కరించడానికి రాష్ట్ర ప్రగతి నిర్ధారణ అమలు విషయాల సంఘం పని చేస్తున్నది.

కార్మిక సంఘాలలోని పనివారలకు వ్యాజ్యములలో ఆర్థిక సహాయం

4. పారిశ్రామిక సంస్థలో పనిచేసే కార్మికులు డిస్ చార్జి, డిస్మిస్ ద్వారా తమ సర్వీసులను కోల్పోయినపుడు లేదా వారికి ముట్టవగిన మొత్తాలు రాబట్టుకోవటానికి గాను విధిగా వారు క్లయిము చేయవలసి వచ్చినప్పుడు లేదా కార్మిక న్యాయస్థానాలు పారిశ్రామిక ట్రిబ్యునలు ముందు తమ కేసులను నడుపుకోవడంలో తగు స్తోమత లేకుండ ఉన్నప్పుడు పారిశ్రామిక ట్రిబ్యునలు లేదా కార్మిక న్యాయస్థానాలు చేసిన నిర్ణయాల లేదా ఇచ్చిన తీర్పుల చెల్లుబడిని సవాలు చేస్తూ హైకోర్టులో గాని, యాజమాన్య వర్గాలు రిట్టులు, అప్పీళ్ళు చేసిన ఫలితంగా సుదీర్ఘమైన వ్యాజ్యంలో వున్నప్పుడు ఆర్థిక రూపంగా సహాయం మం రు చేయడానికి సంబంధించిన పథకాన్ని ప్రభుత్వం ప్రవేశ పెట్టింది.

కాంట్రాక్టు లేబరు చట్టం

5. 1970, కంట్రాక్టు లేబరు (క్రమబద్ధీకరణ, రద్దు) చట్టము 1971 ఫిబ్రవరి 10 వ తేదీ నుంచి అమలులోకి వచ్చింది. ఆంధ్రప్రదేశ ప్రభుత్వం దీనికి సంబంధించి రూపొందించిన నియమావళి 1971 సెప్టెంబరు 9 వ తేది నుంచి అమలులోనికి వచ్చింది. ఈ చట్టానికి, నియమావళికి వ్యతిరేకంగా కొందరు కంట్రాక్టర్లు హైకోర్టుతో రిట్టు దరఖాస్తు చేసుకోగా హైకోర్టు 1972 జనవరి 24 తేదీగల ఉత్తరువు ద్వారా సదరు చట్టంలోని నియమావళి లోని నిబంధనలు అమలు జరపకుండ నిలుపుదల చేసింది. ఈ విషయంలో న్యాయ సంబంధమైన చిక్కులను తొలగించడానికి ప్రభుత్వం అవసరమైన చర్య తీసుకుంటున్నది.

బోనసు చెల్లింపు చట్టము

6. బోనసు చెల్లింపు సాలీనా జరిగే విషయం. 1965 బోనసు చెల్లింపు చట్టం క్రింద లేబరు కమీషనర్లు, డిప్యూటీ లేబరు కమీషనర్లు ఇనస్పెక్టర్లుగా ప్రకటించ బడ్డారు. వారి అధికార క్షేత్రం రాష్ట్ర వ్యాప్తమైనది. ఈ చట్టం క్రింద ప్రాంతీయ లేబరు అసిస్టెంటు కమీషనర్లు, లేబరు ఆఫీసర్లు కూడ వారి వారి ప్రాంతాలలో ఇనస్పెక్టర్లుగా ప్రకటించబడ్డారు.

రాష్ట్ర కార్మిక సలహా మండలి

7. రాష్ట్ర కార్మిక సలహా మండలి కార్మిక విధానాలకు పారిశ్రామిక సంబంధాలకు వర్తించే అన్ని సాధారణ విషయాల్లోను స్థూల సూత్రాల గురించి ప్రభుత్వానికి సలహాలిస్తుంది. ఆ విధంగా అమలైన విధానాలు రూపొందించడంలోను, సముచితమైన చర్య తీసుకోవడంలోను ప్రభుత్వానికి తోడ్పడుతుంది.

సబ్సిడీ పొందే పారిశ్రామిక గృహ నిర్మాణ పథకం

8. సబ్సిడీ పొందే పారిశ్రామిక గృహ నిర్మాణ పథకం క్రింద మూడవ పంచవర్ష ప్రణాళిక చివరకు మొత్తంమీద 5,590 ఇళ్లు కట్టడం జరిగింది. ఇందులో 75 శాతం హైదరాబాదు నగరంలోను మిగిలినవి వరంగల్లు, విజయవాడ, గూడూరు ఆదోని, నంద్యాల, బుగ్గనపల్లి, రాజమండ్రి, విశాఖపట్టణంలలో ఉన్నాయి. వరంగల్లులోని ఇళ్ళను కార్మికులకు అద్దె కొనుగోలు పద్ధతి మీద అమ్మకం జరపడం జరిగింది. హైదరాబాదు నగరంలోని ఇళ్ళనుకూడ అద్దె కొనుగోలు పద్ధతిమీద అమ్మజూపబడ్డాయి.

సంక్షేమ కేంద్రాలు

9. రాష్ట్రంలో మొత్తంమీద 11 కార్మిక సంక్షేమ కేంద్రాలు పనిచేస్తున్నాయి. అందులో పారిశ్రామిక కార్మికులకు వారి కుటుంబాలకు వినోద సంబంధమైన, విద్యాసంబంధమైన, క్రీడాసంబంధమైన సౌకర్యాలు సమకూర్చబడతాయి. విశాఖపట్టణం, గుంటూరు, విజయవాడ, ఆదోని, నిజామాబాదు, సిరిపూరు కాగజ్‌నగర్, వరంగల్లులోను, హైదరాబాదు నగరంలో నాలుగు కేంద్రాలు—ఆజామాబాదు, ముషీరాబాదు, సీతాఫలమండి, సనత్‌నగరులలోను ఉన్నాయి. ఒక ఆటల పూర్వరువైన జతో రాజమండ్రిలో మరొక సంక్షేమ కేంద్రాన్ని ఏర్పాటుచేసే ప్రతిపాదనకూడ ఉన్నది.

ఈ కేంద్రాల నిర్వహణను మెరుగుపర్చడానికి వాటి నిర్వహణలో యజమానుల్ని, కార్మికుల సంఘాలకు చెందిన సభ్యులతో రాష్ట్ర స్థాయిలో చట్టబద్ధమయిన కార్మిక సంక్షేమ మండలి ఒకటి ఏర్పాటు చేయబడుతున్నది. కార్మిక సంక్షేమ కేంద్రాలను మెరుగుపర్చడానికి ఒక్కొక్క కేంద్రానికి సంబంధించి స్థానిక సలహా సంఘాలు [illegible] పనిచేస్తున్నాయి.

ఫ్యాక్టరీల చట్టాన్ని అమలుపర్చడం

10. ఫ్యాక్టరీలలో పనిచేస్తున్న కార్మికుల ఆరోగ్యం, సంక్షేమం, భద్రత, పని గంటలు, వేతనాల చెల్లింపు, స్త్రీ కార్మికుల ప్రసూతిసహాయానికి సంబంధించిన శాసనాలను అమలుపర్చే బాధ్యత ఫ్యాక్టరీల విభాగానికి అప్పగించబడింది. ఫ్యాక్టరీల చట్టంక్రింద మొత్తం 7,838 ఫ్యాక్టరీలు నమోదుఅయ్యాయి. 1970-71 లో లైసెన్సు రుసుములక్రింద రూ. 15.58 లక్షలు వసూలయింది. యజమానులమీద 791 ప్రాసిక్యూషన్‌లు జరిపి దండనవిధించడం జరిగింది. జరిమానాలక్రింద రూ. 33,770 లు వసూలయింది. ప్రతి వెయ్యిమంది కార్మికులు గురిఅయ్యే ప్రమాదాల్ల రేటు 1970 లో 0.02 మాత్రమే. 1969 రేటుతో పోలిస్తే ఇదితక్కువ. ప్రమాదాలవిషయంలో ఇన్‌స్పెక్టర్ కార్యాలయం చూపిన ప్రత్యేకశ్రద్ధే యీ తగుదలకు కారణమని చెప్పవచ్చును. 1970 లో 266 మంది స్త్రీ కార్మికులు ప్రసూతి సహాయం కోరగా అందులో 198 మంది చేసిన క్లయిము ఆమోదించి చెల్లించడం జరిగింది. 1970 లో ప్రసూతి సహాయంక్రింద మొత్తం రూ. 19.824 లు చెల్లించడం జరిగింది.

పారిశ్రామిక భద్రత, ఉత్పత్తి వ్యవహారాల సంస్థ

11. ఫ్యాక్టరీల విభాగంక్రింద పారిశ్రామిక భద్రత ఉత్పత్తి వ్యవహారాలసంస్థ ఒకటి ఉన్నది. అందులో మంచి గ్రంథాలయం, భద్రతను ప్రబోధించే ఫిల్ములు, దృశ్య శ్రవ్య సాధనాలు ఉన్నాయి. ప్రధానకేంద్రాల్లోను, రాజధాని నగరంలోను పారిశ్రామిక భద్రత, ఆరోగ్యాలగురించి శిక్షణయిచ్చే తరగతులు నిర్వహించబడ్డాయి. ప్రమాదాల రేటును గరిష్ఠంగా తగ్గించిన పరిశ్రమల యజమానులకు భద్రతాపతకాలు, భద్రతగురించి ఉపయోగకరమైన సూచనలు చేసిన కార్మికులకు బహుమతులు ఇవ్వటానికి ప్రభుత్వం ఏర్పాటుచేసింది. ఫ్యాక్టరీల విభాగానికి ఫ్యాక్టరీల వైద్య ఇనస్పెక్టర్నుకూడ అనుమతించడం జరిగింది. రాష్ట్రంలోని కొన్ని పెద్ద పరిశ్రమలలో వృత్తిరీత్యా సోకేవ్యాధులు, గాలి కాలుష్యం, మురుగు విడుదల, గాలి వెలుతురు సమస్య మరికొన్ని సమస్యలకు సంబంధించిన ఆరోగ్య, వైద్య సంబంధమైన పరిశీలనను యీ వైద్య ఇనస్పెక్టరు నిర్వహించారు.

బాయిలర్ల యూనిటు పరిపాలన

12.1 భారత బాయిలర్ల చట్టాన్ని అమలుపరచడంకోసం బాయిలర్ల చీఫ్ ఇనస్పెక్టరు ఒకరు, బాయిలర్ల డిప్యూటీ చీఫ్ ఇనస్పెక్టర్లు ఇద్దరు, బాయిలర్ల ఇనస్పెక్టర్లు ఐదుగురు నియమించబడ్డారు. ఈ ఇనస్పెక్టర్లు బాయిలర్లను తనిఖీచేసి సర్టిఫై చేస్తారు. లోపాలువున్న బాయిలర్ల విషయంలో అవసరమైన సందర్భాలలో మరమ్మత్తులు చేసేందుకు సూచనచేస్తారు. బాయిలరు అటెండర్లకు అర్హత సర్టిఫికెట్లను యివ్వడంకోసం బాయిలర్ల యూనిటు పరీక్షలనుకూడా నిర్వహిస్తుంది.

12.2 విశాఖపట్టణంలోని మెస్సర్స్ భారత్ హెవీ ప్లేట్స్ అండ్ వెసల్స్ లిమిటెడ్ లో తయారవుతున్న బాయిలరు భాగాలను సర్టిఫై చేయడంకోసం బాయిలర్ల డిప్యూటీ చీఫ్ ఇనస్పెక్టరు పదవి ఒకటి ప్రత్యేకంగా ఏర్పాటు చేయబడింది.

కనీసవేతనాల నిర్ణయం, సవరణ

13.1 చేనేత, నేత సంస్థల్లో పనిచేసేవారికి సంబంధించిన వేతనాల కనీసపు రేట్లను ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. దుకాణాలు, వ్యవసాయం, ప్రత్తిని ఏకి బేళ్లుగా కట్టు ఫ్యాక్టరీలు మొదలైనవాటిలో పనిచేసేవారికి సంబంధించి ఏర్పాటైన సంఘాల పని కొనసాగుతున్నది.

13.2 చట్టప్రకారంగా, షెడ్యూల్డు ఉద్యోగాలయందు పనిచేసేవారి వేతనాల కనీస రేట్లను 5 సంవత్సరాలకు ఒకసారి సవరించవలసి ఉంటుంది. అయితే కార్మికవ్యవహారాల జాతీయకమీషన్ సిఫారసుల ప్రకారం 3 సంవత్సరాలకు ఒక పర్యాయం షెడ్యూలు ఉద్యోగాలన్నిటి వేతనాల కనీసపురేట్లను సవరించాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. తదనుసారంగా, ఉన్నితివాచీల తయారీ, శాలువ నేత సంస్థల్లోను, ఉప్పు కొఠారులలోను పనిచేసేవారికి సంబంధించిన వేతనాల కనీసపు రేట్లను సవరించే ప్రతిపాదనలు ప్రకటించబడ్డాయి. వాటిపై ఆక్షేపణలు, సూచనలు తెలియజేయవలసిందిగా కోరడం జరిగింది. ప్రభుత్వం ఆ ఆక్షేపణలు, సూచనలను పరిశీలిస్తుంది.

13.3 ఈ క్రింది ఉద్యోగాలకు సంబంధించి కనీస వేతనపు రేట్లను నిర్ణయించడంకోసం, కనీసవేతనాల సంఘాలను ఏర్పాటుచేసే ప్రతిపాదనలు ప్రభుత్వ పరిశీలనలో ఉన్నాయి :—

(1) చిత్రనిర్మాణం, పంపిణీ, ప్రచారాలతోసహా ఏవైనా చలనచిత్ర పరిశ్రమలోని ఉద్యోగాలు.

(2) ఏదైన ఖండసారి ఫ్యాక్టరీలోని ఉద్యోగాలు.

(3) అడవుల పెంపకం, కలపపనుల్లోని ఉద్యోగాలు.

ఇటీవలివరకు జిల్లా లేబరు ఇనస్పెక్టర్లు కనీసవేతనాల సంఘాలలో పదవీరీత్యా కార్యదర్శులుగా నియమించబడుతూ ఉండేవారు. వివిధ సంఘాల పనిని సమన్వయ పరిచే నిమిత్తం కనీసవేతనాల సంఘాలకోసం పూర్తికాలపు ప్రాతిపదికపై కార్యదర్శి ఒకరు నియమించబడ్డారు. ఆయన ఇప్పుడు ఆ పనిని చూస్తున్నారు.

వ్యవసాయ కనీస వేతనాల చర్చా సదస్సులు :

13.4 వ్యవసాయ కనీస వేతనాల రేట్లకు అధిక ప్రచారం యివ్వడానికి, ప్రజలకు ఈ విషయాలను గురించి తెలియజేయడానికి ఈ సంవత్సరంలో రాష్ట్రంలోని ఎంపిక చేసిన కేంద్రాలలో రెండు చర్చా సదస్సులు ఏర్పాటు చేయబడ్డాయి. 1972 లో మరో మూడు చర్చా సదస్సులు ఏర్పాటు చేయబడ్డాయి.

లేబరు బులెటెను

14. ఆంధ్రప్రదేశ లేబరు బులెటెను ప్రచురణ 1970 ఏప్రిలు నుంచి తిరిగి ప్రారంభమైంది. రాష్ట్రంలోని పారిశ్రామిక సంబంధాల సంగ్రహ సమీక్ష, కార్మిక శాసనాలకు సంబంధించిన తాజా సమాచారం, పారిశ్రామిక వివాదాలు, పని నిలుపుదలలు,

కార్మిక సంఘాలకు సంబంధించిన గణాంక వివరాలు, పారిశ్రామిక సంబంధాలు, కార్మిక శాసనాలకు సంబంధించిన రచనలు ఇందులో ప్రచురించబడతాయి. ఈ పత్రికను స్వయం సమృద్ధం చేసేందుకు వీలుగా వ్యాపార సంస్థల నుండి ప్రకటనలను చెల్లింపు ప్రాతిపదికపై స్వీకరించడం జరుగుతున్నది. పునరుద్ధరించిన కొద్ది కాలంలోనే పత్రికకు మంచి ఆదరణ లభించింది. 25-5-72 నాటికి 2,125 మంది చందా దారులు ఉన్నారు. దేశంలోని కార్మిక సమాచార పత్రికల్లో లేబరు బులెటెను ఒక్కటే స్వయం సమృద్ధంగా ఉన్నది. అత్యధిక సంఖ్యలో పత్రికలు విక్రయించ బడుతున్నాయి. ప్రచురణ పునరుద్ధరణ మొదటి వార్షికోత్సవాన్ని జరపడానికిగాను 1971 ఏప్రిలు సంచికతో బాటుగా వేతన మండలి సిఫార్సులన్నింటితో గూడిన ప్రత్యేక అనుబంధం ఒకటి ప్రచురించబడింది. ఈ అనుబంధం బాగా ప్రజాదరణ పొందింది.

14.2 ఉర్దూ, తెలుగు భాషలు మాత్రమే తెలిసిన పాఠకులకు పత్రిక మరింత ఆసక్తిదాయకంగాను, సమాచారయుక్తంగాను, ఉపయోగకరంగాను ఉండేటట్లు చూడడం కోసం 1971 ఏప్రిలు సంచిక నుండి తెలుగు, ఉరుదు విభాగాలు ప్రవేశపెట్టబడినాయి. పాఠకులు మాత్రమే కాక కార్మిక సంఘాల ప్రతినిధులు, యజమానులు కూడా దీనికి హర్షామోదాలు వ్యక్తం చేశారు. పత్రిక ఉన్నత ప్రమాణాలను సంతరింప జేసుకొన్నది. ఈ పత్రికలో లోగడ ప్రచురితమైన పెక్కు రచనలు ప్రముఖ పత్రికల్లోను, వార్తా పత్రికల్లోను తిరిగి ప్రచురింపబడ్డాయి.

రెండవ భాగం

ఫ్యాక్టరీల చట్టం :

1-4-1971 తేదీనాటికి వున్న ఫ్యాక్టరీల మొత్తం సంఖ్య	....	7,838
తనిఖీల మొత్తం సంఖ్య	....	7,986
ప్రమాదాలు	....	3,742
అభియోగాలు	... ...	791
అభియోగాలలో వసూలైన జరిమానాలు		రూ. 33,770
సేకరించిన లైసెన్సు రుసుములు	....	రూ. 15.58 లక్షలు

మోటారు రవాణా పనివారి చట్టం :

చట్టం క్రిందికి వచ్చిన సంస్థలు	....	7,200
రిజిస్టరు క్రిందికి వచ్చిన సంస్థలు	....	5,185
చట్టం క్రిందికి వచ్చిన ఉద్యోగులు	....	28,216
వసూలైన రిజిస్ట్రేషను/రిన్యూవలు రుసుములు		రూ. 76,265

1966, ఆంధ్రప్రదేశ దుకాణములు మరియు సంస్థల చట్టం :

చట్టం నిబంధన క్రిందికి వచ్చే దుకాణములు, సంస్థల సంఖ్య	....	186,623

రిజిస్టరయిన దుకాణములు, సంస్థలు	....	91,033
తనిఖీల మొత్తం సంఖ్య	....	94,325
వసూలైన రుసుం మొత్తం		రూ. 3,23,64

పనివారల నష్టపరిహార చట్టం

1-1-71 నాటికి పెండింగులోవున్న కేసులు	సంవత్సరంలో దాఖలు చేయ బడిన కేసులు	మొత్తం	పరిష్కరింపబడిన కేసుల మొత్తం సంఖ్య	సంవత్సరాంతములో పెండింగులోగల కేసుల సంఖ్య
145	26	411	305	106

చెల్లింపబడిన నష్టపరిహారమును తెలిపే పట్టిక

1-1-71 తేదిన వున్న ప్రారంభపు నిలువ	1971 సంవత్సరంలో డిపాజిట్టు	మొత్తం	సంవత్సరంలో పంపిణీ అయినది	31-12-1971 తేదిన వున్న ముగింపు నిల్వ
రూ.	రూ.	రూ.	రూ.	రూ.
8,42,230.69	14,34,628.84	22,76,859.53	15,29,140.51	7,47,719.02

1971 సంవత్సరంలో దాఖలు చేయబడిన, పరిష్కరింపబడిన కేసులకు సంబంధించి వేతనముల చెల్లింపు కేసుల వివరములు

సంవత్సర ప్రారంభములో కేసుల సంఖ్య	సంవత్సరంలో దాఖలు అయిన కేసుల సంఖ్య	సంవత్సరంలో పరిష్కరింపబడిన కేసుల సంఖ్య	సంవత్సరాంతములో నిలువ
138	457	433	162

1946, పారిశ్రామిక ఉద్యోగం (స్థాయీ ఉత్తరువులు) చట్టం 1971 లో వివరములు

పెండింగులో వున్న కేసులు	సంవత్సరంలో అందిన దరఖాస్తులు	మొత్తం	సంవత్సరంలో సర్టిఫై అయినవి	పరిష్కారం కావలసిన కేసులు
61	43	104	72	32

వేజ్ బోర్డులు—అమలు

వరుస సంఖ్య	పరిశ్రమ	వీటి క్రిందికి వచ్చే యూనిట్ల సంఖ్య	అమలు జరిపిన యూనిట్ల సంఖ్య
1.	విద్యుచ్ఛక్తి	1	1
2.	ఖారీ రసాయనిక పదార్థాలు, ఎరువుల పరిశ్రమ	5	5

(1)	(2)	(3)	(4)
3.	చక్కెర (2 వ వేతన మండలి)	19	15
4.	వస్త్రాలు (,,)	26	20
5.	చర్మ, చర్మ వస్తువుల పరిశ్రమ	31	14
6.	ఇంజనీరింగు పరిశ్రమ	48	31
7.	రోడ్డు రవాణా	850	35
8.	ఆకు పొగాకు	248	59

పారిశ్రామిక సంబంధాలు

1.	1971 సంవత్సరంలో తీర్చిన వివాదాల సంఖ	1928
2.	సంవత్సరంలో రాజీ కుదిర్చిన వివాదాల సంఖ్య	606
3.	సంవత్సరంలో పరిష్కరించిన వివాదాలు	347
4.	వాటిల్లో వైఫల్య నివేదికలు పంపిన వివాదాల సంఖ్య	259
5.	మధ్య వర్తిత్వానికి కక్షిదారులు అంగీకరించిన వివాదాల సంఖ్య	4
6.	న్యాయ నిర్ణయానికి పంపిన వివాదాల సంఖ్య	204
7.	పారిశ్రామిక ట్రిబ్యునలు, లేబరు కోర్టులు యిచ్చిన అవార్డుల సంఖ్య	126

కార్మిక సంఘాలు

1.	1971 లో రిజిష్టరయిన సంఘాలు	236
2.	31-12-1971 గల మొత్తం సంఘాలు	1449

1971 లో క్రమశిక్షణ సూత్రాలకు సంబంధించి జరిగిన పని

1.	గుర్తింపుకై అందిన దరఖాస్తుల సంఖ్య ...	35
2.	గుర్తింపబడిన సంఘాల సంఖ్య	11
3.	పరిచూడబడుతున్న కేసుల సంఖ్య	24
4.	అవార్డులు, అగ్రిమెంట్లు అమలు కాలేదని తెలియజేసిన కేసుల మొత్తం సంఖ్య	33
5.	తీర్చిన కేసుల సంఖ్య	23
6.	దర్యాప్తులో నున్న కేసుల సంఖ్య	10

బోనసు చెల్లింపు చట్టం

1.	బోనసు చెల్లించిన మేనేజిమెంట్ల సంఖ్య	....	1,316
2.	లాభం పొందిన పనివారు	....	1,46,116
3.	బోనసుగా చెల్లించిన మొత్తం		రూ. 1,44,61,148.91
4.	చేసిన ప్రాసిక్యూషన్ల సంఖ్య	....	15
5.	నేరస్థాపన చేసిన కేసుల సంఖ్య	....	13
6.	వదిలివేసిన కేసుల సంఖ్య	....	లేదు
7.	వసూలైన జరిమానా మొత్తం	....	రూ. 1,105

ఉద్యోగవసతి, శిక్షణ

సాధారణ ఉద్యోగ వసతి పరిస్థితి :

15.1 1961 నుండి 1971 వరకు గల పది సంవత్సరాల కాలంలో ఉద్యోగ వసతి గణాంక వివరాలు, ఉద్యోగ సమాచార పరిశీలనల ఆధారంగా జరిపిన ఉద్యోగ పరిస్థితి సమీక్ష అనుబంధం I లో ఇవ్వబడింది.

15.2 ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని పబ్లికు, ప్రయివేటు రంగాలకు సంబంధించి 1969, 1970, 1971 సంవత్సరాల ఉద్యోగాల సంఖ్య వివరాలు అనుబంధం II లో ఇవ్వబడ్డాయి.

15.3 30-4-1972 తేదీ నాటికి ఆంధ్ర ప్రదేశ్ సందలి ఉద్యోగ వసతి కార్యాలయాలలోని అమలులో ఉన్న రిజిష్టర్లలో విద్యా ప్రమాణాలనుబట్టి, ప్రాధాన్యతా క్రమాలనుబట్టి నమోదయిన కొన్ని తరగతుల దరఖాస్తుదార్ల వివరాలు అనుబంధం III లో తెలియ జేయబడ్డాయి.

ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో నిరుద్యోగ పరిస్థితి :

16. 1971 తో అంతమయిన దశాబ్దంలోని ఆ యా కాలాలలో ఉద్యోగ వసతి కార్యాలయాలలోని అమలులో ఉన్న రిజిష్టరలో నమోదయిన వ్యక్తుల సంఖ్య 1961 లో 1,06,798 నుండి 1971 లో 3,39,163 కు పెరిగింది. అంటే ఈ పదేళ్ళ కాలంలో ఈ సంఖ్య మూడు రెట్లు పెరిగిందన్నమాట. దరఖాస్తుదారుల సంఖ్య క్రమానుగతంగా కాక శీఘ్రగతిలో పెరుగుతున్నది. 1961 లో 1,06,798 మంది నమోదు అయ్యారు. 1969 లో ఈ సంఖ్య రెండింతలయింది. అంటే 1961 నుండి 1969 వరకు గల 8 ఏండ్ల కాలంలో ఆ సంఖ్య 2,19,261 కి పెరిగిందన్నమాట. కాగా 1970 లో ఒక్క సంవత్సర కాలంలోనే—అది 2,81,063 కు పెరిగింది. 1971 లో అది 3,39,163 కి పెరిగింది. 1970, 1971 సంవత్సరాలలో ఈ సంఖ్య అకస్మాత్తుగా మరింత శీఘ్రంగా పెరిగింది. సంఖ్య ఇంత శీఘ్రంగా పెరగ డానికి కారణాలు ఏమయినప్పటికి పరిస్థితి చాలా తీవ్రంగా ఉన్నదని, దీనికి సత్వర

పరిష్కార చర్యలు తీసుకోవలసి ఉన్నదనే సంగతి విదితమవుతున్నది. అమలులో వున్న రిజిష్టరులో విద్యా ప్రమాణాలనుబట్టి 30-4-1972 తేదీనాటికి నమోదయి వున్న అభ్యర్థుల సంఖ్యల ప్రకారం 3,000 మంది ఇంజనీరింగు పట్టభద్రులు, 1,161 మంది వైద్య పట్టభద్రులు, 962 మంది వ్యవసాయ పట్టభద్రులు, 2,877 మంది ఆర్ట్సు, సైన్సు పోస్టు గ్రాడ్యుయేట్లు, 7,395 మంది డిప్లమా హోల్డర్లు, 8,409 మంది లోగడ సాంకేతిక శిక్షణ పూర్తి చేసినవారు, 1,73,541 మంది మెట్రిక్యులేట్లు ఆపై చదివిన వారు ఉన్నట్లు తేలింది. అమలులో ఉన్న రిజిష్టరులో నమోదయిన వారిలో 50 శాతం మెట్రిక్యులేట్లు అని పై అంకెలనుబట్టి తెలుస్తున్నది.

రిట్రెంచి చేయబడిన ఉద్యోగులను తిరిగి ఉద్యోగాలలో చేర్చుకోడానికి సంబంధించిన సమస్యలు

17.1 రిట్రెంచి చేయబడిన ఉద్యోగులలో 1971 మార్చి ఆఖరువరకు ఉద్యోగ వసతి కార్యాలయాల ద్వారా తిరిగి చేర్చుకోబడిన వారి సంఖ్యా వివరాలు ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి :

1.	నమోదయినవారి సంఖ్య	....	4,204
2.	ఉద్యోగాలలో తిరిగి చేర్చుకోవాలని ప్రతిపాదించబడిన పక్షాల సంఖ్య	....	3,666
3.	నమోదైనవారిలో ఉద్యోగాలు పొందినవారు/ఉద్యోగాలు పొంది రద్దయినవారు/డిస్చార్జి చేసిన ప్రభుత్వ ఉద్యోగులుగా పరిగణించబడినవారు, వగైరా	..	536
4.	తిరిగి ఉద్యోగాలలో చేర్చుకొనబడిన వారి సంఖ్య	...	2

17.2 పొదుపు చర్యల క్రింద 1967-68 లో ఈ ఉద్యోగులందరు ఉద్యోగాల నుండి తొలగింపబడ్డారు. నాగార్జునసాగర్ డాము, శ్రీశైలం ప్రాజెక్టు క్రింద తొలగించబడే ఉద్యోగులను ఉద్యోగాలలో తిరిగి చేర్చుకొనే విషయం గురించి ప్రభుత్వం శ్రద్ధతో పరిశీలిస్తున్నది. ఉద్యోగవసతి కేంద్రాల ద్వారా వారికి ప్రత్యామ్నాయ ఉపాధి వసతి సమకూర్చాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది.

17.3 పంచాయతీరాజ్, రోడ్లు, భవనాలు, పబ్లికు వర్క్సు, పరిశ్రమలు ప్రజారోగ్యం, సాంకేతిక విద్యాశాఖలు, జూనియర్ ఇంజనీర్లు, సూపర్‌వైజర్లు, ఓవర్‌సీర్లు, డ్రాఫ్ట్సుమెన్‌లు, ట్రేసర్లు మొదగు వర్గాలలో ఏర్పడే ఖాళీలను గురించి పబ్లికు వర్క్సు చీఫ్ ఇంజనీరు (సాధారణ) కు తెలియజేయాలి. పబ్లికు వర్క్సులో మిగులుగా వున్న వుద్యోగులను ఆ యా శాఖలకు బదిలీ చేసేందుకు తగు ఏర్పాట్లు చేయడానికి ఆయనకు వీలు చేకూరుతుంది. ఆ విధంగా బదిలీ చేయబడినవారు ఇతర శాఖలలో చేరడానికి ఇష్టపడనట్లయితే వారి పేర్లను బదిలీ జాబితాలో నుండి తొలగించడం జరుగుతుంది. ఏదయినా ఇతర శాఖలో తిరిగి ఉద్యోగంలో చేర్చేందుకు గాను వారి విషయంలో ప్రత్యేక శ్రద్ధ వహించడం జరగదు.

17.4 వాస్తవంగా తొలగించబడిన తేదీన చీఫ్ ఇంజనీరు (సాధారణ) పైన తెలిపిన విధంగా బదిలీచేయని ఉద్యోగుల జాబితాను వారి అర్హతలు, సేవ కాలం, అనుభవం మొదలయిన వివరాలతోపాటు ఇతర శాఖల చీఫ్ ఇంజనీర్లకు, పరిశ్రమలు, వాణిజ్య శాఖ డైరెక్టరుకు, సాంకేతిక విద్యాశాఖ డైరెక్టరుకు, ఉద్యోగ వసతి శిక్షణ శాఖ డైరెక్టరుకు పంపాలి. ఆ ఉద్యోగులను క్రమేణా తిరిగి ఉద్యోగాలలో చేర్చు కునేందుకు వారు తగు ఏర్పాటు చేస్తారు. తొలగించబడిన మిగులు ఉద్యోగులు తమ పేర్లను ఉద్యోగ వసతి, శిక్షణ శాఖ డైరెక్టరువద్ద నమోదు చేసుకోవాలి.

17.5 పబ్లికు వర్క్సు శాఖతో జరిగే రిట్రెంచిమెంటు కారణంగా ఉద్యోగాల నుండి తొలగింపబడగల మినిస్టీరియల్ సిబ్బంది, ఆఖరు గ్రేడు సిబ్బంది తదితర సిబ్బంది తమ పేర్లను ఉద్యోగవసతి, శిక్షణశాఖ డైరెక్టరువద్ద నమోదు చేసుకోవాలి. తిరిగి ఉద్యోగంలో చేర్చుకొనదలచిన వివిధ శాఖలకు ప్రాధాన్యతాక్రమంపై పేర్లు ప్రతిపాదించడానికిగాను ఆ ఉద్యోగులు తమ పేర్లను నమోదుచేయడం ఉత్తమం. 23-5-63 తేదీగల సాధారణ పరిపాలనా (సర్వీసుల-ఎ) శాఖ మిస్. నెం. 604 జి. ఓ. లో నిర్దేశించిన ప్రాధాన్యతాక్రమాలు ఈ మేరకు మార్పు చేయబడినట్లు భావించాలి.

17.6 పైన తెలిపిన మిగులు సిబ్బంది/ఉద్యోగాల నుండి తొలగించబడిన సిబ్బంది పేర్లను ప్రత్యేక రిజిస్టరులో సీనియారిటీ ప్రకారం ఉద్యోగ వర్గాలవారీగా నమోదు చేసేందుకు ఉద్యోగవసతి శిక్షణశాఖ డైరెక్టరు తగు ఏర్పాటు చేయాలి. ప్రధాన కార్యస్థానంలో, తమ అజమాయిషి క్రింద ఉన్న ఏదైన ఒక ఉద్యోగ వసతి కార్యాలయంచేత గాని, తమ స్వంత కార్యాలయంచేత గాని సిబ్బందిపేర్లను నమోదు చేయించి సీనియారిటీ ప్రకారం తిరిగి ఉద్యోగాలలో చేర్పించేందుకుగాను వారిపేర్లను ప్రతిపాదించాలి. ఆయా ఉద్యోగవర్గాలలో కొత్తవారిని భర్తీచేసేందుకు ఖాళీలున్న ప్రభుత్వ కార్యాలయాలన్నీ తమ అవసరాల మేరకు హైదరాబాదులో ఉద్యోగవసతి శిక్షణశాఖ డైరెక్టరుకు వ్రాయడం ద్వారా మిగులు సిబ్బంది లేదా తొలగించబడిన సిబ్బందిలో కొంతమందిని పిలిపించి ఆ ఖాళీలలో భర్తీ చేసుకొనవచ్చును.

17.7 ఈ సందర్భంలో ఆయా ప్రభుత్వశాఖ కార్యదర్శులు, శాఖాధిపతులతో సమావేశం ఒకటి ఏర్పాటు చేయబడింది. ఈ సమావేశానికి పెద్దతరహా, చిన్న తరహా నీటి పారుదల శాఖల మంత్రి అధ్యక్షత వహించారు. ఉద్యోగాలనుండి తొలగించబడిన వారిని తిరిగి ఉద్యోగాలలో చేర్పించేందుకు అవసరమైన చర్యలు రూపొందించడానికి ఈ సమావేశం ఏర్పాటు చేయబడింది. తొలగించబడినవారిని తిరిగి ఉద్యోగాలలో చేర్పించేందుకు రూపొందించిన విధానాన్ని పాటించవలసిందిగా ఉద్యోగవసతి కార్యాలయాలన్నిటికి ఆదేశాలు జారీ చేయబడ్డాయి. పబ్లికు వర్క్సు శాఖ అధికారులనుండి అవసరమైన వివరాలను సేకరించడం జరుగుతుంది.

ఉద్యోగవసతి సమాచారం :

18. రాష్ట్రమంతటా ప్రభుత్వ, ప్రయివేటు రంగాల రెండింటిలోగల వివిధ సంస్థలనుండి ఉద్యోగవసతి వివరాలను మూడు నెలలకొకసారి సేకరించే పని కొన సాగుతున్నది.

వికలాంగులకు ప్రత్యేక ఉద్యోగవసతి కార్యాలయం :

19. వికలాంగులకోసం ఏర్పాటుచేసిన ప్రత్యేక ఉద్యోగ వసతి కార్యాలయం అందులో నమోదయినవారికి తగిన వృత్తులను అన్వేషించడంలోను, వారి ఉద్యోగం కోసం ప్రచారం చేయడంలోను తీవ్ర కృషి జరిపింది. 1971 లో ఈ కార్యాలయం దిగువ తెలిపిన పనిని నిర్వహించింది :

	నమోదైన వారు	ఉద్యోగాలు పొందిన వారు	కార్యాలయంలో అమలునందున్న రిజిస్టరులో ఉన్నవారు
	(1)	(2)	(3)
గుడ్డివారు ...	61	23	76
వికలాంగులు ...	428	115	675
స్త్రీలతో సహా చెవిటివారు, మూగవారు ...	77	25	68
మొత్తము	566	163	819

వృత్తి, కార్య నిర్వాహక కార్యాలయం, హైదరాబాదు

20. పోస్టు గ్రాడ్యుయేట్లు, వృత్తి పట్టభద్రులు (ఇంజనీర్లు, డాక్టర్లు మొదలయినవారు) వంటి ఉన్నత విద్యార్హతలుగల దరఖాస్తుదారులు, ఉన్నత విద్యార్హతలుగల నిర్వాహక, వైజ్ఞానిక సాంకేతిక సిబ్బందికి ఉద్యోగ వసతి సహాయం అందజేయడానికి డైరెక్టరేటులో వృత్తి, కార్య నిర్వాహక కార్యాలయం ఒకటి ఏర్పాటు చేయబడింది. 1971 లో ఉద్యోగవసతి కార్యాలయం దిగువ తెలిపిన పనిని నిర్వహించింది:

	నమోదైన వారు	ఉద్యోగాలు పొందిన వారు	కార్యాలయంలో అమలునందున్న రిజిస్టరులో ఉన్నవారు
	(1)	(2)	(3)
1. పోస్టు గ్రాడ్యుయేట్లతో సహా ఇంజనీరింగు పట్టభద్రులు	1,186	238	1,981

2. పోస్టు గ్రాడ్యుయేట్లతో సహా బి.ఎస్.సి.. (వ్యవసాయ) పట్టభద్రులు	....	615	150	1,030
3. వైద్య పట్టభద్రులు (ఎం.బి.బి.ఎస్.,) ఆయుర్వేదం, హోమియో, దంతవైద్యం మొదలయినవి)	....	1,377	255	1,477
4. పోస్టు గ్రాడ్యుయేట్లు :				
(i) ఆర్ట్సు	...	845	90	1,271
(ii) సైన్సు	....	712	149	977

వృత్తి దర్శక పథకం :

21.1. ఈ పథకం 15 ప్రాంతీయ, జిల్లా ఉద్యోగ వసతి కార్యాలయాలలో అమలునందున్నది.

21.2. వీటికి తోడు రాష్ట్రంలోని మూడు విశ్వవిద్యాలయాలలో విశ్వవిద్యాలయ ఉద్యోగ సమాచార, దర్శక కేంద్రాలు మూడు పనిచేస్తున్నాయి. 1-4-1971 నుండి 31-3-1972 వరకు వృత్తి దర్శక సౌకర్యాలను వినియోగించుకొన్న దరఖాస్తుదారుల సంఖ్య వివరాలు ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి :—

1.	సామూహిక సలహా పొందిన దరఖాస్తుదారుల సంఖ్య....	62,507
2.	వైయక్తిక సమాచారం పొందిన దరఖాస్తుదారుల సంఖ్య	14,323
3.	వైయక్తిక సలహా పొందిన దరఖాస్తుదారుల సంఖ్య....	921
4.	పాఠశాలలు/ఇతర సంస్థలలో చేసిన వృత్తి విషయక ప్రసంగాలు	106
5.	సలహా పొందిన మీదట ఉద్యోగాలలో నియమింపబడిన దరఖాస్తుదారుల సంఖ్య	211

22. 1971 సంవత్సరానికి పారిశ్రామిక శిక్షణ సంస్థలలో అభ్యర్థులను చేర్చుకోవడంకోసం 7 శిక్షణ సంస్థలు/నమూనా శిక్షణ సంస్థలలో అభిరుచి పరీక్ష నిర్వహించబడింది.

నాల్గవ పంచవర్ష ప్రణాళిక :

23. ఉద్యోగ వసతి శిక్షణ శాఖలోని ఉద్యోగ వసతి విభాగంకోసం ప్రణాళిక క్రింద 1970-71 లో రూ. 0.50 లక్ష కేటాయించబడింది. ఈ మొత్తం (1) ఉద్యోగ వసతి శిక్షణ డైరక్టరేటులో వృత్తి కార్య నిర్వాహక కార్యాలయాన్ని

కొనసాగించడానికి (2) కరీంనగరు, మహబూబ్‌నగరు, ఖమ్మంలలో 1969-70 లో ఏర్పాటు చేసిన వృత్తి దర్శక యూనిట్లను కొనసాగించడానికి సరిపోయింది. 1972-73 లో కూడా ప్రణాళిక క్రింద రూ. 0.50 లక్ష కేటాయింపు చేయబడింది. అందుచేత కొత్త పథకాలు వేటినీ చేపట్టడానికి వీలు కాలేదు.

ఒక కుటుంబానికి ఒక ఉద్యోగం ఇచ్చే పథకం :

24. ఒక కుటుంబానికి ఒక ఉద్యోగాన్ని ఉద్దేశిస్తున్న పథకం ఒకటి ప్రయోగాత్మకంగా హైదరాబాదులోని ప్రాంతీయ ఉద్యోగ వసతి కార్యాలయంలో 1971 లో ప్రవేశపెట్టబడిందనే సంగతిని ఈ సందర్భంలో గుర్తు చేస్తున్నాను. ఈ పథకం 1-6-1971 నుండి అమలులోనికి వచ్చింది. ఇది 1-11-1971 లగాయతు వరంగల్లు, విశాఖపట్టణాలలోగల ప్రాంతీయ ఉద్యోగ వసతి కార్యాలయాలకు కూడా విస్తరింపజేయబడింది. ఈ పథకం లక్ష్యాలు ప్రశంసా పాత్రమయినవే అయినప్పటికీ ఈ పథకం పని తీరుతెన్నులను గురించి జరిపిన సమీక్షను బట్టి భారత ప్రభుత్వం సూచించిన ఆక్షేపణను బట్టి పథకం అమలులో కొన్ని ఆచరణాత్మకమైన ఇబ్బందులు ఎదురవుతున్నట్లు తేలింది. అవి ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి :

1. దరఖాస్తుదారుల సంఖ్య శీఘ్రంగా పెరుగుతున్నందువలన గెజిటెడు అధికారులు ఇచ్చిన సర్టిఫికేట్లలోని అంశాల యధార్థతను గురించి ఖచ్చితంగా తనిఖీ చేయడానికి వీలు కాదు.

2 కుటుంబ విషయంలో ఆచరణాత్మకమైన నిర్వచనాన్ని రూపొందించేందుకు, ఒకే పద్ధతి ననుసరించి పేదరికాన్ని నిర్ణయించడానికి వీలు కాదు.

3. సర్టిఫికేట్లు దాఖలు చేయనివారినందరిని మినహాయించాలని ఈ పథకం ఉద్దేశిస్తున్నది. ఇందు మూలంగా ఇతర అభ్యర్థులలో నిస్పృహ ఏర్పడే అవకాశం ఉన్నది. ఎక్కువ అర్హతలుగల అభ్యర్థులను ప్రతిభావంతులయిన అభ్యర్థులను తమ దగ్గరకు పంపడం లేదని అభిప్రాయం ఉద్యోగాలిచ్చేవారికి ఏర్పడుతున్నది. ఈ పథకం అట్టి వారికి వర్తించకపోవడమే అందుకు కారణం. అందుచేత ఉద్యోగ వసతి కార్యాలయాల ద్వారా సమర్థులయిన అభ్యర్థులు ఉద్యోగాలిచ్చేవారికి లభించడం లేదు.

ఈ అంశాలన్నిటిని దృష్టిలో ఉంచుకొని ప్రభుత్వం ఈ పథకాన్ని కొనసాగించాలా లేదా అనే విషయం గురించి సమీక్షించాలని భావిస్తున్నది.

స్థానిక అభ్యర్థులకు ఉద్యోగ అవకాశాలు :

25.1 రాష్ట్ర మందలి వివిధ ప్రభుత్వ ప్రయివేటు సంస్థలలో స్థానిక అభ్యర్థులకే ఉద్యోగ అవకాశాలు లభ్యం కావాలన్న విషయాన్ని గురించి కొద్ది కాలంగా తీవ్రంగా ఆలోచించడం జరుగుతున్నది. హైదరాబాదు సికిందరాబాదులలో ఎంపిక చేసిన కొన్ని సంస్థలలో ఉద్యోగ వసతి శిక్షణశాఖ ఈ విషయమై పరిశీలనలు జరిపింది. క్రింది స్థాయి ఉద్యోగాలలో ఈ రాష్ట్రానికి చెందిన ఉద్యోగుల శాతం సంతృప్తికరంగా

ఉన్నదని రూ. 500 అంతకు పైబడి వేతనపు స్కేళ్ళు గల పై ఉద్యోగాలలో మన రాష్ట్రానికి చెందిన వారి శాతం అంత సంతృప్తికరంగా లేదని ఈ పరిశీలనవల్ల తేలింది. ఈ సందర్భంగా రాష్ట్రంలోని పారిశ్రామికులు ప్రభుత్వ అధికారులతో 28-4-1972 తేదీన ఒక సమావేశం ఏర్పాటు చేయబడింది. కార్మికశాఖ మంత్రి, పరిశ్రమలశాఖ మంత్రి ఈ సమావేశంలో ప్రసంగించారు. పారిశ్రామికులు తమ సంస్థలలో స్థానిక అభ్యర్థులనే నియమించవలసిందిగా ఉద్బోధించడం జరిగింది.

25.2 ఉద్యోగ వసతి కార్యాలయాలు తమకై తాము ఉద్యోగాలను కల్పించజాలవనే సంగతి ప్రభుత్వానికి తెలుసు. కాబట్టి విద్యార్థులకు ఉద్యోగార్థులకు ఉద్యోగ వసతి సమకూర్చడం ఆ విషయంలో వారికి తోడ్పడం, వృత్తి దర్శక సలహాలు సమాచారం అందజేయడం. ఉద్యోగ అవకాశాలు మొదలయిన వాటిని గురించి పరిశీలించడంవంటి పనులను మాత్రమే ఉద్యోగ వసతి కార్యాలయం నిర్వహిస్తున్నది. ఈ శాఖ పని సామర్థ్యాన్ని పెంపొందింపచేసేందుకు కృషి చేయబడుతున్నది.

అనుబంధం—I.

1961, 1969, 1970, 1971 సంవత్సరాల్లో రాష్ట్రంలోని ముఖ్యమైన ఉద్యోగ వసతి కార్యాలయాలకు చెందిన గణాంక వివరాలను తెలిపే పట్టిక.

సంవత్సరం	రిజిస్ట్రేషన్లు	ఖాళీలు	నియామకములు	డిసెంబరు 31 తేదీ నాటికి అమలులో వున్న రిజిష్టరు
1961	1,95,097	36,432	30,094	1,[illegible]6,798
1969	2,66,062	31,183	20,971	2,19,261
1970	[illegible],12,210	35,690	26,054	2,81,063
1971	3,10,349	35,229	25,734	3,39,168

అనుబంధం—II

నాల్గవ ప్రణాళికా కాలంలో రాష్ట్రంలోని ఉద్యోగముల పరిస్థితి.

		కాలం		
		31-3-69	31-3-70	31-3-71
1. కేంద్ర ప్రభుత్వం	....	1,40,023	1,36,737	1,40,115
2. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం	....	2,25,541	2,33,327	2,38,473
3. స్థానిక సంస్థలు	....	1,94,259	1,98,873	2,03,770
4. ప్రభుత్వ సదృశమైనవి	....	1,12,672	1,20,527	1,31,677
5. ప్రభుత్వ రంగం	....	6,72,495	6,89,464	7,14,035
6. ప్రైవేటు రంగం	....	2,88,281	2,94,929	2,93,801

అనుబంధం—III

30-4-1972 న ఆంధ్రప్రదేశ్‌నందలి ఉద్యోగ వసతి కార్యాలయాలలో అమలునందున్న రిజిస్టర్లలో గల కొన్ని తరగతుల దరఖాస్తుదార్ల సంఖ్య వివరాలను తెలిపే పట్టిక.

1.	సివిల్ ఇంజనీరింగు పట్టభద్రులు	373
2.	మెకానికల్ ఇంజనీరింగు పట్టభద్రులు	1,400
3.	ఎలక్ట్రికల్ ఇంజనీరింగు పట్టభద్రులు	1,117
4.	ఎలక్ట్రానిక్స్ ఇంజనీరింగు పటభద్రులు	175
5.	ఎం.బి.బి.ఎస్.	1,161
6.	వ్యవసాయ శాస్త్ర పట్టభద్రులు	962
7.	పోస్టు గ్రాడ్యుయేట్లు (ఆర్ట్సు, సైన్సు)	2 877
8.	డిప్లొమా హోల్డర్లు :	
	సివిల్ ఇంజనీరింగు	2,601
	మెకానికల్ ఇంజనీరింగు	2,902
	ఎలక్ట్రికల్ ఇంజనీరింగు	1,892
9.	మాజీ సైనికులు	4,309
10.	షెడ్యూల్డు కులాలు	26,297
11.	షెడ్యూల్డు జాతులు	1,934
12.	లోగడ సాంకేతిక శిక్షణ పొందినవారు	8,409
13.	పట్టభద్రులు	20,163
14.	మెట్రిక్‌లేట్లు, పట్టభద్రులు కానివారు	1,53,379

వృత్తిపనివారి శిక్షణ పథకం :

26. వృత్తిపనివారి శిక్షణ, ఇతర అనుబంధ శిక్షణ పథకాలు, మొదలు కేంద్రప్రతిపాదిత పథకాలుగా ఉండేవి. ఇవి 1969-70 నుండి రాష్ట్ర ప్రణాళిక పథకాల్లో భాగంగా ఏర్పడ్డాయి. దీనిఫలితంగా యీ ప్రణాళికా పథకాలకయ్యే మొత్తం వ్యయాన్ని రాష్ట్రప్రభుత్వం భరిస్తున్నది.

ఉద్దేశం :

27. ప్రభుత్వ, ప్రయివేటురంగాలు రెండింటిలోను రాష్ట్ర పారిశ్రామిక, వ్యవసాయ ఆర్థిక వ్యవస్థను అభివృద్ధిచేయడంకోసం అవసరమైన వివిధ వృత్తులలో వృత్తిపనివారికి శిక్షణ యివ్వడం యీ పథకాలఉద్దేశం. పారిశ్రామిక శిక్షణ సంస్థలు, రెండు సంవత్సరాలు, ఒక సంవత్సరం కాలంపాటు వివిధ ఇంజనీరింగు, నాన్-

ఇంజనీరింగు వృత్తులలో తీవ్రమైన శిక్షణ సదుపాయాలను ఏర్పాటుచేస్తాయి. భారత ప్రభుత్వ కార్మిక మంత్రిత్వశాఖకు చెందిన ఉద్యోగవసతి, శిక్షణ కార్యాలయ డైరెక్టరు జెనరలుచే రూపొందించబడిన పద్ధతిని, ప్రమాణాల ననుసరించి శిక్షణ ఇవ్వబడుతుంది. వృత్తుల్లో విజయవంతంగా శిక్షణ పొందినవారికి వృత్తి శిక్షణ వ్యవహారాల జాతీయ మండలిచే జాతీయవృత్తి సర్టిఫికెట్లు ఇవ్వబడతాయి.

4వ ప్రణాళికా కార్యక్రమాలు

28. 4వ ప్రణాళిక ప్రారంభించక పూర్వం, రాష్ట్రంలోగల 24 పారిశ్రామిక శిక్షణ సంస్థలన్నింటిలో మొత్తం అభ్యర్థుల సంఖ్య 9,604. అప్పటికే ప్రతిజిల్లాకు కనీసం ఒక పారిశ్రామిక శిక్షణ సంస్థను ఏర్పాటుచేయడం జరిగింది. కాగా హైదరాబాదు, నల్గొండ, కర్నూలు, నెల్లూరుజిల్లాలలో అవి రెండేసిచొప్పున ఉన్నాయి క్రొత్త జిల్లా కేంద్రమైన ఒంగోలులో పారిశ్రామిక శిక్షణ సంస్థను నెలకొల్పే విషయం ప్రభుత్వ పరిశీలనలో ఉన్నది.

29. "మోటారువాహనం డ్రైవర్ల శిక్షణ" కు సంబంధించిన కొత్తపథకం విషయంలో ప్రణాళికా బడ్జెటులో కేటాయింపు చేయబడింది. మోటారు వాహనాలను నడపడంలో ఒక క్రమబద్ధమైన శిక్షణను ఇవ్వడంద్వారా రోడ్డు ప్రమాదాలను తగ్గించాలనే అభిప్రాయంతో రాష్ట్రంలోని 3 ప్రాంతాలందు యీ కోర్సును ప్రవేశ పెట్టాలని ఉద్దేశించబడింది.

30.1 1972-73 వార్షిక ప్రణాళికలో చేర్చబడిన ఇతర పథకాలు యీ దిగువ తెలియజేయబడినాయి :

1961 అప్రంటీసు చట్టం :

30.2 1961 అప్రంటీసుల చట్టం నిపుణులైన పనివారుగా అప్రంటీసుల శిక్షణను క్రమపరచి, నియంత్రణ చేయడాన్ని నిబంధిస్తున్నది. రాష్ట్రంలో 1972-73 లో కూడ ఇది అమలులో ఉంటుంది. ఈ చట్టం నిబంధనలక్రింద, కతిత పరిశ్రమలు నిర్వహిస్తున్న యజమానులందరు ఒక్కొక్క నిర్ణీత వృత్తిలోను నియమిస్తున్న నిపుణులైన పనివారి సంఖ్యకు నిర్ణయించిన దామాషాలో అప్రంటీసులను నియమించి, నిపుణులైన వృత్తిపనివారుగా నియమించబడడానికిగాను నిర్ణీత శిక్షణ ప్రణాళిక ననుసరించి పనిస్థలంలో శిక్షణ నివ్వవలసి వుంటుంది. ఈ చట్టంక్రింద ఇంతవరకు 56 వృత్తులు నిర్ణయించబడ్డాయి.

30.3 పబ్లిక్, ప్రయివేట్ రంగాలు రెండింటిలోను 169 సంస్థలు యీ చట్టాన్ని అమలుజరుపుతున్నాయి. ఇంతవరకు 5,195 మంది అప్రంటీసులు శిక్షణ కోసం రిజిస్టరు చేసుకున్నారు. 1,707 మంది అప్రంటీసులు ప్రస్తుతం శిక్షణ పొందుతున్నారు. 1961 అప్రంటీసుల చట్టంక్రింద, ఇంతవరకు 2515 మంది అప్రంటీసులు తమవృత్తి పరీక్షలో కృతార్థులయ్యారు.

30.4 4వ ప్రణాళికా కాలమంతటిలో 5,000 మందిని అప్రంటీసులుగా ఉపయోగించేయాలనే తాత్కాలిక లక్ష్యం నిర్ణయించబడింది. ఈ లక్ష్యాన్ని సాధ్యమైనంత త్వరలో సాధించడానికి కృషిచేయబడుతున్నది.

30.5 పారిశ్రామిక శిక్షణ సంస్థలలో శిక్షణపొందుతున్నవారికి "మెరిట్ స్కాలర్‌షిప్పులు యిచ్చే పథకం" కొనసాగుతున్న పథకం. ఇది ప్రస్తుత 4వ ప్రణాళికాకాలం మొదటిభాగంలో ఇదివరకే చేపట్టబడింది. 1972-73లో దాని నిర్వహణకు మాత్రమే కేటాయింపు చేయబడింది.

పారిశ్రామిక శిక్షణ సంస్థలలో రిజిష్ట్రారుల, మోటారు డ్రైవింగు ఇనస్ట్రక్టర్ల నియామకం

30.6 మెకానిక్ (మోటారు) వృత్తిలో శిక్షణ ఇవ్వబడుతున్న పారిశ్రామిక శిక్షణ సంస్థలన్నింటిలో 4వ ప్రణాళికాకాలం మొదటి భాగంలోను, 1972-73 లోను మోటారు డ్రయివింగ్ ఇనస్ట్రక్టర్లను ఇదివరకే నియమించడం జరిగింది. రాష్ట్రంలోని పెద్దతరహా పారిశ్రామిక శిక్షణ సంస్థలన్నిటిలోను రిజిష్ట్రారులను నియమించడానికికూడ సంకల్పించబడింది. ఇది 1972-73 లో క్రొత్త పథకంగా అమలుజరుగగలదు. రిజిష్ట్రారులు సాంకేతికేతర గెజిటెడు అధికారులై ఉంటారు. పరిపాలనాత్మకమైన, ఆర్థిక సంబంధమైన విధుల నిర్వహణను పెద్దతరహా సంస్థల ప్రిన్సిపాలులకు అప్పగించకుండా శిక్షణకు సంబంధించిన సాంకేతిక ప్రమాణాల పెంపుదలయెడల వారు అధికంగా శ్రద్ధవహించేందుకు వీలుకల్పించడమే యీ పథకం యొక్క ఉద్దేశ్యం.

30.7 కాలగతిలో, పరిశ్రమ ధోరణులందు మార్పులురావడంతో, చాలా కాలం క్రిందట పారిశ్రామికశిక్షణ సంస్థలలో ప్రవేశపెట్టబడిన కొన్ని వృత్తులలో నిపుణులైన పనివారికి ఉద్యోగావకాశాలు తగ్గిపోయినదృష్ట్యా ఆ వృత్తులకు ప్రజాదరణ లేకుండా పోయింది. క్రొత్తవృత్తులకు గిరాకీపెరిగింది. ఈ మార్పులను, వాస్తవాలను గుర్తించి శిక్షణ కార్యక్రమాలలో దశలవారీగా వైవిధ్యం చేకూర్చేపని చేపట్టబడింది. "ప్రజాదరణ కోల్పోయిన, పాతబడిపోయిన వృత్తుల స్థానే ప్రజాదరణపొందే క్రొత్త వృత్తులను ప్రవేశపెట్టే పథకం" క్రింద గడచిన రెండు సంవత్సరాలలో అంటే 1970-71, 1971-72 లలో రాష్ట్రంలోని ఉభయప్రాంతాలలోను పారిశ్రామిక శిక్షణ సంస్థలందు కొన్ని క్రొత్తవృత్తులను ప్రవేశపెట్టడం జరిగింది.

సంస్థల్లో చేర్చుకొన్నవారి సంఖ్య, కృతార్థులైన వారి సంఖ్య

31. 1971-72 లో, రాష్ట్రంలోని ఆంధ్రప్రాంతంలోగల పారిశ్రామిక శిక్షణ సంస్థలందు 3,276 మందిని, తెలంగాణాప్రాంతంలోగల పారిశ్రామిక శిక్షణ సంస్థలందు 1,673 మందిని చేర్చుకోవటం జరిగింది. 1971 జూలైలో జరిగిన ఆఖరి వృత్తి పరీక్షకు హాజరయిన 4,283 మందిలోను 3,592 మంది కృతార్థులైనారు.

APPENDIX

NOTE ON THE DEMANDS FOR GRANTS FOR LABOUR AND EMPLOYMENT 1972-73.

I beg to move the Demand No. XXVI for Labour and Employment Department for an amount of Rs. 1,99,99,600.

LABOUR DEPARTMENT

Constitution : Charter of rights :

1.1. Articles 41 to 43 of our Constitution can well be regarded as a charter of rights or a magna carta of all workers. The right to work, to education and public assistance in case of unemployment, oldage, sickness and disablement and in cases of undeserved want, the right to have just and humane conditions of work and for maternity relief and the right to a living wage are fundamental in the sense that the country is committed morally and ethically to see that these directive principles enshrined in our Constitution govern all their policies.

Socialistic Pattern of Society :

1 2. In a socialistic pattern of society, it is abvious that apart from reduction of disparities in income we should provide equal opportunity and organize societyin a way that no section or individual is exploited and ensure that just and humane conditions of work exist in work places. It is also obligatory that workers are given adequate levels of remuneration. Otherwise progress will have no meaning.

2. The foremost function of the Labour Department is maintenance of industrial peace in the State. In addition to maintenance of industrial peace, the Department is concerned with the implementation of various pieces of Legislations like Factories Act, Payment of Wages Act, Maternity Benefit Act, Payment of Bonus Act, Trade Unions Act, Workmen's Compensation Act, Working Journalists Services and Conditions and Miscellaneous Provisions Act, Contract Labour Act, Minimum Wages Act, Andhra Pradesh Shops and Establishments Act and Boilers Act. The Department is also looking after the welfare of the workers through the Welfare Centres and the Subsidised Industrial Housing Scheme has also been entrusted to this Department.

Industrial Relations :

3.1 The details of the number of disputes taken up in conciliation, those which were settled and those which were referred for adjudication, the number of awards passed and the inspections made under the various Acts are given in the Part II.

Work-Stoppages :

3.2 The Year 1971 witnessed a decrease in the number of mandays lost. In our State the number of mandays lost during 1971 was much less at 1,71,979 as against 4,24,308 mandays during 1970. Participation of less number of workers in the strikes is the main factor contributing to this decrease in the number of mandays lost this year.

Industry-Wise Tripartite Committees :

3.3 Government have decided to set up industry-wise State level Tripartite Industrial Relations Committees in some of the organised industries like Textile, Sugar, Cement and Engineering and steps are being taken for their constitution. The aim of the Government is to afford a forum to the parties to voluntarily resolve the differences through negotiations and mediation. It is hoped that with the formation of these Committees the litigation would be reduced considerably.

Adjudication : Industrial Tribunal—Labour Courts :

3.4 There is one Industrial Tribunal at Hyderabad and two Labour Courts—One at Hyderabad and the other at Guntur. There are separate Presiding Officers appointed for each Labour Court in order to facilitate the quick disposal of the cases.

District Industrial Relations Committee :

3.5 The District Industrial Relations Committees formed with the officers of the Department are functioning and it is felt that their continuance will have useful results in ensuring industrial peace and to deal with the complaints of non-implementation effectively and in time.

Scheme of Joint Management Councils :

3.6 The scheme of Joint Management Councils and appointment of workers Directors on the Management of

Industrial Establishments was accepted and orders were issued to the effect that the workers of the Co-operative Sugar Factories be given representation in the State at the rate of one labour representative on each Board.

State Evaluation and Implementation Committee:

3.7. The State Evaluation and Implementation Committee is functioning to ensure proper implementation of awards and agreements and also to deal with the breaches of the Code of Discipline indulged in either by the Unions or the Managements.

Legal Assistance to Union Workers:

4. The Government have introduced a scheme for the sanction of legal assistance by way of financial aid to workmen employed in the industrial establishments whose services are terminated either by discharge, dismissal or where they are forced to file claims for recovery of sums due to them or where they are unable by reason of lack of means to conduct their cases before the Labour Courts, Industrial Tribunal and where the employers have gone to the High Court or Supreme Court by way of Writ, appeals challenging the validity of references that are made or the awards given by the Industrial Tribunals or Labour Courts resulting in protracted litigation.

Contract Labour Act:

5. The Contract Labour (Regulation and Abolition) Act, 1970 has come into force with effect from 10-2-1971 and the Government of Andhra Pradesh have formulated its Rules which came into force with effect from 9-9-1971. Some of the contractors approached the High Court and filed a writ petition against the Act and Rules and the High Court suspended the operation of the provisions of Act and Rules by an order dated 24-1-1972. The Government are taking requisite steps to get the matter cleared legally.

Payment of Bonus Act:

6. Payment of bonus has become an annual feature. Commissioner of Labour and Deputy Commissioners of Labour have been notified as Inspectors under the Pay-

ment of Bonus Act, 1965 and they are having state-wide jurisdiction. The Regional Assistant Commissioners of Labour and Labour Officers have also been notified as Inspectors under the Act in their respective jurisdictions.

State Labour Advisory Board :

7. The State Labour Advisory Board advises the Government on all general matters and broad principles of labour policy and industrial relations. Thus it assists Government in framing suitable policy and taking appropriate action.

Subsidised Industrial Housing Scheme :

8. A total of 5,590 houses were constructed upto the end of 3rd Five Year Plan under the Subsidised Industrial Housing Scheme. Nearly 70% of them are in Hyderabad City and others are at Warangal, Vijayawada, Gudur, Adoni, Nandyal, Bugganapalli, Rajahmundry and Visakhapatnam. The houses at Warangal were offerred on hire purchase to the workers. The houses in Hyderabad City have also been offerred on hire purchase system.

Welfare Centres :

9. In the State, eleven Labour Welfare Centres are functioning. They provide recreational, educational and sports facilities to the industrial workers and their families. They are located at Visakhapatnam, Guntur, Vijayawada, Adoni, Nizamabad, Sirpur Kagaznagar, Warangal and four Centres at Azamabad, Musheerabad, Seethaphalmandi and Sanathnagar in Hyderabad City. There are proposals to establish one more Welfare Centre at Rajahmundry with a skeleton staff of one Games Supervisor.

A statutory Labour Welfare Advisory Board is being constituted at the State level with members from employers and employees organisations to improve the working of these Centres. At present Labour Welfare Advisory Committees are also functioning in respect of each Labour Welfare Centre to improve their working.

Enforcement of Factories Act :

10. The Factories Unit of the Department is entrusted with enforcing of laws relating to health, welfare, safety,

working hours and payment of wages to the workers employed in factories and maternity benefit to women workers.

There were 7,838 registered factories under Factories Act and an amount of Rs. 15.58 lakhs was realised during the year 1970-71 as licensing fees. 791 prosecutions were launched against the employers and an amount of Rs. 33,770 was realised as fines in the convicted cases. There was a decline in the frequency rate of accidents during 1970 at the rate of 0.02 per thousand workers employed compared to the rate of 1969. This is attributable to the keen attention paid by the inspectorate to this aspect of accidents reduction. During the year 1970, 266 women workers claimed maternity benefit of which 198 claims were accepted and paid. The total amount of maternity benefit paid during 1970 was Rs. 19,824.

Institute of Industrial Safety and Productivity :

11. The Factories Unit has an Institute of Industrial Safety and Productivity with a good library, safety films and audio visual aids. Training classes on industrial safety and health have been held at important centres and in the capital city. Government have instituted safety award to the management of selected industries to achieve maximum reduction in accident rate and rewards to workers for any useful suggestions on safety made by them. A Medical Inspector of Factories is also attached to the Factories Unit. The Medical Inspector conducted health and medical survey on occupational diseases, air pollution, effluent disposal, ventilation problem and certain other problems in some of the large industries in the State.

Boilers Unit Administration :

12.1. There is a Chief Inspector of Boilers and two Deputy Chief Inspectors of Boilers and 5 Inspectors of Boilers to enforce and implement the Indian Boilers Act, 1923. These Inspectors inspect and certify the boilers and wherever necessary suggest repairs to defective boilers. The Boilers Unit also conduct examinations for awarding competency certificates to Boilers Attendants.

12.2. A special post of Deputy Chief Inspector of Boilers has been created to certify boiler components being manufactured at M/s. Bharat Heavy Plates and Vessels Limited, Visakhapatnam.

Fixation and Revision of Minimum Wages :

13.1. The Government have fixed the minimum rates of wages in respect of employment in Handloom and Weaving Establishments. The work of the Committees constituted in respect of employment in shops, employment in agriculture and employment in Cotton Ginning and Pressing Factories is in progress.

13.2 As per the Act, it is necessary to review the minimum rates of wages in the Schedule employment at such intervals not exceeding 5 years. But according to the recommendations of the National Commission on Labour, the Government have decided to revise the minimum rates of wages in all the Schedule employments every three years. Accordingly, proposals for revision of minimum rates of wages in respect of employments in Woollen Carpet making or Shawls Weaving establishments and employment in Salt Pans have been notified inviting objections and suggestions which will be considered by Government.

13.3. Proposals for constituting Minimum Wages Committees for fixing minimum rates of wages are also under consideration of Government in respect of the following employments :

(1) Employment in any Motion Picture industries including production, distribution and publicity;

(2) Employment in any Khandasari Factory;

(3) Employment in Forestry and Timbering operations.

Till recently the District Inspectors of Labour were being appointed as Ex-Officio Secretaries to the Minimum Wages Committees. In order to have proper co-ordination to the work of various Committees, a full time Secretary to the Minimum Wages Committees is now incharge of the work.

Seminar on Agriculture Minimum Wages :

13.4 Two seminars at selected centres in the State to educate the public and to give wide publicity to minimum rates of wages of agriculture were conducted during the year. Three more seminars will be conducted in 1972.

Labour Bulletin :

14.1 Revived in April 1970, the Andhra Pradesh Labour Bulletin contains a brief review of industrial relations in the State, up-todate information relating to labour legislation, statistics relating to industrial disputes, work stoppages, trade unions and useful articles having a bearing on industrial relations and labour laws etc. In order to make the Bulletin self-sufficient, advertisements from business firms are being accepted on payment basis. Within a short period of its revival, the Bulletin has secured commandable patronage. There were 2,125 subscribers as on 25-5-1972. The Andhra Pradesh Labour Bulletin is the only Labour Bulletin in the country which is nearly self-sufficient and which is having the largest circulation. To commemorate the first anniversary of the revival of the publication, a special supplement exclusively dealing with all Wage Board Recommendations has been brought out with the issue of April, 1971 and it has proved very popular.

14.2. In order to make the Bulletin interesting, informative and more useful for the readers who are only conversant with Urdu and Telugu languages, Telugu and Urdu sections have been introduced from April, 1971 issue of the Bulletin and this move has been hailed by not only the readers but by the representatives of the unions and managements. The Labour Bulletin has been maintaining quite a high standard and a number of articles originally published therein have been reproduced in the leading journals and newspapers.

(Statement)

Part II.

Factories Act :

Total number of factories as on 1-4-1971 ..	7,838
Total number of inspections ..	7,986
Accidents occurred ..	3,742
Prosecutions launched ..	791
Fines realised in prosecutions ..	Rs. 33,770
Licence fees collected ..	Rs. 15.58 lakhs.

Motor Transport Workers Act :

Undertakings covered ..	7,200
Undertakings registered ..	5,185
Employees covered ..	28,216
Registration/Renewal fees realised ..	Rs. 76,265

Andhra Pradesh Shops and Establishments Act, 1966 :

Number of Shops/Establishments covered by the provisions of the Act.	1,36,623
Number of Shops/Establishments registered ..	91,033
Number of inspections made ..	94,325
Amount of fees realised ..	Rs. 3,22,645

Workmen's Compensation Act :

Cases pending as on 1-1-1971.	*Cases filed during the year.*	*Total*	*Total No. of cases disposed off.*	*No. of cases pending at the end of the year.*
145	266	411	305	106

Statement showing the Compensation Paid :

Opening balance as on 1-1-71.	Deposits during the year 1971	Total	Disbursement during the year.	Closing balance as on 31-12-1971.
Rs.	Rs.	Rs.	Rs.	Rs.

Particulars of payment of wages cases filed and disposed off during the year 1971.

No. of cases at the begining of the year.	*No. of cases filed during the year.*	*No. of cases disposed during the year.*	*Balance at the end of the year.*
138	457	433	162

Industrial Employment (Standing Orders) Act, 1946—*Particulars during* 1971.

Cases pending.	*Applications received during the year.*	*Total*	*Certified during the year.*	*No. of cases pending disposal.*
61	43	104	72	32

Wage Boards—Implementation

S.No.	*Industry*	*Number of Units covered*	*Number of Units implemented.*
1.	Electricity	1	1
2.	Heavy chemicals and fertilizers	5	5
3.	Sugar (2nd Wage Board) ..	19	15
4.	Textile (2nd Wage Board) ..	26	20
5.	Leather and Leather Goods ..	31	14
6.	Engineering ..	48	31
7.	Leaf Tobacco	248	59
8.	Road Transport ..	850	35

Industrial Relations :

1. Number of individual grievances settled during the year 1971. 1,928
2. Number of disputes admitted in conciliation during the year 606
3. Number of disputes settled during the year 347
4. Number of disputes in which failure reports sent 259
5. Number of disputes in which parties agreed for arbitration 4
6. Number of disputes referred for adjudication 204
7. Number of awards given by Industrial Tribunals and Labour Courts .. 126

Trade Unions

1.	Number of Unions registered during 1971	236
2.	Total Number of Unions as on 31-12-1971	1,449

Work relating to Code of Discipline turned-out during 1971 :

1.	Number of applications received for recognitions	35
2.	Number of Unions recognised ..	11
3.	Number of cases under verification ..	24
4.	Total number of cases of non-implementation of Agreements, Awards reported. ..	33
5.	Number of cases resolved ..	23
6.	Number of cases under investigation ..	10

Payment of Bonus Act.

1.	Number of managements which have paid bonus ..	1,316
2.	Number of workers benefited ..	1,46,116
3.	Total amount paid as bonus ..	Rs. 1,44,61,148-91
4.	Number of prosecutions launched ..	15
5.	Number of cases which resulted in conviction ..	13
6.	Number of cases which were acquitted. ..	Nil.
7.	Amount of fine realised ..	Rs. 1,105

EMPLOYMENT AND TRAINING

General Employment Situation :

15.1. A review of the Employment situation based on the Employment Exchange Statistics and Employment Market Information studies covering a period of 10 years from 1961 to 1971 is given in Annexure-I.

15 2. The figures of Employment for the periods 1969, 1970 and 1971 in Public and Private Sectors in Andhra Pradesh is given in Annexure-II.

15 3. The particulars of selected categories of applicants on Live Register of the Employment Exchanges in Andhra Pradesh as on 30-4-1972 by their educational standards and by priorities is indicated in Annexure-III.

Unemployment Trends in Andhra Pradesh :

16. The Live Register of Employment Exchanges during the various periods of the decade ending with 1971 rose from 1,06,798 in 1961 to 3,39, 163 in 1971—an increase of more than three times in ten years. The pace of increase also is not gradual. While in 1961, it was 1,06,798, it doubled in 1969 when it rose to 2,19,261 over a period of eight years. But in 1970 in one year's period, it shot up to 2,81,063 and in 1971 it rose to 3,39,163 which shows that the pace of increase has suddenly accelerated during 1970 and 1971. Whatever be the reasons for this faster pace of increase, it certianly shows that the situtation is alarming and warrants immediate remedial measures. Analysing the Live Register figures on 30-4-1972 by educational standards it is found that 3,000 are Engineering Graduates, 1,161 Medical Graduates, 962 Agricultural Graduates, 2,877 Post Graduates in Arts and Science, 7,395 Diploma Holders, 8.409 Ex-Technical Trainees and 1,73,542 Matriculates and above. This shows that almost 50% of the persons on the Live Register are Matriculates and above.

Problems of Absorption of Retrenched Employees :

17.1. The number of retrenched employees, who have been placed through the Employment Exchanges until the end of March, 1971 are—

1. Number of persons registered	.. ..	4,204
2. Number of persons sponsored for absorption		3,666
3. Number of Registrations, and Placed Cancelled/ treated as D. G. E(s) etc.	.. ..	536
4. Number remaining unabsorbed	..	2

17.2. All these employees were retrenched under the economy drive during 1967-68. However, the question of absorption of employees to be retrenched from the Nagarjunasagar Dam and Srisailam Project has been engaging the attention of the Government. The Government have decided to provide alternative employment through the Employment Exchange.

17.3. The Departments of Panchayat Raj, Roads and Buildings, P.W.D. Industries, Public Health and Technical Education Departments should notify the vacancies arising in the categories of Junior Engineers, Supervisors, Overseers, Draughtsmen and Tracers to the Chief Engineer (General) P.W.D., so that Chief Engineer (General) may arrange to issue orders of transfer of surplus employees in P.W.D., to those departments. If any of the persons so transferred declines to join the absorbing department, he will be passed over and will not be entitled to any special consideration for absorption in any other Department.

17.4. A list of the employees who could not be transferred accordingly by the Chief Engineer (General) by the date of actual retrenchment toghether with details of their qualifications, length of service, experience, etc., should be furnished to the Chief Engineers of the other Departments, Director of Industries and Commerce, Director of Technical Education and Director of Employment and Training for arranging their absorption in due course. On their part, these surplus retrenched employees should get their names registered with the Director of Employment and Training.

17.5. As regards the Ministerial, Last Grade and other personnel, the Government direct that the staff in these cadres likely to be thrown out of employment as a result of the retrenchment in P.W.D., should register their names with the Director of Employment and Training for sponsoring their names on special priority to the various requisitioning departments for their absorption. The priorities

laid down in G. O. Ms. No. 604, General Administration (Services-A) Department, dated 23-5-1963 should be deemed to have been modified to this extent.

17.6. The Director of Employment and Training shall arrange for registration of the surplus/retrenched personnel referred to above, category-wise in the order of seniority in a separate register by utilising one of his headquarters Exchanges or his own office and sponsor them for absorption in the order of their seniority. All Government offices having vacancies to be filled up by fresh hands in the said categories of posts should obtain their requirements of surplus/retrenched personnel by writing to the Director of Employment and Training, Hyderabad.

17.7. In this connection a Conference of concerned Secretaries to Government and Heads of Departments was also held under the Chairmanship of Honourable Minister for Major and Minor Irrigation, to make special efforts for the absorption of retrenched employees. Instructions have been issued to all the Employment Exchanges to follow the procedure for absorption of these persons and necessary details are being collected from the P.W.D. authorities.

Employment Market Information :

18. Employment data from various establishments both in Public and Private Sectors throughout the State continue to be collected on quarterly basis.

Special Employment Exchange for Physically Handicapped :

19. The Special Employment Exchange for Physically Handicapped made special efforts to identify suitable occupation for the registrants and to canvass for their employment. The following work was performed by this Exchange during 1971 :

	Registered	*Placed*	*No. on L.R.*
Blind	61	23	76
Orthopaedically Handicapped	428	115	675
Deaf and Dumb including Women Candidates.. ..	77	25	68
Total ..	566	163	819

Professional and Executive Office at Hyderabad :

20. Professional and Executive Office for dealing with highly qualified applicants like Post Graduates, Professional Graduates (B. Es., Doctors etc.,) and highly qualified Managerial, Scientific and Technical Personnel have also been set up at the Directorate to render them employment assistance. The following work was performed by the Exchange during 1971.

	Registered	*Placed*	*No. on L.R.*
1. Engineering Graduates including Post Graduates ..	:1,186	238	1,981
2. B.Sc., (Agriculture) including Post Graduates ..	615	150	1,030
3. Medical Graduates *i.e.*, M. B. B. S., Ayurvedic, Homeo, Dental etc. ..	1,377	255	1,477
4. Post Graduates :			
(*i*) Arts	845	90	1,271
(*ii*) Science ..	712	149	977

Vocational Guidance Scheme :

21.1 The Scheme has been in operation at the 15 Regional and District Employment Exchanges.

21.2. Besides, three University Employment Information and Guidance Bureaux at the three Universities in the State are also functioning. The number of applicants who availed of the Vocational Guidance facilities for the period from 1-4-1971 to 31-3-1972 are given below :—

1. Number of applicants guided in groups ..	62,507
2. Number of those who received individual information	14,323
3. Number of applicants guided individually ..	921
4. Career talks given in School/other Institutions	106
5. Number of guided applicants placed in jobs	211

22. Aptitude Test for admission of candidates in the Industrial Training Institutes for the year 1971 was conducted at 7 Training Institutes/Model Training Institute.

Fourth Five-Year Plan :

23. The provision for 1970-71 under the Plan for employment wing of the Department of Employment and Training was Rs. 0.50 lakhs. This was just sufficient to continue the two schemes of (1) Professional and Executive Office at the Directorate of Employment and Training and (2) the Vocational Guidance Units set up in 1969-70 at Karimnagar, Mahboobnagar and Khammam. During 1972-73 also the provision under the Plan is Rs. 0.50 lakhs and as such no new scheme could be taken up.

Scheme of One Job for one Family :

24. It may be recalled that in the year 1971 a scheme known as "One Job for one family" was introduced on experimental basis at Regional Employment Exchange, Hyderabad with effect from 1-6-1971. This was further extended to the Regional Employment Exchanges, Warangal and Visakhapatnam with effect from 1-11-1971. A review of the working of this scheme and the objection raised by the Government of India reveal that though the objectives are laudable there are certain practical difficulties as listed below :

1. It is not possible to exercise effective check on the veracity of the Certificate issued by the Gazetted Officers as the number of applicants is increasing rapidly.

2. It is not possible to evolve a practicable definition of the family or to determine the extent of poverty on a uniform basis.

3. The scheme envisages the exclusion of all those persons who have not produced the certificates. This leads to frustration among other candidates. The employer also feel that the better qualified and talented persons are not being sponsored simply because they are not covered under this scheme and hence they are not getting really efficient hands through the Exchange. Keeping in view all the facts, Government is considering to review the continuance or otherwise of the scheme.

Employment of Local Persons :

25.1. The question of employment of local persons in various Public and Private Undertakings in the State has been agitating the minds of people for some time past. In this connection a study was undertaking by the Department of Employment and Training in the selected undertaking located in Hyderabad and Secunderabad. The study revealed that while at the lower level the percentage of employees belonging to this State is satisfactory it is not so in the higher levels between the pay ranges of Rs. 500 and above. In this connection a Conference of the Industrialists in the State and Government officials was held on 28-4-1972. The Conference was addressed by the Minister for Labour and the Minister for Industries and the Industrialists were exhorted to employ local persons in their Establishments.

25.2. The Government are aware that the Employment Exchanges do not create employment and as such the scope of work the Employment Exchange is limited to the placement, assistance, Vocational Guidance to the students and employment seekers and study of Employment Market trends. Efforts are however being made to imporve the functional capacity of the Department.

ANNEXURE I

Statement showing important Employment Exchange statistics in the State during the year 1961, 1969, 1970 *and* 1971.

Year	*Registrations.*	*Vacancies*	*Placings*	*Live Register as on* 31*st Dec.*
1961 ..	1,95,097	36,432	30,094	1,06,798
1969 ..	2,66,062	31,183	20,971	2,19,261
1970 ..	3,12,210	35,690	26,054	2,81,063
1971 ..	3,10,349	35,229	25,734	3,39,163

ANNEXURE II.

Employment position in Andhra Pradesh during the Fourth Plan Period.

	Period		
	31-3-1969	31-3-1970	31-3-1971
1. Central Government ..	1,40,023	1,36,737	1,40,115
2. State Government ..	2,25,541	2,33,327	2,38,473
3. Local Bodies ..	1,94,259	1,98,873	2,03,770
4. Quasi Government ..	1,12,672	1,20,527	1,31,677
5. Public Sector ..	6,72,495	6,89,464	7,14,035
6. Private Sector ..	2,88,281	2,94,929	2,93,801

ANNEXURE III

Statement showing particulars of selected categories of applicants on the Live Registers of Employment Exchanges in Andhra Pradesh on 30-4-1972.

1.	Civil Engineering Graduates ..	373
2.	Mechanical Engineering Graduates ..	1,400
3.	Electrical Engineering Graduates ..	1,117
4.	Electronics Engineering Graduates ..	175
5.	M.B.B.S. ..	1,161
6.	Agriculture Graduates ..	962
7.	Post-Graduates (Arts and Science) ..	2,877
8.	*Diploma Holders :*	
	Civil Engineering ..	2,601
	Mechanical Engineering ..	2,902
	Electrical Engineering ..	1,892
9.	Ex-Servicemen ..	4,309
10.	Scheduled Caste	26,297
11.	Scheduled Tribe	1,934
12.	Ex-Technical Trainees ..	8,409
13.	Graduates	20,163
14.	Matriculate and undergraduates ..	1,53,379

Craftsman Training Scheme :

26. Craftsman training and other allied training schemes which were originally Centrally sponsored have since formed part of State Plan Schemes from the Year 1969-70. The entire expenditure on these Plan Schemes consequently is being borne by the State Government.

Objective :

27. The objective of these Schemes is to train craftsmen in various trades required for developing Industrial and Agricultural economy of the State both in Public and Private Sectors. The Industrial Training Institutes offer intensive training facilities in various engineering and non-engineering trades of two years and one year duration. The training is imparted following the pattern and standards laid down y the Director General of Employment and Training, Ministry of Labour, Government of India. The courses of training ultimately lead to the award of National Trade Certificates by the National Council for Training in Vocational Trades to the successfully trained.

Fourth Plan Programmes :

28. Prior to the commencement of the Fourth Five-Year Plan the total intake capacity in all 24 Industrial Training Institutes in the State was 9,604 and by then, each district was already provided with a minimum of one I.T.I. while the districts of Hyderabad, Nalgonda, Kurnool and Nellore had two each. The question of establishing an I.T.I. at Ongole a new district head-quarters, is under consideration of the Government.

29. In respect of new scheme *i.e.*, " Training for Motor Vehicle Drivers ", necessary provision was made in the Plan Budget with a view to introduce the said course in the three regions of the State with an idea to minimise the road accidents by giving systematic training in the driving of Motor Vehicles

30.1. The following are other schemes included in the Annual Plan 1972-73.

Apprentices Act, 1961 *:*

30.2. The Apprentices Act, 1961 which provides for the regulation and control of training of apprentices as

skilled workers, continues to be in force in the State during 1972-73. Under the provisions of the Act, it is obligatory on the part of all employers of notified industries to engage apprentices in the prescribed ratio to the number of skilled workers engaged by them in each designated trade, and impart-shop floor training in accordance with the prescribed syllabus to be absorbed as Skilled Artisons. There are 56 trades so far designated under the Act.

30.3. There are 169 establishments both in Public and Private Sectors which are implementing the Act. So far 5,195 apprentices have registered for training and 1,707 apprentices are now undergoing training. 2,515 apprentices have so far passed their trade-test under the Apprentices Act, 1961.

30.4. A tentative target of 5,000 apprentices has been fixed for the entire Fourth-Plan period and efforts are being made to achieve this target as quickly as possible.

30.5. The Scheme "Award of Merit Scholarships" to the trainees of I.T.Is. is a continuing scheme already aken up during the earlier part of the current Fourth Plan period and provision is made during 1972-73 only for its maintenance.

Appointment of Registrars and Motor Driving Instructors at I.T. Is.:

30.6. Appointment of Motor Driving Instructors was already made during the earlier part of the Fourth-Plan period and during 1972-73 in all such I.T.Is. where training is being offered in the trade of Mechanic (Motor). It is also proposed to appoint Registrars in all larger I.T.Is in the State which forms a new Scheme during the year 1972-73. The Registrars will be non-technical Gazetted Officers, and this scheme is aimed to relieve the Principals of larger I.T.Is of routine administrative and financial duties so that they may concentrate and devote more attention to the improvement of technical standards of training.

30.7. With the passage of time and the changes in the trends of industry, certain trades introduced in the I.T.Is long back rendered un-popular in the sense that employment opportunities to the workmen in these skills diminished and demand for new skills arose. Being alive to these

changes and realities, diversification of training programmes has been taken up in phases and during the past two years *i.e.,* 1970-71 and 1971-72, a few new trades were introduced in the I.T.Is. in both the regions of the State in lieu of some existing un-popular trades under the Scheme " Replacement of un-popular and out-moded trades with popular trades ".

Intake and Out Turn :

31. During the year 1971-72, 3,276 trainees were admitted in the I.T.Is of Andhra Region and 1,673 trainees in the I.T.Is. of Telangana Region of the State. Out of 4,283 who appeared for the final trade test in July, 1971 3,593 passed out.